BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
38 MB
64

Ex Salvatore
Gemini

PSALMI,
PROVERBIA, ECCLESIASTES, CANTICVM CANTICORVM, SAPIENTIA, ECCLESIASTICVS.

ANTVERPIÆ,
EX OFFICINA PLANTINIANA.
M. DC. XXIX.

LIBER PSALMORVM.

PSALM. I.

1 A BEATVS vir, qui non abiit in
conſilio impiorum, & in via
peccatorum non ſtetit, & in ca-
thedra peſtilentiæ non ſedit:
2 * " Sed in lege Domini voluntas "Ioſ.1.b.8
eius, & in lege eius meditabitur die
ac nocte.
3 * " Et erit tamquam lignum, quod " Iere.17.
plantatum eſt ſecus decurſus aqua- b.8
rum, quod fructum ſuum dabit in
tempore ſuo:
Et folium eius nō defluet: & omnia
quæcumque faciet proſperabuntur.
4 * Non ſic impij, non ſic: ſed tam-
quam puluis, quem proiicit ventus
a facie terræ.
5 * Ideò non reſurgent impij in iu-
dicio: neque peccatores in concilio
iuſtorum.
6 * Quoniam nouit Dominus viam
iuſtorum: & iter impiorum peribit.

Pſalmus II.

1 A QVare fremuerunt gentes, & po- Actor.4.
puli meditati ſunt inania? c.25
2 * Aſtiterunt reges terræ, & princi-
pes conuenerunt in vnum, aduerſus
Dn̄m, & aduerſus Chriſtum eius.
3 * Dirumpamus vincula eorum: &

proiiciamus à nobis iugum ipſorum. 4
* Qui habitat in cælis irridebit eos:
& Dominus ſubſannabit eos. 5
* Tunc loquetur ad eos in ira ſua, B
& in furore ſuo conturbabit eos.
* Ego autem conſtitutus ſum rex 6
ab eo ſuper Sion montem ſanctum e-
ius, prædicans præceptum eius.
*Actor.13 c.33 Heb.1.b.5 & 5.b.5 * * Dominus dixit ad me: Filius 7
meus es tu, ego hodie genui te.
* Poſtula à me, & dabo tibi Gen- 8
tes hereditatem tuam, & poſſeſſionem C
tuam terminos terræ.
* Reges eos in virga ferrea, & tam- 9
quam vas figuli confringes eos.
*Apoc.2. g.27.& 19.c.15 * * Et nunc reges intelligite: eru- 10
dimini qui iudicatis terram.
* Seruite Domino in timore: & 11
exultate ei cum tremore.
* Apprehendite diſciplinam, ne- 12
quando iraſcatur Dominus, & per-
eatis de via iuſta.
* Cùm exarſerit in breui ira eius, 13
beati omnes, qui confidunt in eo.

Pſalmus Dauid, cùm fugeret à 1
facie Abſalom filij ſui.
(2.*Reg.*15.14.) III.

DOmine quid multiplicati ſunt 2
qui tribulant me? multi inſur- A
gunt aduerſum me.
* Multi dicunt animæ meæ: Non 3
eſt ſalus ipſi in Deo eius.
* Tu autẽ Dñe ſuſceptor meus es, 4
gloria mea, & exaltans caput meum.
* Voce mea ad Dñm clamaui: & 5
exau-

exaudiuit me de monte ſancto ſuo.
6 * Ego dormiui, & ſoporatus ſum:
& exurrexi, quia Dñs ſuſcepit me.
7 * Non timebo millia populi circumdantis me: exurge Domine, ſal-
uum me fac Deus meus.
8 * Quoniam tu percuſſiſti omnes
aduerſantes mihi ſine cauſa: dentes
peccatorum contriuiſti.
9 * Domini eſt ſalus: & ſuper po-
pulum tuum benedictio tua.
1 In finem in carminibus, Pſal-
mus Dauid. IV.
2 CVm inuocarem exaudiuit me
A Deus iuſtitiæ meæ: in tribulatio-
ne dilataſti mihi.
Miſerere mei, & exaudi orationem
meam.
3 * Filij hominum vſquequò graui
corde? vt quid diligitis vanitatem, &
quæritis mendacium?
4 * Et ſcitote quoniam mirificauit
Dominus ſanctum ſuum: Dominus
exaudiet me cùm clamauero ad eum.
5 * * Iraſcimini, & nolite peccare: *Epheſ. 4. f. 26
quæ dicitis in cordibus veſtris, in cu-
bilibus veſtris compungimini.
6 * Sacrificate ſacrificium iuſtitiæ, &
ſperate in Domino. multi dicunt:
Quis oſtendit nobis bona?
7 * Signatum eſt ſuper nos lumen
B vultus tui Domine: dediſti lætitiam
in corde meo.
8 * A fructu frumenti, vini, & olei
ſui, multiplicati ſunt.

* In pace in idipſum dormiam, & 9
requieſcam;
* Quoniam tu Domine ſingulari- 10
ter in ſpe conſtituiſti me.
In finem pro ea, quæ hæredita- 1
tem conſequitur, Pſal-
mus Dauid. V.
VErba mea auribus percipe Dñe, 2
intellige clamorem meum. A
* Intende voci orationis meæ, rex 3
meus & Deus meus.
* Quoniam ad te orabo: Domine 4
manè exaudies vocem meam.
* Manè aſtabo tibi & videbo: quo- 5
niã non Deus volens iniquitatẽ tu es.
* Neque habitabit iuxta te mali- 6
gnus: neque permanebunt iniuſti an-
te oculos tuos.
* Odiſti omnes, qui operantur ini- 7
quitatem: perdes omnes, qui loquun- B
tur mendacium.
Virum ſanguinum & doloſum ab-
ominabitur Dominus: * ego autem 8
in multitudine miſericordiæ tuæ.
Introibo in domum tuam: adora-
bo ad templum ſanctum tuum in ti-
more tuo.
* Domine deduc me in iuſtitia tua: 9
propter inimicos meos dirige in con- C
ſpectu tuo viam meam.
* Quoniam non eſt in ore eorum 10
veritas: cor eorum vanum eſt.
*a Infrà 13 a. 5 Rom. 3. b. 13
* a Sepulchrum patẽs eſt guttur eo- 11
rum, linguis ſuis doloſè agebant, iu-
dica illos Deus.

Deci-

Decidant à cogitationibus ſuis, ſe-
cundùm multitudinem impietatum
eorum expelle eos, quoniam irritaue-
runt te Domine.
12 * Et lætentur omnes, qui ſperant
in te, in æternum exultabunt: & ha-
bitabis in eis.
Et gloriabuntur in te omnes, qui
13 diligunt nomen tuum, * quoniam tu
benedices iuſto.
Domine, vt ſcuto bonæ voluntatis
tuæ coronaſti nos.

1 In finem in carminibus, Pſalmus
Dauid, pro octaua. VI.

2 DOmine, ne in furore tuo arguas
A me, neq; in ira tua corripias me.
3 * Miſerere mei Domine quoniam
infirmus ſum: ſana me Domine quo-
niam conturbata ſunt oſſa mea.
4 * Et anima mea turbata eſt valdè:
ſed tu Domine vſquequò?
5 * Conuertere Domine, & eripe ani-
B mam meam: ſaluum me fac propter
miſericordiam tuam.
6 * Quoniam non eſt in morte qui
memor ſit tui: in inferno autem quis
confitebitur tibi?
7 * Laboraui in gemitu meo, lauabo
per ſingulas noctes lectum meum: la-
crymis meis ſtratum meum rigabo.
8 * Turbatus eſt à furore oculus
meus: inueteraui inter omnes ini- ^a Matt. 7.
micos meos. d. 23. &
9 * ^a Diſcedite à me omnes qui ope- 25. d. 41.
ramini iniquitatem: quoniam exau- Luca 13.
f. 27

diuit Dominus vocem fletus mei.
* Exaudiuit Dominus deprecatio- 10
nem meam, Dominus orationem
meam ſuſcepit.
* Erubeſcant, & conturbentur ve- 11
hementer omnes inimici mei: con-
uertantur & erubeſcant valdè velo-
citer.

Pſalmus Dauid, quem cantauit 1
Domino pro verbis Chuſi
filij Iemini. (2. *Reg.* 16.)

V I I.

DOmine Deus meus in te ſpera- 2
ui: ſaluum me fac ex omnibus A
perſequentibus me, & libera me.
* Nequando rapiat vt leo animam 3
meam, dum non eſt qui redimat, ne-
que qui ſaluum faciat.
* Domine Deus meus, ſi feci iſtud, 4
ſi eſt iniquitas in manibus meis:
* Si reddidi retribuentibus mihi 5
mala, decidam meritò ab inimicis
meis inanis.
* Perſequatur inimicus animam 6
meam, & comprehendat, & concul-
cet in terra vitam meam, & gloriam
meam in puluerem deducat.
* Exurge Domine in ira tua: & ex- 7
altare in finibus inimicorũ meorum.
Et exurge Domine Deus meus in
præcepto quod mandaſti: * & ſyna- 8
goga populorum circumdabit te.
Et propter hanc in altum ingrede-
re: * Dominus iudicat populos. 9
Iudica me Domine ſecundùm iu- B
ſtitiam

ſtitiam meam, & ſecundùm innocentiam meam ſuper me.
10 * Cõſumetur nequitia peccatorum, & diriges iuſtum, * ſcrutans corda & renes Deus. * 1. Par. 28. b. 9 Ier. 11. d. 20. & 17. b. 10. & 20. c. 12
11 Iuſtum * adiutorium meum à Domino, qui ſaluos facit rectos corde.
12 * Deus iudex iuſtus, fortis, & patiens, numquid iraſcitur per ſingulos dies?
13 * Niſi conuerſi fueritis, gladium ſuum vibrabit: arcum ſuum tetendit, & parauit illum.
14 * Et in eo parauit vaſa mortis, ſagittas ſuas ardentibus effecit.
15 * * Ecce parturiit iniuſtitiam: concepit dolorem, & peperit iniquitatem. * Iſa. 59. a 4
16 * Lacum aperuit, & effodit eum: & incidit in foueam, quam fecit. Iob. 15. d. 35
17 * Conuertetur dolor eius in caput eius: & in verticem ipſius iniquitas eius deſcendet.
18 * Confitebor Domino ſecundùm iuſtitiam eius: & pſallam nomini Domini altiſſimi.

1 In finem pro torcularibus, Pſalmus Dauid. VIII.

2 DOmine Dominus noſter, quàm admirabile eſt nomen tuum in vniuerſa terra!
A
Quoniam eleuata eſt magnificentia tua ſuper cælos.
3 * Ex ore infantium & lactentium perfeciſti laudem propter inimicos tuos, vt deſtruas inimicũ & vltorem.

* Quoniam videbo cælos tuos, o- 4
pera digitorum tuorum: lunam & ſtellas,quæ tu fundaſti.
* Quid eſt homo, quòd memor es 5
eius? aut filius hominis, quoniam viſitas eum?
*Hebr. 2. a.7 * * Minuiſti eum paulominùs ab 6
angelis, gloria & honore coronaſti
eum: * & conſtituiſti eum ſuper ope- 7
ra manuum tuarum. B
* Gen. 1. d.28 1. Cor. 15. d.26 * * Omnia ſubiecisti ſub pedibus 8
eius, oues & boues vniuerſas; inſuper & pecora campi;
* Volucres cæli, & piſces maris, qui 9
perambulant ſemitas maris.
* Domine Dominus noſter, quàm 10
admirabile eſt nomen tuum in vniuerſa terra!

In finem pro occultis filij, Pſalmus Dauid. IX. 1

Confitebor tibi Domine in toto 2
corde meo: narrabo omnia mi- A
rabilia tua.
* Lætabor & exultabo in te, pſal- 3
lam nomini tuo Altiſſime.
* In conuertendo inimicum meum 4
retrorſum: infirmabuntur, & peribunt à facie tua.
* Quoniam feciſti iudicium meum 5
& cauſam meam: ſediſti ſuper thronum qui iudicas iuſtitiam.
* Increpaſti Gentes, & periit im- 6
pius: nomen eorum deleſti in æternum, & in ſæculum ſæculi.
* Inimici defecerunt frameæ in fi- 7
nem:

nem : & ciuitates eorum deſtruxiſti.
Periit memoria eorum cum ſonitu:
8 & * Dominus in æternum permanet.
Parauit in iudicio thronum ſuum:
9 & * ipſe iudicabit orbẽ terræ in æqui-
B tate, iudicabit populos in iuſtitia.
10 * Et factus eſt Dominus refugium
pauperi: adiutor in opportunitati-
bus, in tribulatione.
11 * Et ſperent in te qui nouerunt no-
men tuum: quoniam non dereliqui-
ſti quærentes te Domine.
12 * Pſallite Dño, qui habitat in Sion:
annuntiate inter Gentes ſtudia eius:
13 * Quoniam requirens ſanguinem
C eorum recordatus eſt: non eſt oblitus
clamorem pauperum.
14 * Miſerere mei Domine: vide hu-
militatem meam de inimicis meis.
15 * Qui exaltas me de portis mortis,
vt annuntiem omnes laudationes
tuas in portis filiæ Sion.
16 * Exultabo in ſalutari tuo: infixæ
ſunt Gentes in interitu, quẽ fecerunt.
In laqueo iſto, quem abſconderunt,
comprehenſus eſt pes eorum.
17 * Cognoſcetur Dominus iudicia
faciens: in operibus manuum ſuarum
comprehenſus eſt peccator.
18 * Conuertantur peccatores in in-
fernum, omnes Gentes quæ obliui-
ſcuntur Deum.
19 * Quoniam non in finem obliuio
erit pauperis: patientia pauperum
non peribit in finem.

* Exurge Domine, non conforte- 20
tur homo: iudicentur Gentes in con-
ſpectu tuo.
* Conſtitue Domine legiſlatorem 21
ſuper eos: vt ſciant gentes quoniam
homines ſunt.

Pſal X. ſecundùm Hebr.

* Vt quid Domine receſſiſti longè, 1
deſpicis in opportunitatibus, in tri- A
bulatione?
* Dum ſuperbit impius, inceditur 2
pauper: comprehenduntur in conſi-
liis quibus cogitant.
* Quoniam laudatur peccator in 3
deſideriis animæ ſuæ: & iniquus be-
nedicitur.
*Exacerbauit Dñm peccator, ſecun- 4
dùm multitudinē irę ſuę non quęret.
* Non eſt Deus in conſpectu eius: 5
inquinatæ ſunt viæ illius in omni B
tempore.
Auferuntur iudicia tua à facie e-
ius: omnium inimicorum ſuorum
dominabitur.
* Dixit enim in corde ſuo: Non 6
mouebor à generatione in generatio-
nem, ſine malo.
*Infr.13. a. 3 Rom. 3. b.14 * ᵘ Cuius maledictione os plenum 7
eſt, & amaritudine, & dolo: ſub lin-
gua eius labor & dolor.
* Sedet in inſidiis cum diuitibus in 8
occultis, vt interficiat innocentem.
* Oculi eius in pauperem reſpi- 9
ciunt: inſidiatur in abſcondito, quaſi C
leo in ſpelunca ſua.

Inſi-

Inſidiatur vt rapiat pauperem : ra-
pere pauperem dum attrahit eum.
10 * In laqueo ſuo humiliabit eum,
inclinabit ſe, & cadet cùm domina-
tus fuerit pauperum.
11 * Dixit enim in corde ſuo : Obli-
tus eſt Deus, auertit faciem ſuam ne
videat in finem.
12 * Exurge Dñe Deus, exaltetur ma-
nus tua : ne obliuiſcaris pauperum.
13 * Propter quid irritauit impius
D Deum? dixit enim in corde ſuo : Non
requiret.
14 * Vides, quoniam tu laborem &
dolorem conſideras : vt tradas eos in
manus tuas.
Tibi derelictus eſt pauper ; orpha-
no tu eris adiutor.
15 * Contere brachium peccatoris &
maligni: quæretur peccatum illius, &
non inuenietur.
16 * Dominus regnabit in æternum,
& in ſæculum ſæculi : peribitis Gen-
tes de terra illius.
17 * Deſiderium pauperum exaudiuit
Dominus: præparationem cordis eo-
rum audiuit auris tua.
18 * Iudicare pupillo & humili, vt
non apponat vltrà magnificare ſe
homo ſuper terram.

1 In finem, Pſalmus Dauid. X.

2 IN Domino confido: quomodo di-
A citis animæ meæ : Tranſmigra in
montem ſicut paſſer?
3 * Quoniam ecce peccatores inten-
derunt

derunt arcũ, parauerunt ſagittas ſuas
in pharetra, vt ſagittent in obſcuro
rectos corde.
Quoniam quæ perfeciſti, deſtru- 4
xerunt: iuſtus autem quid fecit?
* Abac. 2. d. 20. *ª Dominus in templo ſancto ſuo, 5
Dominus in cælo ſedes eius. B
Oculi eius in pauperem reſpiciunt:
palpebræ eius interrogant filios hominum.
* Dominus interrogat iuſtum & 6
impium: qui autem diligit iniquitatem, odit animam ſuam.
* Pluet ſuper peccatores laqueos: 7
ignis, & ſulphur, & ſpiritus procellarum, pars calicis eorum.
* Quoniam iuſtus Dominus & 8
iuſtitias dilexit: æquitatem vidit vultus eius.

In finem pro octaua, Pſal- 1
mus Dauid. XI.

SAluum me fac Domine, quoniam 2
defecit ſanctus: quoniã diminutæ A
ſunt veritates à filiis hominum.
* Vana locuti ſunt vnuſquiſque ad 3
proximum ſuum: labia doloſa, in
corde & corde locuti ſunt.
* Diſperdat Dominus vniuerſa la- 4
bia doloſã, & linguã magniloquam.
* Qui dixerunt: Linguam noſtram 5
magnificabimus, labia noſtra à nobis ſunt, quis noſter Dominus eſt?
* Propter miſeriam inopum, & ge- 6
mitum pauperum, nunc exurgam, di- B
cit Dominus.

Ponam

Ponam in ſalutari : fiducialiter a-
gam in eo.
7 * Eloquia Domini, eloquia caſta: Prou. 30. a. 5
argentum igne examinatum, proba-
tum terræ purgatum ſeptuplum.
8 * Tu Dñe ſeruabis nos: & cuſtodies
nos à generatione hac in æternum.
9 * In circuitu impij ambulant: ſe-
cundùm altitudinem tuam multipli-
caſti filios hominum.
1 In finem, Pſalmus Dauid.

XII.

A Vſquequò Dominè obliuiſceris
me in finem? Vſquequò auertis
faciem tuam à me?
2 * Quamdiu ponã conſilia in anima
mea, dolorẽ in corde meo per diem?
3 * Vſquequò exaltabitur inimicus
4 meus ſuper me? * reſpice, & exaudi
me Domine Deus meus.
Illumina oculos meos ne vmquam
5 obdormiã in morte: * ne quando dicat
inimicus meus: Præualui aduerſus eũ.
Qui tribulant me, exultabunt ſi
6 motus fuero: * ego autem in miſeri-
cordia tua ſperaui.
Exultabit cor meũ in ſalutari tuo:
cantabo Dño qui bona tribuit mihi:
& pſallam nomini Domini altiſſimi.
1 In finem, Pſalmus Dauid.

XIII.

A Dixit inſipiens in corde ſuo: Non
eſt Deus.
2 Corrupti ſunt, & abominabiles fa-
cti ſunt in ſtudiis ſuis: non eſt qui fa-
ciat

ciat bonum, non eſt vſque ad vnum.
* Dñs de cælo proſpexit ſuper filios 2
hominum, vt videat ſi eſt intelligens,
aut requirens Deum.
* Omnes declinauerunt, ſimul in- 3
utiles facti ſunt: non eſt qui faciat bo-
num, non eſt vſque ad vnum.
Sepulchrum patens eſt guttur eo-
rum: linguis ſuis doloſè agebant, ve-
nenum aſpidum ſub labiis eorum.
Quorum os maledictione & ama-
ritudine plenum eſt: veloces pedes eo-
rum ad effundendum ſanguinem.
Contritio & infelicitas in viis eo-
rum, & viam pacis non cognouerunt:
non eſt timor Dei ante oculos eorum.
* Nónne cognoſcent omnes qui o- 4
perantur iniquitatem, qui deuorant B
plebem meam ſicut eſcam panis?
* Dominum non inuocauerunt, il- 5
lic trepidauerunt timore, vbi non
erat timor.
* Quoniam Dñs in generatione iu- 6
ſta eſt, conſilium inopis confudiſtis:
quoniam Dominus ſpes eius eſt.
* Quis dabit ex Sion ſalutare Iſ- 7
rael? cùm auerterit Dominus capti-
uitatem plebis ſuæ, exultabit Iacob, &
lætabitur Iſrael.

Pſalmus Dauid. XIV. 1

DOmine quis habitabit in taber- A
naculo tuo? aut quis requieſcet
in monte ſancto tuo?
* Qui ingreditur ſine macula, & 2
operatur iuſtitiam:

* Qui

* Qui loquitur veritatem in corde
3 ſuo, qui non egit dolũ in lingua ſua:
Nec fecit proximo ſuo malum, & opprobrium non accepit aduerſus proximos ſuos.
4 * Ad nihilum deductus eſt in con-
B ſpectu eius malignus: timentes autem Dominum glorificat:
Qui iurat proximo ſuo, & non de-
5 cipit, * qui pecuniam ſuam non dedit ad vſuram, & munera ſuper innocentem non accepit.
Qui facit hæc, non mouebitur in æternum.

1 Tituli inſcriptio ipſi Dauid.

XV.

A Conſerua me Domine, quoniam
2 ſperaui in te. * Dixi Domino: Deus meus es tu, quoniam bonorum meorum non eges.
3 *Sanctis, qui ſunt in terra eius, mirificauit omnes voluntates meas in eis.
4 * Multiplicatæ ſunt infirmitates eorum: poſteà accelerauerunt.
Non congregabo conuenticula eorum de ſanguinibus: nec memor ero nominum eorum per labia mea.
5 * Dominus pars hereditatis meæ, & calicis mei: tu es, qui reſtitues hereditatem meam mihi.
6 * Funes ceciderunt mihi in præclaris: etenim hereditas mea præclara eſt mihi.
7 * Benedicam Dominum, qui tri-
B buit mihi intellectum: inſuper & vſ-

que ad noctem increpuerunt me renes mei.

*Act. 2. d. 25 ** Prouidebam Dominum in conſpectu meo ſemper: quoniam à dextris eſt mihi, ne commouear. 8

*Propter hoc lætatum eſt cor meũ, & exultauit lingua mea: inſuper & caro mea requieſcet in ſpe. 9

*Actor. 2. d. 31. & 13. e. 35 ** Quoniam non derelinques animam meam in inferno: nec dabis ſanctum tuum videre corruptionem. 10

Notas mihi feciſti vias vitæ, adimplebis me lætitia cum vultu tuo: delectationes in dextera tua vſque in finem.

Oratio Dauid. XVI. 1

Exaudi Domine iuſtitiam meam: intende deprecationem meam. A

Auribus percipe orationem meam, non in labiis doloſis.

* De vultu tuo iudicium meũ prodeat: oculi tui videant æquitates. 2

* Probaſti cor meũ, & viſitaſti nocte: igne me examinaſti, & non eſt inuenta in me iniquitas. 3

* Vt non loquatur os meum opera hominum: propter verba labiorum tuorum ego cuſtodiui vias duras. 4

* Perfice greſſus meos in ſemitis tuis: vt non moueantur veſtigia mea. 5 B

* Ego clamaui, quoniam exaudiſti me Deus: inclina aurem tuam mihi, & exaudi verba mea. 6

* Mirifica miſericordias tuas, qui ſaluos facis ſperantes in te. 7

*A

8 * A reſiſtentibus dexteræ tuæ cuſto-
di me, vt pupillam oculi.
Sub vmbra alarum tuarum prote-
9 ge me: à facie impiorum qui me af-
C flixerunt.
Inimici mei animam meam cir-
10 cumdederunt, * adipem ſuum con-
cluſerunt: os eorum locutum eſt ſu-
perbiam.
11 * Proiicientes me nunc circumde-
derunt me: oculos ſuos ſtatuerunt de-
clinare in terram.
12 * Suſceperunt me ſicut leo paratus
ad prædã: & ſicut catulus leonis ha-
bitans in abditis.
13 * Exurge Domine, præueni eum, &
D ſupplanta eum: eripe animam meam
14 ab impio; frameam tuam * ab inimi-
cis manus tuæ.
Domine à paucis de terra diuide
eos in vita eorum: de abſconditis tuis
adimpletus eſt venter eorum.
Saturati ſunt filiis: & dimiſerunt
reliquias ſuas paruulis ſuis.
15 * Ego autem in iuſtitia apparebo
cõſpectui tuo: ſatiabor cùm apparue-
rit gloria tua.
1 In finem puero Dñi Dauid, qui locu-
tus eſt Dño verba cantici huius, in
die, qua eripuit eum Dñs de manu
omnium inimicorum eius, & de
manu Saul, & dixit: (2. *Reg*. 22. 2.)

XVII.

2 DIligam te Dñe fortitudo mea:
3 * Dominus firmamẽtum meũ,

& refugium meũ, & liberator meus. A
*Hebr. 2. c. 13 * Deus meus adiutor meus, & ſperabo in eum.
Protector meus, & cornu ſalutis meæ, & ſuſceptor meus.
* Laudans inuocabo Dominum: & 4
ab inimicis meis ſaluus ero.
* Circũdederunt me dolores mor- 5
tis: & torrentes iniquitatis conturbauerunt me.
* Dolores inferni circumdederunt 6
me: præoccupauerunt me laquei mortis.
* In tribulatione mea inuocaui Do- 7
minum, & ad Deum meum clamaui:
Et exaudiuit de templo ſancto ſuo vocem meam: & clamor meus in cõſpectu eius, introiuit in aures eius.
* Commota eſt, & contremuit ter- 8
ra: fundamenta montium conturbata ſunt, & commota ſunt, quoniam iratus eſt eis.
* Aſcendit fumus in ira eius: & ig- 9
nis à facie eius exarſit: carbones ſuccenſi ſunt ab eo.
* Inclinauit cælos, & deſcendit: & 10
caligo ſub pedibus eius.
* Et aſcendit ſuper cherubim, & vo- 11
lauit: volauit ſuper pennas ventorum.
* Et poſuit tenebras latibulum ſuũ, 12
in circuitu eius tabernaculum eius: B
tenebroſa aqua in nubibus aëris.
* Præ fulgore in cõſpectu eius nubes 13
tranſierũt, grando, & carbones ignis.
* Et intonuit de cælo Dominus, & Altiſ-

14 Altiſſimus dedit vocem ſuam: grando & carbones ignis.
* Et miſit ſagittas ſuas, & diſſipauit
15 eos: fulgura multiplicauit, & conturbauit eos.
* Et apparuerunt fontes aquarum,
16 & reuelata ſunt fundamenta orbis terrarum;
Ab increpatione tua Domine, ab inſpiratione ſpiritus iræ tuæ.
* Miſit de ſummo, & accepit me: &
17 aſſumpſit me de aquis multis.
* Eripuit me de inimicis meis for-
18 tiſſimis, & ab his qui oderũt me: quoniam confortati ſunt ſuper me.
* Præuenerunt me in die afflictio-
19 nis meæ: & factus eſt Dominus protector meus.
* Et eduxit me in latitudinem: ſal-
20 uum me fecit, quoniam voluit me.
* Et retribuet mihi Dominus ſecũ-
21 dùm iuſtitiam meam, & ſecundùm puritatem manuum mearum retribuet mihi:
* Quia cuſtodiui vias Domini, nec
22 impiè geſſi à Deo meo.
* Quoniam omnia iudicia eius in
23 conſpectu meo: & iuſtitias eius non repuli à me.
* Et ero immaculatus cum eo: &
24 obſeruabo me ab iniquitate mea.
C * Et retribuet mihi Dominus ſecũ-
25 dùm iuſtitiam meam: & ſecundùm puritatem manuum mearum in conſpectu oculorum eius.

* Cum ſancto ſanctus eris, & cum 26
viro innocente innocens eris:
* Et cum electo electus eris, & cum 27
peruerſo peruertêris.
* Quoniam tu populum humilem 28
ſaluum facies: & oculos ſuperborum
humiliabis.
* Quoniam tu illuminas lucer- 29
nam meam Domine: Deus meus il-
lumina tenebras meas.
* Quoniam in te eripiar à tenta- 30
tione, & in Deo meo tranſgrediar
murum.
* Deus meus impolluta via eius: e- 31
loquia Domini igne examinata: pro-
tector eſt omnium ſperantium in ſe.
* Quoniam quis Deus præter Do- 32
minum? aut quis Deus præter Deum
noſtrum?
* Deus qui præcinxit me virtute: & 33
poſuit immaculatam viam meam.
[a] 2.Reg. * [a] Qui perfecit pedes meos tam- 34
22.c.34. quam ceruorum, & ſuper excelſa ſta-
35. tuens me.
* Qui docet manus meas ad præ- 35
lium: & poſuiſti vt arcum æreum,
brachia mea.
* Et dediſti mihi protectioné ſalu- 36
tis tuæ: & dextera tua ſuſcepit me:
Et diſciplina tua correxit me in
finem: & diſciplina tua ipſa me do-
cebit.
* Dilataſti greſſus meos ſubtus me: 37
& non ſunt infirmata veſtigia mea. D
* Perſequar inimicos meos, & com- 38
prehen-

prehendam illos: & non conuertar
donec deficiant.
39 * Confringam illos, nec poterũt
ſtare: cadent ſubtus pedes meos.
40 * Et præcinxiſti me virtute ad bel-
lum: & ſupplantaſti inſurgentes in
me ſubtus me.
41 * Et inimicos meos dediſti mihi
dorſum, & odientes me diſperdidiſti.
42 * Clamauerunt, nec erat qui ſaluos
faceret; ad Dñm, nec exaudiuit eos.
43 * Et comminuam eos, vt puluerem
ante faciem venti: vt lutum platea-
rum delebo eos.
44 * Eripies me de cõtradictionibus po-
puli: conſtitues me in caput Gentiũ.
45 * Populus, quem non cognoui, ſer-
uiuit mihi: in auditu auris obedi-
uit mihi.
46 * Filij alieni mentiti ſunt mihi, fi-
lij alieni inueterati ſunt, & claudica-
uerunt à ſemitis ſuis.
47 * Viuit Dñs, & benedictus Deus
meus, & exaltetur Deus ſalutis meæ.
48 * Deus qui das vindictas mihi, &
ſubdis populos ſub me, liberator
meus de inimicis meis iracundis.
49 * Et ab inſurgentibus in me exal-
tabis me: à viro iniquo eripies me.
50 * [a] Propterea confitebor tibi in na- [a] 2.Reg.22
tionibus Domine: & nomini tuo d.50
pſalmum dicam. Rom.15.
51 * Magnificans ſalutes regis eius, & b.9
faciens miſericordiã chriſto ſuo Da-
uid, & ſemini eius vſque in ſæculum.

In finem, Pſalmus Dauid. 1
XVIII.
CÆli enarrant gloriam Dei, & 2
opera manuum eius annuntiat A
firmamentum.
* Dies diei eructat verbum, & nox 3
nocti indicat ſcientiam.
* Non ſunt loquelæ, neq; ſermones, 4
quorum non audiantur voces eorũ.
*Rom.10. d.18 ** In omnem terram exiuit ſonus 5
eorum: & in fines orbis terræ verba
eorum.
* In ſole poſuit tabernaculum ſuũ: 6
*Luc.24. g.46 * & ipſe tamquam ſponſus procedens
de thalamo ſuo:
Exultauit vt gigas ad currendam B
viam, * à ſummo cælo egreſſio eius: 7
Et occurſus eius vſque ad ſummum
eius: nec eſt qui ſe abſcondat à calo-
re eius.
* Lex Domini immaculata conuer- 8
tens animas: teſtimonium Domini fi-
dele, ſapientiam præſtans paruulis.
* Iuſtitiæ Domini rectæ, lætifican- 9
tes corda: præceptum Domini luci-
dum, illuminans oculos.
* Timor Domini ſanctus, perma- 10
nens in ſæculum ſæculi: iudicia Do-
mini vera, iuſtificata in ſemetipſa.
* Deſiderabilia ſuper aurum, & la- 11
pidem pretioſum multum: & dulcio-
ra ſuper mel & fauum.
* Etenim ſeruus tuus cuſtodit ea, in 12
cuſtodiendis illis retributio multa. C
* Delicta quis intelligit? ab occultis 13
meis

14 meis munda me: * & ab alienis parce
ſeruo tuo.
Si mei non fuerint dominati, tunc
immaculatus ero: & emundabor à
delicto maximo.
15 * Et erunt vt complaceant eloquia
oris mei: & meditatio cordis mei in
conſpectu tuo ſemper.
Domine adiutor meus, & redem-
ptor meus.
1 In finem, Pſalmus Dauid.
XIX.
2 EXaudiat te Dominus in die tribu-
A lationis: protegat te nomen Dei
Iacob.
3 * Mittat tibi auxilium de ſancto: &
de Sion tueatur te.
4 * Memor ſit omnis ſacrificij tui: &
holocauſtum tuum pingue fiat.
5 * Tribuat tibi ſecundùm cor tuum:
& omne conſilium tuum confirmet.
6 * Lætabimur in ſalutari tuo: & in
B nomine Dei noſtri magnificabimur.
7 * Impleat Dominus omnes petitio-
nes tuas: nunc cognoui quoniam ſal-
uum fecit Dominus CHRISTVM ſuũ.
Exaudiet illum de cælo ſancto ſuo:
in potentatibus ſalus dexteræ eius.
8 * Hi in curribus, & hi in equis: nos
autem in nomine Domini Dei noſtri
inuocabimus.
9 * Ipſi obligati ſunt, & ceciderunt:
nos autẽ ſurreximus & erecti ſumus.
10 * Domine ſaluum fac regem: & ex-
audi nos in die, qua inuocauerimus te.

In finem, Pſalmus Dauid. 1

XX.

DOmine in virtute tua lætabitur 2
rex: & ſuper ſalutare tuum exul- A
tabit vehementer.
* Deſiderium cordis eius tribuiſti ei: 3
& voluntate labiorum eius non frau-
daſti eum.
* Quoniam præueniſti eum in be- 4
nedictionibus dulcedinis: poſuiſti in
capite eius coronam de lapide pre-
tioſo.
* Vitam petiit à te: & tribuiſti ei 5
longitudinem dierum in ſæculum, &
in ſæculum ſæculi. B
* Magna eſt gloria eius in ſalutari 6
tuo: gloriam & magnum decorem
impones ſuper eum.
* Quoniam dabis eum in benedi- 7
ctionem in ſæculum ſæculi: lætifica-
bis eum in gaudio cum vultu tuo.
* Quoniam rex ſperat in Domi- 8
no: & in miſericordia Altiſſimi non
commouebitur.
* Inueniatur manus tua omnibus 9
inimicis tuis: dextera tua inueniat
omnes, qui te oderunt.
* Pones eos vt clibanũ ignis in tem- 10
pore vultus tui: Dominus in ira ſua C
cõturbabit eos, & deuorabit eos ignis.
* Fructum eorum de terra perdes: 11
& ſemen eorum à filiis hominum.
* Quoniam declinauerunt in te ma- 12
la: cogitauerunt conſilia, quæ non
potuerunt ſtabilire.

13 * Quoniã pones eos dorſum : in reliquiis tuis præparabis vultum eorum.
14 * Exaltare Domine in virtute tua: cantabimus & pſallemus virtutes tuas.
1 In finem pro ſuſceptione matutina, Pſalmus Dauid. XXI.
2 DEus Deus meus reſpice in me: quare me dereliquiſti? longè à ſalute mea verba delictorũ meorum. *Matt. 27. c. 46 Marc. 15. d. 34*
A
3 * Deus meus clamabo per diem, & non exaudies: & nocte, & non ad inſipientiam mihi.
4 * Tu autem in ſancto habitas, Laus Iſrael.
5 * In te ſperauerunt patres noſtri: ſperauerunt, & liberaſti eos.
6 * Ad te clamauerunt, & ſalui facti ſunt: in te ſperauerunt, & non ſunt confuſi.
7 * Ego autem ſum vermis, & non homo: opprobrium hominum, & abiectio plebis.
8 * " Omnes videntes me, deriſerunt me: locuti ſunt labiis, & mouerunt caput. *"Matt. 27 d. 39 Marc. 15. c. 29*
9 * " Sperauit in Domino, eripiat eum: ſaluum faciat eum, quoniam vult eum. *"Matth. 27. c. 43*
10 * Quoniam tu es, qui extraxiſti me
B de ventre: ſpes mea ab vberibus matris meæ.
11 * In te proiectus ſum ex vtero: de ventre matris meæ Deus meus es tu,
12 * ne diſceſſeris à me.
Quoniam tribulatio proxima eſt: quo-

quoniam non eſt qui adiuuet.
* Circumdederunt me vituli multi: 13
tauri pingues obſederunt me.
* Aperuerunt ſuper me os ſuum, 14
ſicut leo rapiens & rugiens.
* Sicut aqua effuſus ſum : & di- 15
ſperſa ſunt omnia oſſa mea.
Factum eſt cor meum tamquam ce-
ra liqueſcens in medio ventris mei.
* Aruit tamquam teſta virtus mea, 16
& lingua mea adhæſit faucibus meis:
& in puluerem mortis deduxiſti me.
* Quoniam circumdederunt me ca- 17
nes multi : concilium malignantium C
obſedit me.
"*Matth.* " Foderunt manus meas & pedes
27.*d*.35. meos : * dinumerauerunt omnia oſ- 18
ſa mea.
Ipſi verò conſiderauerunt & in-
"*Ioan*.19. ſpexerunt me : * " diuiſerunt ſibi ve- 19
d.23. ſtimenta mea, & ſuper veſtem meam
miſerunt ſortem.
* Tu autem Domine ne elongaue- 20
ris auxilium tuum à me: ad defenſio-
nem meam conſpice.
*Erue à framea Deus animã meam: 21
& de manu canis vnicam meam.
* Salua me ex ore leonis : & à cor- 22
nibus vnicorniũ humilitatem meam.
" *Hebr*.2. * " Narrabo nomen tuum fratribus 23
c.12. meis : in medio eccleſiæ laudabo te.
* Qui timetis Dominum laudate 24
eum : vniuerſum ſemen Iacob glori-
ficate eum:
* Timeat eum omne ſemen Iſrael: 25
quo-

quoniam non ſpreuit, neque deſpexit
deprecationem pauperis:
Nec auertit faciem ſuam à me: & cùm clamarem ad eum exaudiuit me.
26 * Apud te laus mea in eccleſia ma-
D gna: vota mea reddam in conſpectu
timentium eum.
27 * Edent pauperes, & ſaturabuntur:
& laudabunt Dominum qui requirunt eum: viuent corda eorum in ſæculum ſæculi.
28 * Reminiſcentur & conuertentur
ad Dominum vniuerſi fines terræ:
Et adorabunt in conſpectu eius vniuerſæ familiæ Gentium.
29 * Quoniam Domini eſt regnum: &
ipſe dominabitur Gentium.
30 * Manducauerunt & adorauerunt
omnes pingues terræ: in conſpectu eius cadent omnes qui deſcendunt in terram.
31 * Et anima mea illi viuet: & ſemen
meum ſeruiet ipſi.
32 * Annuntiabitur Domino generatio ventura: & annuntiabunt cæli iuſtitiam eius populo qui naſcetur, quem fecit Dominus.

1 Pſalmus Dauid. XXII.

A DOminus regit me, & nihil mihi *Iſai.40.b.11*
2 deerit: * in loco paſcuæ ibi me *Ierem.23.a.5*
collocauit.
Super aquam refectionis educauit *Ezech.34.c.11.e.23.*
3 me: * animam meam conuertit.
Deduxit me ſuper ſemitas iuſtitiæ, *1. Petr.2.d.25.& 5.a.3*
propter nomen ſuum.

* Nam

* Nam, & ſi ambulauero in medio 4
vmbræ mortis, non timebo mala: B
quoniam tu mecum es.
Virga tua, & baculus tuus, ipſa me
conſolata ſunt.
* Paraſti in conſpectu meo men- 5
ſam, aduerſus eos, qui tribulant me.
Impinguaſti in oleo caput meum:
& calix meus inebrians quàm præ-
clarus eſt!
* Et miſericordia tua ſubſequetur 6
me omnibus diebus vitæ meæ.
Et vt inhabitem in domo Domi-
ni, in longitudinem dierum.

Prima ſabbati, Pſalmus Dauid. 1

XXIII.

1.Cor.10. f 26 Pſal.49. b.12

Domini eſt terra, & plenitudo A
eius: orbis terrarum, & vniuerſi
qui habitant in eo.
* Quia ipſe ſuper maria fundauit 2
eũ: & ſuper flumina præparauit eum.
* Quis aſcendet in montem Domi- 3
ni? aut quis ſtabit in loco ſancto eius?
* Innocens manibus & mundo cor- 4
de, qui non accepit in vano animam
ſuã, nec iurauit in dolo proximo ſuo.
* Hic accipiet benedictionem à 5
Dominô: & miſericordiam à Deo B
ſalutari ſuo.
* Hæc eſt generatio quærentium 6
eum, quærentium faciem Dei Iacob.
* Attollite portas principes veſtras, 7
& eleuamini portæ æternales: & in-
troibit rex gloriæ.
* Quis eſt iſte rex gloriæ? Domi- 8

nus

nus fortis & potens : Dominus po-
tens in prælio.
9 * Attollite portas principes veſtras,
& eleuamini portæ æternales : & in-
troibit rex gloriæ.
10 * Quis eſt iſte rex gloriæ? Domi-
nus virtutum ipſe eſt rex gloriæ.
1 In finem, Pſalmus Dauid.
XXIV.
A AD te Dñe leuaui animam meam:
2 * Deus meus in te confido, non
erubeſcam:
3 * Neque irrideant me inimici mei:
etenim vniuerſi, qui ſuſtinent te, non
confundentur.
4 * Confundantur omnes iniqua a-
gentes ſuperuacuè.
Vias tuas Domine demonſtra mihi:
& ſemitas tuas edoce me.
5 * Dirige me in veritate tua, & doce
me: quia tu es Deus ſaluator meus, &
te ſuſtinui tota die.
6 * Reminiſcere miſerationum tua-
rum Domine, & miſericordiarum
tuarum, quæ à ſæculo ſunt.
7 * Delicta iuuentutis meæ, & igno-
B rantias meas ne memineris.
Secundùm miſericordiam tuam
memento mei tu : propter bonitatem
tuam Domine.
8 * Dulcis & rectus Dñs: propter hoc
legem dabit delinquentibus in via.
9 * Diriget manſuetos in iudicio: do-
cebit mites vias ſuas.
10 * Vniuerſæ viæ Domini, miſericor-
dia

dia & veritas, requirẽtibus teſtamen-
tum eius & teſtimonia eius.
* Propter nomen tuum Domine 11
propitiaberis peccato meo: multum C
eſt enim.
* Quis eſt homo qui timet Dñm? 12
legem ſtatuit ei in via, quam elegit.
* Anima eius in bonis demorabi- 13
tur: & ſemen eius hereditabit terram.
* Firmamentum eſt Dominus ti- 14
mentibus eum: & teſtamentum ipſius
vt manifeſtetur illis.
* Oculi mei ſemper ad Dominum: 15
quoniam ipſe euellet de laqueo pedes
meos.
* Reſpice in me, & miſerere mei: 16
quia vnicus & pauper ſum ego.
* Tribulationes cordis mei multi- 17
plicatæ ſunt: de neceſſitatibus meis e- D
rue me.
*Vide humilitatẽ meam, & laborem 18
meũ: & dimitte vniuerſa delicta mea.
* Reſpice inimicos meos quoniam 19
*Ioan 15. d. 25. multiplicati ſunt, & * odio iniquo o-
derunt me.
*Cuſtodi animã meam, & erue me: 20
non erubeſcam quoniã ſperaui in te.
* Innocentes & recti adhæſerunt 21
mihi: quia ſuſtinui te.
* Libera Deus Iſrael, ex omnibus 22
tribulationibus ſuis.

In finem, Pſalmus Dauid. 1

XXV.

IVdica me Domine, quoniam ego A
in innocentia mea ingreſſus ſum:
& in

& in Dño ſperans non infirmabor.
2 * Proba me Domine, & tenta me: vre renes meos & cor meum.
3 * Quoniam miſericordia tua ante oculos meos eſt: & complacui in veritate tua.
4 * Non ſedi cum concilio vanitatis:
B & cũ iniqua gerentibus non introibo.
5 * Odiui eccleſiam malignantium: & cum impiis non ſedebo.
6 * Lauabo inter innocentes manus meas: & circũdabo altare tuum Dñe.
7 * Vt audiam vocem laudis, & enarrem vniuerſa mirabilia tua.
8 * Domine dilexi decorem domus tuæ, & locũ habitationis gloriæ tuæ.
9 * Ne perdas cum impiis Deus ani-
C mam meam, & cum viris ſanguinum vitam meam:
10 * In quorum manibus iniquitates ſunt: dextera eorum repleta eſt muneribus.
11 * Ego autem in innocentia mea ingreſſus ſum: redime me, & miſerere mei.
12 * Pes meus ſtetit in directo: in eccleſiis benedicam te Domine.

1 Pſalmus Dauid priuſquam liniretur. XXVI.

A DOminus illuminatio mea, & ſalus mea, quem timebo?
Dominus protector vitæ meæ, à quo trepidabo?
2 Dum appropiant ſuper me nocentes, vt edant carnes meas:

Qui tribulant me inimici mei, ipſi infirmati ſunt & ceciderunt.
* Si conſiſtant aduerſum me caſtra, 3
non timebit cor meum.
Si exurgat aduerſum me prælium, in hoc ego ſperabo. B
* Vnam petij à Domino, hanc re- 4
quiram, vt inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ:
Vt videam voluptatem Domini, & viſitem templum eius.
* Quoniam abſcondit me in taber- 5
naculo ſuo: in die malorum protexit me in abſcondito tabernaculi ſui.
* In petra exaltauit me: & nunc 6
exaltauit caput meum ſuper inimicos meos.
Circuiui, & immolaui in taberna- C
culo eius hoſtiam vociferationis: cantabo, & pſalmum dicam Domino.
* Exaudi Domine vocem meam, 7
qua clamaui ad te: miſerere mei, & exaudi me.
* Tibi dixit cor meum, exquiſiuit 8
te facies mea: faciē tuam Domine requiram.
* Ne auertas faciem tuam à me: ne 9
declines in ira à ſeruo tuo.
Adiutor meus eſto: ne derelinquas me, neque deſpicias me Deus ſalutaris meus.
* Quoniam pater meus, & mater 10
mea, dereliquerunt me: Dominus autem aſſumpſit me.
* Legem pone mihi Domine in via 11
tua:

D tua: & dirige me in ſemitam rectam
propter inimicos meos.
12 * Ne tradideris me in animas tri-
bulantium me: quoniam inſurrexe-
runt in me teſtes iniqui, & mentita
eſt iniquitas ſibi.
13 * Credo videre bona Domini in
terra viuentium.
14 * Expecta Dominum, viriliter age:
& confortetur cor tuum, & ſuſtine
Dominum.

Pſalmus ipſi Dauid.
XXVII.

1 AD te Domine clamabo, Deus
A meus ne ſileas à me: ne quando
taceas à me, & aſſimilabor deſcen-
dentibus in lacum.
2 * Exaudi Domine vocem depreca-
tionis meæ dum oro ad te: dum ex-
tollo manus meas ad templum ſan-
ctum tuum.
3 * Ne ſimul trahas me cum pecca-
toribus: & cum operantibus iniqui-
tatem ne perdas me.
Qui loquuntur pacem cũ proximo
ſuo, mala autem in cordibus eorum.
4 * Da illis ſecundùm opera eorum,
& ſecundùm nequitiam adinuentio-
num ipſorum.
Secundùm opera manuum eorum
tribue illis: redde retributionem eo-
rum ipſis.
5 * Quoniã non intellexerunt opera
Dñi, & in opera manuum eius de-
B ſtrues illos, & non ædificabis eos.

* Benedictus Dñs: quoniam exau- 6
diuit vocem deprecationis meæ.
* Dominus adiutor meus, & pro- 7
tector meus: in ipſo ſperauit cor
meum, & adiutus ſum.
Et refloruit caro mea: & ex volun-
tate mea confitebor ei.
* Dñs fortitudo plebis ſuæ: & pro- 8
tector ſaluationum chriſti ſui eſt.
* Saluum fac populum tuum Do- 9
mine, & benedic hereditati tuæ: &
rege eos, & extolle illos vſque in
æternum.

Pſalmus Dauid,
In conſummatione tabernaculi. 1

XXVIII.

Afferte Domino filij Dei: afferte A
Domino filios arietum.
* Afferte Domino gloriam & ho- 2
norem, afferte Domino gloriam no-
mini eius: adorate Dominum in a-
trio ſancto eius.
* Vox Domini ſuper aquas, Deus 3
maieſtatis intonuit: Dominus ſuper B
aquas multas.
* Vox Domini in virtute: vox Do- 4
mini in magnificentia.
* Vox Domini confringentis ce- 5
dros: & confringet Dominus cedros
Libani.
* Et comminuet eas tamquam vi- 6
tulum Libani: & dilectus quemad-
modum filius vnicornium.
* Vox Domini intercidentis flam- 7
mam ignis: * Vox Domini concu- 8
tientis

tientis deſertum: & commouebit Dominus deſertum Cades.
9 * Vox Domini præparantis ceruos,
C & reuelabit condenſa : & in templo
eius omnes dicent gloriam.
10 * Dn̄s diluuium inhabitare facit:
& ſedebit Dominus rex in æternum.
11 * Dominus virtutem populo ſuo
dabit : Dominus benedicet populo
ſuo in pace.

1 Pſalmus Cantici
In dedicatione domus Dauid.
XXIX.

2 Exaltabo te Domine quoniam
A ſuſcepiſti me : nec delectaſti inimicos meos ſuper me :
3 * Domine Deus meus clamaui ad
te, & ſanaſti me.
4 * Domine eduxiſti ab inferno animam meam : ſaluaſti me à deſcendentibus in lacum.
5 * Pſallite Dn̄o ſancti eius : & confitemini memoriæ ſanctitatis eius.
6 * Quoniam ira in indignatione
B eius : & vita in voluntate eius.
Ad veſperum demorabitur fletus,
& ad matutinum lætitia.
7 * Ego autem dixi in abundantia
mea : Non mouebor in æternum.
8 Domine in voluntate tua, præſtitiſti decori meo virtutem.
C Auertiſti faciem tuam à me, & factus ſum conturbatus.
9 * Ad te Domine clamabo : & ad
Deum meum deprecabor.

* Quæ vtilitas in ſanguine meo, 10
dum deſcendo in corruptionem?
Numquid confitebitur tibi puluis,
aut annunciabit veritatem tuam ?
* Audiuit Dñs, & miſertus eſt mei: 11
Dominus factus eſt adiutor meus.
* Conuertiſti planctum meum in 12
gaudium mihi : conſcidiſti ſaccum
meum, & circumdediſti me lætitia:
* Vt cantet tibi gloria mea, & non 13
compungar : Domine Deus meus in
æternum confitebor tibi.

In finem, Pſalmus Dauid, 1
pro extaſi. XXX.

IN te Domine ſperaui, non con- 2
fundar in æternum : in iuſtitia tua A
libera me.
* Inclina ad me aurem tuam, ac- 3
celera vt eruas me.
Eſto mihi in Deum protectorem;
& in domum refugij, vt ſaluum
me facias.
* Quoniam fortitudo mea, & refu- 4
gium meum es tu : & propter nomen
tuum deduces me, & enutries me.
* Educes me de laqueo hoc, quem 5
abſconderunt mihi : quoniam tu es
protector meus.
"Luc.23.46f * " In manus tuas commendo ſpi- 6
ritum meum : redemiſti me Domine
Deus veritatis.
* Odiſti obſeruantes vanitates, ſu- 7
peruacuè.
Ego autem in Dño ſperaui : * exul- 8
tabo, & lætabor in miſericordia tua.
Quo-

Quoniam reſpexiſti humilitatem
meam, ſaluaſti de neceſſitatibus ani-
mam meam.
9 * Nec concluſiſti me in manibus
inimici: ſtatuiſti in loco ſpatioſo pe-
des meos.
10 * Miſerere mei Domine quoniam
B tribulor, conturbatus eſt in ira oculus
meus, anima mea, & venter meus:
11 * Quoniam defecit in dolore vita
mea, & anni mei in gemitibus.
Infirmata eſt in paupertate virtus
mea: & oſſa mea conturbata ſunt.
12 * Super omnes inimicos meos fa-
ctus ſum opprobrium & vicinis meis
valdè, & timor notis meis.
C Qui videbant me, foras fugerunt
13 à me: * obliuioni datus ſum, tam-
quam mortuus à corde.
Factus ſum tamquam vas perditum:
14 * quoniã audiui vituperationem mul-
torum commorantium in circuitu.
In eo dum conuenirent ſimul ad-
uerſum me, accipere animam meam
conſiliati ſunt.
15 * Ego autem in te ſperaui Domine:
16 dixi: Deus meus es tu: * in mani-
bus tuis ſortes meæ.
Eripe me de manu inimicorũ meo-
rum, & à perſequentibus me.
17 * Illuſtra faciem tuam ſuper ſeruum
tuum, ſaluum me fac in miſericor-
18 dia tua: * Domine non confundar,
quoniam inuocaui te.
Erubeſcant impij, & deducantur in

infernum : * muta fiant labia doloſa. 19
Quæ loquuntur aduerſus iuſtum iniquitatem, in ſuperbia, & in abuſione.
* Quàm magna multitudo dulce- 20
dinis tuæ Domine, quam abſcondiſti D
timentibus te.
Perfeciſti eis, qui ſperant in te, in conſpectu filiorum hominum.
* Abſcondes eos in abſcondito fa- 21
ciei tuæ à conturbatione hominum.
Proteges eos in tabernaculo tuo à contradictione linguarum.
* Benedictus Dominus : quoniam 22
mirificauit miſericordiam ſuam mihi in ciuitate munita.
* Ego autem dixi in exceſſu mentis 23
meæ : Proiectus ſum à facie oculorum tuorum.
Ideò exaudiſti vocem orationis meæ, dum clamarem ad te.
* Diligite Dominum omnes ſancti 24
eius: quoniam veritatem requiret Dominus, & retribuet abundanter facientibus ſuperbiam.
* Viriliter agite, & confortetur cor 25
veſtrum, omnes qui ſperatis in Dño.

Ipſi Dauid intellectus.

XXXI.

Rom.4. Beati, quorum remiſſæ ſunt ini-
a.7 quitates : & quorum tecta ſunt 1
peccata. A
* Beatus vir, cui non imputauit
Dominus peccatum, nec eſt in ſpiri- 2
tu eius dolus.

* Quo-

3 * Quoniam tacui, inueterauerunt
oſſa mea, dum clamarem tota die.
4 * Quoniam die ac nocte grauata
eſt ſuper me manus tua: conuerſus
ſum in ærumna mea, dum configi-
tur ſpina.
5 * Delictum meum cognitum tibi fe-
B ci: & iniuſtitiam meam non abſcondi.
* Dixi: Confitebor aduerſum me iniuſtitiam meam Domino: & tu re- misiſti impietatem peccati mei. *Iſa. 65. d. 24
6 * Pro hac orabit ad te omnis ſan-
ctus, in tempore opportuno.
Verumtamen in diluuio aquarum
multarum, ad eum non approxima-
bunt.
7 * Tu es refugium meum à tribula-
C tione, quæ circumdedit me: exultatio
mea erue me à circumdantibus me.
8 * Intellectum tibi dabo, & inſtruam
te in via hac, qua gradieris: firmabo
ſuper te oculos meos.
9 * Nolite fieri ſicut equus & mulus,
quibus non eſt intellectus.
In camo & fræno maxillas eorum
conſtringe, qui non approximāt ad te.
10 * Multa flagella peccatoris, ſperan-
tem autem in Domino miſericordia
circumdabit.
11 * Lætamini in Domino & exultate
iuſti, & gloriamini omnes recti corde.

Pſalmus Dauid.

XXXII.

1 EXultate iuſti in Domino: rectos
A decet collaudatio.

* Confitemini Domino in citha- 2
ra : in pſalterio decem chordarum
pſallite illi.
* Cantate ei canticum nouum ; be- 3
nè pſallite ei in vociferatione.
* Quia rectum eſt verbum Domi- 4
ni, & omnia opera eius in fide.
* Diligit miſericordiã & iudicium: 5
miſericordia Domini plena eſt terra.
* Verbo Domini cæli firmati ſunt: 6
& ſpiritu oris eius omnis virtus eorũ. B
* Congregans ſicut in vtre aquas 7
maris : ponens in theſauris abyſſos.
* Timeat Dominum omnis terra: 8
ab eo autem commoueantur omnes
inhabitantes orbem.
"Iudith 16 c. 17 * " Quoniam ipſe dixit , & facta 9
ſunt : ipſe mandauit, & creata ſunt.
* Dominus diſſipat cõſilia gentium: 10
reprobat autem cogitationes populo-
rum, & reprobat conſilia principum.
* Conſilium autem Domini in æ- 11
ternum manet : cogitationes cordis C
eius in generatione & generationem.
* Beata gens , cuius eſt Dominus, 12
Deus eius ; populus , quem elegit in
hereditatem ſibi.
* De cælo reſpexit Dominus : vidit 13
omnes filios hominum.
* De præparato habitaculo ſuo 14
reſpexit ſuper omnes , qui habitant
terram.
* Qui finxit ſigillatim corda eorum: 15
qui intelligit omnia opera eorum.
* Non ſaluatur rex per multam vir- 16
tutem:

tutem : & gigas non ſaluabitur in multitudine virtutis ſuæ.
17 * Fallax equus ad ſalutem : in abundantia autem virtutis ſuæ non ſaluabitur.
18 * Ecce oculi Domini ſuper metuentes eum : & in eis, qui ſperant ſuper miſericordia eius.
19 * Vt eruat à morte animas eorum: & alat eos in fame.
20 * Anima noſtra ſuſtinet Dominum : quoniam adiutor & protector noſter eſt.
21 * Quia in eo lætabitur cor noſtrum: & in nomine ſancto eius ſperauimus.
22 * Fiat miſericordia tua Domine ſuper nos : quemadmodum ſperauimus in te.

1 Dauidi, cùm immutauit vultum ſuum coram Achimelech, & dimiſit eum & abiit. (1. *Reg.* 21.)

XXXIII.

2 BEnedicam Dominũ in omni tempore: ſemper laus eius in ore meo.
A
3 * In Domino laudabitur anima mea: audiant manſueti, & lætentur.
4 * Magnificate Dominum mecum: & exaltemus nomen eius in idipſum.
5 * Exquiſiui Dominum, & exaudiuit me : & ex omnibus tribulationibus meis eripuit me.
6 * Accedite ad eum, & illuminamini: & facies veſtræ non confundentur.
7 * Iſte pauper clamauit, & Dominus
B exaudiuit eum : & de omnibus tribu-
lationi-

lationibus eius ſaluauit eum.
* Immittet angelus Domini in cir- 8
cuitu timentium eum : & eripiet eos.
* Guſtate, & videte quoniã ſuauis eſt 9
Dominus: beatus vir, qui ſperat in eo.
* Timete Dominum omnes ſancti 10
eius : quoniam non eſt inopia ti-
mentibus eum.
* Luc. 1. f. 53 * * Diuites eguerunt & eſurierunt: 11
inquirentes autem Dominum non C
minuentur omni bono.
* Venite filij, audite me : timorem 12
Domini docebo vos.
* 1. Petr. 3 b. 10 * * Quis eſt homo qui vult vitam: 13
diligit dies videre bonos?
* Prohibe linguam tuam à malo: 14
& labia tua ne loquantur dolum.
* Diuerte à malo, & fac bonum: 15
inquire pacem, & perſequere eam.
* Oculi Domini ſuper iuſtos : & 16
aures eius in preces eorum.
* Eccli. 15. d. 21 Hebr. 4. c. 13 * * Vultus autem Domini ſuper fa- 17
cientes mala : vt perdat de terra me- D
moriam eorum.
* Clamauerunt iuſti, & Dominus 18
exaudiuit eos : & ex omnibus tribu-
lationibus eorum liberauit eos.
* Iuxtà eſt Dominus iis, qui tribu- 19
lato ſunt corde : & humiles ſpiritu
ſaluabit.
* Multæ tribulationes iuſtorum: & 20
de omnibus his liberabit eos Dominus.
* Cuſtodit Dominus omnia oſſa 21
eorum : vnum ex his non conte-
retur.
* Mors

21 * Mors peccatorum peſſima : & qui
oderunt iuſtum delinquent.
23 * Redimet Dominus animas ſeruo-
rum ſuorum : & non delinquent om-
nes qui ſperant in eo.

1 Ipſi Dauid. XXXIV.

A IVdica Domine nocentes me, ex-
pugna impugnantes me.
2 * Apprehende arma & ſcutum : &
exurge in adiutorium mihi.
3 * Effunde frameam, & conclude
aduerſus eos, qui perſequuntur me:
dic animæ meæ : Salus tua ego ſum.
4 * Confundantur & reuereantur,
quærentes animam meam.
Auertantur retrorſum, & confun-
dantur cogitantes mihi mala.
5 * Fiant tamquam puluis ante fa-
ciem venti : & angelus Domini co-
arctans eos.
6 * Fiat via illorũ tenebræ & lubricũ:
B & angelus Domini perſequens eos.
7 * Quoniam gratis abſconderunt
mihi interitum laquei ſui : ſuperuacuè
exprobrauerunt animam meam.
8 * Veniat illi laqueus, quem ignô-
rat : & captio, quam abſcondit, ap-
prehendat eum : & in laqueum ca-
dat in ipſum.
9 * Anima autem mea exultabit in
Domino : & delectabitur ſuper ſalu-
tari ſuo.
10 * Omnia oſſa mea dicent : Domi-
ne, quis ſimilis tibi?
Eripiens inopem de manu fortio-
rum

rum eius: egenum & pauperem à di-
ripientibus eum.
* Surgentes teſtes iniqui, quæ igno- 11
rabam interrogabant me.
* Retribuebant mihi mala pro bo- 12
nis: ſterilitatem animæ meæ.
* Ego autem cùm mihi moleſti eſ- 13
ſent, induebar cilicio. C
Humiliabam in ieiunio animam
meam; & oratio mea in ſinu meo
conuertetur.
* Quaſi proximum, & quaſi fra- 14
trem noſtrũ, ſic complacebam: quaſi
lugens & contriſtatus ſic humiliabar.
* Et aduerſum me lætati ſunt, & 15
conuenerunt: congregata ſunt ſuper
me flagella, & ignoraui.
* Diſſipati ſunt, nec compuncti, 16
tentauerunt me, ſubſannauerunt me
ſubſannatione: ſtenduerunt ſuper
me dentibus ſuis.
* Domine quando reſpicies? reſti- 17
tue animam meam à malignitate eo-
rum, à leonibus vnicam meam.
* Confitebor tibi in eccleſia magna, 18
in populo graui laudabo te.
* Non ſupergaudeant mihi qui ad- 19
Ioan.15. d.25 uerſantur mihi iniquè: " qui oderunt
me gratis & annuunt oculis.
* Quoniam mihi quidem pacificè 20
loquebantur: & in iracundia terræ
loquentes, dolos cogitabant.
* Et dilatauerunt ſuper me os ſuum: 21
dixerunt: Euge, euge, viderunt ocu-
li noſtri.
* Vidiſti

22 * Vidiſti Domine, ne ſileas: Domi-
ne ne diſcedas à me.
23 * Exurge & intende iudicio meo;
D Deus meus, & Dominus meus, in
cauſam meam.
24 * Iudica me ſecundùm iuſtitiam
tuam Domine Deus meus, & non
ſupergaudeant mihi.
25 * Non dicant in cordibus ſuis: Eu-
ge, euge, animæ noſtræ: nec dicant:
Deuorauimus eum.
26 * Erubeſcant & reuereantur ſimul,
qui gratulantur malis meis.
Induantur confuſione & reueren-
tia qui magna loquuntur ſuper me.
27 * Exultent & lætentur qui volunt
iuſtitiam meam: & dicant ſemper:
Magnificetur Dominus, qui volunt
pacem ſerui eius.
28 * Et lingua mea meditabitur iuſti-
tiam tuam, tota die laudem tuam.

1 In finem, ſeruo Domini ipſi
Dauid. XXXV.

2 DIxit iniuſtus vt delinquat in ſe-
A metipſo: non eſt timor Dei ante
oculos eius.
3 * ᵃ Quoniam doloſè egit in con- ᵃSuprà 13
ſpectu eius: vt inueniatur iniquitas a. 3
eius ad odium.
4 * Verba oris eius iniquitas, & do-
lus: noluit intelligere vt benè ageret.
5 * Iniquitatem meditatus eſt in cu-
bili ſuo: aſtitit omni viæ non bonæ,
malitiam autem non odiuit.
6 * Domine in cælo miſericordia tua:
&

& veritas tua vſque ad nubes.
* Iuſtitia tua ſicut montes Dei: iu- 7
dicia tua abyſſus multa.
Homines, & iumenta ſaluabis Domine: * quemadmodum multiplica- 8
ſti miſericordiam tuam Deus.
Filij autem hominum, in tegmine B
alarum tuarum ſperabunt.
* Inebriabuntur ab vbertate do- 9
mus tuæ: & torrente voluptatis tuæ
potabis eos.
* Quoniam apud te eſt fons vitæ: 10
& in lumine tuo videbimus lumen.
* Prætende miſericordiam tuam 11
ſcientibus te, & iuſtitiam tuam his,
qui recto ſunt corde.
* Non veniat mihi pes ſuperbiæ: & 12
manus peccatoris non moueat me.
* Ibi ceciderunt qui operantur ini- 13
quitatem: expulſi ſunt, nec potuerunt ſtare.

Pſalmus ipſi Dauid. 1

XXXVI.

NOli æmulari in malignantibus: A
neque zelaueris facientes iniquitatem.
* Quoniam tamquam fœnum ve- 2
lociter areſcent: & quemadmodum
olera herbarum citò decident.
* Spera in Domino, & fac bonita- 3
tem: & inhabita terram, & paſcêris
in diuitiis eius.
* Delectare in Domino, & dabit 4
tibi petitiones cordis tui.
* Reuela Domino viam tuam, & 5

ſpera

ſpera in eo: & ipſe faciet.
6 * Et educet quaſi lumen iuſtitiam
tuam ', & iudicium tuum tamquam
7 meridiem: * ſubditus eſto Domino,
& ora eum.
Noli æmulari in eo, qui proſpe-
ratur in via ſua; in homine faciente
iniuſtitias.
8 * Deſine ab ira, & derelinque furo-
rem: noli æmulari vt maligneris.
9 * Quoniam qui malignantur, exter-
minabuntur: ſuſtinentes autem Do-
minum, ipſi hereditabunt terram.
10 * Et adhuc puſillum, & non erit
B peccator: & quæres locum eius, &
non inuenies.
11 * " Manſueti autem hereditabunt "Matt.5.
terram, & delectabuntur in multitu- 4.4
dine pacis.
12 * Obſeruabit peccator iuſtum: &
ſtridebit ſuper eum dentibus ſuis.
13 * Dominus autem irridebit eũ: quo-
niam proſpicit quòd veniet dies eius.
14 * Gladium euaginauerunt peccato-
res: intenderunt arcum ſuum,
Vt deiiciant pauperem & inopem:
vt trucident rectos corde.
15 * Gladius eorũ intret in corda ipſo-
rum: & arcus eorum confringatur.
16 * Melius eſt modicum iuſto, ſuper
diuitias peccatorum multas.
17 * Quoniam brachia peccatorum
conterentur: confirmat autem iuſtos
Dominus.
18 * Nouit Dominus dies immacula-

torum: & hereditas eorum in æternum erit.
* Non confundentur in tempore 19
malo, & in diebus famis ſaturabuntur:
* quia peccatores peribunt. 20
Inimici verò Domini mox vt honorificati fuerint & exaltati: deficientes, quemadmodum fumus deficient.
* Mutuabitur peccator, & non ſol- 21
uet: iuſtus autem miſeretur & tribuet.
* Quia benedicentes ei hereditabunt 22
terram: maledicentes autem ei diſperibunt.
* Apud Dominum greſſus hominis 23
dirigentur: & viam eius volet.
* Cùm ceciderit, non collidetur: 24
quia Dominus ſupponit manũ ſuam.
* Iunior fui, etenim ſenui: & non 25
vidi iuſtum derelictum, nec ſemen eius quærens panem.
* Tota die miſeretur & commodat: 26
& ſemen illius in benedictione erit.
* Declina à malo, & fac bonum: 27
& inhabita in ſæculum ſæculi.
* Quia Dominus amat iudicium, 28
& non derelinquet ſanctos ſuos: in æternum conſeruabuntur.
Iniuſti punientur: & ſemen impiorum peribit.
* Iuſti autem hereditabunt terram: 29
& inhabitabunt in ſæculum ſæculi ſuper eam.
"Prou. 31. d. 26 * " Os iuſti meditabitur ſapientiam, 30
& lingua eius loquetur iudicium.
"Iſa. 51. a. 7 * " Lex Dei eius in corde ipſius: & 31
non

on ſupplantabuntur greſſus eius.
* Conſiderat peccator iuſtum : &
ærit mortificare eum.
* Dominus autem non derelinquet
m in manibus eius : nec damnabit
m cùm iudicabitur illi.
* Expecta Dominum , & cuſtodi
am eius : & exaltabit te vt heredita-
capias terram : cùm perierint pec-
ores videbis.
* Vidi impium ſuperexaltatum , &
uatum ſicut cedros Libani.
Et tranſiui , & ecce non erat : &
æſiui eum , & non eſt inuentus
us eius.
Cuſtodi innocentiam , & vide
uitatem : quoniam ſunt reliquiæ
nini pacifico.
Iniuſti autem diſperibunt ſimul:
quiæ impiorum interibunt.
Salus autem iuſtorum á Domi-
& protector eorum in tempore
ulationis.
Et adiuuabit eos Dominus , & li-
bit eos : & eruet eos á peccato-
s , & ſaluabit eos : quia ſperaue-
in eo.
almus Dauid, in rememoratio-
nem de ſabbato. XXXVII.
Omine ne in furore tuo arguas
me, neq; in ira tua corripias me.
Quoniam ſagittæ tuæ infixæ ſunt
: & confirmaſti ſuper me ma-
tuam.
on eſt ſanitas in carne meâ à

facie iræ tuæ : non eſt pax oſſibus
meis à facie peccatorum meorum.
* Quoniam iniquitates meæ ſuper- 5
greſſæ ſunt caput meum ; & ſicut o-
nus graue grauatæ ſunt ſuper me.
* Putruerunt & corruptæ ſunt cica- 6
trices meæ, à facie inſipientiæ meæ.
* Miſer factus ſum & curuatus 7
ſum vſque in finem : tota die contri-
ſtatus ingrediebar.
* Quoniam lumbi mei impleti ſunt 8
illuſionibus : & non eſt ſanitas in B
carne mea.
* Afflictus ſum , & humiliatus ſum 9
nimis : rugiebam à gemitu cordis mei.
* Domine, ante te omne deſide- 10
rium meum : & gemitus meus à te
non eſt abſconditus.
* Cor meum conturbatum eſt, de- 11
reliquit me virtus mea : & lumen
oculorum meorum, & ipſum non eſt
mecum.
* Amici mei , & proximi mei ad- 12
uerſum me appropinquauerunt , & C
ſteterunt.
Et qui iuxta me erant, de longè ſte-
terunt: * & vim faciebant qui quære- 13
bant animam meam.
Et qui inquirebant mala mihi, locu-
ti ſunt vanitates: & dolos tota die me-
ditabantur.
* Ego autem tamquam ſurdus non 14
audiebam : & ſicut mutus non ape-
riens os ſuum.
* Et factus ſum ſicut homo non 15
audiens,

audiens: & non habens in ore ſuo
redargutiones.
16 * Quoniam in te Domine ſperaui:
tu exaudies me Domine Deus meus.
17 * Quia dixi; Nequando ſupergau-
deant mihi inimici mei: & dum
commouentur pedes mei, ſuper me
magna locuti ſunt.
18 * Quoniam ego in flagella paratus
D ſum: & dolor meus in conſpectu meo
ſemper.
19 * Quoniam iniquitatẽ meã annun-
tiabo: & cogitabo pro peccato meo.
20 * Inimici autem mei viuunt, & cõ-
firmati ſunt ſuper me: & multiplicati
ſunt qui oderunt me iniquè.
21 * Qui retribuunt mala pro bonis,
detrahebant mihi: quoniam ſeque-
bar bonitatem.
22 * Ne derelinquas me Domine Deus
meus: ne diſceſſeris à me.
23 * Intende in adiutorium meum,
Domine Deus ſalutis meæ.

1 In finem, ipſi Idithun, Canticum
Dauid. XXXVIII.

2 DIxi: Cuſtodiam vias meas: vt Pſal. 6. a. 1
A non delinquam in lingua mea.
Poſui ori meo cuſtodiam, cùm
conſiſteret peccator aduerſum me.
3 * Obmutui, & humiliatus ſum, &
ſilui à bonis: & dolor meus renoua-
tus eſt.
4 * Concaluit cor meum intra me: &
in meditatione mea exardeſcet ignis.
5 * Locutus ſum in lingua mea: No-

tum fac mihi Domine finem meum,
Et numerum dierum meorum quis B
eſt: vt ſciam quid deſit mihi.
* Ecce menſurabiles poſuiſti dies 6
meos: & ſubſtantia mea tamquam
nihilum ante te.
Verumtamen vniuerſa vanitas, omnis homo viuens.
* Verumtamẽ in imagine pertranſit 7
homo: ſed & fruſtrà conturbatur.
Theſaurizat: & ignorat cui congregabit ea.
* Et nunc quæ eſt expectatio mea? 8
nónne Dominus? & ſubſtantia mea apud te eſt.
* Ab omnibus iniquitatibus meis 9
erue me: opprobrium inſipienti dediſti me.
* Obmutui, & non aperui os meũ, 10
quoniam tu feciſti: * amoue à me 11
plagas tuas.
* A fortitudine manus tuæ ego de- 12
feci in increpationibus: propter ini- C
quitatem corripuiſti hominem.
Et tabeſcere feciſti ſicut araneam animam eius: verumtamẽ vanè conturbatur omnis homo.
*Exaudi orationem meam Dñe, & 13
deprecationem meam: auribus percipe lacrymas meas.
Ne ſileas: quoniam aduena ego ſum apud te, & peregrinus, ſicut omnes patres mei.
* Remitte mihi, vt refrigerer priùs 14
quàm abeam, & ampliùs non ero.

In

1 In finem, Pſalmus ipſi Dauid.

XXXIX.

2 EXſpectans exſpectaui Dominum,
A & intendit mihi.
3 * Et exaudiuit preces meas: & edu-
xit me de lacu miſeriæ, & de luto
fæcis.
Et ſtatuit ſuper petram pedes meos:
& direxit greſſus meos.
4 * Et immiſit in os meum canticum
nouum, carmen Deo noſtro.
Videbunt multi & timebunt: &
ſperabunt in Domino.
5 * Beatus vir, cuius eſt nomen Do-
mini ſpes eius: & non reſpexit in va-
nitates & inſanias falſas.
6 * Multa feciſti tu Domine Deus
meus mirabilia tua, & cogitationibus
tuis non eſt qui ſimilis ſit tibi.
Annuntiaui & locutus ſum: mul-
tiplicati ſunt ſuper numerum.
7 * Sacrificium & oblationem nolui- *Hebr. 10
B ſti: aures autem perfeciſti mihi. b. 5
Holocauſtum & pro peccato non
8 poſtulaſti: * tunc dixi: Ecce venio.
In capite libri ſcriptum eſt de me
9 * vt facerem voluntatem tuam: Deus
meus volui, & legem tuam in medio
cordis mei.
10 * Annuntiaui iuſtitiam tuam in ec-
cleſia magna, ecce labia mea non pro-
hibebo: Domine tu ſciſti.
11 * Iuſtitiam tuam non abſcondi in
corde meo: veritatem tuam & ſaluta-
re tuum dixi.

Non abſcondi miſericordiā tuam, C
& veritatem tuam, à concilio multo.
* Tu autem Domine ne longè fa- 12
cias miſerationes tuas à me: miſeri-
cordia tua & veritas tua ſemper ſuſ-
ceperunt me.
* Quoniam circumdederũt me ma- 13
la, quorum non eſt numerus: com-
prehenderunt me iniquitates meæ, &
non potui vt viderem.
Multiplicatæ ſunt ſuper capillos ca-
pitis mei: & cor meum dereliquit me.
* Complaceat tibi Domine vt e- 14
*Infrà 69 ruas me: * Domine, ad adiuuandum
a.2 me reſpice.
*Sup. 34. a.4 * * Confundantur & reuereantur 15
ſimul, qui quærunt animam meam,
vt auferant eam.
Conuertantur retrorſum, & reue-
reantur qui volunt mihi mala.
* Ferant confeſtim confuſionem 16
ſuam, qui dicunt mihi: Euge, euge.
* Exultent & lætentur ſuper te om- 17
nes quærentes te: & dicant ſemper:
Magnificetur Dominus: qui diligunt
ſalutare tuum.
*Ego autem mendicus ſum, & pau- 18
per: Dominus ſollicitus eſt mei.
Adiutor meus, & protector meus
tu es: Deus meus ne tardaueris.
In finem, Pſalmus ipſi Dauid. 1
XL.
BEatus qui intelligit ſuper egenum, 2
& pauperem: in die mala libera- A
bit eum Dominus.
*Do-

* Dominus conſeruet eum, & viuificet eum, & beatum faciat eum in terra: & non tradat eum in animam inimicorum eius.

4 * Dñs opem ferat illi ſuper lectum doloris eius: vniuerſum ſtratum eius verſaſti in infirmitate eius.

5 * Ego dixi, Domine miſerere mei: ſana animã meam, quia peccaui tibi.

6 * Inimici mei dixerunt mala mihi: Quando morietur, & peribit nomen eius?

7 * Et ſi ingrediebatur vt videret, vana loquebatur, cor eius congregauit iniquitatem ſibi.

B

Egrediebatur foras, & loquebatur

8 * in idipſum.

Aduerſum me ſuſurrabant omnes inimici mei: aduerſum me cogitabant mala mihi.

9 * Verbum iniquum conſtituerunt aduerſum me: Numquid qui dormit non adiiciet vt reſurgat?

10 * Etenim homo pacis meæ, in quo ſperaui: qui edebat panes meos, magnificauit ſuper me ſupplantationem.

11 * Tu autem Domine miſerere mei,

C & reſuſcita me: & retribuam eis.

12 * a In hoc cognoui quoniam voluiſti me: quoniam non gaudebit inimicus meus ſuper me. *a Act. 1. c. 16*

13 * Me autem propter innocentiam ſuſcepiſti: & confirmaſti me in conſpectu tuo in æternum.

* Benedictus Dñs Deus Iſrael à ſæ- 14
culo, & vſque in ſæculum: fiat, fiat.

In finem,
Intellectus filiis Core. XLI. 1

QVemadmodum deſiderat ceruus 2
ad fontes aquarum: ita deſiderat A
anima mea ad te Deus.
* Sitiuit anima mea ad Deum for- 3
tem viuum: quando veniam & appa-
rebo ante faciem Dei?
* Fuerunt mihi lacrymæ meæ panes 4
die ac nocte: dum dicitur mihi quoti-
die: Vbi eſt Deus tuus?
* Hæc recordatus ſum, & effudi in 5
me animam meam: quoniam tranſ- B
ibo in locum tabernaculi admirabi-
lis, vſque ad domum Dei.
In voce exultationis, & confeſſio-
nis: ſonus epulantis.
* Quare triſtis es anima mea? & 6
quare conturbas me?
Spera in Deo, quoniam adhuc con-
fitebor illi: ſalutare vultus mei, * & 7
Deus meus.
Ad meipſum anima mea contur-
bata eſt: propterea memor ero tui de
terra Iordanis, & Hermonijm à
monte modico.
* Abyſſus abyſſum inuocat, in vo- 8
ce cataractarum tuarum.
Omnia excelſa tua, & fluctus tui
ſuper me tranſierunt.
* In die mandauit Dominus mi- 9
ſericordiam ſuam, & nocte canticum C
eius.

Apud

Apud me oratio Deo vitæ meæ,
…icam Deo: Suſceptor meus es,
Quare oblitus es mei? & quare
…ntriſtatus incedo, dum affligit me
…micus?
Dum confringuntur oſſa mea,
…robrauerunt mihi qui tribulant
inimici mei:
Dum dicunt mihi per ſingulos
…s: Vbi eſt Deus tuus? * quare triſ-
…es anima mea? & quare contur-
…me?
…pera in Deo, quoniam adhuc cō-
…bor illi: ſalutare vultus mei, &
…us meus.
Pſalmus Dauid. XLII.
…dica me Deus, & diſcerne cauſam
…neam de gente non ſancta, ab ho-
…ne iniquo & doloſo erue me.
Quia tu es Deus fortitudo mea:
…re me repuliſti? & quare triſtis in-
…o, dum affligit me inimicus?
Emitte lucem tuam & veritatem
…m: ipſa me deduxerunt, & addu-
…n… montem ſanctum tuum, &
…abernacula tua.
Et introibo ad altare Dei: ad
…m, qui lætificat iuuentutem
…m.
…onfitebor tibi in cithara Deus
…s meus: * quare triſtis es anima
…? & quare conturbas me?
…era in Deo, quoniam adhuc con-
…or illi: ſalutare vultus mei, &
…s meus.

In finem, Filiis Core ad intelle- 1
ctum. XLIII.

DEus auribus noſtris audiuimus, 2
patres noſtri annuntiauerunt A
nobis,

Opus, quod operatus es in diebus
eorum, & in diebus antiquis.

* Manus tua gentes diſperdidit, & 3
plantaſti eos: afflixiſti populos, &
expuliſti eos:

* Nec enim in gladio ſuo poſſede- 4
runt terram, & brachium eorum non
ſaluauit eos:

Sed dextera tua, & brachiũ tuum,
& illuminatio vultus tui: quoniam
complacuiſti in eis.

* Tu es ipſe rex meus & Deus 5
meus, qui mandas ſalutes Iacob.

* In te inimicos noſtros ventilabi- 6
mus cornu, & in nomine tuo ſperne- B
mus inſurgentes in nobis.

* Non enim in arcu meo ſperabo: 7
& gladius meus non ſaluabit me.

* Saluaſti enim nos de affligentibus 8
nos: & odientes nos confudiſti.

* In Deo laudabimur tota die: & 9
in nomine tuo confitebimur in ſæ-
culum.

* Nunc autem repuliſti & confu- 10
diſti nos: & non egredieris Deus in
virtutibus noſtris.

* Auertiſti nos retrorſum poſt ini- 11
micos noſtros: & qui oderunt nos,
diripiebant ſibi.

* Dediſti nos tamquam oues eſca- 12
rum:

m: & in gentibus diſperſiſti nos.
Vendidiſti populū tuum ſine pre-
: & non fuit multitudo in com-
ıtationibus eorum.
Poſuiſti nos opprobrium vicinis
ſtris, ſubſannationem & deriſum
,qui ſunt in circuitu noſtro.
Poſuiſti nos in ſimilitudinē Gen-
us; commotionē capitis in populis.
Tota die verecundia mea contra
eſt, & confuſio faciei meæ coo-
uit me,
A voce exprobantis & obloquen-
,à facie inimici & perſequentis.
Hæc omnia venerunt ſuper nos,
obliti ſumus te: & iniquè non e-
nus in teſtamento tuo.
Et non receſſit retrò cor noſtrum:
declinaſti ſemitas noſtras à via tua:
Quoniam humiliaſti nos in loco
lictionis, & cooperuit nos vmbra
rtis.
Si obliti ſumus nomen Dei no-
, & ſi expandimus manus noſtras
deum alienum:
Nónne Deus requiret iſta? ipſe
m nouit abſcondita cordis.
Quoniam propter te mortificamur *Rom. 8.
a die: æſtimati ſumus ſicut oues g. 36
iſionis.
Exurge, quare obdormis Domi-
exurge, & ne repellas in finem.
Quare faciem tuam auertis, obli-
eris inopiæ noſtræ & tribulatio-
noſtræ?
*Quo-

* Quoniam humiliata eſt in pulue- 25
re anima noſtra: conglutinatus eſt in
terra venter noſter.

* Exurge Dñe, adiuua nos: & re- 26
dime nos propter nomen tuum.

In finem, pro iis qui commutabun- 1
tur, filiis Core, ad intellectum,
Canticum pro dilecto.

XLIV.

ERuctauit cor meum verbum bo- 2
num: dico ego opera mea regi. A
Lingua mea calamus ſcribæ, velo-
citer ſcribentis.

* Speciosus forma præ filiis homi- 3
num, diffuſa eſt gratia in labiis tuis:
propterea benedixit te Deus in æter-
num.

* Accingere gladio tuo ſuper femur 4
tuum, potentiſſime.

* Specie tua & pulchritudine tua 5
intende, proſperè procede, & regna.
Propter veritatem & manſuetudi- B
nem, & iuſtitiam: & deducet te mi-
rabiliter dextera tua.

* Sagittæ tuæ acutæ, populi ſub te 6
cadent, in corda inimicorum regis.

*Hebr. 1. b. 8. *ⁿSedes tua Deus in ſæculũ ſæculi: 7
virga directionis, virga regni tui. B

* Dilexiſti iuſtitiã, & odiſti iniqui- 8
tatem: propterea vnxit te Deus Deus
tuus oleo lætitiæ præ cõſortibus tuis.

* Myrrha, & gutta, & caſia à veſti- 9
mentis tuis, à domibus eburneis: ex C
quibus delectauerunt te * filiæ regum 10
in honore tuo.

Aſtitit

Aſtitit regina à dextris tuis in ve-
ſtitu deaurato: circumdata varietate.
* Audi filia, & vide, & inclina au-
rem tuam: & obliuiſcere populum
tuum, & domum patris tui.
*Et cócupiſcet rex decorem tuum:
quoniã ipſe eſt Dominus Deus tuus,
& adorabunt eum.
* Et filiæ Tyri in muneribus vul-
tum tuum deprecabuntur, omnes di-
uites plebis.
* Omnis gloria eius filiæ regis ab
intus, in fimbriis aureis * circumami-
cta varietatibus.
Adducentur regi virgines poſt eam:
proximæ eius afferentur tibi.
* Afferentur in lætitia & exultatio-
ne: adducentur in templum regis.
* Pro patribus tuis nati ſunt tibi fi-
lii: conſtitues eos principes ſuper om-
nem terram.
* Memores erunt nominis tui in
omni generatione & generationem.
Propterea populi confitebuntur ti-
bi in æternum, & in ſæculum ſæculi.

In finem.

Filiis Core, pro arcanis, Pſalmus.

XLV.

Deus noſter refugium, & virtus:
adiutor in tribulationibus, quæ
inuenerunt nos nimis.
Propterea non timebimus dum
turbabitur terra: & transferentur
montes in cor maris.
Sonuerunt & turbatæ ſunt aquæ
eorum:

eorum: conturbati ſunt montes in
fortitudine eius.
* Fluminis impetus lætificat ciuita- 5
tem Dei: ſanctificauit tabernaculum
ſuum Altiſſimus.
* Deus, in medio eius, non com- 6
mouebitur: adiuuabit eam Deus ma- B
nè diluculo.
* Conturbatæ ſunt gentes, & in- 7
clinata ſunt regna: dedit vocē ſuam,
mota eſt terra.
* Dominus virtutum nobiſcum: 8
ſuſceptor noſter Deus Iacob.
* Venite, & videte opera Domi- 9
ni, quæ poſuit prodigia ſuper ter-
ram: * auferens bella vſque ad finem 10
terræ.
Arcum conteret, & confringet ar- C
ma, & ſcuta comburet igni.
* Vacate, & videte quoniam ego 11
ſum Deus: exaltabor in gentibus, &
exaltabor in terra.
* Dominus virtutum nobiſcum: 12
ſuſceptor noſter Deus Iacob.

In finem, pro filiis Core Pſal- 1
mus. XLVI.

OMnes Gentes plaudite mani- 2
bus: iubilate Deo in voce exul- A
tationis.
* Quoniam Dn̄s excelſus, terribilis: 3
Rex magnus ſuper omnem terram.
* Subiecit populos nobis, & gentes 4
ſub pedibus noſtris.
* Elegit nobis hereditatem ſuam, 5
ſpeciem Iacob, quam dilexit.

6 * Aſcendit Deus in iubilo, & Do- *2. Reg. 6.
minus in voce tubæ. 6.15
7 * Pſallite Deo noſtro, pſallite: pſal-
B lite Regi noſtro, pſallite.
8 * Quoniã Rex omnis terræ Deus:
pſallite ſapienter.
9 * Regnabit Deus ſuper gentes: Deus
ſedet ſuper ſedem ſanctam ſuam.
10 * Principes populorum congregati
ſunt cum Deo Abraham: quoniam dij
fortes terræ, vehementer eleuati ſunt.
1 Pſalmus Cantici filiis Core ſecun-
da Sabbati. XLVII.
2 MAgnus Dominus, & laudabilis
A nimis in ciuitate Dei noſtri, in
monte ſancto eius.
3 * Fundatur exultatione vniuerſæ
terræ mons Sion, latera Aquilonis,
ciuitas Regis magni.
4 * Deus in domibus eius cognoſce-
tur, cùm ſuſcipiet eam.
5 * Quoniam ecce reges terræ congre-
gati ſunt; conuenerunt in vnum.
* Ipſi videntes ſic admirati ſunt,
conturbati ſunt, commoti ſunt: * tre-
mor apprehendit eos.
Ibi dolores vt parturiẽtis, * in ſpiri-
u vehementi conteres naues Tharſis.
* Sicut audiuimus, ſic vidimus in
uitate Domini virtutum, in ciuitate
ei noſtri: Deus fundauit eam in æ-
num.
* Suſcepimus Deus miſericordiam
m, in medio templi tui.
Secundùm nomen tuum Deus,

intellexit : comparatus eſt iumentis inſipientibus , & ſimilis factus eſt illis.

Pſalmus Aſaph. XLIX. 1

DEus deorum Dominus locutus A.
eſt: & vocauit terram,
A ſolis ortu vſque ad occaſum: * ex 2
Sion ſpecies decoris eius.
* Deus manifeſtè veniet: Deus no- 3
ſter & non ſilebit.
Ignis in conſpectu eius exardeſcet:
& in circuitu eius tempeſtas valida.
* Aduocabit cælum deſurſum , & 4
terram diſcernere populum ſuum.
* Congregate illi ſanctos eius : qui 5
ordinant teſtamentum eius ſuper ſa- B
crificia.
* Et annuntiabunt cæli iuſtitiam 6
eius: quoniam Deus iudex eſt.
* Audi populus meus , & loquar; 7
Iſrael, & teſtificabor tibi : Deus Deus
tuus ego ſum.
* Non in ſacrificiis tuis arguam te: 8
holocauſta autem tua in conſpectu
meo ſunt ſemper.
* Non accipiam de domo tua vitu- 9
los, neque de gregibus tuis hircos.
* Quoniam meæ ſunt omnes feræ 10
ſiluarum , iumenta in montibus &
boues.
* Cognoui omnia volatilia cæli : & 11
pulchritudo agri mecum eſt.
* Si eſuriero, non dicã tibi: meus eſt 12
enim orbis terræ , & plenitudo eius. C
* Numquid manducabo carnes 13
tauro-

aurorum? aut ſanguinem hircorum
otabo?
* Immola Deo ſacrificium laudis:
& redde Altiſſimo vota tua.
* Et inuoca me in die tribulationis:
ruam te, & honorificabis me.
*Peccatori autem dixit Deus: Qua-
tu enarras iuſtitias meas, & aſſu-
is teſtamétum meum per os tuum?
* Tu verò odiſti diſciplinam: &
roiecisti ſermones meos retrorſum.
* Si videbas furem, currebas cum
: & cum adulteris portionem tuam
nebas.
* Os tuum abundauit malitia: &
gua tua concinnabat dolos.
* Sedens aduerſus fratrem tuum
quebaris, & aduerſus filium ma-
s tuæ ponebas ſcandalum: hæc
iſti, & tacui.
Exiſtimaſti inique quòd ero tui ſi-
lis: arguam te, & ſtatuam contra
iem tuam.
Intelligite hæc qui obliuiſcimini
um, nequando rapiat, & non ſit
eripiat.
Sacrificium laudis honorificabit
: & illic iter, quo oſtendam illi ſa-
re Dei.

In finem, Pſalmus Dauid,
Cùm venit ad eum Nathan Pro-
pheta, quando intrauit ad Beth-
ſabee. (2. *Reg.* 12.) L.

MIſerere mei Deus, ſecundùm
magnam miſericordiam tuam.

* Benedictus Dn̄s Deus Iſrael à ſæ- 14
culo, & vſque in ſæculum: fiat, fiat.
In finem,
Intellectus filiis Core. XLI. 1
QVemadmodum deſiderat ceruus 2
ad fontes aquarum: ita deſiderat A
anima mea ad te Deus.
* Sitiuit anima mea ad Deum for- 3
tem viuum: quando veniam & appa-
rebo ante faciem Dei?
* Fuerunt mihi lacrymæ meæ panes 4
die ac nocte: dum dicitur mihi quoti-
die: Vbi eſt Deus tuus?
* Hæc recordatus ſum, & effudi in 5
me animam meam: quoniam tranſ- B
ibo in locum tabernaculi admirabi-
lis, vſque ad domum Dei.
In voce exultationis, & confeſſio-
nis: ſonus epulantis.
* Quare triſtis es anima mea? & 6
quare conturbas me?
Spera in Deo, quoniam adhuc con-
fitebor illi: ſalutare vultus mei, * & 7
Deus meus.
Ad meipſum anima mea contur-
bata eſt: propterea memor ero tui de
terra Iordanis, & Hermonijm à
monte modico.
* Abyſſus abyſſum inuocat, in vo- 8
ce cataractarum tuarum.
Omnia excelſa tua, & fluctus tui
ſuper me tranſierunt.
* In die mandauit Dominus mi- 9
ſericordiam ſuam, & nocte canticum C
eius.
Apud

pud me oratio Deo vitæ meæ,
cam Deo: Suſceptor meus es,
Quare oblitus es mei? & quare
triſtatus incedo, dum affligit me
nicus?
Dum confringuntur oſſa mea,
robrauerunt mihi qui tribulant
nimici mei:
um dicunt mihi per ſingulos
: Vbi eſt Deus tuus? * quare triſ-
s anima mea? & quare contur-
me?
era in Deo, quoniam adhuc cō-
or illi: ſalutare vultus mei, &
s meus.
Pſalmus Dauid. XLII.
dica me Deus, & diſcerne cauſam
eam de gente non ſancta, ab ho-
c iniquo & doloſo erue me.
Quia tu es Deus fortitudo mea:
e me repuliſti? & quare triſtis in-
, dum affligit me inimicus?
Emitte lucem tuam & veritatem
a: ipſa me deduxerunt, & addu-
n in montem ſanctum tuum, &
bernacula tua.
Et introibo ad altare Dei: ad
m, qui lætificat iuuentutem
n.
onfitebor tibi in cithara Deus
s meus: * quare triſtis es anima
? & quare conturbas me?
era in Deo, quoniam adhuc con-
or illi: ſalutare vultus mei, &
s meus.

In

In finem, Filiis Core ad intelle- 1
ctum. XLIII.

DEus auribus noſtris audiuimus, 2
patres noſtri annuntiauerunt A
nobis,

Opus, quod operatus es in diebus
eorum, & in diebus antiquis.

* Manus tua gentes diſperdidit, & 3
plantaſti eos: afflixiſti populos, &
expuliſti eos:

* Nec enim in gladio ſuo poſſede- 4
runt terram, & brachium eorum non
ſaluauit eos:

Sed dextera tua, & brachiũ tuum,
& illuminatio vultus tui: quoniam
complacuiſti in eis.

* Tu es ipſe rex meus & Deus 5
meus, qui mandas ſalutes Iacob.

* In te inimicos noſtros ventilabi- 6
mus cornu, & in nomine tuo ſperne- B
mus inſurgentes in nobis.

* Non enim in arcu meo ſperabo: 7
& gladius meus non ſaluabit me.

* Saluaſti enim nos de affligentibus 8
nos: & odientes nos confudiſti.

* In Deo laudabimur tota die: & 9
in nomine tuo confitebimur in ſæ-
culum.

* Nunc autem repuliſti & confu- 10
diſti nos: & non egredieris Deus in
virtutibus noſtris.

* Auertiſti nos retrorſum poſt ini- 11
micos noſtros: & qui oderunt nos,
diripiebant ſibi.

* Dediſti nos tamquam oues eſca- 12
rum:

: & in gentibus diſperſiſti nos.
Vendidiſti populū tuum ſine pre-
& non fuit multitudo in com-
ationibus eorum.
Poſuiſti nos opprobrium vicinis
ris, ſubſannationem & deriſum
qui ſunt in circuitu noſtro.
Poſuiſti nos in ſimilitudiné Gen-
s; commotioné capitis in populis.
Tota die verecundia mea contra
ſt, & confuſio faciei meæ coo-
it me,
A voce exprobantis & obloquen-
facie inimici & perſequentis.
Hæc omnia venerunt ſuper nos,
obliti ſumus te: & iniquè non e-
us in teſtamento tuo.
Et non receſſit retrò cor noſtrum:
eclinaſti ſemitas noſtras à via tua:
Quoniam humiliaſti nos in loco
ctionis, & cooperuit nos vmbra
tis.
Si obliti ſumus nomen Dei no-
, & ſi expandimus manus noſtras
eum alienum:
Nónne Deus requiret iſta? ipſe
n nouit abſcondita cordis.
Quoniam propter te mortificamur *Rom.8.
die: æſtimati ſumus ſicut oues g.36
ſionis.
Exurge, quare obdormis Domi-
xurge, & ne repellas in finem.
Quare faciem tuam auertis, obli-
eris inopiæ noſtræ & tribulatio-
noſtræ?
* Quo-

* Quoniam humiliata eſt in pulue- 25
re anima noſtra: conglutinatus eſt in
terra venter noſter.

* Exurge Dñe, adiuua nos: & re- 26
dime nos propter nomen tuum.

In finem, pro iis qui commutabun- 1
tur, filiis Core, ad intellectum,
Canticum pro dilecto.

XLIV.

ERuctauit cor meum verbum bo- 2
num: dico ego opera mea regi. A

Lingua mea calamus ſcribæ, velo-
citer ſcribentis.

* Speciosus forma præ filiis homi- 3
num, diffuſa eſt gratia in labiis tuis:
proptereà benedixit te Deus in æter-
num.

* Accingere gladio tuo ſuper femur 4
tuum, potentiſſime.

* Specie tua & pulchritudine tua 5
intende, proſperè procede, & regna.

Propter veritatem & manſuetudi- B
nem, & iuſtitiam: & deducet te mi-
rabiliter dextera tua.

* Sagittæ tuæ acutæ, populi ſub te 6
cadent, in corda inimicorum regis.

*Hebr. 1. b. 8. *Sedes tua Deus in ſæculũ ſæculi: 7
virga directionis, virga regni tui. B

* Dilexiſti iuſtitiã, & odiſti iniqui- 8
tatem: proptereà vnxit te Deus Deus
tuus oleo lætitiæ præ cõſortibus tuis.

* Myrrha, & gutta, & caſia à veſti- 9
mentis tuis, à domibus eburneis: ex C
quibus delectauerunt te * filiæ regum 10
in honore tuo.

Aſtitit

titit regina à dextris tuis in ve-
deaurato: circumdata varietate.
Audi filia, & vide, & inclina au-
tuam: & obliuiſcere populum
n, & domum patris tui.
t cócupiſcet rex decorem tuum:
niá ipſe eſt Dominus Deus tuus,
lorabunt eum.
it filiæ Tyri in muneribus vul-
tuum deprecabuntur, omnes di-
plebis.
Omnis gloria eius filiæ regis ab
, in fimbriis aureis * circumami-
arietatibus.
lducentur regi virgines poſt eam:
imæ eius afferentur tibi.
Afferentur in lætitia & exultatio-
adducentur in templum regis.
Pro patribus tuis nati ſunt tibi fi-
onſtitues eos principes ſuper om-
terram.
Memores erunt nominis tui in
i generatione & generationem.
opterea populi confitebuntur ti-
æternum, & in ſæculum ſæculi.
In finem.
iis Core, pro arcanis, Pſalmus.
XLV.
Eus noſter refugium, & virtus:
adiutor in tribulationibus, quæ
nerunt nos nimis.
ropterea non timebimus dum
bitur terra: & transferentur
es in cor maris.
onuerunt & turbatæ ſunt aquæ
eorum:

eorum: conturbati ſunt montes in
fortitudine eius.
* Fluminis impetus lætificat ciuita- 5
tem Dei: ſanctificauit tabernaculum
ſuum Altiſſimus.
* Deus, in medio eius, non com- 6
mouebitur: adiuuabit eam Deus ma- B
nè diluculo.
* Conturbatæ ſunt gentes, & in- 7
clinata ſunt regna: dedit vocẽ ſuam,
mota eſt terra.
* Dominus virtutum nobiſcum: 8
ſuſceptor noſter Deus Iacob.
* Venite, & videte opera Domi- 9
ni, quæ poſuit prodigia ſuper ter-
ram: * auferens bella vſque ad finem 10
terræ.
Arcum conteret, & confringet ar- C
ma, & ſcuta comburet igni.
* Vacate, & videte quoniam ego 11
ſum Deus: exaltabor in gentibus, &
exaltabor in terra.
* Dominus virtutum nobiſcum: 12
ſuſceptor noſter Deus Iacob.

In finem, pro filiis Core Pſal- 1
mus. XLVI.

OMnes Gentes plaudite mani- 2
bus: iubilate Deo in voce exul- A
tationis.
* Quoniam Dñs excelſus, terribilis: 3
Rex magnus ſuper omnem terram.
* Subiecit populos nobis, & gentes 4
ſub pedibus noſtris.
* Elegit nobis hereditatem ſuam, 5
ſpeciem Iacob, quam dilexit.
* Aſcen-

ⁿ Aſcendit Deus in iubilo, & Do- ⁿ2. Reg. 6.
nus in voce tubæ. c. 15
Pſallite Deo noſtro, pſallite: pſal-
Regi noſtro, pſallite.
Quoniã Rex omnis terræ Deus
lite ſapienter.
Regnabit Deus ſuper gentes: Deus
t ſuper ſedem ſanctam ſuam.
Principes populorum congregati
t cum Deo Abraham: quoniam dij
es terræ, vehementer eleuati ſunt.
almus Cantici filiis Core ſecun-
. da Sabbati. XLVII.
Agnus Dominus, & laudabilis
nimis in ciuitate Dei noſtri, in
nte ſancto eius.
Fundatur exultatione vniuerſæ
e mons Sion, latera Aquilonis,
as Regis magni.
Deus in domibus eius cognoſce-
cùm ſuſcipiet eam.
Quoniam ecce reges terræ congre-
unt; conuenerunt in vnum.
pſi videntes ſic admirati ſunt,
rbati ſunt, commoti ſunt: * tre-
apprehendit eos.
dolores vt parturiẽtis, * in ſpiri-
ehementi conteres naues Tharſis.
icut audiuimus, ſic vidimus in
te Domini virtutum, in ciuitate
oſtri: Deus fundauit eam in æ-
m.
uſcepimus Deus miſericordiam
, in medio templi tui.
ecundùm nomen tuum Deus,

ſic & laus tua in fines terræ: iuſtitia
plena eſt dextera tua.
* Lætetur mons Sion, & exultent 12
filiæ Iudæ, propter iudicia tua Dñe.
* Circumdate Sion, & complecti- 13
mini eam: narrate in turribus eius.
* Ponite corda veſtra in virtute 14
eius: & diſtribuite domos eius, vt
enarretis in progenie altera.
* Quoniam hic eſt Deus, Deus no- 15
ſter in æternum, & in ſæculum ſæ-
culi: ipſe reget nos in ſæcula.

In finem, filiis Core Pſalmus. 1

XLVIII.

AVdite hæc omnes Gentes: auri- 2
bus percipite omnes, qui habita- A
tis orbem.
* Quique terrigenæ, & filij homi- 3
num: ſimul in vnum diues & pauper.
* Os meum loquetur ſapientiam: 4
& meditatio cordis mei prudentiam.
a Pſal. 77. a. 2 Mat. 13. c. 35 * a Inclinabo in parabolam aurem 5
meam: aperiam in pſalterio propoſi-
tionem meam.
* Cur timebo in die mala? iniqui- 6
tas calcanei mei circumdabit me.
* Qui confidunt in virtute ſua, & 7
in multitudine diuitiarum ſuarum
gloriantur.
* Frater non redimit, redimet ho- 8
mo: non dabit Deo placationẽ ſuam.
* Et pretium redemptionis animæ 9
ſuæ: & laborabit in æternum, * & vi- 10
uet adhuc in finem. B
* Non videbit interitum, cùm vi- 11
derit

derit ſapientes morientes: ſimul inſi-
piens, & ſtultus peribunt.
Et relinquent alienis diuitias ſuas:
12 * & ſepulchra eorum domus illorum
in æternum.
Tabernacula eorum in progenie,
& progenie: vocauerunt nomina ſua
in terris ſuis.
13 * Et homo, cùm in honore eſſet,
C non intellexit: comparatus eſt iu-
mentis inſipientibus, & ſimilis factus
eſt illis.
14 * Hæc via illorum ſcandalum ipſis:
& poſteà in ore ſuo complacebunt.
15 * Sicut oues in inferno poſiti ſunt:
mors depaſcet eos.
Et dominabuntur eorum iuſti in
matutino: & auxilium eorum vete-
raſcet in inferno à gloria eorum.
16 * Verumtamen Deus redimet ani-
mam meam de manu inferi, cùm ac-
ceperit me.
17 * Ne timueris cùm diues factus
D fuerit homo: & cùm multiplicata
fuerit gloria domus eius.
18 * Quoniam cùm interierit, non
ſumet omnia: neque deſcendet cum
eo gloria eius.
19 * Quia anima eius in vita ipſius be-
nedicetur: confitebitur tibi cùm be-
nefeceris ei.
20 * Introibit vſque in progenies pa-
trum ſuorum: & vſque in æternum
non videbit lumen.
21 * Homo, cùm in honore eſſet, non

intellexit: comparatus eſt iumentis
inſipientibus, & ſimilis factus eſt
illis.

Pſalmus Aſaph. XLIX. 1

DEus deorum Dominus locutus A.
eſt: & vocauit terram,
A ſolis ortu vſque ad occaſum: * ex 2
Sion ſpecies decoris eius.
* Deus manifeſtè veniet: Deus no- 3
ſter & non ſilebit.
Ignis in conſpectu eius exardeſcet:
& in circuitu eius tempeſtas valida.
* Aduocabit cælum deſurſum, & 4
terram diſcernere populum ſuum.
* Congregate illi ſanctos eius: qui 5
ordinant teſtamentum eius ſuper ſa- B
crificia.
* Et annuntiabunt cæli iuſtitiam 6
eius: quoniam Deus iudex eſt.
* Audi populus meus, & loquar; 7
Iſrael, & teſtificabor tibi: Deus Deus
tuus ego ſum.
* Non in ſacrificiis tuis arguam te: 8
holocauſta autem tua in conſpectu
meo ſunt ſemper.
* Non accipiam de domo tua vitu- 9
los, neque de gregibus tuis hircos.
* Quoniam meæ ſunt omnes feræ 10
ſiluarum, iumenta in montibus &
boues.
* Cognoui omnia volatilia cæli: & 11
pulchritudo agri mecum eſt.
* Si eſuriero, non dicã tibi: meus eſt 12
enim orbis terræ, & plenitudo eius. C
* Numquid manducabo carnes 13
tauro-

urorum ? aut ſanguinem hircorum
otabo ?
* Immola Deo ſacrificium laudis :
c redde Altiſſimo vota tua.
* Et inuoca me in die tribulationis:
ruam te, & honorificabis me.
*Peccatori autem dixit Deus: Qua-
e tu enarras iuſtitias meas, & aſſu-
nis teſtamẽtum meum per os tuum?
* Tu verò odiſti diſciplinam : &
proieciſti ſermones meos retrorſum.
* Si videbas furem, currebas cum
eo: & cum adulteris portionem tuam
ponebas.
* Os tuum abundauit malitia: &
lingua tua concinnabat dolos.
* Sedens aduerſus fratrem tuum
loquebaris, & aduerſus filium ma-
tris tuæ ponebas ſcandalum : hæc
feciſti, & tacui.
Exiſtimaſti inique quòd ero tui ſi-
milis: arguam te, & ſtatuam contra
faciem tuam.
2 * Intelligite hæc qui obliuiſcimini
Deum, nequando rapiat, & non ſit
qui eripiat.
3 * Sacrificium laudis honorificabit
me : & illic iter, quo oſtendam illi ſa-
lutare Dei.

1 In finem, Pſalmus Dauid,
2 * Cùm venit ad eum Nathan Pro-
pheta, quando intrauit ad Beth-
ſabee. (2.*Reg.*12.) L.

3 A MIſerere mei Deus, ſecundùm
magnam miſericordiam tuam.

Et ſecundùm multitudinem miſerationum tuarum, dele iniquitatem meam.
* Ampliùs laua me ab iniquitate 4
mea: & à peccato meo munda me.
* Quoniam iniquitatem meam ego 5
cognoſco: & peccatum meum contra me eſt ſemper.
* Tibi ſoli peccaui, & malum co- 6
ram te feci: * vt iuſtificeris in ſermonibus tuis, & vincas cùm iudicaris.
* Rom.3.4
* Ecce enim in iniquitatibus con- 7
ceptus ſum: & in peccatis concepit B
me mater mea.
* Ecce enim veritatem dilexiſti: in- 8
certa & occulta ſapientiæ tuæ manifeſtaſti mihi.
* Leuit.14 Num.19.
** Aſperges me hyſſopo, & mun- 9
dabor: lauabis me, & ſuper niuem dealbabor.
*Auditui meo dabis gaudiũ & lętitiam: & exultabunt oſſa humiliata. 10
*Auerte faciẽ tuam à peccatis meis: 11
& omnes iniquitates meas dele.
* Cor mundum crea in me Deus: 12
& ſpiritum rectum innoua in viſce- C
ribus meis.
* Ne proiicias me à facie tua: & 13
ſpiritum ſanctum tuum ne auferas à me.
* Redde mihi lætitiam ſalutaris tui: 14
& ſpiritu principali confirma me.
* Docebo iniquos vias tuas: & im- 15
pij ad te conuertentur.
* Libera me de ſanguinibus Deus, 16
Deus

Deus ſalutis meæ: & exultabit lingua mea iuſtitiam tuam.
17 * Domine, labia mea aperies: & os
D meum annuntiabit laudem tuam.
18 * Quoniam ſi voluiſſes ſacrificium dediſſem vtique: holocauſtis non delectaberis.
19 * Sacrificium Deo ſpiritus contribulatus: cor contritum & humiliatum Deus non deſpicies.
20 * Benignè fac Domine in bona voluntate tua Sion: vt ædificentur muri Ieruſalem.
21 * Tunc acceptabis ſacrificium iuſtitiæ, oblationes, & holocauſta: tunc imponent ſuper altare tuum vitulos.

1 In finem, Intellectus Dauid,
2 * Cùm venit Doëg Idumæus, & nuntiauit Sauli: Venit Dauid in domum Achimelech.

(1.Reg.22.9) LI.

3 QVid gloriaris in malitia, qui po-
A tens es in iniquitate?
4 * Tota die iniuſtitiam cogitauit lingua tua: ſicut nouacula acuta feciſti dolum.
5 *Dilexiſti malitiam ſuper benignitatem; iniquitatem magis quàm loqui æquitatem.
6 * Dilexiſti omnia verba præcipitationis, lingua doloſa.
7 * Proptereà Deus deſtruet te in fi-
B nem: euellet te, & emigrabit te de tabernaculo tuo; & radicem tuam de terra viuentium.

* Videbunt iuſti, & timebunt, & 8
ſuper eum ridebant, & dicent:
*Ecce homo, qui non poſuit Deum 9
adiutorem ſuum:
Sed ſperauit in multitudine diui-
tiarum ſuarum: & præualuit in va-
nitate ſua.
* Ego autem, ſicut oliua fructifera 10
in domo Dei, ſperaui in miſericordia
Dei in æternum, & in ſæculū ſæculi.
* Confitebor tibi in ſæculum quia 11
feciſti: & expectabo nomen tuum,
quoniam bonum eſt in conſpectu
ſanctorum tuorum.

In finem.

Pro Maëleth intelligentiæ Dauid.

LII.

Dixit inſipiens in corde ſuo: Non A 1
eſt Deus.
* Corrupti ſunt, & abominabiles 2
facti ſunt in iniquitatibus: non eſt
qui faciat bonum.
*Pſal. 13. a. 1 * Deus de cælo proſpexit ſuper fi- 3
lios hominum: vt videat ſi eſt intel-
ligens, aut requirens Deum.
Rom. 3. b. 12 * Omnes declinauerunt, ſimul in- 4
utiles facti ſunt: non eſt qui faciat
bonum, non eſt vſque ad vnum.
* Nónne ſcient omnes qui operan- 5
tur iniquitatem, qui deuorant plebem B
meam vt cibum panis?
* Deum non inuocauerunt: illic tre- 6
pidauerūt timore, vbi non erat timor.
Quóniam Deus diſſipauit oſſa eo-
rum qui hominibus placent: confuſi
ſunt,

ſunt, quoniam Deus ſpreuit eos:
7 * Quis dabit ex Sion ſalutare Iſrael? cùm conuerterit Deus captiuitatem plebis ſuæ, exultabit Iacob, & lætabitur Iſrael.

In finem,

1 In carminibus intellectus Dauid,
2 * Cùm veniſſent Ziphæi, & dixiſſent ad Saul: Nõnne Dauid abſconditus eſt apud nos? (1. *Regum* 23.19. & 26.1.)

LIII.

3 A DEus in nomine tuo ſaluũ me fac: & in virtute tua iudica me.
4 * Deus exaudi orationem meam: auribus percipe verba oris mei.
5 * Quoniã alieni inſurrexerunt aduerſum me, & fortes quæſierunt animam meam: & non propoſuerunt
B Deum ante conſpectum ſuum.
6 * Ecce enim Deus adiuuat me: & Dominus ſuſceptor eſt animæ meæ.
7 * Auerte mala inimicis meis: & in veritate tua diſperde illos.
8 * Voluntariè ſacrificabo tibi, & confitebor nomini tuo Domine: quoniam bonum eſt.
9 * Quoniam ex omni tribulatione eripuiſti me: & ſuper inimicos meos deſpexit oculus meus.

In finem,

1 In carminibus intellectus Dauid.

LIV.

2 A EXaudi Deus orationẽ meam, & ne deſpexeris deprecationem meam:

* intende mihi, & exaudi me. 3
Contriſtatus ſum in exercitatione
mea: & conturbatus ſum * à voce ini- 4
mici, & à tribulatione peccatoris.
Quoniam declinauerunt in me ini-
quitates: & in ira moleſti erant mihi.
* Cor meum conturbatum eſt in 5
me: & formido mortis cecidit ſu-
per me.
* Timor & tremor venerunt ſuper 6
me: & contexerunt me tenebræ.
* Et dixi: Quis dabit mihi pen- 7
nas ſicut columbæ, & volabo, & re- B
quieſcam?
* Ecce elongaui fugiens: & manſi 8
in ſolitudine.
* Expectabam eum, qui ſaluum me 9
fecit à puſillanimitate ſpiritus, &
tempeſtate.
* Præcipita Domine, diuide lin- 10
guas eorum: quoniam vidi iniquita-
tem, & contradictionem in ciuitate.
* Die ac nocte circumdabit eam 11
ſuper muros eius iniquitas: & labor
in medio eius, * & iniuſtitia. 12
Et non defecit de plateis eius vſu-
ra, & dolus.
* Quoniam ſi inimicus meus ma- 13
ledixiſſet mihi, ſuſtinuiſſem vtique.
Et ſi is, qui oderat me, ſuper me C
magna locutus fuiſſet: abſcondiſſem
me forſitan ab eo.
* Tu verò homo vnanimis, dux 14
meus, & notus meus:
* Qui ſimul mecum dulces capie- 15
bas

bas cibos: in domo Dei ambulaui-
mus cum conſenſu.
16 * Veniat mors ſuper illos: & de-
ſcendant in infernum viuentes.
Quoniam nequitiæ in habitaculis
eorum, in medio eorum.
17 * Ego autem ad Deum clamaui: &
Dominus ſaluabit me.
18 * Veſpere, & manè, & meridie
narrabo & annuntiabo: & exaudiet
vocem meam.
19 * Redimet in pace animam meam
ab his, qui appropinquant mihi: quo-
niam inter multos erant mecum.
20 * Exaudiet Deus, & humiliabit il-
D los, qui eſt ante ſæcula.
Non enim eſt illis commutatio, &
21 non timuerunt Deum: * extendit
manum ſuam in retribuendo.
Contaminauerunt teſtamentum e-
22 ius, * diuiſi ſunt ab ira vultus eius: &
appropinquauit cor illius.
Molliti ſunt ſermones eius ſuper
oleum: & ipſi ſunt iacula.
23 * " Iacta ſuper Dominum curam *Mat. 6. d. 25
tuam, & ipſe te enutriet: non dabit in Luc. 12. c. 22
æternum fluctuationem iuſto. 1. Pet. 5. b. 7
24 * Tu verò Deus deduces eos, in pu-
teum interitus.
Viri ſanguinum, & doloſi non di-
midiabunt dies ſuos: ego autem ſpe-
rabo in te Domine.

In

In finem.
Pro populo, qui à Sanctis longè 1
factus eſt, Dauid in tituli inſcri-
ptioné, cùm tenuerunt eum Al-
lophyli in Geth.(1.*Reg.*21.12.)
LV.
MIſerere mei Deus, quoniam con- 2
culcauit me homo: tota die im- A
pugnans tribulauit me.
* Conculcauerunt me inimici mei 3
tota die: quoniam multi bellantes
aduerſum me.
* Ab altitudine diei timebo: ego 4
verò in te ſperabo.
* In Deo laudabo ſermones meos, 5
in Deo ſperaui: non timebo quid fa-
ciat mihi caro.
* Tota die verba mea execraban- 6
tur: aduerſum me omnes cogitatio-
nes eorum, in malum.
* Inhabitabunt & abſcondent: ipſi 7
calcaneum meum obſeruabunt. B
Sicut ſuſtinuerunt animam meam,
* pro nihilo ſaluos facies illos: in ira 8
populos confringes.
Deus, * vitam meam annuntiaui 9
tibi: poſuiſti lacrymas meas in con-
ſpectu tuo,
Sicut & in promiſſione tua: * tunc 10
conuertentur inimici mei retrorſum:
In quacumque die inuocauero te:
ecce cognoui quoniã Deus meus es.
* In Deo laudabo verbũ, in Domino 11
laudabo ſermonem: in Deo ſperaui,
non timebo quid faciat mihi homo.
* In

12 * In me ſunt Deus vota tua, quæ
reddam, laudationes tibi.
13 * Quoniam eripuiſti animã meam
de morte, & pedes meos de lapſu: vt
placeam coram Deo in lumine viuen-
tium.

In finem,

1 Ne diſperdas, Dauid in tituli in-
ſcriptionem, cùm fugeret à facie
Saul in ſpeluncam (2. *Reg.* 22.1.
& 24.4.) LVI.

2 MIſerere mei Deus, miſerere mei:
A quoniam in te confidit anima
mea.
Et in vmbra alarum tuarum ſpe-
rabo, donec tranſeat iniquitas.
3 * Clamabo ad Deum altiſſimum:
Deum qui benefecit mihi.
4 * Miſit de cælo, & liberauit me: de-
dit in opprobrium conculcantes me.
Miſit Deus miſericordiam ſuam, &
5 veritatem ſuam, * & eripuit animam
meam de medio catulorum leonum:
dormiui conturbatus.
Filij hominum dentes eorum ar-
ma & ſagittæ: & lingua eorum gladius
acutus.
6 * Exaltare ſuper cælos Deus: & in
B omnem terram gloria tua.
7 * Laqueũ parauerunt pedibus meis:
& incuruauerunt animam meam.
Fóderunt ante faciem meam fo-
ueam: & inciderunt in eam.
8 * Paratum cor meum Deus, paratũ
cor meum: cantabo, & pſalmũ dicam.
* Exurge

* Exurge gloria mea, exurge pſal- 9
terium & cithara: exurgam diluculo.
* Confitebor tibi in populis Dñe: 10
& pſalmum dicam tibi in gentibus: [illegible]
* Quoniam magnificata eſt vſque 11
ad cælos miſericordia tua, & vſque
ad nubes veritas tua.
* Exaltare ſuper cælos Deus; & ſu- 12
per omnem terram gloria tua.

In finem,
Ne diſperdas, Dauid in tituli in- 1
ſcriptionem. L V I I.

SI verè vtique iuſtitiam loquimini: 2
recta iudicate filij hominum. A
* Etenim in corde iniquitates ope- 3
ramini: in terra iniuſtitias manus ve-
ſtræ concinnant.
* Alienati ſunt peccatores à vulua, 4
errauerunt ab vtero: locuti ſunt
falſa.
* Furor illis ſecundùm ſimilitudi- 5
nem ſerpentis: ſicut aſpidis ſurdæ, &
obturantis aures ſuas,
* Quæ non exaudiet vocem incan- 6
tantium, & venefici incantantis ſa-
pienter.
* Deus conteret dentes eorum in 7
ore ipſorum: molas leonum confrin- B
get Dominus.
* Ad nihilum deuenient tamquam 8
aqua decurrens: intendit arcum ſuum
donec infirmentur.
* Sicut cera, quæ fluit, auferentur: 9
ſupercecidit ignis, & non viderunt
ſolem.

* Priuſ-

10 * Priuſquam intelligerent ſpinæ ve-
ſtræ rhamnum: ſicut viuentes, ſic in
ira abſorbet eos.
11 * Lætabitur iuſtus cùm viderit vin-
dictam: manus ſuas lauabit in ſan-
guine peccatoris.
12 * Et dicet homo: Si vtique eſt fru-
ctus iuſto: vtique eſt Deus iudicans
eos in terra.

In finem,

1 Ne diſperdas, Dauid in tituli inſcri-
ptionem, quándo miſit Saul, & cuſtodiuit domum eius, vt eum interficeret. (1.*Reg*.19.11.)

LVIII.

2 ERipe me de inimicis meis Deus
A meus: & ab inſurgentibus in me
libera me.
3 * Eripe me de operantibus iniquita-
tem: & de viris ſanguinum ſalua me.
4 * Quia ecce ceperunt animã meam:
irruerunt in me fortes.
5 * Neque iniquitas mea, neque pec-
catum meum Domine: ſine iniqui-
tate cucurri, & direxi.
6 * Exurge in occurſum meum, &
B vide: & tu Domine Deus virtutum,
Deus Iſrael,
Intende ad viſitandas omnes gen-
tes: non miſerearis omnibus, qui
operantur iniquitatem.
7 * Conuertentur ad veſperam: &
famem patientur vt canes, & circui-
bunt ciuitatem.
8 *Ecce loquẽtur in ore ſuo, & gladius

in labiis eorum : quoniã quis audiuit?
* Et tu Domine deridebis eos : ad 9
nihilum deduces omnes gentes.
* Fortitudinem meam ad te cuſto- 10
diam , quia Deus ſuſceptor meus es:
* Deus meus , miſericordia eius 11
præueniet me.
* Deus oſtendet mihi ſuper inimi- 12
cos meos , ne occidas eos : nequando C
obliuiſcantur populi mei.
Diſperge illos in virtute tua : & de-
pone eos protector meus Domine:
* Delictum oris eorum , ſermonem 13
labiorum ipſorum : & comprehen-
dantur in ſuperbia ſua.
Et de execratione & mendacio an-
nuntiabuntur * in conſummatione: 14
in ira conſummationis, & non erunt.
Et ſcient quia Deus dominabitur
Iacob , & finium terræ.
* Conuertentur ad veſperam , & 15
famem patientur vt canes : & circui-
bunt ciuitatem.
* Ipſi diſpergentur ad manducan- 16
dum : ſi verò non fuerint ſaturati , & D
murmurabunt.
* Ego autem cantabo fortitudinem 17
tuam : & exultabo manè miſericor-
diam tuam.
Quia factus es ſuſceptor meus , &
refugium meum , in die tribulatio-
nis meæ.
* Adiutor meus tibi pſallam , quia 18
Deus ſuſceptor meus es : Deus meus
miſericordia mea.

In

In finem,

1 Pro his qui immutabuntur, in ti-
tuli inſcriptionem ipſi Dauid in
2 doctrinam, *cùm ſuccendit Me-
ſopotamiam Syriæ, & Sobal, &
conuertit Ioab, & percuſſit Idu-
meam in valle Salinarum duode-
cim millia. (2.*Reg*.8. 1. & 10.7.
& 1.*Par*.18.1.)

LIX.

3 DEus repuliſti nos, & deſtruxiſti
A nos: iratus es, & miſertus es
nobis.
4 * Commouiſti terram, & contur-
baſti eam: ſana contritiones eius, quia
commota eſt.
5 * Oſtendiſti populo tuo dura: po-
B taſti nos vino compunctionis.
6 * Dediſti metuentibus te ſignifica-
tionem: vt fugiant à facie arcus.
7 Vt liberentur dilecti tui: * ſaluum
fac dextera tua, & exaudi me.
8 * Deus locutus eſt in ſancto ſuo:
Lætabor, & partibor Sichimam: &
conuallem tabernaculorum metibor.
9 * Meus eſt Galaad, & meus eſt
Manaſſes: & Ephraim fortitudo ca-
pitis mei.
10 Iuda rex meus: *Moab olla ſpei meę:
In Idumæam extendã calceamentũ
meum: mihi alienigenæ ſubditi ſunt.
11 Quis deducet me in ciuitatem
C munitam? quis deducet me vſque in
Idumæam?
12 * Nónne tu Deus, qui repuliſti

nos : & non egredieris Deus in vir-
tutibus noſtris?
* Da nobis auxilium de tribulatio- 13
ne : quia vana ſalus hominis.
* In Deo faciemus virtutem: & ipſe 14
ad nihilum deducet tribulantes nos.

In finem,
In Hymnis Dauid. LX. 1

EXaudi Deus deprecationem meã: 2
intende orationi meæ. A
* A finibus terræ ad te clamaui : 3
dum anxiaretur cor meum , in petra
exaltaſti me.
Deduxiſti me , * quia factus eſt ſpes 4
mea: turris fortitudinis à facie inimici.
* Inhabitabo in tabernaculo tuo in 5
ſæcula : protegar in velamento ala-
rum tuarum.
* Quoniam tu Deus meus exaudi- 6
ſti orationem meam : dediſti heredi- B
tatem timentibus nomen tuum.
* Dies ſuper dies regis adiicies : an- 7
nos eius vſque in diem generationis
& generationis.
* Permanet in æternum in conſpe- 8
ctu Dei: miſericordiam & veritatem
eius quis requiret?
* Sic pſalmum dicam nomini tuo 9
in ſæculum ſæculi : vt reddam vota
mea de die in diem.

In finem,
Pro Idithun, Pſalmus Dauid. 1
LXI.

NOnne Deo ſubiecta erit anima 2
mea? ab ipſo enim ſalutare meũ. A
* Nam

3 * Nam & ipſe Deus meus, & ſalutaris meus: ſuſceptor meus, non mouebor ampliùs.

4 * Quouſque irruitis in hominem? interficitis vniuerſi vos: tamquam parieti inclinato & maceriæ depulſæ?

5 * Verumtamen pretium meum cogitauerunt repellere, cucurri in ſiti: ore ſuo benedicebant, & corde ſuo maledicebant.

6 * Verumtamen Deo ſubiecta eſto anima mea: quoniam ab ipſo patientia mea.

7 * Quia ipſe Deus meus, & ſaluator meus: adiutor meus non emigrabo.

8 * In Deo ſalutare meum, & gloria mea: Deus auxilij mei, & ſpes mea in Deo eſt.

9 * Sperate in eo omnis congregatio populi, effundite coram illo corda veſtra: Deus adiutor noſter in æternum.

10 * Verumtamen vani filij hominum, mendaces filij hominum in ſtateris: vt decipiant ipſi de vanitate in idipſum.

11 * Nolite ſperare in iniquitate, & rapinas nolite concupiſcere: diuitiæ ſi affluant, nolite cor apponere.

12 * Semel locutus eſt Deus, duo hæc *Matt.16 d.27*
13 audiui, quia poteſtas Dei eſt, * & tibi *Rom.2. b.6*
Domine miſericordia: * quia tu reddes vnicuique iuxta opera ſua. *1.Cor.3. b.8* *Galat.6. b.5*

Pſal-

Pſalmus Dauid, 1
Cùm eſſet in deſerto Idumææ.
(1.Reg.22.5.) LXII. 2
DEus Deus meus ad te de luce vi- A
gilo.
Sitiuit in te anima mea, quàm
multipliciter tibi caro mea.
* In terra deſerta, & inuia, & ina- 3
quoſa: ſic in ſancto apparui tibi, vt vi-
derem virtutem tuam, & gloriã tuam.
* Quoniã melior eſt miſericordia tua 4
ſuper vitas: labia mea laudabunt te.
* Sic benedicam te in vita mea: & 5
in nomine tuo leuabo manus meas. B
* Sicut adipe & pinguedine replea- 6
tur anima mea: & labiis exultationis
laudabit os meum.
* Si memor fui tui ſuper ſtratum 7
meum, in matutinis meditabor in te:
* quia fuiſti adiutor meus. 8
Et in velamento alarum tuarum C
exultabo, * adhæſit anima mea poſt 9
te: me ſuſcepit dextera tua.
* Ipſi verò in vanum quæſierunt 10
animam meam, introibunt in infe-
riora terræ: * tradentur in manus 11
gladij, partes vulpium erunt.
* Rex verò lætabitur in Deo, lauda- 12
buntur omnes qui iurant in eo: quia
obſtructum eſt os loquentium iniqua.
In finem,
Pſalmus Dauid. LXIII. 1
EXaudi Deus orationem meam 2
cùm deprecor: à timore inimici A
eripe animam meam.
o.* Pr

3 * Protexiſti me à conuentu malignantium, à multitudine operantium iniquitatem.
4 * Quia exacuerunt vt gladium linguas ſuas: intenderunt arcum rem amaram, vt ſagittent in occultis immaculatum.
5 * Subitò ſagittabunt eum, & non timebunt: firmauerunt ſibi ſermonem nequam.
6 * Narrauerunt vt abſconderent laqueos: dixerunt: Quis videbit eos?
7 * Scrutati ſunt iniquitates: defece-
B runt ſcrutantes ſcrutinio.
8 Accedet homo ad cor altum: * & exaltabitur Deus.
Sagittæ paruulorum factæ ſunt pla-
9 gæ eorum: * & infirmatæ ſunt contra eos linguæ eorum.
Conturbati ſunt omnes qui vide-
10 bant eos: * & timuit omnis homo.
Et annuntiauerunt opera Dei: & facta eius intellexerunt.
11 * Lætabitur iuſtus in Domino, & ſperabit in eo, & laudabuntur omnes recti corde.

In finem, Pſalmus Dauid,
1 Canticum Ieremiæ & Ezechielis populo tranſmigrationis, cùm inciperent exire.

LXIV.

2 TE decet hymnus Deus in Sion: &
A tibi reddetur votũ in Ieruſalem.
3 * Exaudi orationem meam: ad te omnis caro veniet.

* Verba iniquorum præualuerunt 4
ſuper nos : & impietatibus noſtris tu
propitiaberis.
* Beatus, quem elegiſti, & aſſum- 5
pſiſti : inhabitabit in atriis tuis.
Replebimur in bonis domus tuæ :
ſanctum eſt templum tuum, * mira- 6
bile in æquitate.
Exaudi nos Deus ſalutaris noſter, B.
ſpes omnium finium terræ, & in ma-
ri longè.
* Præparans montes in virtute tua, 7
accinctus potentia : * qui conturbas 8
profundum maris ſonum fluctuum
eius.
Turbabuntur gentes, * & time- 9
bunt qui habitant terminos à ſignis
tuis : exitus matutini & veſpere de-
lectabis.
* Viſitaſti terram & inebriaſti eam: 10
multiplicaſti locupletare eam.
Flumen Dei repletum eſt aquis, C
paraſti cibum illorum : quoniam ita
eſt præparatio eius.
* Riuos eius inebria, multiplica ge- 11
nimina eius : in ſtillicidiis eius læta-
bitur germinans.
* Benedices coronæ anni benigni- 12
tatis tuæ : & campi tui replebuntur
vbertate.
* Pingueſcent ſpecioſa deſerti : & 13
exultatione colles accingentur.
* Induti ſunt arietes ouium, & val- 14
les abundabunt frumento : clama-
bunt, etenim hymnum dicent.
In

In finem,

1 Canticum Pſalmi reſurrectionis.

LXV.

2 IVbilate Deo omnis terra, * pſal-
A mum dicite nomini eius: date glo-
riam laudi eius.
3 * Dicite Deo quàm terribilia ſunt
opera tua Domine! in multitudine
virtutis tuæ mētientur tibi inimici tui.
4 * Omnis terra adoret te, & pſallat
tibi: pſalmum dicat nomini tuo.
5 * Venite, & videte opera Dei: terri-
bilis in cōſiliis ſuper filios hominum.
6 * Qui conuertit mare in aridam,
in flumine pertranſibunt pede: ibi
lætabimur in ipſo.
7 * Qui dominatur in virtute ſua in
æternum, oculi eius ſuper gentes re-
B ſpiciunt: qui exaſperant non exal-
tentur in ſemetipſis.
8 * Benedicite Gentes Deum noſtrū:
& auditam facite vocem laudis eius,
9 * Qui poſuit animam meam ad vi-
tam: & non dedit in commotionem
pedes meos.
10 * Quoniam probaſti nos Deus:
igne nos examinaſti, ſicut examina-
tur argentum.
11 * Induxiſti nos in laqueum, pō-
ſuiſti tribulationes in dorſo noſtro.
12 * impoſuiſti homines ſuper capita
C noſtra.
Tranſiuimus per ignem & aquam:
& eduxiſti nos in refrigerium.
13 * Introibo in domum tuam in ho-

locauſtis: reddam tibi vota mea, *quæ 14
diſtinxerunt labia mea.
Et locutum eſt os meum, in tribulatione mea.
* Holocauſta medullata offeram 15
tibi cum incenſo arietum: offeram tibi boues cum hircis.
* Venite, audite, & narrabo, om- 16
nes qui timetis Deum, quanta fecit
animæ meæ. D
* Ad ipſum ore meo clamaui, & 17
exaltaui ſub lingua mea.
* Iniquitatem ſi aſpexi in corde 18
meo, non exaudiet Dominus.
* Propterea exaudiuit Deus, & at- 19
tendit voci deprecationis meæ.
* Benedictus Deus, qui non amo- 20
uit orationem meam, & miſericordiam ſuam à me.

In finem,
In hymnis, Pſalmus cantici 1
Dauid. LXVI.

DEus miſereatur noſtri, & benedi- 2
cat nobis: illuminet vultũ ſuum A
ſuper nos, & miſereatur noſtri
* Vt cognoſcamus in terra viã tuã, 3
in omnibus gentibus ſalutare tuum.
* Confiteantur tibi populi Deus: 4
confiteantur tibi populi omnes.
* Lætentur & exultent gentes: quo- 5
niam iudicas populos in æquitate, &
gentes in terra dirigis.
* Confiteantur tibi populi Deus: 6
confiteantur tibi populi omnes: * ter- 7
ra dedit fructum ſuum.

Bene-

Benedicat nos Deus, Deus noſter,
8 * benedicat nos Deus: & metuant
eum omnes fines terræ.

In finem,
1 Pſalmus Cantici ipſi Dauid.

LXVII.

2 EXurgat Deus, & diſſipentur ini-
A mici eius: & fugiant qui oderunt
eum, à facie eius.
3 * Sicut deficit fumus, deficiant:
ſicut fluit cera à facie ignis, ſic pereant
peccatores à facie Dei.
4 * Et iuſti epulentur, & exultent in
conſpectu Dei: & delectentur in
lætitia.
5 * Cantate Deo, pſalmum dicite no-
mini eius: iter facite ei, qui aſcen-
dit ſuper occaſum: Dominus no-
men illi.
Exultate in conſpectu eius, turba-
6 buntur à facie eius, * patris orpha-
norum, & iudicis viduarum.
7 Deus in loco ſancto ſuo: * Deus
qui inhabitare facit vnius moris in
domo:
Qui educit vinctos in fortitudine,
ſimiliter eos qui exaſperant, qui ha-
bitant in ſepulchris.
8 * Deus cùm egredereris in con-
ſpectu populi tui, cùm pertranſires
in deſerto:
9 * Terra mota eſt, etenim cæli di-
ſtillauerunt à facie Dei Sinai, à facie
Dei Iſrael.
10 * Pluuiam voluntariam ſegregabis

Deus hereditati tuæ: & infirmata eſt, B
tu verò perfeciſti eam.
* Animalia tua habitabunt in ea: 11
paraſti in dulcedine tua pauperi,
Deus.
* Dominus dabit verbum euange- 12
lizantibus, virtute multa.
* Rex virtutum dilecti dilecti: & 13
ſpeciei domus diuidere ſpolia.
* Si dormiatis inter medios cleros, 14
pennæ columbæ deargentatæ, & po-
ſteriora dorſi eius in pallore auri.
* Dum diſcernit cæleſtis reges ſuper- 15
eam, niue dealbabuntur in Selmon:
* mons Dei, mons pinguis. 16
Mons coagulatus, mons pinguis:
* vt quid ſuſpicamini montes coagu- 17
latos?
Mons, in quo beneplacitum eſt
Deo habitare in eo: etenim Domi-
nus habitabit in finem.
* Currus Dei decem millibus mul- 18
tiplex, millia lætantium: Dominus
in eis in Sina in ſancto.
* Aſcendiſti in altum, cepiſti ca- 19
ptiuitatem: accepiſti dona in homi- C
nibus;
Etenim non credentes, inhabitare
Dominum Deum.
* Benedictus Dominus die quoti- 20
die: proſperum iter faciet nobis Deus
ſalutarium noſtrorum.
* Deus noſter, Deus ſaluos facien- 21
di: & Domini Domini exitus mortis.
* Veruntamen Deus confringet 22
capita

capita inimicorum ſuorum: verticem
capilli perambulátium in delictis ſuis.
23 * Dixit Dominus: Ex Baſan con-
uertam, conuertam in profundum
maris:
24 * Vt intingatur pes tuus in ſangui-
ne: lingua canum tuorum ex inimi-
cis, ab ipſo.
25 * Viderunt ingreſſus tuos Deus, in-
greſſus Dei mei; regis mei qui eſt in
ſancto.
26 * Præuenerunt principes coniuncti
pſallentibus, in medio iuuencularum
tympaniſtriarum.
27 * In eccleſiis benedicite Deo Do-
mino, de fontibus Iſrael.
28 * Ibi Beniamin adoleſcentulus, in
D mentis exceſſu.
Principes Iuda, duces eorum: prin-
cipes Zabulon, principes Nephthali.
29 * Manda Deus virtuti tuæ: con-
firma hoc Deus, quod operatus es
in nobis.
30 * A templo tuo in Ieruſalem, tibi
offerent reges munera.
31 * Increpa feras arundinis, congre-
gatio taurorum in vaccis populo-
rum: vt excludant eos, qui probati
ſunt argento.
Diſſipa gentes, quæ bella volunt:
32 * venient legati ex Ægypto: Æthiopia
præueniet manus eius Deo.
33 * Regna terræ, cantate Deo: pſal-
34 lite Dño: pſallite Deo, * qui aſcendit
ſuper cælum cæli, ad Orientem.
Ecce

Ecce dabit voci ſuæ vocem virtu-
tis, * date gloriam Deo ſuper Iſrael, 35
magnificentia eius, & virtus eius in
nubibus.
* Mirabilis Deus in ſanctis ſuis, 36
Deus Iſrael ipſe dabit virtutem &
fortitudinem plebi ſuæ: benedictus
Deus.
In finem, pro iis qui commuta- 1
buntur, Dauid. LXVIII.
SAluum me fac Deus: quoniam 2
intrauerunt aquæ vſque ad ani- A
mam meam.
* Infixus ſum in limo profundi: & 3
non eſt ſubſtantia.
Veni in altitudinem maris: & tem-
peſtas demerſit me.
* Laboraui clamans, raucæ factæ 4
ſunt fauces meæ: defecerunt oculi
mei, dum ſpero in Deum meum:
* Multiplicati ſunt ſuper capillos ca- 5
pitis mei, qui oderunt me gratis.
Confortati ſunt qui perſecuti ſunt
me inimici mei iniuſtè: quæ non ra-
pui, tunc exoluebam.
* Deus tu ſcis inſipientiam meam: 6
& delicta mea à te non ſunt abſcon-
dita.
* Non erubeſcant in me qui exſpe- 7
ctant te Domine, Domine virtutum.
Non confundantur ſuper me qui
quærunt te, Deus Iſrael.
* Quoniam propter te ſuſtinui op- 8
probrium; operuit confuſio faciem B
meam.
* Ex-

9 * Extraneus factus ſum fratribus
meis, & peregrinus filiis matris meæ.
10 * Quoniam zelus domus tuæ com-
edit me: " & opprobria exprobran- " Ioan. 2. d. 17
tium tibi, ceciderunt ſuper me.
11 * Et operui in ieiunio animã meam: Rom. 15. d. 3
& factum eſt in opprobrium mihi.
12 * Et poſui veſtimentum meum cili-
cium: & factus ſum illis in parabolã.
13 *Aduerſum me loquebantur qui ſe-
debant in porta: & in me pſallebant
qui bibebant vinum.
14 * Ego verò orationem meam ad te
Domine: tempus beneplaciti Deus.
In multitudine miſericordiæ tuæ
exaudi me, in veritate ſalutis tuæ.
15 * Eripe me de luto, vt non infigar:
libera me ab iis qui oderunt me, & de
profundis aquarum.
16 * Nõ me demergat tempeſtas aquæ,
neque abſorbeat me profundum: ne-
que vrgeat ſuper me puteus os ſuum.
17 * Exaudi me Domine, quoniam be-
nigna eſt miſericordia tua: ſecundùm
multitudinem miſerationum tuarum
reſpice in me.
18 * Et ne auertas faciem tuam à pue-
ro tuo: quoniam tribulor, velociter
exaudi me.
19 * Intende animæ meæ, & libera
C eam: propter inimicos meos eripe me.
20 * Tu ſcis improperium meum, &
confuſionem meam, & reuerentiam
meam.
21 * In conſpectu tuo ſunt omnes qui
tribu-

tribulant me: improperium exſpectauit cor meum, & miſeriam.
Et ſuſtinui qui ſimul contriſtaretur, & non fuit: & qui conſolaretur, & non inueni.
Mat. 27. f. 48 * Et dederunt in eſcam meam fel: 22
& in ſiti mea potauerunt me aceto.
* Fiat menſa eorum coram ipſis in 23
laqueum, & in retributiones, & in ſcandalum.
* Obſcurentur oculi eorum ne vi- 24
deant: & dorſum eorum ſemper incurua.
* Effunde ſuper eos iram tuam: & 25
furor iræ tuæ comprehendat eos.
Act. 1. d. 20 * Fiat habitatio eorum deſerta: 26
& in tabernaculis eorum non ſit qui inhabitet.
* Quoniam quem tu percuſſiſti, per- 27
ſecuti ſunt: & ſuper dolorem vulnerum meorum addiderunt.
* Appone iniquitatem ſuper iniqui- 28
tatem eorum: & non intrent in iu- D
ſtitiam tuam.
* Deleantur de Libro viuentium: 29
& cum iuſtis non ſcribantur.
* Ego ſum pauper & dolens: ſalus 30
tua Deus ſuſcepit me.
* Laudabo nomen Dei cum canti- 31
co: & magnificabo eum in laude:
* Et placebit Deo ſuper vitulum 32
nouellum, cornua producentem & vngulas.
* Videant pauperes & lætentur: 33
quærite Deum, & viuet anima veſtra:
* Quo-

34 * Quoniam exaudiuit pauperes Dominus: & vinctos ſuos non deſpexit.

35 * Laudent illum cæli & terra, mare, & omnia reptilia in eis.

36 * Quoniam Deus ſaluam faciet Sion: & ædificabuntur ciuitates Iuda.

Et inhabitabunt ibi, & hereditate acquirent eam.

37 * Et ſemen ſeruorum eius poſſidebit eam; & qui diligunt nomen eius, habitabunt in ea.

1 In finem, Pſalmus Dauid,
2 In rememorationem, quòd ſaluum fecerit eum Dominus.

LXIX.

2 A DEus in adiutorium meum intende: Domine ad adiuuandum me feſtina.

3 * Confundantur, & reuereantur, qui quærunt animam meam:

4 * Auertantur retrorſum, & erubeſcant, qui volunt mihi mala:

Auertantur ſtatim erubeſcentes, qui dicunt mihi: Euge, euge.

5 * Exultent & lætentur in te omnes qui quærunt te, & dicant ſemper: Magnificetur Dominus: qui diligunt ſalutare tuum.

6 * Ego verò egenus, & pauper ſum: Deus adiuua me.

Adiutor meus, & liberator meus es tu: Domine ne moreris.

Pſal-

Pſalmus Dauid,
Filiorum Ionadab, & priorum 1
captiuorum. LXX.

IN te Domine ſperaui, non confun- A
dar in æternum: * in iuſtitia tua li- 2
bera me, & eripe me.
Inclina ad me aurem tuam, & ſal-
ua me.
* Eſto mihi in Deum protectorem, 3
& in locum munitum: vt ſaluum me
facias:
Quoniam firmamentum meum,
& refugium meum es tu.
* Deus meus eripe me de manu 4
peccatoris, & de manu contra legem
agentis & iniqui:
* Quoniam tu es patientia mea 5
Domine: Domine ſpes mea à iuuen-
tute mea.
* In te confirmatus ſum ex vtero: 6
de ventre matris meæ tu es protector B
meus.
In te cantatio mea ſemper: * tam- 7
quam prodigium factus ſum multis:
& tu adiutor fortis.
* Repleatur os meum laude, vt can- 8
tem gloriam tuam, tota die magni-
tudinem tuam.
* Ne proiicias me in tempore ſene- 9
ctutis: cùm defecerit virtus mea, ne
derelinquas me.
* Quia dixerunt inimici mei mihi: 10
& qui cuſtodiebant animam meam,
conſilium fecerunt in vnum.
* Dicentes: Deus dereliquit eum, 11
perſe-

perſequimini, & comprehendite eum: quia non eſt qui eripiat.
12 * Deus ne elongeris à me: Deus meus in auxilium meum reſpice.
13 * Confundantur, & deficiant de-
C trahentes animæ meæ: operiantur confuſione & pudore qui quærunt mala mihi.
14 * Ego autem ſemper ſperabo: & adiiciam ſuper omnem laudem tuam.
15 * Os meum annuntiabit iuſtitiam tuam; tota die ſalutare tuum.
Quoniam non cognoui litteraturã,
16 * introibo in potentias Domini: Domine memorabor iuſtitiæ tuæ ſolius.
17 * Deus docuiſti me à iuuentute mea: & vſque nunc pronuntiabo mirabilia tua:
18 * Et vſque in ſenectam & ſenium: Deus ne derelinquas me,
Donec annuntiem brachium tuum generationi omni, quæ ventura eſt;
19 Potentiã tuam, * & iuſtitiam tuam
D Deus vſque in altiſſima, quæ feciſti magnalia: Deus quis ſimilis tibi?
20 * Quantas oſtendiſti mihi tribulationes multas, & malas: & conuerſus viuificaſti me: & de abyſſis terræ iterùm reduxiſti me:
21 * Multiplicaſti magnificentiã tuam: & conuerſus conſolatus es me.
22 * Nam & ego confitebor tibi in vaſis pſalmi veritatem tuam: Deus pſallam tibi in cithara, ſanctus Iſrael.
23 * Exultabunt labia mea cùm can-

tauero tibi ; & anima mea quam redemiſti.
*Sed & lingua mea tota die meditabitur iuſtitiam tuam : cùm confuſi & 24
reueriti fuerint qui quærũt mala mihi.

Pſalmus,
In Salomonem. LXXI. 1

DEus iudicium tuum regi da : & 2
iuſtitiam tuam filio regis. A
Iudicare populum tuum in iuſtitia,
& pauperes tuos in iudicio.
* Suſcipiant montes pacem popu- 3
lo, & colles iuſtitiam.
*Iudicabit pauperes populi, & ſal- 4
uos faciet filios pauperum : & humi-
liabit calumniatorem.
* Et permanebit cum Sole, & an- 5
te Lunam, in generatione & genera-
tionem.
*Deſcendet ſicut pluuia in vellus:& 6
ſicut ſtillicidia ſtillantia ſuper terram. B
* Orietur in diebus eius iuſtitia, & 7
abundantia pacis : donec auferatur
luna.
* Et dominabitur à mari vſque ad 8
mare ; & à flumine vſque ad termi-
nos orbis terrarum.
* Coram illo procident Æthiopes: 9
& inimici eius terram lingent.
* Reges Tharſis & inſulæ munera 10
offerent : reges Arabum & Saba do-
na adducent:
* Et adorabunt eum omnes reges 11
terræ : omnes gentes ſeruient ei. C
* Quia liberabit pauperem à poten- 12
te;

te; & pauperem, cui non erat adiutor.
13 * Parcet pauperi & inopi: & animas pauperum ſaluas faciet.
14 * Ex vſuris & iniquitate redimet animas eorum: & honorabile nomen eorum coram illo.
15 * Et viuet, & dabitur ei de auro Arabiæ, & adorabunt de ipſo ſemper: tota die benedicent ei.
16 * Et erit firmamentum in terra in
D ſummis montium, ſuperextolletur ſuper Libanum fructus eius: & florebunt de ciuitate ſicut fœnum terræ.
17 * Sit nomen eius benedictũ in ſæcula: ante Solem permanet nomen eius.
Et benedicentur in ipſo omnes tribus terræ: omnes gentes magnificabunt eum.
18 * Benedictus Dominus Deus Iſrael, qui facit mirabilia ſolus.
19 * Et benedictum nomen maieſtatis eius in æternum: & replebitur maieſtate eius omnis terra: fiat, fiat.
20 * Defecerunt laudes Dauid filij Ieſſe.

1 Pſalmus Aſaph. LXXII.

A QVàm bonus Iſrael Deus his, qui recto ſunt corde?
2 * Mei autem pænè moti ſunt pedes: pænè effuſi ſunt greſſus mei.
3 * Quia zelaui ſuper iniquos, pacem peccatorum videns.
4 * Quia non eſt reſpectus morti eorum; & firmamentũ in plaga eorum.
5 * In labore hominum non ſunt, &

eum hominibus non flagellabuntur.
* Ideò tenuit eos ſuperbia, operti 6
ſunt iniquitate & impietate ſua. B
* Prodiit quaſi ex adipe iniquitas eo- 7
rum: tranſierunt in affectum cordis.
* Cogitauerunt, & locuti ſunt ne- 8
quitiam: iniquitatem in excelſo lo-
cuti ſunt.
* Poſuerunt in cælum os ſuum: & 9
lingua eorum tranſiuit in terra.
* Ideò conuertetur populus meus 10
hic: & dies pleni inuenientur in eis.
* Et dixerunt: Quomodo ſcit Deus, 11
& ſi eſt ſcientia in excelſo?
* Ecce ipſi peccatores, & abundan- 12
tes in ſæculo, obtinuerunt diuitias.
* Et dixi: Ergo ſine cauſa iuſtifica- 13
ui cor meum, & laui inter innocentes
manus meas:
* Et fui flagellatus tota die, & ca- 14
ſtigatio mea in matutinis.
* Si dicebam: Narrabo ſic: ecce na- 15
tionem filiorum tuorum reprobaui. C
* Exiſtimabam vt cognoſcerem hoc, 16
labor eſt ante me:
* Donec intrem in Sanctuariū Dei: 17
& intelligam in nouiſſimis eorum.
* Verumtamen propter dolos poſui- 18
ſti eis: deiecisti eos dum alleuarentur.
* Quomodo facti ſunt in deſolatio- 19
nem, ſubitò defecerunt: perierunt
propter iniquitatem ſuam.
* Velut ſomnium ſurgentium Do- 20
mine, in ciuitate tua imaginem ipſo-
rum ad nihilum rediges.
* Quia

21 * Quia inflammatũ eſt cor meum,
22 & renes mei commutati ſunt:* & ego
ad nihilum redactus ſum, & neſciui.
23 * Vt iumentum factus ſum apud te:
& ego ſemper tecum.
24 * Tenuiſti manum dexterā meam:
D & in voluntate tua deduxiſti me, &
cum gloria ſuſcepiſti me.
25 * Quid enim mihi eſt in cælo? &
à te quid volui ſuper terram?
26 * Defecit caro mea, & cor meum:
Deus cordis mei, & pars mea Deus
in æternum.
27 * Quia ecce, qui elongant ſe à te,
peribunt: perdidiſti omnes, qui for-
nicantur abs te.
28 * Mihi autem adhærere Deo bonum
eſt: ponere in Dño Deo ſpem meam:
Vt annuntiem omnes prædicatio-
nes tuas, in portis filiæ Sion.
1 Intellectus Aſaph.
LXXIII.
A VT quid Deus repuliſti in finem:
iratus eſt furor tuus ſuper oues
paſcuæ tuæ?
2 * Memor eſto congregationis tuæ,
quam poſſediſti ab initio.
Redemiſti virgam hereditatis tuæ:
mons Sion, in quo habitaſti in eo.
3 * Leua manus tuas in ſuperbias eo-
rum in finem: quanta malignatus eſt
inimicus in ſancto!
4 * Et gloriati ſunt qui oderunt te,
in medio ſollemnitatis tuæ.
5 Poſuerunt ſigna ſua, ſigna: * &
G 3 non

non cognouerunt ſicut in exitu ſuper ſummum.
Quaſi in ſilua lignorum ſecuribus
* exciderunt ianuas eius in idipſum: 6
in ſecuri & aſcia deiecerunt eam.
"4.Reg.25 * " Incenderunt igni Sanctuarium 7
6.9 tuum : in terra polluerunt tabernaculum nominis tui.
* Dixerunt in corde ſuo cognatio 8
eorum ſimul : Quieſcere faciamus B
omnes dies feſtos Dei à terra.
* Signa noſtra non vidimus , iam 9
non eſt propheta: & nos non cognoſcet ampliùs.
* Vſquequò Deus improperabit ini- 10
micus : irritat aduerſarius nomen
tuum in finem?
* Vt quid auertis manum tuam, & 11
dexteram tuam , de medio ſinu tuo
in finem?
" Luc.1. * " Deus autem rex noſter ante ſæ- 12
&.70 cula , operatus eſt ſalutem in medio
terræ.
* Tu confirmaſti in virtute tua 13
mare : contribulaſti capita draco- C
num in aquis.
* Tu confregiſti capita draconis: de- 14
diſti eum eſcam populis Æthiopum.
* Tu dirupiſti fontes , & torrentes: 15
tu ſiccaſti fluuios Ethan.
* Tuus eſt dies , & tua eſt nox : tu 16
fabricatus es auroram & ſolem.
* Tu feciſti omnes terminos terræ: 17
æſtatem & ver tu plaſmaſti ea.
* Memor eſto huius, inimicus im- 18
pro-

properauit Domino: & populus in-
cipiens incitauit nomen tuum.
19 * Ne tradas beſtiis animas confiten-
D tes tibi, & animas pauperum tuorum
ne obliuiſcaris in finem.
20 * Reſpice in teſtamentum tuum:
quia repleti ſunt, qui obſcurati ſunt
terræ domibus iniquitatum.
21 * Ne auertatur humilis factus con-
fuſus: pauper & inops laudabunt
nomen tuum.
22 *Exurge Deus, iudica cauſam tuam:
memor eſto improperiorum tuorum,
eorum quæ ab inſipiente ſunt tota die.
23 * Ne obliuiſcaris voces inimico-
rum tuorum: ſuperbia eorum, qui
te oderunt, aſcendit ſemper.
1 In finem, Ne corrumpas, Pſal-
mus Cantici Aſaph.

LXXIV.

2 Confitebimur tibi Deus: confite-
A bimur, & inuocabimus nomen
tuum.
3 Narrabimus mirabilia tua: * cùm
accepero tempus, ego iuſtitias iudi-
cabo.
4 * Liquefacta eſt terra, & omnes qui
habitant in ea: ego confirmaui co-
lumnas eius.
5 * Dixi iniquis: Nolite iniquè a-
gere: & delinquentibus: Nolite ex-
altare cornu.
6 * Nolite extollere in altum cornu
veſtrum: nolite loqui aduerſus Deum
iniquitatem.

* Quia neque ab Oriente, neque ab 7
Occidente, neque à deſertis monti- B
bus: * quoniam Deus iudex eſt. 8
Hunc humiliat, & hunc exaltat:
* quia calix in manu Domini vini 9
meri plenus mixto.
Et inclinauit ex hoc in hoc: verum-
tamen fæx eius non eſt exinanita: bi-
bent omnes peccatores terræ.
* Ego autem annuntiabo in ſæcu- 10
lum: cantabo Deo Iacob.
* Et omnia cornua peccatorũ con- 11
fringã: & exaltabuntur cornua iuſti.

In finem, in Laudibus, 1
Pſalmus Aſaph.
Canticum ad Aſſyrios.
LXXV.

Notus in Iudæa Deus: in Iſrael 2
magnum nomen eius. A
* Et factus eſt in pace locus eius: & 3
habitatio eius in Sion.
* Ibi confregit potentias arcuum, 4
ſcutum, gladium, & bellum.
* Illuminans tu mirabiliter à mon- 5
tibus æternis: * turbati ſunt omnes 6
inſipientes corde. B
Dormierunt ſomnum ſuum: & ni-
hil inuenerunt omnes viri diuitiarum
in manibus ſuis.
* Ab increpatione tua Deus Iacob 7
dormitauerũt qui aſcenderunt equos.
* Tu terribilis es, & quis reſiſtet ti- 8
bi? ex tunc ira tua.
* De cælo auditum feciſti iudicium: 9
terra tremuit & quieuit, C
*Cùm

10 * Cùm exurgeret in iudicium Deus, vt ſaluos faceret omnes manſuetos terræ.

11 * Quoniam cogitatio hominis confitebitur tibi: & reliquiæ cogitationis diem feſtum agent tibi.

12 * Vouete, & reddite Domino Deo veſtro, omnes qui in circuitu eius affertis munera,

13 Terribili * & ei qui aufert ſpiritum principum, terribili apud reges terræ.

1 In finem, pro Idithun, Pſalmus Aſaph. LXXVI.

2 VOce mea ad Dominum clamaui:
A voce mea ad Deum, & intendit
mihi.

3 *In die tribulationis meæ Deum exquiſiui, manibus meis nocte contra eum: & non ſum deceptus.

4 Renuit cõſolari anima mea,*memor fui Dei, & delectatus ſum, & exercitatus ſum: & defecit ſpiritus meus.

5 * Anticipauerunt vigilias oculi mei: turbatus ſum, & non ſum locutus.

6 * Cogitaui dies antiquos: & annos æternos in mente habui.

7 *Et meditatus ſum nocte cum cor-
B de meo, & exercitabar, & ſcopebam
ſpiritum meum.

8 * Numquid in æternum proiiciet Deus: aut non apponet vt complacitior ſit adhuc?

9 *Aut in finem miſericordiam ſuam abſcindet, à generatione in generationem?

* Aut obliuiſcetur miſereri Deus? 10
aut continebit in ira ſua miſericor-
dias ſuas?
* Et dixi nunc cœpi: hæc mutatio 11
dexteræ Excelſi.
*Memor fui operum Dñi: quia me- 12
mor ero ab initio mirabilium tuorũ. C
* Et meditabor in omnibus operi- 13
bus tuis: & in adinuentionibus tuis
exercebor.
* Deus in ſancto via tua: quis Deus 14
magnus ſicut Deus noſter? * tu es 15
Deus qui facis mirabilia.
Notam feciſti in populis virtutem
tuam: * redemiſti in brachio tuo po- 16
pulum tuum, filios Iacob, & Ioſeph.
* Viderunt te aquæ Deus, viderunt 17
te aquæ: & timuerunt, & turbatæ D
ſunt abyſſi,
* Multitudo ſonitus aquarum: vo- 18
cem dederunt nubes.
Etenim ſagittæ tuæ tranſeunt:* vox 19
tonitrui tui in rota.
Illuxerũt coruſcationes tuę orbi ter-
ræ: commota eſt & contremuit terra.
* In mari via tua, & ſemitæ tuæ in 20
aquis multis: & veſtigia tua non cog-
noſcentur.
[a] Exod. 14 c. 19 * [a] Deduxiſti ſicut oues populum 21
tuum, in manu Moyſi & Aaron.

Intellectus Aſaph. 1

LXXVII.

ATtendite popule meus legem A
meam: inclinate aurem veſtram
in verba oris mei.

* Ape-

2 * Aperiam in parabolis os meum:
loquar propoſitiones ab initio.
3 * Quanta audiuimus & cognoui-
mus ea: & patres noſtri narrauerunt
nobis.
4 * Non ſunt occultata à filiis eo-
rum, in generatione altera.
Narrantes laudes Domini, & vir-
tutes eius, & mirabilia eius quæ fecit.
5 * Et ſuſcitauit teſtimonium in Ia-
cob: & legem poſuit in Iſrael.
Quanta mandauit patribus no-
6 ſtris nota facere ea filiis ſuis: * vt cog-
noſcat generatio altera.
Filij qui naſcentur, & exurgent, &
narrabunt filiis ſuis,
7 * Vt ponant in Deo ſpem ſuam, &
non obliuiſcantur operum Dei: &
mandata eius exquirant.
8 * Ne fiant ſicut patres eorum, ge-
neratio praua & exaſperans;
Generatio, quæ non direxit cor
ſuum: & non eſt creditus cum Deo
ſpiritus eius.
9 * Filij Ephrem intendentes & mit-
B tentes arcũ, conuerſi ſunt in die belli.
10 * Nõ cuſtodierunt teſtamẽtum Dei:
& in lege eius noluerunt ambulare.
11 * Et obliti ſunt benefactorum eius,
& mirabilium eius, quæ oſtendit eis.
12 * Corã patribus eorũ fecit mirabi-
lia in terra Ægypti, in campo Taneos.
13 * a Interrupit mare, & perduxit eos: a *Exod.* 14
& ſtatuit aquas quaſi in vtre. c. 21
14 * Et deduxit eos in nube diei: & to-
ta nocte

ta noctein illuminatione ignis.

Exod.17 b.6 Pſal.104. d.38 * Interrupit petram in eremo: & 15
adaquauit eos velut in abyſſo multa.
* Et eduxit aquam de petra: & de- 16
duxit tamquam flumina aquas.
* Et appoſuerunt adhuc peccare ei: 17
in iram excitauerunt Excelſum in
inaquoſo.
*Et tentauerunt Deum in cordibus 18
ſuis: vt peterent eſcas animabus ſuis.
* Et malè locuti ſunt de Deo: dixe- 19
runt: Numquid poterit Deus parare C
menſam in deſerto?
* Quoniam percuſſit petram, & 20
fluxerunt aquæ, & torrentes inunda-
uerunt.
Numquid & panem poterit dare,
aut parare menſam populo ſuo?
Num.11 a.2 * Ideò audiuit Dominus, & diſ- 21
tulit: & ignis accenſus eſt in Iacob,
& ira aſcendit in Iſrael:
* Quia non crediderunt in Deo, nec 22
ſperauerunt in ſalutari eius.
* Et mandauit nubibus deſuper, & 23
ianuas cæli aperuit.
Exod.16 a.4 * Et pluit illis manna ad mandu- 24
candum, & panem cæli dedit eis.
Num.11 b.7 * Panem angelorum manducauit 25
Ioan.6. d.31 homo: cibaria miſit eis in abundãtia.
* Tranſtulit Auſtrum de cælo: & 26
1.Cor.10. a.3 induxit in virtute ſua Africum.
* Et pluit ſuper eos ſicut puluerem 27
Num.11 g.31 carnes: & ſicut arenam maris volati-
lia pennata.
*Et ceciderunt in medio caſtrorum 28
eorum,

eorum,circa tabernacula eorum.
29 * Et manducauerũt & ſaturati ſunt
nimis, & deſiderium eorum attulit
30 eis:* nõ ſunt fraudati à deſiderio ſuo.
D * Adhuc eſcæ eorum erant in ore *Num.11
31 ipſorum: * & ira Dei aſcendit ſuper 8.33
eos.
Et occidit pingues eorum, & electos Iſrael impediuit.
32 *In omnibus his peccauerunt adhuc: & non crediderunt in mirabilibus eius.
33 * Et defecerunt in vanitate dies eorum, & anni eorũ cum feſtinatione.
34 * Cûm occideret eos,quærebant eũ: & reuertebantur, & diluculo veniebant ad eum.
35 * Et rememorati ſunt quia Deus adiutor eſt eorum: & Deus excelſus redemptor eorum eſt.
36 * Et dilexerunt eum in ore ſuo, & lingua ſua mentiti ſunt ei:
37 * Cor autem eorum non erat rectũ cum eo: nec fideles habiti ſunt in teſtamento eius.
38 * Ipſe autem eſt miſericors, & propitius fiet peccatis eorum: & non diſperdet eos.
Et abũdauit vt auerteret irã ſuam:
39 & non accendit omnem iram ſuam:
* Et recordatus eſt quia caro ſunt: ſpiritus vadens, & non rediens.
40 * Quoties exacerbauerunt eum in deſerto, in iram concitauerunt eum in inaquoſo?
*Et

* Et conuerſi ſunt, & tentauerunt 41
Deum: & ſanctum Iſrael exacerba-
uerunt.
* Nō ſunt recordati manus eius, die 42
qua redemit eos de manu tribulantis,
* Sicut poſuit in Ægypto ſigna ſua, 43
& prodigia ſua in campo Taneos. E
Exod. 7. d. 20 *ᵘEt cōuertit in ſanguinem flumi- 44
na eorū, & imbres eorū, ne biberent.
Exod. 8. a. 6. f. 24 *ᵘMiſit in eos cœnomyiā, & com- 45
edit eos: & ranam, & diſperdidit eos.
Exod. 10 e. 15 *ᵘEt dedit ærugini fructus eorum, 46
& labores eorum locuſtæ.
Exod. 9. f. 25 *ᵘEt occidit in grandine vineas eo- 47
rum, & moros eorum in pruina.
* Et tradidit grandini iumenta eo- 48
rum, & poſſeſſionem eorum igni.
*Miſit in eos iram indignationis ſuę, 49
indignationem, & iram, & tribulatio-
nem, immiſſiones per angelos malos.
* Viam fecit ſemitæ iræ ſuæ, non 50
pepercit à morte animabus eorum: & F
iumenta eorum in morte concluſit.
Exod. 12. d. 29 * ᵘEt percuſſit omne primogenitum 51
in terra Ægypti, primitias omnis la-
boris eorum in tabernaculis Cham.
* Et abſtulit ſicut oues populum 52
ſuum: & perduxit eos tamquam gre-
gem in deſerto.
Exod. 14 f. 27 * ᵘ Et eduxit eos in ſpe, & non ti- 53
muerunt: & inimicos eorum operuit
mare.
* Et induxit eos in montem ſancti- 54
ficationis ſuæ: montem, quem ac-
quiſiuit dextera eius.

* Et

ᵘ Et eiecit à facie eorum Gentes: & ᵘ *Ioſue* 13. ſorte diuiſit eis terram in funiculo *b*.8 diſtributionis.

55 * Et habitare fecit in tabernaculis eorum tribus Iſrael.

56 * Et tentauerunt, & exacerbauerunt Deum excelſum: & teſtimonia eius non cuſtodierunt.

57 * Et auerterunt ſe, & non ſeruauerunt pactum: quemadmodum patres eorũ, conuerſi ſunt in arcũ prauum.

58 * In iram concitauerunt eum in collibus ſuis: & in ſculptilibus ſuis ad æmulationem eum prouocauerunt.

59 Audiuit Deus, & ſpreuit: & ad nihilum redegit valdè Iſrael.

60 * ᵘ Et repulit tabernaculum Silo, ᵘ 1. *Reg*. 4. tabernaculum ſuum, vbi habitauit *a*. 2 in hominibus. *Ierem*. 7. *b*. 12

61 * Et tradidit in captiuitatem virtutem eorum: & pulchritudinem eorum in manus inimici.

62 * Et concluſit in gladio populum ſuum: & hereditatem ſuam ſpreuit.

63 * Iuuenes eorum comedit ignis: & virgines eorum non ſunt lamentatæ.

64 * Sacerdotes eorum in gladio ceciderunt: & viduæ eorum non plorabantur.

65 * Et excitatus eſt tamquam dormiens Dominus, tamquam potens crapulatus à vino.

66 * Et percuſſit inimicos ſuos in poſteriora: opprobrium ſempiternum dedit illis.

* Et

* Et repulit tabernaculum Ioſeph: 67
& tribum Ephraim non elegit:
* Sed elegit tribum Iuda, montem 68
Sion quem dilexit.
* Et ædificauit ſicut vnicornium 69
ſanctificium ſuum in terra, quam
fundauit in ſæcula.
* Et elegit Dauid ſeruum ſuum, & 70
ſuſtulit eum de gregibus ouium: de
poſt fœtantes accepit eum,
* Paſcere Iacob ſeruum ſuum, & 71
Iſrael hereditatem ſuam.
* Et pauit eos in innocentia cordis 72
ſui: & in intellectibus manuum ſuarum deduxit eos.

Pſalmus Aſaph. LXXVIII. 1

DEus venerunt Gentes in heredi- A
tatem tuam, polluerũt templum
ſanctum tuum: poſuerunt Ieruſalem
in pomorum cuſtodiam.
* Poſuerunt morticîna ſeruorum 2
tuorum, eſcas volatilibus cæli; carnes ſanctorum tuorum, beſtiis terræ.
* Effuderunt ſanguinem eorũ tam- 3
quam aquam in circuitu Ieruſalem:
& non erat qui ſepeliret.
* Facti ſumus opprobrium vicinis 4
noſtris; ſubſannatio & illuſio his, qui
in circuitu noſtro ſunt. B
* Vſquequò Domine iraſcêris in 5
finem: accendetur velut ignis zelus
tuus?
*Ierem. 10 d. 25 * Effunde iram tuam in Gentes, 6
quæ te nõ nouerunt; & in regna, quæ
nomen tuum non inuocauerunt:
* Quia

7 * Quia comederunt Iacob: & locum eius deſolauerunt.
8 *ª Ne memineris iniquitatum no- ªIſai.64.
C ſtrarum antiquarum, citò anticipent 6.9
nos miſericordiæ tuæ: quia pauperes facti ſumus nimis.
9 * Adiuua nos Deus ſalutaris noſter: & propter gloriam nominis tui Dñe libera nos: & propitius eſto peccatis noſtris, propter nomen tuum:
10 * Ne forte dicant in Gentibus: Vbi eſt Deus eorum? & innoteſcat in nationibus coram oculis noſtris,
Vltio ſanguinis ſeruorum tuorum,
11 qui effuſus eſt: * introëat in conſpectu tuo gemitus compeditorum.
Secundùm magnitudinem brachij tui, poſſide filios mortificatorum.
12 * Et redde vicinis noſtris ſeptuplum in ſinu eorum: improperium ipſorum, quod exprobrauerunt tibi Domine.
13 * Nos autem populus tuus, & oues paſcuæ tuæ, confitebimur tibi in ſæculum:
In generationem & generationem annuntiabimus laudem tuam.

1 In finem, Pro iis qui commutabuntur, teſtimonium Aſaph, Pſalmus. LXXIX.

2 QVi regis Iſrael, intende: qui de-
A ducis velut ouem Ioſeph.
Qui ſedes ſuper cherubim, manife-
3 ſtare * coram Ephraim, Beniamin, & Manaſſe.

Excita potentiam tuam, & veni, vt
ſaluos facias nos.
* Deus conuerte nos: & oſtende fa- 4
ciem tuam, & ſalui erimus.
* Domine Deus virtutum, quouſq; 5
iraſcêris ſuper orationem ſerui tui?
* Cibabis nos pane lacrymarum: 6
& potum dabis nobis in lacrymis in B
menſura?
* Poſuiſti nos in contradictionem 7
vicinis noſtris: & inimici noſtri ſub-
ſannauerunt nos.
* Deus virtutum conuerte nos: & 8
oſtende faciem tuam: & ſalui erimus.
* Vineam de Ægypto tranſtuliſti: 9
eieciſti Gentes, & plantaſti eam.
* Dux itineris fuiſti in conſpectu 10
eius: plantaſti radices eius, & imple- C
uit terram.
* Operuit montes vmbra eius: & 11
arbuſta eius cedros Dei.
* Extendit palmites ſuos vſque ad 12
mare: & vſque ad flumen propagi-
nes eius.
* Vt quid deſtruxiſti maceriam e- 13
ius: & vindemiant eam omnes, qui
prætergrediuntur viam?
* Exterminauit eam aper de ſilua: 14
& ſingularis ferus depaſtus eſt eam.
* Deus virtutum conuertere: reſpi- 15
ce de cælo, & vide, & viſita vineam
iſtam.
* Et perfice eam, quam plantauit 16
dextera tua: & ſuper filium hominis, D
quem confirmaſti tibi.

* Incen-

17 * Incenſa igni, & ſuffoſſa ab increpatione vultus tui peribunt.
18 * Fiat manus tua ſuper virum dexteræ tuæ; & ſuper filium hominis, quem confirmaſti tibi.
19 * Et non diſcedimus à te, viuificabis nos: & nomen tuũ inuocabimus.
20 * Domine Deus virtutum conuerte nos: & oſtende faciem tuam, & ſalui erimus.

In finem,
1 Pro torcularibus, Pſalmus ipſi Aſaph. LXXX.

2 EXultate Deo adiutori noſtro: iubilate Deo Iacob.
3 * Sumite pſalmum, & date tympanũ; pſalterium iucundũ cum cithara.
4 * Buccinate in Neomenia tuba, in inſigni die ſollemnitatis veſtræ:
5 * Quia præceptum in Iſrael eſt: & iudicium Deo Iacob.
6 * a Teſtimonium in Ioſeph poſuit illud, cũ exiret de Terra Ægypti: linguam, quam non nouerat, audiuit. a Gen. 41. f. 39
7 * Diuertit ab oneribus dorſum eius: manus eius in cophino ſeruierunt.
8 * In tribulatione inuocaſti me, & liberaui te: exaudiui te in abſcondito tempeſtatis: b probaui te apud aquam contradictionis. b Exod. 17 b. 5
9 * c Audi populus meus, & conteſtabor te: Iſrael ſi audieris me, * non erit in te deus recens, neque adorabis deum alienum. c Exod. 20 a. 2
11 * Ego enim ſum Dominus Deus tuus,

tuus,quieduxi te de terra Ægypti:di-
lata os tuum,& implebo illud. C
* Et non audiuit populus meus vo- 12
cem meã: & Iſrael non intendit mihi.
*Act. 14 c. 16 * Et dimiſi eos ſecundùm deſide- 13
ria cordis eorum, ibunt in adinuen-
tionibus ſuis.
*Baruc. 3. b. 13 * Si populus meus audiſſet me:Iſ- 14
rael ſi in viis meis ambulaſſet:
* Pro nihilo forſitan inimicos eo- 15
rum humiliaſſẽm: & ſuper tribulan- D
tes eos miſiſſẽm manum meam.
* Inimici Domini mentiti ſunt ei: 16
& erit tempus eorum in ſæcula.
* Et cibauit eos ex adipe frumenti: 17
& de petra,melle ſaturauit eos.

Pſalmus Aſaph. LXXXI. 1

DEus ſtetit in ſynagoga deorum: A
in medio autem deos diiudicat.
* Vſquequò iudicatis iniquitatem: 2
& facies peccatorum ſumitis?
* Iudicate egeno, & pupillo:humi- 3
lem,& pauperem iuſtificate.
*Prou. 24. a. 11 * Eripite pauperem:& egenum de 4
manu peccatoris liberate.
* Neſcierunt , neque intellexerunt, 5
in tenebris ambulant: mouebuntur B
omnia fundamenta terræ.
*Ioan. 10. f. 34 * Ego dixi: Dij eſtis,& filij Excel- 6
ſi omnes.
* Vos autem ſicut homines morie- 7
mini: & ſicut vnus de principibus
cadetis.
* Surge Deus,iudica terrã:quoniam 8
tu hereditabis in omnibus Gentibus.
Canti-

1 Canticum Pſalmi Aſaph.
LXXXII.

2 DEus, quis ſimilis erit tibi? ne ta-
A ceas, neque compeſcaris Deus:
3 *Quoniã ecce inimici tui ſonuerũt:
& qui oderunt te, extulerunt caput.
4 *Super populum tuum malignaue-
runt conſilium: & cogitauerunt ad-
uerſus ſanctos tuos.
5 * Dixerunt: Venite, & diſperdamus
eos de gente: & non memoretur nō-
men Iſrael vltrà.
6 *Quoniam cogitauerunt vnanimi-
ter, ſimul aduerſum te teſtamentum
7 diſpoſuerunt, * tabernacula Idumæo-
rum & Iſmahelitæ:
8 Moab, & Agareni,* Gebal, & Am-
mon, & Amalec: alienigenæ cum ha-
bitantibus Tyrum.
9 * Etenim Aſſur venit cum illis: fa-
cti ſunt in adiutorium filiis Lot.
10 * Fac illis ſicut Madian,ª & Siſaræ: ªIudic. 4.
ſicut Iabin in torrente Ciſſon. f. 22.
11 * Diſperierunt in Endor: facti ſunt Iudic. 4.
vt ſtercus terræ. d. 15
12 * ª Pone principes eorum, ſicut O- ªIudic. 7.
C reb, & Zeb, & Zebee, & Salmana: g. 25
13 Omnes principes eorum, * qui di-
xerunt: Hereditate poſſideamus San-
ctuarium Dei.
14 *Deus meus pone illos vt rotam:
& ſicut ſtipulam ante faciem venti.
15 * Sicut ignis, qui comburit ſiluam:
& ſicut flamma comburens montes:
16 * Ita perſequêris illos in tempeſtate

tua: & in ira tua turbabis eos.
* Imple facies eorum ignominia: & 17
quærent nomen tuum, Domine. D
* Erubeſcant, & conturbentur in 18
ſæculum ſæculi: & confundantur, &
pereant.
* Et cognoſcant quia nomen tibi 19
Dominus: tu ſolus Altiſſimus in omni terra.

In finem,
Pro torcularibus filiis Core, Pſalmus. LXXXIII. 1

QVàm dilecta tabernacula tua 2
Domine virtutum:* concupiſcit, 3
& deficit anima mea in atria Dñi. A
Cor meum, & caro mea, exultauerunt in Deum viuum.
* Etenim paſſer inuenit ſibi domũ, 4
& turtur nidum ſibi, vbi ponat pullos ſuos.
Altaria tua Domine virtutum: rex B
meus, & Deus meus.
* Beati, qui habitant in domo tua 5
Domine: in ſæcula ſæculorum laudabunt te.
* Beatus vir, cuius eſt auxilium abs 6
te: aſcenſiones in corde ſuo diſpoſuit,
* in valle lacrymarum in loco, quem 7
poſuit.
* Etenim benedictionem dabit le- 8
giſlator, ibunt de virtute in virtutem: C
videbitur Deus deorum in Sion.
* Domine Deus virtutum exaudi 9
orationem meam: auribus percipe
Deus Iacob.

*Pro-

10 * Protector noſter aſpice Deus: & reſpice in faciem Chriſti tui:
11 * Quia melior eſt dies vna in atriis
D tuis ſuper millia.
Elegi abiectus eſſe in domo Dei mei, magis quàm habitare in tabernaculis peccatorum.
12 * Quia miſericordiam, & veritatem diligit Deus: gratiam, & gloriam dabit Dominus.
13 * Non priuabit bonis eos, qui ambulant in innocentia: Domine virtutum, beatus homo, qui ſperat in te.
1 In finem, filiis Core, Pſalmus.
LXXXIIII.
2 BEnedixiſti Domine terrâm tuam:
A auertiſti captiuitatem Iacob.
3 * Remiſiſti iniquitatem plebis tuæ: operuiſti omnia peccata eorum.
4 * Mitigaſti omnem iram tuam: auertiſti ab ira indignationis tuæ.
5 * Conuerte nos Deus ſalutaris noſter: & auerte iram tuam à nobis.
6 * Numquid in æternum iraſcêris
B nobis? aut extendes iram tuam á generatione in generationem?
7 *Deus tu conuerſus viuificabis nos: & plebs tua lætabitur in te.
8 * Oſtẽde nobis Domine miſericordiam tuam: & ſalutare tuũ da nobis.
9 *Audiam quid loquatur in me Do-
C minus Deus: quoniam loquetur pacem in plebem ſuam;
Et ſuper ſanctos ſuos, & in eos qui conuertuntur ad cor.

* Verumtamen prope timentes eum 10
ſalutare ipſius: vt inhabitet gloria in
terra noſtra.
* Miſericordia & veritas obuiaue- 11
rũt ſibi: iuſtitia & pax oſculatæ ſunt.
* Veritas de terra orta eſt: & iuſtitia 12
de cælo proſpexit.
* Etenim Dñs dabit benignitatem: 13
& terra noſtra dabit fructum ſuum. D
* Iuſtitia ante eum ambulabit: & 14
ponet in via greſſus ſuos.

Oratio ipſi Dauid. LXXXV.

INclina Domine aurem tuam, & 1
exaudi me: quoniam inops & A
pauper ſum ego.
* Cuſtodi animam meam, quoniam 2
ſanctus ſum: ſaluum fac ſeruũ tuum,
Deus meus, ſperantem in te.
* Miſerere mei Domine, quoniam 3
ad te clamaui tota die: * lætifica ani- 4
mam ſerui tui, quoniam ad te Domi-
ne animam meam leuaui.
a Ioel 2. c. 13 *a Quoniam tu Domine ſuauis, & 5
mitis, & multæ miſericordiæ omni-
bus inuocantibus te.
* Auribus percipe Domine oratio- 6
nem meam: & intende voci depreca- B
tionis meæ.
* In die tribulationis meæ clamaui 7
ad te: quia exaudiſti me.
* Non eſt ſimilis tui in diis Domi- 8
ne: & non eſt ſecundùm opera tua.
* Omnes gentes quaſcumque feci- 9
ſti, venient, & adorabunt corã te Do-
mine: & glorificabunt nomen tuum.
* Quo-

10 * Quoniam magnus es tu, & faciens mirabilia: tu es Deus ſolus.
C
11 * Deduc me Domine in via tua, & ingrediar in veritate tua: lætetur cor meum vt timeat nomen tuum.
12 * Confitebor tibi Domine Deus meus in toto corde meo, & glorificabo nomen tuum in æternum.
13 * Quia miſericordia tua magna eſt ſuper me: & eruiſti animam meam ex inferno inferiori.
14 * Deus, iniqui inſurrexerunt ſuper
D me, & ſynagoga potentium quæſierunt animam meam: & non propoſuerunt te in conſpectu ſuo.
15 * Et tu Domine Deus miſerator & miſericors, patiens, & multæ miſericordiæ, & verax.
16 * Reſpice in me, & miſerere mei, da imperium tuum puero tuo: & ſaluum fac filium ancillæ tuæ.
17 * Fac mecum ſignum in bonum, vt videant qui oderunt me, & confundantur: quoniam tu Domine adiuuiſti me, & conſolatus es me.

1 Filiis Core, Pſalmus Cantici.

LXXXVI.

A FVndamenta eius in montibus ſan-
2 ctis: * diligit Dominus portas Sion
ſuper omnia tabernacula Iacob.
3 * Glorioſa dicta ſunt de te, ciuitas Dei.
4 * Memor ero Rahab & Babylonis ſcientium me.
B Ecce alienigenæ, & Tyrus, & po-

 pulus

pulus Æthiopum, hi fuerunt illic.
* Numquid Sion dicet: Homo, & 5
homo natus eſt in ea: & ipſe fundauit
eam Altiſſimus?
* Dominus narrabit in ſcripturis 6
populorum, & principum; horum,
qui fuerunt in ea.
* Sicut lætantium omnium habi- 7
tatio eſt in te.

Canticum Pſalmi,
Filijs Core, in finem, pro Maheleth 1
ad reſpondendum, intellectus
Eman Ezrahitæ.

LXXXVII.

DOmine Deus ſalutis meæ, in die 2
clamaui, & nocte coram te. A
* Intret in conſpectu tuo oratio 3
mea: inclina aurem tuam ad precem
meam.
* Quia repleta eſt malis anima mea: 4
& vita mea inferno appropinquauit.
* Æſtimatus ſum cum deſcendenti- 5
bus in lacum: factus ſum ſicut homo
ſine adiutorio,* inter mortuos liber. 6
Sicut vulnerati dormientes in ſepul-
chris, quorũ non es memor ampliùs;
& ipſi de manu tua repulſi ſunt.
* Poſuerunt me in lacu inferiori: in 7
tenebroſis, & in vmbra mortis. B
* Super me confirmatus eſt furor 8
tuus: & omnes fluctus tuos induxiſti
ſuper me.
* Longè feciſti notos meos à me: 9
poſuerunt me abominationem ſibi.
Traditus ſum, & non egrediebar:
* oculi

10 * oculi mei languerunt præ inopia.
Clamaui ad te Domine tota die: expandi ad te manus meas.
11 * Numquid mortuis facies mira-
C bilia: aut medici ſuſcitabunt, & confitebuntur tibi?
12 * Numquid narrabit aliquis in ſepulchro miſericordiam tuam, & veritatem tuam in perditione?
13 * Numquid cognoſcentur in tenebris mirabilia tua, & iuſtitia tua in terra obliuionis?
14 * Et ego ad te Domine clamaui: & manè oratio mea præueniet te.
15 * Vt quid Domine repellis orationē meam: auertis faciem tuam à me?
16 * Pauper ſum ego, & in laboribus
D à iuuentute mea: exaltatus autem, humiliatus ſum & conturbatus.
17 * In me tranſierunt iræ tuæ: & terrores tui conturbauerunt me.
18 * Circumdederunt me ſicut aqua tota die: circumdederunt me ſimul.
19 * Elongaſti à me amicum, & proximum, & notos meos à miſeria.
1 Intellectus Ethan Ezrahitæ.

LXXXVIII.

2 MIſericordias Domini in æter-
A num cantabo.
In generationem & generationem annuntiabo veritatem tuam in ore meo.
3 * Quoniam dixiſti: In æternum miſericordia ædificabitur in cælis: præparabitur veritas tua in eis.

* Diſpo-

* Diſpoſui teſtamentũ electis meis, 4
* 2. Reg. 7. 6. 12 * iuraui Dauid ſeruo meo : * vſque in 5
æternum præparabo ſemen tuum.
Et ædificabo in generationem & generationem ſedem tuam.
* Confitebuntur cæli mirabilia tua 6
Domine : etenim veritatem tuam in eccleſia ſanctorum.
* Quoniã quis in nubibus æquabi- 7
tur Dño: ſimilis erit Deo in filiis Dei? B
* Deus, qui glorificatur in conſi- 8
lio ſanctorũ : magnus & terribilis ſuper omnes qui in circuitu eius ſunt.
* Domine Deus virtutum quis ſi- 9
milis tibi? potens es Domine, & veritas tua in circuitu tuo.
*Tu dominaris poteſtati maris: mo- 10
tum autem fluctuum eius tu mitigas.
* Tu humiliaſti ſicut vulneratum, 11
ſuperbum : in brachio virtutis tuæ diſperſiſti inimicos tuos.
* Gen. 1. a. 2 * Tui ſunt cæli, & tua eſt terra, or- 12
bem terræ & plenitudinẽ eius tu fundaſti: * aquilonem & mare tu creaſti. 13
Thabor & Hermon in nomine tuo C
exultabunt : * tuum brachium cum 14
potentia.
Firmetur manus tua, & exaltetur dextera tua : * iuſtitia & iudicium 15
præparatio ſedis tuæ.
Miſericordia & veritas præcedent
faciem tuam : * beatus populus, qui 16
ſcit iubilationem.
Domine, in lumine vultus tui ambulabunt, * & in nomine tuo exulta- 17
bunt

bunt tota die : & in iuſtitia tua exaltabuntur.
18 * Quoniam gloria virtutis eorum
tu es : & in beneplacito tuo exaltabitur cornu noſtrum.
19 * Quia Domini eſt aſſumptio noſtra, & ſancti Iſrael regis noſtri.
20 * Tunc locutus es in viſione ſanctis
tuis, & dixiſti: Poſui adiutorium in potente : & exaltaui electum de plebe mea.
21 * [a] Inueni Dauid ſeruum meum : [a] *1. Reg. 16 a. 1. c. 12*
oleo ſancto meo vnxi eum.
22 * Manus enim mea auxiliabitur ei : *Actor. 13. d. 22*
D & brachium meum confortabit eum.
23 * Nihil proficiet inimicus in eo, &
filius iniquitatis non apponet nocere ei.
24 * Et concîdam à facie ipſius inimicos eius : & odientes eum in fugam conuertam.
25 * Et veritas mea, & miſericordia
mea cum ipſo: & in nomine meo exaltabitur cornu eius.
26 * Et ponam in mari manum eius,
& in fluminibus dexteram eius.
27 * Ipſe inuocabit me : Pater meus
es tu : Deus meus, & ſuſceptor ſalutis meæ.
28 * Et ego primogenitum ponam illum excelſum præ regibus terræ.
29 * In æternum ſeruabo illi miſericordiam meam: & teſtamentũ meum fidele ipſi.
30 * Et ponam in ſæculum ſæculi ſemen

men ejus, & thronum eius ſicut dies E
cæli.
* Si autem dereliquerint filij eius 31
legem meam: & in iudiciis meis non
ambulauerint:
* Si iuſtitias meas profanauerint; 32
& mandata mea non cuſtodierint:
* Viſitabo in virga iniquitates eo- 33
rum: & in verberibus peccata eorum.
* Miſericordiam autem meam non 34
diſpergam ab eo: neque nocebo in
veritate mea:
* Neque profanabo teſtamentum 35
meum: & quæ procedunt de labiis
meis non faciam irrita.
* Semel iuraui in ſancto meo, ſi 36
Dauid mentiar: * ſemen eius in æter- 37
num manebit.
* Et thronus eius ſicut Sol in con- 38
a 2.Reg.7. ſpectu meo, a & ſicut Luna perfecta F
d.16 in æternum: & teſtis in cælo fidelis.
* Tu verò repuliſti & deſpexiſti: 39
diſtuliſti Chriſtum tuum.
* Euertiſti teſtamentum ſerui tui: 40
profanaſti in terra Sanctuarium eius.
* Deſtruxiſti omnes ſepes eius: po- 41
ſuiſti firmamentum eius formidinē.
* Diripuerunt eum omnes tranſ- 42
euntes viam: factus eſt opprobrium
vicinis ſuis.
* Exaltaſti dexteram deprimentiū 43
eum: lætificaſti omnes inimicos eius.
* Auertiſti adiutorium gladij eius: 44
& non es auxiliatus ei in bello. G
* Deſtruxiſti eum ab emundatio- 45
ne:

ne: & ſedem eius in terram colliſiſti.
46 * Minoraſti dies temporis eius: perfudiſti eum confuſione.
47 * Vſquequò Domine auertis in finem: exardeſcet ſicut ignis ira tua?
48 * Memorare quæ mea ſubſtantia: numquid enim vanè conſtituiſti omnes filios hominum?
49 * Quis eſt homo, qui viuet, & non videbit mortem: eruet animam ſuam de manu inferi?
50 * Vbi ſunt miſericordiæ tuæ antiquæ Domine, " ſicut iuraſti Dauid in veritate tua? " 2.Reg.7.c.11
51 * Memor eſto Domine opprobrij ſeruorum tuorum (quod continui in ſinu meo) multarum gentium.
52 * Quod exprobrauerunt inimici tui Domine, quod exprobrauerunt commutationem Chriſti tui.
53 * Benedictus Dominus in æternum: fiat, fiat.

1 Oratio Moyſi hominis Dei.

LXXXIX.

A DOmine, refugiũ factus es nobis, à generatione in generationem.
2 * Priuſquam mõtes fierent, aut formaretur terra, & orbis; à ſæculo & vſque in ſæculum tu es Deus.
3 * Ne auertas hominem in humilitatem: & dixiſti: Conuertimini filij hominum.
4 * Quoniam mille anni ante oculos tuos, tamquam dies heſterna, quæ præteriit,

Et

* Et repulit tabernaculum Ioſeph: 67
& tribum Ephraim non elegit:
* Sed elegit tribum Iuda, montem 68
Sion quem dilexit.
* Et ædificauit ſicut vnicornium 69
ſanctificium ſuum in terra, quam
fundauit in ſæcula.
* Et elegit Dauid ſeruum ſuum, & 70
ſuſtulit eum de gregibus ouium: de
poſt fœtantes accepit eum,
* Paſcere Iacob ſeruum ſuum, & 71
Iſrael hereditatem ſuam.
* Et pauit eos in innocentia cordis 72
ſui: & in intellectibus manuum ſuarum deduxit eos.

Pſalmus Aſaph. LXXVIII. 1.

A Deus venerunt Gentes in hereditatem tuam, polluerũt templum
ſanctum tuum: poſuerunt Ieruſalem
in pomorum cuſtodiam.
* Poſuerunt morticĩna ſeruorum 2
tuorum, eſcas volatilibus cæli; carnes ſanctorum tuorum, beſtiis terræ.
* Effuderunt ſanguinem eorũ tamquam aquam in circuitu Ieruſalem: 3
& non erat qui ſepeliret.
* Facti ſumus opprobrium vicinis 4
noſtris; ſubſannatio & illuſio his, qui
in circuitu noſtro ſunt.
B * Vſquequò Domine iraſcẽris in 5
finem: accendetur velut ignis zelus
tuus?
*Ierem. 10 d. 25 * Effunde iram tuam in Gentes, 6
quæ te nõ nouerunt; & in regna, quæ
nomen tuum non inuocauerunt:

* Quia

7 * Qu[illegible]
cum eis [illegible]

8 * Ne [illegible]
C ſtrarum [illegible]
nos miſ[illegible] tuæ [illegible]
facti ſumus [illegible]

9 * A[illegible] nos Deus [illegible]
ſter: & propter [illegible]
Dñe libera nos & [illegible]
catis noſtris, propter [illegible]

10 * Ne forte dicant in [illegible]
eſt Deus eorum? & [illegible]
tionibus coram oculis [illegible]

Vltio ſanguinis ſeruorum [illegible]
11 qui effuſus eſt: * [illegible]
ctu tuo gemitus [illegible]

Secundùm magnitudinem [illegible]
tui, poſſide filios [illegible]

12 * Et redde vicinis noſtris ſeptu-
plum in ſinu eorum: improperium
ipſorum, quod exprobrauerunt tibi
Domine.

13 * Nos autem populus tuus, & oues
paſcuæ tuæ, confitebimur tibi in ſæ-
culum:

In generationem & generationem
annuntiabimus laudem tuam.

1 In finem, Pro iis qui commuta-
buntur, teſtimonium Aſaph,
Pſalmus. LXXIX.

2 A QVi regis Iſrael, intende: qui de-
ducis velut ouem Ioſeph. atth. 4

Qui ſedes ſuper cherubim, manife-
3 ſtare * coram Ephraim, Beniamin, & 44.
Manaſſe.

* Verumtamen prope timentes eum 10
ſalutare ipſius: vt inhabitet gloria in
terra noſtra.
* Miſericordia & veritas obuiaue- 11
rũt ſibi: iuſtitia & pax oſculatæ ſunt.
* Veritas de terra orta eſt: & iuſtitia 12
de cælo proſpexit.
* Etenim Dñs dabit benignitatem: 13
& terra noſtra dabit fructum ſuum. D
* Iuſtitia ante eum ambulabit: & 14
ponet in via greſſus ſuos.

Oratio ipſi Dauid. LXXXV.

INclina Domine aurem tuam, & 1
exaudi me: quoniam inops & A
pauper ſum ego.
* Cuſtodi animam meam, quoniam 2
ſanctus ſum: ſaluum fac ſeruũ tuum,
Deus meus, ſperantem in te.
* Miſerere mei Domine, quoniam 3
ad te clamaui tota die: * lætifica ani- 4
mam ſerui tui, quoniam ad te Domi-
ne animam meam leuaui.
a Ioel 2. c. 13 *a Quoniam tu Domine ſuauis, & 5
mitis, & multæ miſericordiæ omni-
bus inuocantibus te.
* Auribus percipe Domine oratio- 6
nem meam: & intende voci depreca- B
tionis meæ.
* In die tribulationis meæ clamaui 7
ad te: quia exaudiſti me.
* Non eſt ſimilis tui in diis Domi- 8
ne: & non eſt ſecundùm opera tua.
* Omnes gentes quaſcumque feci- 9
ſti, venient, & adorabunt corã te Do-
mine: & glorificabunt nomen tuum.
* Quo-

10 * Quoniam magnus es tu, & fa-
C ciens mirabilia: tu es Deus ſolus.
11 * Deduc me Domine in via tua, &
ingrediar in veritate tua: lætetur cor
meum vt timeat nomen tuum.
12 * Confitebor tibi Domine Deus
meus in toto corde meo, & glorifica-
bo nomen tuum in æternum.
13 * Quia miſericordia tua magna eſt
ſuper me: & eruiſti animam meam ex
inferno inferiori.
14 * Deus, iniqui inſurrexerunt ſuper
D me, & ſynagoga potentium quæſie-
runt animam meam: & non propo-
ſuerunt te in conſpectu ſuo.
15 * Et tu Domine Deus miſerator &
miſericors, patiens, & multæ miſeri-
cordiæ, & verax.
16 * Reſpice in me, & miſerere mei,
da imperium tuum puero tuo: & ſal-
uum fac filium ancillæ tuæ.
17 * Fac mecum ſignum in bonum, vt
videant qui oderunt me, & confun-
dantur: quoniam tu Domine adiuui-
ſti me, & conſolatus es me.
1 Filiis Core, Pſalmus Cantici.
LXXXVI.
A FVndamenta eius in montibus ſan-
2 ctis: *diligit Dominus portas Sion
ſuper omnia tabernacula Iacob.
3 * Glorioſa dicta ſunt de te, ciuitas
Dei.
4 * Memor ero Rahab & Babylonis
ſcientium me.
B Ecce alienigenæ, & Tyrus, & po-

pulus Æthiopum, hi fuerunt illic.
* Numquid Sion dicet: Homo, & 5
homo natus eſt in ea: & ipſe fundauit
eam Altiſſimus?
* Dominus narrabit in ſcripturis 6
populorum, & principum; horum,
qui fuerunt in ea.
* Sicut lætantium omnium habi- 7
tatio eſt in te.

Canticum Pſalmi,
Filijs Core, in finem, pro Maheleth 1
ad reſpondendum, intellectus
Eman Ezrahitæ.

LXXXVII.

DOmine Deus ſalutis meæ, in die 2
clamaui, & nocte coram te. A
* Intret in conſpectu tuo oratio 3
mea: inclina aurem tuam ad precem
meam.
* Quia repleta eſt malis anima mea: 4
& vita mea inferno appropinquauit.
* Æſtimatus ſum cum deſcendenti- 5
bus in lacum: factus ſum ſicut homo
ſine adiutorio,* inter mortuos liber. 6
Sicut vulnerati dormientes in ſepul-
chris, quorũ non es memor amplius:
& ipſi de manu tua repulſi ſunt.
* Poſuerunt me in lacu inferiori: in 7
tenebroſis, & in vmbra mortis. B
* Super me confirmatus eſt furor 8
tuus: & omnes fluctus tuos induxiſti
ſuper me.
* Longè feciſti notos meos à me: 9
poſuerunt me abominationem ſibi.
Traditus ſum, & non egrediebar:
* oculi

10 * oculi mei languerunt præ inopia.
Clamaui ad te Domine tota die:
expandi ad te manus meas.
11 * Numquid mortuis facies mira-
C bilia: aut medici ſuſcitabunt, & con-
fitebuntur tibi?
12 * Numquid narrabit aliquis in ſe-
pulchro miſericordiam tuam, & ve-
ritatem tuam in perditione?
13 * Numquid cognoſcentur in tene-
bris mirabilia tua, & iuſtitia tua in
terra obliuionis?
14 * Et ego ad te Domine clamaui: &
manè oratio mea præueniet te.
15 * Vt quid Domine repellis orationē
meam: auertis faciem tuam à me?
16 * Pauper ſum ego, & in laboribus
D à iuuentute mea: exaltatus autem,
humiliatus ſum & conturbatus.
17 * In me tranſierunt iræ tuæ: & ter-
rores tui conturbauerunt me.
18 * Circumdederunt me ſicut aqua
tota die: circumdederunt me ſimul.
19 * Elongaſti à me amicum, & pro-
ximum, & notos meos à miſeria.
1 Intellectus Ethan Ezrahitæ.

LXXXVIII.

2 MIſericordias Domini in æter-
A num cantabo.
In generationem & generationem
annuntiabo veritatem tuam in ore
meo.
3 * Quoniam dixiſti: In æternum
miſericordia ædificabitur in cælis:
præparabitur veritas tua in eis.
* Diſpo-

* Diſpoſui teſtamentū electis meis, 4
*2.Reg.7. 6.12 iuraui Dauid ſeruo meo: * vſque in 5
æternum præparabo ſemen tuum.
Et ædificabo in generationem &
generationem ſedem tuam.
* Confitebuntur cæli mirabilia tua 6
Domine: etenim veritatem tuam in
eccleſia ſanctorum.
* Quoniā quis in nubibus æquabi- 7
tur Dño: ſimilis erit Deo in filiis Dei? B
* Deus, qui glorificatur in conſi- 8
lio ſanctorū: magnus & terribilis ſu-
per omnes qui in circuitu eius ſunt.
* Domine Deus virtutum quis ſi- 9
milis tibi? potens es Domine, & veri-
tas tua in circuitu tuo.
* Tu dominaris poteſtati maris: mo- 10
tum autem fluctuum eius tu mitigas.
* Tu humiliaſti ſicut vulneratum, 11
ſuperbum: in brachio virtutis tuæ di-
ſperſiſti inimicos tuos.
*Gen.1. 6.2 *Tui ſunt cæli, & tua eſt terra, or- 12
bem terræ & plenitudinē eius tu fun-
daſti: * aquilonem & mare tu creaſti. 13
Thabor & Hermon in nomine tuo C
exultabunt: * tuum brachium cum 14
potentia.
Firmetur manus tua, & exaltetur
dextera tua: * iuſtitia & iudicium 15
præparatio ſedis tuæ.
Miſericordia & veritas præcedent
faciem tuam: * beatus populus, qui 16
ſcit iubilationem.
Domine, in lumine vultus tui am-
bulabunt, * & in nomine tuo exulta- 17
bunt

bunt tota die: & in iuſtitia tua exaltabuntur.
18 * Quoniam gloria virtutis eorum tu es: & in beneplacito tuo exaltabitur cornu noſtrum.
19 * Quia Domini eſt aſſumptio noſtra, & ſancti Iſrael regis noſtri.
20 * Tunc locutus es in viſione ſanctis tuis, & dixiſti: Poſui adiutorium in potente: & exaltaui electum de plebe mea.
21 * [a] Inueni Dauid ſeruum meum: oleo ſancto meo vnxi eum. [a] 1. Reg. 16 a. 1. c. 12
22 * Manus enim mea auxiliabitur ei: Actor. 13. d. 22
D & brachium meum confortabit eum.
23 * Nihil proficiet inimicus in eo, & filius iniquitatis non apponet nocere ei.
24 * Et concîdam à facie ipſius inimicos eius: & odientes eum in fugam conuertam.
25 * Et veritas mea, & miſericordia mea cum ipſo: & in nomine meo exaltabitur cornu eius.
26 * Et ponam in mari manum eius, & in fluminibus dexteram eius.
27 * Ipſe inuocabit me: Pater meus es tu: Deus meus, & ſuſceptor ſalutis meæ.
28 * Et ego primogenitum ponam illum excelſum præ regibus terræ.
29 * In æternum ſeruabo illi miſericordiam meam: & teſtamentũ meum fidele ipſi.
30 * Et ponam in ſæculum ſæculi ſemen

men ejus, & thronum eius ſicut dies E
cæli.
* Si autem dereliquerint filij eius 31
legem meam: & in iudiciis meis non
ambulauerint:
* Si iuſtitias meas profanauerint; 32
& mandata mea non cuſtodierint:
* Viſitabo in virga iniquitates eo- 33
rum: & in verberibus peccata eorum.
* Miſericordiam autem meam non 34
diſpergam ab eo: neque nocebo in
veritate mea:
* Neque profanabo teſtamentum 35
meum: & quæ procedunt de labiis
meis non faciam irrita.
* Semel iuraui in ſancto meo, ſi 36
Dauid mentiar: * ſemen eius in æter- 37
num manebit.
* Et thronus eius ſicut Sol in con- 38
* 2.Reg.7. ſpectu meo, " & ſicut Luna perfecta F
d.16 in æternum: & teſtis in cælo fidelis.
* Tu verò repuliſti & deſpexiſti: 39
diſtuliſti Chriſtum tuum.
* Euertiſti teſtamentum ſerui tui: 40
profanaſti in terra Sanctuarium eius.
* Deſtruxiſti omnes ſepes eius: po- 41
ſuiſti firmamentum eius formidinē.
* Diripuerunt eum omnes tranſ- 42
euntes viam: factus eſt opprobrium
vicinis ſuis.
* Exaltaſti dexteram deprimentiū 43
eum: lætificaſti omnes inimicos eius.
* Auertiſti adiutorium gladij eius: 44
& non es auxiliatus ei in bello. G
* Deſtruxiſti eum ab emundatio- 45
ne:

ne: & ſedem eius in terram colliſiſti.
46 * Minoraſti dies temporis eius: perfudiſti eum confuſione.
47 * Vſquequò Domine auertis in finem: exardeſcet ſicut ignis ira tua?
48 * Memorare quæ mea ſubſtantia: numquid enim vanè conſtituiſti omnes filios hominum?
49 * Quis eſt homo, qui viuet, & non videbit mortem: eruet animam ſuam de manu inferi?
50 * Vbi ſunt miſericordiæ tuæ antiquæ Domine, " ſicut iuraſti Dauid in " 2.Reg.7.
veritate tua? c.11
51 * Memor eſto Domine opprobrij ſeruorum tuorum (quod continui in ſinu meo) multarum gentium,
52 * Quod exprobrauerunt inimici tui Domine, quod exprobrauerunt commutationem Chriſti tui.
53 * Benedictus Dominus in æternum: fiat, fiat.

1 Oratio Moyſi hominis Dei.

LXXXIX.

A DOmine, refugiũ factus es nobis, à generatione in generationem.
2 * Priuſquam mõtes fierent, aut formaretur terra, & orbis; à ſæculo & vſque in ſæculum tu es Deus.
3 * Ne auertas hominem in humilitatem: & dixiſti: Conuertimini filij hominum.
4 * Quoniam mille anni ante oculos tuos, tamquam dies heſterna, quæ præteriit,

Et

Et cuſtodia in nocte, * quæ pro ni- 5
hilo habentur, eorum anni erunt.

* Manè ſicut herba tranſeat, manè 6
floreat, & tranſeat: veſpere decidat, B
induret, & areſcat.

* Quia defecimus in ira tua, & in 7
furore tuo turbati ſumus.

* Poſuiſti iniquitates noſtras in cõ- 8
ſpectu tuo, ſæculum noſtrum in illu-
minatione vultus tui.

* Quoniam omnes dies noſtri de- 9
fecerunt: & in ira tua defecimus.

Anni noſtri ſicut aranea medita-
*Eccl. 18. buntur: * dies annorum noſtrorum 10
a. 2 in ipſis, ſeptuaginta anni.

Si autem in potentatibus, octogin- C
ta anni: & amplius eorum, labor &
dolor.

Quoniam ſuperuenit manſuetudo,
& corripiemur.

* Quis nouit poteſtatem iræ tuæ, 11
& præ timore tuo iram tuam * dinu- 12
merare?

Dexteram tuam ſic notam fac, &
eruditos corde in ſapientia.

* Conuertere Domine vſquequò? 13
& deprecabilis eſto ſuper ſeruos tuos.

* Repleti ſumus manè miſericordia 14
tua: & exultauimus, & delectati ſu- D
mus omnibus diebus noſtris.

* Lætati ſumus pro diebus, quibus 15
nos humiliaſti; annis, quibus vidi-
mus mala.

* Reſpice in ſeruos tuos, & in o- 16
pera tua: & dirige filios eorum.

* Et

17 * Et ſit ſplendor Domini Dei no-
ſtri ſuper nos, & opera manuum no-
ſtrarum dirige ſuper nos: & opus ma-
nuum noſtrarum dirige.

Laus Cantici Dauid. XC.

1 QVi habitat in adiutorio Altiſſi-
A mi, in protectione Dei cæli com-
morabitur.
2 * Dicet Domino: Suſceptor meus
es tu, & refugium meum: Deus meus
ſperabo in eum.
3 * Quoniam ipſe liberauit me de la-
queo venantium, & à verbo aſpero.
4 * Scapulis ſuis obumbrabit tibi: &
ſub pennis eius ſperabis.
5 * Scuto circumdabit te veritas eius:
B non timebis à timore nocturno,
6 * A ſagitta volante in die, à negotio
perambulante in tenebris, ab incurſu,
& dæmonio meridiano.
7 * Cadent à latere tuo mille, & de-
cem millia à dextris tuis: ad te autem
non appropinquabit.
8 * Verumtamen oculis tuis conſide-
rabis: & retributionem peccatorum
videbis.
9 * Quoniam tu es Dñe ſpes mea: Al-
C tiſſimum poſuiſti refugium tuum.
10 * Non accedet ad te malum: & fla-
gellum non appropinquabit taberna-
culo tuo.
11 * [a] Quoniam angelis ſuis manda- [a] *Matth.4 a.6*
uit de te: vt cuſtodiant te in omnibus *Luc.4.*
viis tuis. *b.10*
12 * In manibus portabunt te: ne for-

tè offendas ad lapidem pedem tuum.
* Super aſpidem & baſiliſcum am- 13
bulabis: & conculcabis leonem & D
draconem.
* Quoniam in me ſperauit, libera- 14
bo eum: protegam eum, quoniam
cognouit nomen meum.
* Clamabit ad me, & ego exaudiam 15
eum: cum ipſo ſum in tribulatione:
eripiam eum & glorificabo eum.
* Longitudine dierum replebo eum: 16
& oſtendam illi ſalutare meum.

Pſalmus Cantici,
In die ſabbati. XCI. 1

BOnum eſt confiteri Domino, & 2
pſallere nomini tuo Altiſſime; A
* Ad annuntiandum manè miſe- 3
ricordiam tuam, & veritatem tuam
per noctem;
* In decachordo, pſalterio; cum 4
cantico, in cithara.
* Quia delectaſti me Domine in 5
factura tua: & in operibus manuum
tuarum exultabo.
* Quàm magnificata ſunt opera 6
tua Domine! nimis profundæ factæ B
ſunt cogitationes tuæ.
* Vir inſipiens non cognoſcet: & 7
ſtultus non intelliget hæc.
* Cùm exorti fuerint peccatores ſic- 8
ut fœnum: & apparuerint omnes,
qui operantur iniquitatem.
Vt intereant in ſæculum ſæculi: 9
* tu autem Altiſſimus in æternum
Domine.

10 * Quoniam ecce inimici tui Domine, quoniam ecce inimici tui peribũt: & diſpergentur omnes, qui operantur iniquitatem.
11 * Et exaltabitur ſicut vnicornis cor-
C nu meum: & ſenectus mea in miſericordia vberi.
12 * Et deſpexit oculus meus inimicos meos: & in inſurgentibus in me malignantibus audiet auris mea.
13 * Iuſtus, vt palma florebit: ſicut cedrus Libani multiplicabitur.
14 * Plantati in domo Domini, in atrijs domus Dei noſtri florebunt.
15 * Adhuc multiplicabuntur in ſene-
16 cta vberi: & benè patientes erunt, *vt annuntient:
Quoniam rectus Dominus Deus noſter: & non eſt iniquitas in eo.

Laus Cantici ipſi Dauid in die ante ſabbatum, quando fundata eſt terra. XCII.

1 DOminus regnauit, decorem in-
A dutus eſt: indutus eſt Dominus fortitudinem, & præcinxit ſe.
Etenim firmauit orbem terræ, qui non commouebitur.
2 * Parata ſedes tua ex tunc: à ſæculo tu es.
3 * Eleuauerunt flumina Domine: eleuauerunt flumina vocem ſuam.
Eleuauerunt flumina fluctus ſuos,
4 *à vocibus aquarum multarum.
B Mirabiles elationes maris, mirabilis in altis Dominus.

* Teſtimonia tua credibilia facta 5
ſunt nimis: domum tuam decet ſan-
ctitudo Dñe in longitudinem dierũ.

Pſalmus ipſi Dauid,
Quarta ſabbati. XCIII.

DEus vltionum Dominus: Deus 1
vltionum liberè egit. A
* Exaltare qui iudicas terram: red- 2
de retributionem ſuperbis.
* Vſquequò peccatores Domine, vſ- 3
quequò peccatores gloriabuntur:
* Effabuntur, & loquentur iniqui- 4
tatem: loquentur omnes, qui operan-
tur iniuſtitiam?
* Populum tuum Dñe humiliaue- 5
runt: & hereditatẽ tuam vexauerunt.
* Viduam & aduenam interfece- 6
runt: & pupillos occiderunt.
* Et dixerunt: Non videbit Domi- 7
nus, nec intelliget Deus Iacob. B
* Intelligite inſipientes in populo: 8
& ſtulti aliquando ſapite.
* Qui plantauit aurem, non audiet? 9
aut qui finxit oculum, non cõſiderat?
* Qui corripit gentes, non arguet: 10
qui docet hominem ſcientiam?
* Dominus ſcit cogitationes homi- 11
num, quoniam vanæ ſunt.
* Beatus homo, quem tu erudieris 12
Domine, & de lege tua docueris eum:
* Vt mitiges ei à diebus malis: do- 13
nec fodiatur peccatori fouea. C
* Quia non repellet Dominus ple- 14
bem ſuam: & hereditatem ſuam non
derelinquet.

*Quo-

15 * Quoaduſque iuſtitia conuertatur in iudicium: & qui iuxta illam omnes qui recto ſunt corde.
16 * Quis conſurget mihi aduerſus malignantes? aut quis ſtabit mecum aduerſus operantes iniquitatem?
17 * Niſi quia Dominus adiuuit me: paulominùs habitaſſet in inferno anima mea.
18 * Si dicebam: Motus eſt pes meus:
D miſericordia tua Dñe adiuuabat me.
19 * Secundùm multitudinem dolorum meorum in corde meo, conſolationes tuæ lætificauerunt animam meam.
20 * Nũquid adhæret tibi ſedes iniquitatis: qui fingis laborem in præcepto?
21 * Captabùnt in animã iuſti: & ſanguinem innocentem condemnabunt.
22 * Et factus eſt mihi Dominus in refugium, & Deus meus in adiutorium ſpei meæ.
23 * Et reddet illis iniquitatem ipſorum: & in malitia eorum diſperdet eos: diſperdet illos Dominus Deus noſter.

Laus Cantici ipſi Dauid.

XCIIII.

1 VEnite, exultemus Domino: iubi-
A lemus Deo ſalutari noſtro.
2 *Præoccupemus faciem eius in confeſſione: & in pſalmis iubilemus ei.
3 * Quoniam Deus magnus Dominus: & rex magnus ſuper omnes deos.
4 * Quia in manu eius ſunt omnes

fines terræ: & altitudines montium
ipſius ſunt.
* Quoniam ipſius eſt mare, & ipſe 5
fecit illud: & ſiccam manus eius for-
mauerunt.
* Venite adoremus, & procida- 6
mus: & ploremus ante Dominum,
qui fecit nos.
* Quia ipſe eſt Dominus Deus no- 7
ſter: & nos populus paſcuæ eius, & B
oues manus eius.
"Heb.5. b.7 * " Hodie ſi vocem eius audieritis, 8
nolite obdurare corda veſtra.
* Sicut in irritatione ſecundùm diem 9
tentationis in deſerto: vbi tentauerunt
me patres veſtri, probauerunt me, &
viderunt opera mea.
"Num.14 f.34 * " Quadraginta annis offenſus fui 10
generationi illi, & dixi: Semper hi
errant corde.
* Et iſti non cognouerunt vias meas: 11
"Heb.4. a.3 " vt iuraui in ira mea: Si introibunt
in requiem meam.

Canticum ipſi Dauid,
Quando domus ædificabatur poſt 1
captiuitatem. (1.Par.15.)

X C V.

CAntate Domino canticū nouum: A
cantate Domino omnis terra.
* Cantate Domino, & benedicite 2
nomini eius: annuntiate de die in
diem ſalutare eius.
* Annuntiate inter Gentes gloriam 3
eius, in omnibus populis mirabilia
eius.

* Quo-

4 * Quoniam magnus Dominus, & laudabilis nimis: terribilis eſt ſuper omnes deos.

5 * Quoniam omnes dij Gentium dæmonia: Dominus autem cælos fecit.

6 * Confeſſio & pulchritudo in conſpectu eius: ſanctimonia & magnificentia in ſanctificatione eius.

7 * Afferte Domino patriæ gentium,
afferte Domino gloriam & hono-
8 rem: * afferte Domino gloriam nomini eius.

Tollite hoſtias, & introite in atria
9 eius: * adorate Dominum in atrio ſancto eius.

Commoueatur à facie eius vniuer-
10 ſa terra: * dicite in Gentibus quia Do-
C minus regnauit.

Etenim correxit orbem terræ qui non commouebitur: iudicabit populos in æquitate.

11 * Lætentur cæli, & exultet terra,
commoueatur mare, & plenitudo
12 eius: * gaudebunt campi, & omnia quæ in eis ſunt.

Tunc exultabunt omnia ligna ſil-
13 uarum * à facie Domini, quia venit: quoniam venit iudicare terram.

Iudicabit orbem terræ in æquitate, & populos in veritate ſua.

1 Huic Dauid,

Quando terra eius reſtituta eſt.

XCVI.

A DOminus regnauit, exultet terra: lætentur inſulæ multæ.

* Nubes, & caligo in circuitu eius: 2
iuſtitia, & iudicium correctio ſedis
eius.
* Ignis ante ipſum præcedet, & in- 3
flammabit in circuitu inimicos eius.
* Illuxerunt fulgura eius orbi ter- 4
ræ: vidit, & commota eſt terra.
* Montes, ſicut cera fluxerũt à facie 5
Domini; à facie Domini omnis terra.
* Annuntiauerunt cæli iuſtitiã eius: 6
& viderunt omnes populi gloriã eius.
ᵃ Exod. 20 a. 4 Leuit. 26. a. 1 Deut. 5. a. 8 * ᵃ Confundantur omnes, qui ado- 7
rant ſculptilia: & qui gloriantur in B
ſimulacris ſuis.
ᵇ Heb. 1. b. 6 ᵇ Adorate eum omnes angeli eius:
* audiuit, & lætata eſt Sion. 8
Et exultauerunt filiæ Iudæ, propter
iudicia tua Domine:
* Quoniam tu Dominus altiſſimus 9
ſuper omnem terram: nimis exalta-
tus es ſuper omnes deos.
ᶜ Amos 5. d. 15 Rom. 12. b. 9 * ᶜ Qui diligitis Dominum, odite 10
malum: cuſtodit Dominus animas
ſanctorum ſuorum, de manu pecca-
toris liberabit eos.
* Lux orta eſt iuſto, & rectis cor- 11
de lætitia.
* Lætamini iuſti in Dño: & confi- 12
temini memoriæ ſanctificationis eius.

Pſalmus ipſi Dauid. 1

XCVII.

CAntate Domino canticum no- A
uum: quia mirabilia fecit.
Saluauit ſibi dextera eius, & bra-
chium ſanctum eius.

* ᵃ No-

2 * " Notum fecit Dominus ſalutare ſuum: in conſpectu gentium reuelauit iuſtitiam ſuam. " *Iſai.* 52. c. 10. & 63. b. 8

3 * Recordatus eſt miſericordiæ ſuæ, & veritatis ſuæ domui Iſrael.

Viderunt omnes termini terræ ſalutare Dei noſtri.

4 * Iubilate Deo omnis terra: can-
B tate, & exultate, & pſallite.
5 * Pſallite Domino in cithara, in ci-
6 thara & voce pſalmi: * in tubis du-
ctilibus, & voce tubæ corneæ.
Iubilate in conſpectu regis Domini:
7 * moueatur mare, & plenitudo eius; orbis terrarum, & qui habitant in eo.
8 * Flumina plaudent manu, ſimul
9 montes exultabunt * à conſpectu Domini: quoniam venit iudicare terram.

Iudicabit orbem terrarum in iuſtitia, & populos in æquitate.

1 Pſalmus ipſi Dauid.

XCVIII.

A Dominus regnauit, iraſcantur populi; qui ſedet ſuper cherubim, moueatur terra.

2 * Dominus in Sion magnus: & excelſus ſuper omnes populos.

3 * Confiteantur nomini tuo magno:
4 quoniam terribile, & ſanctum eſt: * & honor regis iudicium diligit.

Tu paraſti directiones: iudicium & iuſtitiam in Iacob tu feciſti.

5 * Exaltate Dominum Deum noſtrum, & adorate ſcabellum pedum eius: quoniam ſanctum eſt.

* Moyſes & Aaron in ſacerdotibus 6
eius: & Samuel inter eos, qui inuo- B
cant nomen eius:
Inuocabant Dominum, & ipſe ex-
audiebat eos: * in columna nubis lo- 7
quebatur ad eos.
Cuſtodiebant teſtimonia eius, &
præceptum quod dedit illis.
* Domine Deus noſter tu exaudie- 8
bas eos: Deus tu propitius fuiſti eis,
& vlciſcens in omnes adinuentiones
eorum.
* Exaltate Dominum Deum no- 9
ſtrum, & adorate in monte ſancto
eius: quoniam ſanctus Dominus
Deus noſter.

Pſalmus in confeſſione. 1

XCIX.

IVbilate Deo omnis terra: ſeruite 2
Domino in lætitia. A
Introite in conſpectu eius, in exul-
tatione.
* Scitote quoniam Dominus ipſe eſt 3
Deus: ipſe fecit nos, & non ipſi nos:
Populus eius, & oues paſcuæ eius:
* introite portas eius in confeſſione, 4
atria eius in hymnis: confitemini illi.
Laudate nomen eius: * quoniam 5
ſuauis eſt Dominus, in æternum mi- B
ſericordia eius, & vſque in generatio-
nem & generationem veritas eius.

Pſalmus ipſi Dauid. C. 1

MIſericordiam, & iudicium can- A
tabo tibi Domine:
Pſallam, * & intelligam in via im- 2
macu-

maculata, quando venies ad me.

Perambulabam in innocentia cordis mei, in medio domus meæ.

3 * Non proponebam ante oculos meos rem iniuſtam : facientes prævaricationes odiui.

4 Non adhæſit mihi * cor prauum : declinantem à me malignum non cognoſcebam:

5 * Detrahentem ſecretò proximo B ſuo, hunc perſequebar.

Superbo oculo, & inſatiabili corde, cum hoc non edebam.

6 * Oculi mei ad fideles terræ vt ſedeant mecum : ambulans in via immaculata, hic mihi miniſtrabat.

7 * Non habitabit in medio domus meæ qui facit ſuperbiam : qui loquitur iniqua, non direxit in conſpectu oculorum meorum.

8 * In matutino interficiebant omnes peccatores terræ : vt diſperderem de ciuitate Domini omnes operantes iniquitatem.

1 Oratio pauperis,
Cùm anxius fuerit, & in conſpectu Domini effuderit precem ſuam. C I.

2 DOmine exaudi orationẽ meam :
A & clamor meus ad te veniat.

3 * Non auertas faciem tuam à me : in quacumque die tribulor, inclina ad me aurem tuam.

In quacumque die inuocauero te, velociter exaudi me:

* Quia

* Quia defecerunt ſicut fumus 4
dies mei: & oſſa mea ſicut cremium
aruerunt.
* Percuſſus ſum vt fœnum, & aruit 5
cor meum : quia oblitus ſum comedere panem meum.
* A voce gemitus mei adhæſit os 6
meum carni meæ.
* Similis factus ſum pellicano ſoli- 7
tudinis : factus ſum ſicut nycticorax
in domicilio.
* Vigilaui, & factus ſum ſicut paſ- 8
ſer ſolitarius in tecto. B
* Tota die exprobrabant mihi ini- 9
mici mei: & qui laudabant me aduerſum me iurabant.
* Quia cinerem tamquam panem 10
manducabam, & potum meum cum
fletu miſcebam,
* A facie iræ & indignationis tuæ: 11
quia eleuans alliſiſti me.
* Dies mei ſicut vmbra declinaue- 12
runt: & ego ſicut fœnum arui.
* Tu autem Domine in æternum 13
permanes: & memoriale tuum in generationem & generationem.
* Tu exurgens miſerebetis Sion: 14
quia tempus miſerendi eius, quia ve- C
nit tempus.
* Quoniam placuerunt ſeruis tuis 15
lapides eius: & terræ eius miſerebuntur.
* Et timebunt Gentes nomen tuum 16
Domine, & omnes reges terræ gloriam tuam.

* Quia

17 * Quia ædificauit Dominus Sion :
& videbitur in gloria ſua.
18 *Reſpexit in orationem humilium:
& non ſpreuit precem eorum.
19 * Scribantur hæc in generatione al-
tera : & populus, qui creabitur, lau-
dabit Dominum:
20 * Quia proſpexit de excelſo ſancto
ſuo : Dñs de cælo in terram aſpexit:
21 * Vt audiret gemitus compeditorũ :
vt ſolueret filios interemptorum:
22 * Vt annuntient in Sion nomen
D Dñi : & laudem eius in Ieruſalem.
23 *In conueniendo populos in vnum,
& reges vt ſeruiant Domino.
24 * Reſpondit ei in via virtutis ſuæ :
Paucitatem dierum meorum nuntia
mihi.
25 *Ne reuoces me in dimidio dierum
meorum: in generationem & genera-
tionem anni tui.
26 * Initio tu Domine terram funda-
ſti: & opera manuũ tuarum ſunt cæli.
27 *Ipſi peribunt, tu autẽ permanes: &
omnes ſicut veſtimẽtum veteraſcent.
Et ſicut opertorium mutabis eos,
28 & mutabuntur : * tu autem idem ipſe
es, & anni tui non deficient.
29 * Filij ſeruorũ tuorum habitabunt:
& ſemen eorum in ſæculũ dirigetur.
1 Ipſi Dauid. C II.
A BEnedic anima mea Domino : &
omnia, quæ intra me ſunt, nomi-
ni ſancto eius.
2 * Benedic anima mea Dño: & noli
obli-

obliuiſci omnes retributiones eius.
* Qui propitiatur omnibus iniqui- 3
tatibus tuis: qui ſanat omnes infirmi-
tates tuas.
* Qui redimit de interitu vitam 4
tuam: qui coronat te in miſericordia
& miſerationibus.
* Qui replet in bonis deſideriũ tuũ: 5
renouabitur vt aquilæ iuuentus tua.
*. Faciens miſericordias Dñs, & iu- 6
dicium omnibus iniuriã patientibus. B
* Notas fecit vias ſuas Moyſi, filiis 7
Iſrael voluntates ſuas.
*Num. 14 c. 18 *a Miſerator, & miſericors Dñs: 8
longanimis, & multùm miſericors.
* Non in perpetuum iraſcetur: ne- 9
que in æternum comminabitur.
* Non ſecundùm peccata noſtra 10
fecit nobis: neque ſecundùm iniqui-
tates noſtras retribuit nobis.
* Quoniam ſecundùm altitudinem 11
cæli à terra, corroborauit miſericor-
diam ſuam ſuper timentes ſe.
* Quantum diſtat Ortus ab Occi- 12
dente: longè fecit à nobis iniquitates C
noſtras.
* Quomodo miſeretur pater filiorũ, 13
miſertus eſt Dñs timentibus ſe:* quo- 14
niã ipſe cognouit figmentũ noſtrum.
Recordatus eſt quoniam puluis ſu-
mus: * homo, ſicut fœnum dies eius, 15
tamquam flos agri ſic efflorebit.
* Quoniam ſpiritus pertranſibit in 16
illo, & non ſubſiſtet: & non cogno-
ſcet ampliùs locum ſuum.
* Miſe-

17 * Miſericordia autem Domini ab
æterno, & vſque in æternum ſuper ti-
mentes eum.
Et iuſtitia illius in filios filiorum,
18 * his qui ſeruant teſtamentum eius:
D Et memores ſunt mandatorum ip-
ſius, ad faciendum ea.
19 * Dn̄s in cælo parauit ſedem ſuã; &
regnũ ipſius omnibus dominabitur.
20 * Benedicite Domino omnes an-
geli eius: potentes virtute, facientes
verbum illius, ad audiendam vocem
ſermonum eius.
21 * Benedicite Domino omnes vir-
tutes eius: miniſtri eius, qui facitis vo-
luntatem eius.
22 * Benedicite Domino omnia ope-
ra eius: in omni loco dominationis
eius, benedic anima mea Domino.

1 Ipſi Dauid. C I I I.

A BEnedic anima mea Domino: Do-
mine Deus meus magnificatus es
vehementer.
Cõfeſſionem, & decorem induiſti:
2 * amictus lumine ſicut veſtimento:
3 Extẽdens cælum ſicut pellem: * qui
tegis aquis ſuperiora eius.
Qui ponis nubem aſcenſum tuum:
qui ambulas ſuper pennas ventorum.
4 * " Qui facis angelos tuos, ſpiritus; " *Hebr. 1. c. 7*
& miniſtros tuos, ignem vrentem.
5 * Qui fundaſti terram ſuper ſtabi-
litatem ſuam: non inclinabitur in ſæ-
culum ſæculi.
6 * Abyſſus, ſicut veſtimentum, ami-
ctus

ctus eius: ſuper montes ſtabunt aquæ.
*Ab increpatione tuá fugient: à vo- 7
ce tonitrui tui formidabunt.
* Aſcendunt montes, & deſcendunt 8
campi, in locum quem fundaſti eis.
* Terminum poſuiſti, quem non 9
tranſgredientur: neque conuertentur
operire terram. B
* Qui emittis fontes in conualli- 10
bus: inter medium montium per-
tranſibunt aquæ.
* Potabunt omnes beſtiæ agri: ex- 11
ſpectabunt onagri in ſiti ſua.
*Super ea volucres cæli habitabunt: 12
de medio petrarum dabunt voces.
* Rigans montes de ſuperioribus 13
ſuis: de fructu operum tuorum ſatia-
bitur terra:
* Producens fœnum iumentis, & 14
herbam ſeruituti hominum:
Vt educas panem de terra: * & vi- 15
num lætificet cor hominis:
Vt exhilaret faciem in oleo: & pa-
nis cor hominis confirmet.
* Saturabuntur ligna campi, & ce- 16
dri Libani, quas plantauit: *illic paſſe- 17
res nidificabunt.
Herodij domus dux eſt eorum:
* montes excelſi ceruis: petra refu- 18
gium herinaciis.
* Fecit lunam in tempora: ſol cog- 19
nouit occaſum ſuum. C
* Poſuiſti tenebras, & facta eſt 20
nox: in ipſa pertranſibunt omnes be-
ſtiæ ſiluæ.

* Ca-

21 * Catuli leonum rugientes, vt ra-
piant, & quærant à Deo eſcam ſibi.
22 * Ortus eſt ſol, & congregati ſunt:
& in cubilibus ſuis collocabuntur.
23 * Exibit homo ad opus ſuum: & ad
operationem ſuã vſque ad veſperum.
24 * Quàm magnificata ſunt opera tua
Domine! omnia in ſapientia feciſti:
impleta eſt terra poſſeſſione tua.
25 * Hoc mare magnum, & ſpatioſum
manibus: illic reptilia, quorum non
eſt numerus.
26 Animalia puſilla cum magnis: *illic
naues pertranſibunt.
Draco iſte, quem formaſti ad illu-
27 dendum ei: * omnia à te expectant vt
D des illis eſcam in tempore.
28 * Dante te illis, colligent: aperiente
te manum tuam, omnia implebuntur
bonitate.
29 * Auertente autem te faciem, tur-
babuntur: auferes ſpiritum eorum, &
deficient, & in puluerem ſuum re-
uertentur.
30 * Emittes ſpiritum tuum, & crea-
buntur: & renouabis faciem terræ.
31 * Sit gloria Domini in ſæculum:
lætabitur Dominus in operibus ſuis:
32 * Qui reſpicit terram, & facit eam
tremere: qui tangit montes, & fu-
migant.
33 *u Cantabo Domino in vita mea: u *Infr. 145*
pſallam Deo meo quamdiu ſum. *a. 2*
34 * Iucundum ſit ei eloquium meum:
ego verò delectabor in Domino.

* Deficiant peccatores à terra, & ini- 35
qui ita vt non ſint : benedic anima
mea Domino.
Alleluia. (1. *Par.* 16. 8.)
C I I I I.
1. *Par.* 16. a. 8 CONfitemini Domino, & inuoca- 1
te nomen eius : annuntiate inter A
Iſa. 12. a. 4 Gentes opera eius.
* Cantate ei, & pſallite ei : narrate 2
omnia mirabilia eius.
* Laudamini in nomine ſancto eius: 3
lætetur cor quærentium Dominum.
* Quærite Dominum, & confirma- 4
mini : quærite faciem eius ſemper.
* Mementote mirabiliū eius, quæ fe- 5
cit : prodigia eius, & iudicia oris eius.
* Semen Abraham, ſerui eius : filij 6
Iacob electi eius.
* Ipſe Dominus Deus noſter : in 7
vniuerſa terra iudicia eius.
* Memor fuit in ſæculum teſtamen- 8
ti ſui ; verbi, quod mandauit in mille
generationes:
a *Gen.* 12. c. 16 * a Quod diſpoſuit ad Abraham: 9
& iuramenti ſui ad Iſaac.
* Et ſtatuit illud Iacob in præceptū: 10
& Iſrael in teſtamentum æternum.
* Dicens : Tibi dabo terram Cha- 11
naan, funiculum hereditatis veſtræ.
* Cùm eſſent numero breui, pau- 12
ciſſimi & incolæ eius:
* Et pertranſierunt de gente in gen- 13
tem, & de regno ad populū alterum: B
* Non reliquit hominem nocere 14
eis : & corripuit pro eis reges.
* a No-

15 * * Nolite tangere chriſtos meos: & * 1.Par.16
in prophetis meis nolite malignari. d.22
16 * Et vocauit famem ſuper terram: & 2.Reg.1.
omne firmamentum panis contriuit. c.14
17 * Miſit ante eos *virum: in ſeruum * Gen.37.
venumdatus eſt Ioſeph. f.36
18 * * Humiliauerunt in compedibus * Gen.39.
pedes eius, ferrum pertranſiit animam d.20
19 eius, * donec veniret verbum eius.
Eloquium Domini inflammauit
20 eum: * * miſit rex, & ſoluit eum; prin- * Gen.41.
ceps populorum, & dimiſit eum. c.14
21 * Conſtituit eum dominum do-
mus ſuæ: & principem omnis poſ-
ſeſſionis ſuæ.
22 * Vt erudiret principes eius ſicut ſe-
metipſum: & ſenes eius prudentiam
doceret.
23 * * Et intrauit Iſrael in Ægyptum: * Gen.46.
C & Iacob accola fuit in Terra Cham. a.6
24 * * Et auxit populum ſuum vehe- * Exod.1.
menter: & firmauit eum ſuper ini- b.7
micos eius. Actor.7.
25 * Conuertit cor eorum vt ōdirent b.17
populum eius: & dolum facerent in
ſeruos eius.
26 * * Miſit Moyſen ſeruum ſuum; * Exod.3.
Aaron, quem elegit ipſum. b.10. &
27 * * Poſuit in eis verba ſignorum 4.d.29
ſuorum, & prodigiorum in Terra * Exod.7.
Cham. a.10
28 * * Miſit tenebras, & obſcurauit: & * Exod.10
non exacerbauit ſermones ſuos. f.21
29 * * Conuertit aquas eorum in ſan- * Exod.7.
guinem; & occidit piſces eorum. d.20

" Exod.8. * " Edidit terra eorum ranas in pe- 30
b.6 netralibus regum ipſorum.
" Exod. * " Dixit, & venit cœnomyia: & 31
c.8.& 9 cinifes in omnibus finibus eorum.
* Poſuit pluuias eorũ, grandinem, 32
ignem comburentem in terra ipſorũ.
* Et percuſſit vineas eorum, & fi- 33
culneas eorum: & contriuit lignum
finium eorum.
" Exod.10 * " Dixit, & venit locuſta, & bru- 34
c.12 chus, cuius non erat numerus: D
* Et comedit omne fœnum in terra 35
eorum: & comedit omnem fructum
terræ eorum.
" Exod.12 * " Et percuſſit omne primogenitum 36
d.19 in terra eorum: primitias omnis la-
boris eorum.
" Exod.13 * " Et eduxit eos cum argento & 37
d.21 auro: & non erat in tribubus eorum
infirmus.
* Lætata eſt Ægyptus in profectio- 38
ne eorum: quia incubuit timor eo-
rum ſuper eos.
" Pſal.77. * " Expandit nubem in protectio- 39
b.14 nem eorum, & ignem vt luceret eis
1. Cor.10. per noctem.
a.1
" Exod.16 * " Petierunt, & venit coturnix: & 40
c.13 pane cæli ſaturauit eos.
" Num.20 * " Dirupit petram, & fluxerunt 41
c.11 aquæ: abierunt in ſicco flumina;
" Gen.17. * " Quoniam memor fuit verbi ſan- 42
a.7 cti ſui, quod habuit ad Abraham
puerum ſuum.
* Et eduxit populum ſuum in exul- 43
tatione, & electos ſuos in lætitia.

*Et

44 * Et dedit illis regiones Gentium:
& labores populorum poſſederunt:
45 * Vt cuſtodiant iuſtificationes eius,
& legem eius requirant.
Alleluia. (*Iudith* 13.21.)

C V.

1 CONfitemini Domino quoniam
A bonus: quoniam in ſæculum mi-
ſericordia eius.
2 * " Quis loquetur potentias Domi- "*Iudith* 13
ni, auditas faciet omnes laudes eius? *c*.23
3 * Beati, qui cuſtodiunt iudicium, & *Eccli*.43.
faciunt iuſtitiam in omni tempore. *d*.35
4 * Memento noſtri Domine in be-
neplacito populi tui: viſita nos in ſa-
lutari tuo:
5 * Ad videndum in bonitate ele-
ctorum tuorum, ad lætandum in læ-
titia gentis tuæ: vt lauderis cum he-
reditate tua.
6 * " Peccauimus cũ patribus noſtris: "*Iudith* 7.
iniuſtè egimus, iniquitatem fecimus. *d*.19
7 * Patres noſtri in Ægypto non in-
tellexerunt mirabilia tua: non fue-
runt memores multitudinis miſeri-
cordiæ tuæ.
B Et irritauerunt aſcendentes in ma-
re, Mare rubrum.
8 * Et ſaluauit eos propter nomen ſuũ:
vt notam faceret potentiam ſuam.
9 * " Et increpuit Mare rubrum, & "*Exod*.14
exiccatum eſt: & deduxit eos in *c*.22
abyſſis ſicut in deſerto.
10 * Et ſaluauit eos de manu odien-
tium: & redemit eos de manu inimici.

ᵘExod. 14 g. 27 * ᵘ Et operuit aqua tribulantes eos: 11
vnus ex eis non remanſit.
* Et crediderunt verbis eius: & lau- 12
dauerunt laudem eius.
* Citò fecerunt, obliti ſunt ope- 13
rum eius: & non ſuſtinuerunt con-
ſilium eius.
ᵘExod. 17 a. 2 * ᵘ Et concupierunt concupiſcen- 14
tiam in deſerto: & tentauerunt Deum C
in inaquoſo.
ᵘNum. 11 g. 31 * ᵘ Et dedit eis petitionem ipſorum: 15
& miſit ſaturitatem in animas eorum.
* Et irritauerunt Moyſen in caſtris, 16
Aaron ſanctum Domini.
ᵘNum. 16 e. 32 * ᵘ Aperta eſt terra, & deglutiuit 17
Dathan: & operuit ſuper congrega-
tionem Abiron.
* Et exarſit ignis in ſynagoga eo- 18
rum: flamma combuſſit peccatores.
ᵘExod. 32 a. 4 * ᵘ Et fecerunt vitulum in Horeb: 19
& adorauerunt ſculptile.
*Et mutauerunt gloriam ſuam in ſi- 20
militudinem vituli comedentis fœnũ.
* Obliti ſunt Deum, qui ſaluauit 21
eos, qui fecit magnalia in Ægypto,
* mirabilia in terra Cham: terribi- 22
lia in Mari rubro.
ᵘExod. 32 c. 10 * ᵘEt dixit vt diſperderet eos: ſi non 23
Moyſes electus eius ſtetiſſet in con- D
fractione in conſpectu eius:
Vt auerteret iram eius ne diſperde-
ret eos: * & pro nihilo habuerunt ter- 24
ram deſiderabilem:
Non crediderunt verbo eius, * & 25
murmurauerunt in tabernaculis ſuis:
non

non exaudierunt vocem Domini.
26 * ᵘ Et eleuauit manum ſuam ſuper ᵘNum. 14
eos: vt proſterneret eos in deſerto: c.32
27 * Et vt deiiceret ſemen eorum in
Nationibus: & diſpergeret eos in re-
gionibus.
28 * Et initiati ſunt Beelphegor: &
comederunt ſacrificia mortuorum.
29 * Et irritauerunt eum in adinuen-
E tionibus ſuis: & multiplicata eſt in
eis ruina.
30 * ᵘ Et ſtetit Phinees, & placauit: & ᵘNum. 25
ceſſauit quaſſatio. b.7
31 * Et reputatum eſt ei in iuſtitiam,
in generationem & generationem vſ-
que in ſempiternum.
32 * ᵘ Et irritauerunt eum ad Aquas ᵘNum. 20
contradictionis: & vexatus eſt Moy- a.10
33 ſes propter eos: * quia exacerbauerunt
ſpiritum eius.
34 Et diſtinxit in labiis ſuis: * non diſ-
perdiderunt gentes, quas dixit Do-
minus illis.
35 * Et commiſti ſunt inter gentes, &
36 didicerunt opera eorum: * & ſeruie-
runt ſculptilibus eorum: & factum
eſt illis in ſcandalum.
37 * Et immolauerunt filios ſuos, &
filias ſuas dæmoniis.
38 * Et effuderunt ſanguinem innocen-
F tem: ſanguinem filiorum ſuorum &
filiarum ſuarum, quas ſacrificaue-
runt ſculptilibus Chanaan.
Et infecta eſt terra in ſanguinibus,
39 * & contaminata eſt in operibus eo-
 rum:

rum : & fornicati ſunt in adinuen-
tionibus ſuis.
* Et iratus eſt furore Dominus in 40
populum ſuum : & abominatus eſt
hereditatem ſuam.
* Et tradidit eos in manus gentiũ: & 41
dominati ſunt eorum qui oderũt eos.
* Et tribulauerunt eos inimici eo- 42
rum, & humiliati ſunt ſub manibus
eorum : * ſæpè liberauit eos. 43
Ipſi autem exacerbauerunt eum in
conſilio ſuo : & humiliati ſunt in ini-
quitatibus ſuis.
* Et vidit cùm tribularentur : & 44
audiuit orationem eorum.
*Deut.30 a.1 * * Et memor fuit teſtamenti ſui: 45
& pœnituit eum ſecundùm multitu- G
dinem miſericordiæ ſuæ.
* Et dedit eos in miſericordias in 46
conſpectu omnium qui ceperant eos.
* Saluos nos fac Domine Deus no- 47
ſter : & congrega nos de Nationibus:
Vt confiteamur nomini ſancto tuo:
& gloriemur in laude tua.
* Benedictus Dominus Deus Iſrael 48
à ſæculo & vſque in ſæculum : & di-
cet omnis populus : Fiat, fiat.
Allelúia. (*Iudith* 13.21.)

C V I.

Confitemini Domino quoniam 1
bonus: quoniam in ſæculum mi- A
ſericordia eius.
* Dicant qui redempti ſunt à Do- 2
mino, quos redemit de manu inimici:
& de regionibus congregauit eos.

* A

3 * A ſolis ortu, & occaſu: ab aqui-
lone, & mari.
4 * Errauerunt in ſolitudine in ina-
quoſo: viam ciuitatis habitaculi non
inuenerunt.
5 * Eſurientes, & ſitientes: anima
eorum in ipſis defecit.
6 * Et clamauerunt ad Dominum
cùm tribularentur: & de neceſſitati-
bus eorum eripuit eos.
7 * Et deduxit eos in viam rectam:
vt irent in ciuitatem habitationis.
8 * Confiteantur Dño miſericordiæ
eius: & mirabilia eius filiis hominũ.
9 * Quia ſatiauit animam inanem: &
animam eſurientem ſatiauit bonis.
10 * Sedentes in tenebris, & vmbra
mortis: vinctos in mendicitate, &
ferro.
11 * Quia exacerbauerũt eloquia Dei:
& conſilium Altiſſimi irritauerunt.
12 * Et humiliatum eſt in laboribus
cor eorum: infirmati ſunt, nec fuit
qui adiuuaret.
13 * Et clamauerunt ad Dominum
B cùm tribularentur: & de neceſſitati-
bus eorum liberauit eos.
14 * Et eduxit eos de tenebris, & vm-
bra mortis: & vincula eorũ diſrupit.
15 * Confiteantur Domino miſeri-
cordiæ eius: & mirabilia eius filiis
hominum.
16 * Quia contriuit portas æreas: &
vectes ferreos confregit.
17 * Suſcepit eos de via iniquitatis
K 5 eorum:

eorum : propter iniuſtitias enim ſuas humiliati ſunt.
* Omnem eſcam abominata eſt a- 18
nima eorum : & appropinquauerunt vſque ad portas mortis.
* Et clamauerunt ad Dominum 19
cùm tribularentur : & de neceſſitatibus eorum liberauit eos.
*Miſit verbum ſuum, & ſanauit eos: 20
& eripuit eos de interitionibus eorum.
* Confiteantur Dño miſericordiæ 21
eius : & mirabilia eius filiis hominũ. C
*Et ſacrificent ſacrificium laudis: & 22
annuntient opera eius in exultatione.
* Qui deſcendunt mare in naui- 23
bus, facientes operationem in aquis multis.
* Ipſi viderunt opera Domini, & 24
mirabilia eius in profundo.
* Dixit, & ſtetit ſpiritus procellæ: 25
& exaltati ſunt fluctus eius.
* Aſcendunt vſque ad cælos, & de- 26
ſcendunt vſque ad abyſſos : anima eorum in malis tabeſcebat.
* Turbati ſunt, & moti ſunt ſicut 27
ebrius : & omnis ſapientia eorum deuorata eſt.
* Et clamauerunt ad Dominum 28
cùm tribularentur, & de neceſſitatibus eorum eduxit eos.
* Et ſtatuit procellam eius in au- 29
ram : & ſiluerunt fluctus eius.
* Et lætati ſunt quia ſiluerunt : & 30
deduxit eos in portum voluntatis eorum.

* Con-

31 * Confiteantur Dño miſericordiæ eius: & mirabilia eius filiis hominũ.
32 * Et exaltent eum in eccleſia plebis: & in cathedra ſeniorum laudent eum.
33 * Poſuit flumina in deſertum, & exitus aquarum in ſitim;
34 * Terram fructiferam in ſalſugi-
D nem, à malitia inhabitantium in ea.
35 * Poſuit deſertũ in ſtagna aquarum: & terram ſine aqua in exitus aquarũ.
36 * Et collocauit illic eſurientes: & conſtituerunt ciuitatem habitationis.
37 * Et ſeminauerunt agros, & plantauerunt vineas: & fecerunt fructum natiuitatis.
38 * Et benedixit eis, & multiplicati ſunt nimis: & iumenta eorum non minorauit.
39 * Et pauci facti ſunt: & vexati ſunt à tribulatione malorum, & dolore.
40 * Effuſa eſt contemptio ſuper principes: & errare fecit eos in inuio, & non in via.
41 * Et adiuuit pauperem de inopia: & poſuit ſicut oues familias.
42 * [a] Videbunt recti, & lætabuntur: & omnis iniquitas oppilabit os ſuum. [a] *Num.* 22. c. 19.
43 * Quis ſapiens & cuſtodiet hæc? & intelliget miſericordias Domini?

1 Canticum Pſalmi ipſi Dauid.
(*Sup.* 56. 8.) CVII.

2 PAratum cor meum Deus, para-
A tum cor meum: cantabo, & pſallam in gloria mea.
3 * Exurge gloria mea, exurge pſalterium,

rium, & cithara: exurgam diluculo.
* Confitebor tibi in populis, Domi- 4
ne: & pſallam tibi in nationibus.
* Quia magna eſt ſuper cælos mi- 5
ſericordia tua: & vſque ad nubes ve-
ritas tua.
* Exaltare ſuper cælos Deus, & ſu- 6
per omnem terram gloria tua: * vt li- 7
berentur dilecti tui;
Saluum fac dextera tua, & exaudi
me: * Deus locutus eſt in ſancto ſuo: 8
Exultabo, & diuidam Sichimam, & B
conuallem tabernaculorum dimetiar.
* Meus eſt Galaad, & meus eſt 9
Manaſſes: & Ephraim ſuſceptio ca-
pitis mei.
Iuda rex meus: * Moab lebes ſpei 10
meæ.
In Idumæam extendã calceamẽtum
meũ: mihi alienigenæ amici facti ſunt.
* Quis deducet me in ciuitatem 11
munitam? quis deducet me vſque in
Idumæam?
* Nónne tu Deus, qui repuliſti 12
nos, & non exibis Deus in virtuti-
bus noſtris?
* Da nobis auxilium de tribulatio- 13
ne: quia vana ſalus hominis.
* In Deo faciemus virtutem: & ipſe 14
ad nihilum deducet inimicos noſtros.

In finem, Pſalmus Dauid. 1

CVIII.

DEus laudem meam ne tacueris: 2
quia os peccatoris, & os doloſi A
ſuper me apertum eſt.

* Locuti

3 * Locuti ſunt aduerſum me lingua
doloſa, & ſermonibus odij circum-
dederunt me: & expugnauerunt me
gratis.
4 * Pro eo vt me diligerent, detrahe-
bant mihi: ego autem orabam.
5 * Et poſuerunt aduerſum me mala
pro bonis: & odium pro dilectione
mea.
6 * Conſtitue ſuper eum peccatorem:
& diabolus ſtet à dextris eius.
7 * Cùm iudicatur, exeat condemna-
tus: & oratio eius fiat in peccatum.
8 * Fiant dies eius pauci: & epiſcopa-
tum eius accipiat alter.
9 * Fiant filij eius orphani: & vxor
eius vidua.
10 * Nutantes transferantur filij eius,
B & mendicent: & eiiciantur de habi-
tationibus ſuis.
11 * Scrutetur fœnerator omnem ſub-
ſtantiam eius: & diripiant alieni la-
bores eius.
12 * Non ſit illi adiutor: nec ſit qui
miſereatur pupillis eius.
13 * Fiant nati eius in interitum: in ge-
neratione vna deleatur nomen eius.
14 * In memoriam redeat iniquitas pa-
trum eius in conſpectu Domini: &
peccatum matris eius non deleatur.
15 * Fiant contra Dominum ſemper,
& diſpereat de terra memoria eorum:
16 * pro eo quòd non eſt recordatus fa-
cere miſericordiam.
17 * Et perſecutus eſt hominem in-
pem,

opem, & mendicum, & compunctum corde mortificare.
* Et dilexit maledictionem, & ve- 18
niet ei: & noluit benedictionem, & C
elongabitur ab eo.
Et induit maledictionem ſicut veſtimentum, & intrauit ſicut aqua in interiora eius, & ſicut oleum in oſſibus eius.
* Fiat ei ſicut veſtimentum, quo 19
operitur; & ſicut zona, qua ſemper præcingitur.
* Hoc opus eorum, qui detrahunt 20
mihi apud Dominũ: & qui loquuntur mala aduerſus animam meam.
* Et tu Domine, Domine, fac me- 21
cum propter nomen tuum: quia ſuauis eſt miſericordia tua.
Libera me, * quia egenus & pau- 22
per ego ſum: & cor meum conturbatum eſt intra me.
* Sicut vmbra cùm declinat, ablatus 23
ſum: & excuſſus ſum ſicut locuſtæ.
* Genua mea infirmata ſunt à ie- 24
iunio: & caro mea immutata eſt propter oleum.
* Et ego factus ſum opprobriũ illis: 25
viderunt me, & mouerunt capita ſua. D
* Adiuua me Domine Deus meus: 26
ſaluum me fac ſecundùm miſericordiam tuam.
* Et ſciant quia manus tua hæc: & 27
tu Domine feciſti eam.
* Maledicent illi, & tu benedices: 28
qui inſurgunt in me, confundantur:
ſeruus

ſeruus autem tuus lætabitur.
29 * Induantur qui detrahunt mihi, pudore: & operiantur ſicut diploide confuſione ſua.
30 * Confitebor Domino nimis in ore meo: & in medio multorum laudabo eum.
31 * Quia aſtitit à dextris pauperis, vt ſaluam faceret à perſequentibus animam meam.

1 Pſalmus Dauid. CIX.

A DIxit Dominus Domino meo: Sede à dextris meis: *Matt. 22. d. 42* *1. Cor. 15 d. 25 Heb. 1. d. 13. & 10. c. 13*
* Donec ponam inimicos tuos, ſcabellum pedum tuorum.
2 * Virgam virtutis tuæ emittet Dominus ex Sion: dominare in medio inimicorum tuorum.
3 * Tecum principium in die virtutis tuæ in ſplendoribus ſanctorum: ex vtero ante luciferum genui te.
4 * * Iurauit Dominus, & non pœnitebit eum: Tu es ſacerdos in æternum ſecundùm ordinem Melchiſedech. *Heb. 5. b 6. & 7. c. 17 Ioan. 12. e. 34*
B
5 * Dominus à dextris tuis, confregit in die iræ ſuæ reges.
6 * Iudicabit in nationibus, implebit ruinas: conquaſſabit capita in terra multorum.
7 * De torrente in via bibet: proptereà exaltabit caput.

Alleluia. CX.

1 COnfitebor tibi Domine in toto
A corde meo; in conſilio iuſtorum, & congregatione.

* Magna

* Magna opera Domini: exquiſita 2
in omnes voluntates eius.
* Confeſſio & magnificentia opus 3
eius: & iuſtitia eius manet in ſæcu-
lum ſæculi.
* Memoriam fecit mirabilium ſuo- 4
rum, miſericors & miſerator Domi-
nus:* eſcam dedit timentibus ſe. 5
Memor erit in ſæculum teſtamen-
ti ſui: * virtutem operum ſuorum an- 6
nuntiabit populo ſuo:
* Vt det illis hereditatem gentium: 7
opera manuum eius, veritas & iu- B
dicium.
* Fidelia omnia mandata eius: con- 8
firmata in ſæculum ſæculi, facta in
veritate & æquitate.
* Redemptionem miſit populo ſuo: 9
mandauit in æternum teſtamentum
ſuum.
Sanctum, & terribile nomen eius:
*Prou. 1. * " initium ſapientiæ timor Domini. 10
a.7. & 9. Intellectus bonus omnibus facien-
c.17 tibus eum: laudatio eius manet in ſæ-
Eccli. 1. culum ſæculi.
b.16

Alleluia, Reuerſionis Aggæi,
& Zachariæ. CXI.

BEatus vir, qui timet Dominum: in 1
mandatis eius volet nimis. A
* Potens in terra erit ſemen eius: 2
generatio rectorum benedicetur.
* Gloria, & diuitiæ in domo eius: & 3
iuſtitia eius manet in ſæculum ſæculi.
* Exortum eſt in tenebris lumē re- 4
ctis: miſericors, & miſerator, & iuſtus.

* Iucun-

5 * Iucundus homo qui miſeretur &
B commodat, diſponet ſermones ſuos
6 in iudicio: * quia in æternum non
commouebitur.
7 * In memoria æterna erit iuſtus: ab
auditione mala non timebit.
Paratum cor eius ſperare in Domi-
8 no, * confirmatum eſt cor eius: non
commouebitur donec deſpiciat ini-
micos ſuos.
9 * Diſperſit, dedit pauperibus: iuſti-
tia eius manet in ſæculum ſæculi, cor-
nu eius exaltabitur in gloria.
10 * Peccator videbit, & iraſcetur, dé-
tibus ſuis fremet & tabeſcet: deſide-
rium peccatorum peribit.

Alleluia. CXII.

1 LAudate pueri Dominum: laudate
A nomen Domini.
2 * Sit nomen Domini benedictum,
ex hoc nunc, & vſque in ſæculum.
3 * A ſolis ortu vſque ad occaſum,
laudabile nomen Domini.
4 * ªExcelſus ſuper omnes gentes Do- ª *Malac.* 1 *c.* 11
minus, & ſuper cælos gloria eius.
5 * Quis ſicut Dominus Deus noſter,
6 qui in altis habitat, * & humilia reſpi-
cit in cælo & in terra?
7 * Suſcitans à terra inopem, & de
B ſtercore erigens pauperem:
8 * Vt collocet eum cum principi-
bus, cum principibus populi ſui.
9 * Qui habitare facit ſterilem in do-
mo, matrem filiorum lætantem.

Alleluia. CXIII.

Exod. 13. a.3 IN exitu Iſrael de Ægypto, domus 1
Iacob de populo barbaro: A
* Facta eſt Iudæa ſanctificatio eius, 2
Iſrael poteſtas eius.
* Mare vidit, & fugit: Iordanis 3
conuerſus eſt retrorſum.
* Montes exultauerunt vt arietes: 4
& colles ſicut agni ouium.
* Quid eſt tibi mare quòd fugiſti: 5
& tu Iordanis, quia conuerſus es re-
trorſum?
* Montes exultaſtis ſicut arietes, & 6
colles ſicut agni ouium.
* A facie Domini mota eſt terra, à 7
facie Dei Iacob.
* Qui conuertit petram in ſtagna a- 8
quarum, & rupem in fontes aquarũ.
* NON NOBIS DOMINE, NON 1
NOBIS; ſed nomini tuo da gloriam. B
* Super miſericordia tua, & verita- 2
te tua: nequando dicant Gentes: Vbi
eſt Deus eorum?
*Deus autem noſter in cælo: omnia 3
quæcumque voluit, fecit.
"*Infr. 134 c. 15* * " Simulachra gentium argentum 4
& aurum, opera manuum hominum.
"*Sap. 15. d. 15* * " Os habent, & non loquentur: 5
oculos habent, & non videbunt.
* Aures habent, & non audient: 6
nares habent, & non odorabunt.
* Manus habent, & non palpabũt: 7
pedes habent, & non ambulabunt:
non clamabunt in gutture ſuo.
* Similes illis fiant qui faciunt ea: 8
&

& omnes qui confidunt in eis.
9 * Domus Iſrael ſperauit in Dño: ad-
C iutor eorum & protector eorum eſt.
10 * Domus Aaron ſperauit in Dño:
adiutor eorũ & protector eorum eſt.
11 * Qui timent Dominum, ſperaue-
runt in Domino: adiutor eorum &
protector eorum eſt.
12 * Dominus memor fuit noſtri: &
benedixit nobis.
Benedixit domui Iſrael: benedixit
domui Aaron.
13 * Benedixit omnibus, qui timent
Dominum, puſillis cum maioribus.
14 * Adiiciat Dominus ſuper vos; ſu-
per vos, & ſuper filios veſtros.
15 * Benedicti vos à Domino, qui fe-
D cit cælum, & terram.
16 * Cælum cæli Domino: terram au-
tem dedit filiis hominum.
17 * " Non mortui laudabunt te Do- "Baruc. 2. d. 17
mine: neque omnes, qui deſcendunt
in infernum.
18 * Sed nos qui viuimus, benedici-
mus Domino, ex hoc nunc & vſque
in ſæculum.

Alleluia. CXIV.

1 DIlexi, quoniam exaudiet Domi-
A nus vocem orationis meæ.
2 * Quia inclinauit aurem ſuam mi-
hi: & in diebus meis inuocabo.
3 * Circumdederunt me dolores mor-
tis: & pericula inferni inuenerunt
me.
Tribulationem & dolorem inueni:

* & nomen Domini inuocaui. 4
O Domine libera animam meam:
* miſericors Dominus, & iuſtus, & 5
Deus noſter miſeretur. B
* Cuſtodiens paruulos Dominus: 6
humiliatus ſum, & liberauit me.
* Conuertere anima mea in requiem 7
tuam: quia Dominus benefecit tibi.
* Quia eripuit animam meam de 8
morte, oculos meos à lacrymis, pedes meos à lapſu.
* Placebo Domino in regione vi- 9
uorum.

Alleluia. CXV.

2. Cor. 4. 13 Rom. 3. 4 CRedidi, propter quod locutus 10
ſum: ego autem humiliatus ſum A
nimis.
* Ego dixi in exceſſu meo: Omnis 11
homo mendax.
* Quid retribuam Domino, pro 12
omnibus, quæ retribuit mihi?
* Calicem ſalutaris accipiam: & 13
nomen Domini inuocabo.
* Vota mea Domino reddam coram 14
omni populo eius: * pretioſa in con- 15
ſpectu Domini mors Sanctorum eius.
* O Domine quia ego ſeruus tuus: 16
ego ſeruus tuus, & filius ancillæ tuæ. B
Dirupiſti vincula mea:* tibi ſacrifi- 17
cabo hoſtiam laudis, & nomen Domini inuocabo.
* Vota mea Domino reddam in 18
conſpectu omnis populi eius; * in a- 19
triis domus Domini, in medio tui Ieruſalem.

Alle-

Alleluia. C X V I.

1 Laudate Dominum omnes Gentes: laudate eum omnes populi: *Rom. 15. c. 11*
2 *Quoniam confirmata eſt ſuper nos
miſericordia eius: ** & veritas Domi- **Ioan. 12. c. 34*
ni manet in æternum.

Alleluia. C X V I I.

1 Confitemini Domino quoniam
A bonus: quoniam in ſæculum mi-
ſericordia eius.
2 * Dicat nũc Iſrael quoniam bonus:
quoniã in ſæculum miſericordia eius.
3 * Dicat nunc domus Aaron: quo-
niam in ſæculum miſericordia eius.
4 * Dicant nunc qui timent Domi-
num: quoniam in ſæculum miſeri-
cordia eius.
5 * De tribulatione inuocaui Dñm:
& exaudiuit me in latitudine Dñs.
6 * Dominus mihi adiutor: non ti-
mebo quid faciat mihi homo.
7 ** Dominus mihi adiutor: & ego *Hebr. 13. a. 6*
deſpiciam inimicos meos.
8 * Bonum eſt confidere in Domi-
B nō, quàm confidere in homine.
9 * Bonum eſt ſperare in Domino,
quàm ſperare in principibus.
10 * Omnes gentes circuierunt me: &
in nomine Domini quia vltus ſum
in eos.
11 * Circumdantes circumdederunt
me: & in nomine Domini quia vltus
ſum in eos.
12 * Circumdederunt me ſicut apes,
& exarſerunt ſicut ignis in ſpinis: &

 in

in nomine Domini quia vltus ſum
in eos.
* Impulſus euerſus ſum vt cade- 13
rem: & Dominus ſuſcepit me.
*Exod.15 b.2 * * Fortitudo mea, & laus mea Do- 14
minus: & factus eſt mihi in ſalutem. C
* Vox exultationis & ſalutis, in ta- 15
bernaculis iuſtorum.
* Dextera Domini fecit virtutem: 16
dextera Domini exaltauit me, dexte-
ra Domini fecit virtutem.
* Non moriar, ſed viuam: & narra- 17
bo opera Domini.
* Caſtigans caſtigauit me Domi- 18
nus: & morti non tradidit me.
* Aperite mihi portas iuſtitiæ, in- 19
greſſus in eas confitebor Domino:
* hæc porta Domini, iuſti intrabunt 20
in eam.
* Confitebor tibi quoniam exau- 21
diſti me: & factus es mihi in ſalutem.
*Mat.21. d.42 Luca 20. c.17 Actor.4. b.11 Rom. 9. g.33 1.Petr.2. a.7 Iſaia 28. d.16 * * Lapidem, quem reprobauerunt 22
ædificantes, hic factus eſt in caput
anguli.
* A Domino factum eſt iſtud: & 23
eſt mirabile in oculis noſtris.
* Hæc eſt dies, quam fecit Domi- 24
nus: exultemus, & lætemur in ea. D
* O Domine ſaluum me fac, ô Do- 25
mine bene proſperare: * benedictus 26
qui venit in nomine Domini.
Benediximus vobis de domo Dñi:
* Deus Dominus, & illuxit nobis. 27
Conſtituite diem ſollemnem in
condenſis, vſque ad cornu altaris.
* Deus

28 * Deus meus es tu, & confitebor tibi: Deus meus es tu, & exaltabo te.
Confitebor tibi quoniam exaudiſti me: & factus es mihi in ſalutem.
29 * Confitemini Domino quoniam bonus: quoniam in ſæculum miſericordia eius.

Alleluia. C X V I I I.

A L E P H.

1 Beati immaculati in via: qui ambulant in lege Domini.
A
2 * Beati, qui ſcrutantur teſtimonia eius: in toto corde exquirunt eum.
3 * Non enim qui operantur iniquitatem, in viis eius ambulauerunt.
4 * Tu mandaſti mandata tua cuſtodiri nimis.
5 * Vtinam dirigantur viæ meæ, ad cuſtodiendas iuſtificationes tuas.
6 * Tunc non confundar, cùm perſpexero in omnibus mandatis tuis.
7 * Confitebor tibi in directione cordis, in eo quòd didici iudicia iuſtitiæ tuæ.
8 * Iuſtificationes tuas cuſtodiam: non me derelinquas vſquequaque.

B E T H.

9 * In quo corrigit adoleſcentior
B viam ſuam? in cuſtodiendo ſermones tuos.
10 * In toto corde meo exquiſiui te: ne repellas me à mandatis tuis.
11 * In corde meo abſcondi eloquia tua: vt non peccem tibi.

* Benedictus es Domine: doce me 12
iuſtificationes tuas.
* In labiis meis, pronuntiaui om- 13
nia iudicia oris tui.
* In via teſtimoniorũ tuorum dele- 14
ctatus ſum, ſicut in omnibus diuitiis.
* In mandatis tuis exercebor: & 15
conſiderabo vias tuas.
* In iuſtificationibus tuis medita- 16
bor: non obliuiſcar ſermones tuos.

GIMEL.

* Retribue ſeruo tuo, viuifica me: 17
& cuſtodiam ſermones tuos. C
* Reuela oculos meos: & conſide- 18
rabo mirabilia de lege tua.
* Incola ego ſum in terra: non abſ- 19
condas à me mandata tua.
* Concupiuit anima mea deſiderare 20
iuſtificationes tuas, in omni tempore.
* Increpaſti ſuperbos: maledicti 21
qui declinant à mandatis tuis.
* Aufer à me opprobrium, & con- 22
temptum: quia teſtimonia tua ex-
quiſiui.
* Etenim ſederunt principes, & ad- 23
uerſum me loquebantur: ſeruus au-
tem tuus exercebatur in iuſtificatio-
nibus tuis.
* Nam & teſtimonia tua meditatio 24
mea eſt: & conſilium meum iuſtifi-
cationes tuæ.

DALETH.

* Adhæſit pauimento anima mea: 25
viuifica me ſecundùm verbum tuum. D
* Vias meas enuntiaui, & exaudiſti 26
me:

me: doce me iuſtificationes tuas.
27 * Viã iuſtificationũ tuarum inſtrue
me: & exercebor in mirabilibus tuis.
28 * Dormitauit anima mea præ tædio: confirma me in verbis tuis.
29 * Viam iniquitatis amoue à me: &
de lege tua miſerere mei.
30 * Viam veritatis elegi: iudicia tua
non ſum oblitus.
31 * Adhæſi teſtimoniis tuis Domine:
noli me confundere.
32 * Viam mandatorum tuorum cucurri, cùm dilataſti cor meum.

H E.

33 * Legem pone mihi Domine viam
E iuſtificationum tuarum: & exquiram
eam ſemper.
34 * Da mihi intellectum, & ſcrutabor legem tuam: & cuſtodiam illam
in toto corde meo.
35 * Deduc me in ſemitam mandatorum tuorum: quia ipſam volui.
36 * Inclina cor meum in teſtimonia
tua, & non in auaritiam.
37 * Auerte oculos meos ne videant
vanitatem: in via tua viuifica me.
38 * Statue ſeruo tuo eloquium tuum,
in timore tuo.
39 * Amputa opprobrium meũ, quod
ſuſpicatus ſum: quia iudicia tua iucunda.
40 * Ecce concupiui mandata tua: in
æquitate tua viuifica me.

V A V.

41 * Et veniat ſuper me miſericordia

tua Domine: ſalutare tuum ſecun- F
dùm eloquium tuum.
* Et reſpondebo exprobrantibus 42
mihi verbum: quia ſperaui in ſermo-
nibus tuis.
* Et ne auferas de ore meo verbum 43
veritatis vſquequaque: quia in iudi-
ciis tuis ſuperſperaui.
* Et cuſtodiam legem tuam ſemper, 44
in ſæculum & in ſæculum ſæculi.
* Et ambulabam in latitudine: quia 45
mandata tua exquiſiui.
* Et loquebar in teſtimoniis tuis in 46
conſpectu regũ: & non confundebar.
* Et meditabar in mandatis tuis, 47
quæ dilexi.
* Et leuaui manus meas ad manda- 48
ta tua, quæ dilexi: & exercebar in iu-
ſtificationibus tuis.

ZAIN.

* Memor eſto verbi tui ſeruo tuo, 49
in quo mihi ſpem dediſti. G
* Hæc me conſolata eſt in humili- 50
tate mea: quia eloquium tuum viui-
ficauit me.
* Superbi iniquè agebãt vſquequa- 51
que: à lege autem tua non declinaui.
* Memor fui iudiciorum tuorum à 52
ſæculo Domine: & conſolatus ſum.
* Defectio tenuit me, pro peccato- 53
ribus derelinquentibus legem tuam.
* Cantabiles mihi erát iuſtificatio- 54
nes tuæ, in loco peregrinationis meæ.
* Memor fui nocte nominis tui Do- 55
mine: & cuſtodiui legem tuam.

* Hæc

56 * Hæc facta eſt mihi: quia iuſtifica-
tiones tuas exquiſiui.

HETH.

57 * Portio mea Domine, dixi, cuſto-
H dire legem tuam.
58 * Deprecatus ſum faciem tuam in
toto corde meo: miſerere mei ſecun-
dùm eloquium tuum.
59 * Cogitaui vias meas: & conuerti
pedes meos in teſtimonia tua.
60 * Paratus ſum, & non ſum turba-
tus: vt cuſtodiam mandata tua.
61 * Funes peccatorum circũplexi ſunt
me: & legem tuam non ſum oblitus.
62 * Media nocte ſurgebam ad confi-
tendum tibi, ſuper iudicia iuſtifica-
tionis tuæ.
63 * Particeps ego ſum omnium ti-
mentium te, & cuſtodientium man-
data tua.
64 * Miſericordia tua Dñe plena eſt
terra: iuſtificationes tuas doce me.

THETH.

65 * Bonitatem feciſti cum ſeruo tuo
I Domine, ſecundùm verbum tuum.
66 * Bonitatem, & diſciplinam, &
ſcientiam doce me: quia mandatis
tuis credidi.
67 * Priuſquã humiliarer ego deliqui:
propterea eloquium tuum cuſtodiui.
68 * Bonus es tu: & in bonitate tua
doce me iuſtificationes tuas.
69 * Multiplicata eſt ſuper me iniqui-
tas ſuperborum: ego autem in toto
corde meo ſcrutabor mandata tua.

*Coagu-

*Coagulatũ eſt ſicut lac cor eorum: 70
ego verò legem tuam meditatus ſum.
* Bonum mihi quia humiliaſti me: 71
vt diſcam iuſtificationes tuas.
* Bonum mihi lex oris tui, ſuper 72
millia auri & argenti.

I O D.

* Manus tuæ fecerunt me, & pla- 73
ſmauerunt me: da mihi intellectum, K
& diſcam mandata tua.
* Qui timent te videbunt me, & 74
lætabuntur: quia in verba tua ſuper-
ſperaui.
* Cognoui Domine quia æquitas 75
iudicia tua: & in veritate tua humi-
liaſti me.
* Fiat miſericordia tua vt conſole- 76
tur me, ſecundùm eloquium tuum
ſeruo tuo.
* Veniant mihi miſerationes tuæ, & 77
viuam: quia lex tua meditatio mea eſt.
* Confundantur ſuperbi, quia in- 78
iuſtè iniquitatem fecerunt in me: ego
autem exercebor in mandatis tuis.
* Conuertantur mihi timentes te, 79
& qui nouerunt teſtimonia tua.
* Fiat cor meum immaculatum in 80
iuſtificationibus tuis, vt non con-
fundar.

C A P H.

* Defecit in ſalutare tuum anima 81
mea: & in verbũ tuum ſuperſperaui. L
* Defecerunt oculi mei in eloquium 82
tuum, dicentes: Quando conſolabe-
ris me?

* Quia

83 * Quia factus ſum ſicut vter in
pruina : iuſtificationes tuas non ſum
oblitus.
84 * Quot ſunt dies ſerui tui: quãdo fa-
cies de perſequentibus me iudicium?
85 * Narrauerunt mihi iniqui fabu-
lationes : ſed non vt lex tua.
86 * Omnia mandata tua veritas : ini-
què perſecuti ſunt me, adiuua me.
87 * Paulominùs conſummauerunt
me in terra : ego autem non dereli-
qui mandata tua.
88 * Secundùm miſericordiam tuam
viuifica me : & cuſtodiam teſtimo-
nia oris tui.

LAMED.

89 * In æternum Domine, verbum
M tuum permanet in cælo.
90 * In generationem & generatio-
nem veritas tua : fundaſti terram, &
permanet.
91 * Ordinatione tua perſeuerat dies:
quoniam omnia ſeruiunt tibi.
92 * Niſi quòd lex tua meditatio mea
eſt : tunc fortè periiſſem in humili-
tate mea.
93 * In æternum non obliuiſcar iuſti-
ficationes tuas : quia in ipſis viuifi-
caſti me.
94 * Tuus ſum ego, ſaluum me fac:
quoniam iuſtificationes tuas exqui-
ſiui.
95 * Me expectauerunt peccatores
vt perderent me : teſtimonia tua in-
tellexi.

* Omnis

tuum: & in eloquium iuſtitiæ tuæ.
* Fac cum ſeruo tuo ſecundùm 124
miſericordiam tuam: & iuſtificatio-
nes tuas doce me.
* Seruus tuus ſum ego: da mihi 125
intellectum, vt ſciam teſtimonia tua.
* Tempus faciendi Domine: diſſi- 126
pauerunt legem tuam.
* Ideò dilexi mandata tua, ſuper 127
aurum & topazion.
* Propterea ad omnia mandata 128
tua dirigebar: omnem viam ini-
quam odio habui.

P H E.

* Mirabilia teſtimonia tua: ideò 129
ſcrutata eſt ea anima mea. R
* Declaratio ſermonũ tuorum il- 130
luminat: & intellectum dat paruulis.
* Os meum aperui, & attraxi ſpi- 131
ritum: quia mandata tua deſide-
rabam.
* Aſpice in me, & miſerere mei, 132
ſecundùm iudicium diligentium no-
men tuum.
* Greſſus meos dirige ſecundùm 133
eloquium tuum: & non dominetur
mei omnis iniuſtitia.
* Redime me à calumniis homi- 134
num: vt cuſtodiam mandata tua.
* Faciem tuam illumina ſuper ſer- 135
uum tuum: & doce me iuſtificatio-
nes tuas.
* Exitus aquarum deduxerunt o- 136
culi mei: quia non cuſtodierunt le-
gem tuam.

SA-

SADE.

137 * Iuſtus es Domine: & rectum iu-
S. dicium tuum.
138 * Mandaſti iuſtitiam teſtimonia
tua: & veritatem tuam nimis.
139 * Tabeſcere me fecit zelus meus:
quia obliti ſunt verba tua inimici
mei.
140 * Ignitum eloquium tuum vehe-
menter: & ſeruus tuus dilexit illud.
141 *Adoleſcentulus ſum ego, & con-
temptus: iuſtificationes tuas non
ſum oblitus.
142 * Iuſtitia tua, iuſtitia in æternum:
& lex tua veritas.
143 * Tribulatio & anguſtia inuene-
runt me: mandata tua meditatio
mea eſt.
144 * Æquitas teſtimonia tua in æ-
ternum: intellectum da mihi, & vi-
uam.

COPH.

145 * Clamaui in toto corde meo, ex-
T audi me Domine: iuſtificationes
tuas requiram.
146 * Clamaui ad te, ſaluum me fac:
vt cuſtodiam mandata tua.
147 * Præueni in maturitate, & clama-
ui: quia in verba tua ſuperſperaui.
148 * Præuenerunt oculi mei ad te di-
luculo: vt meditarer eloquia tua.
149 * Vocem meam audi ſecundùm
miſericordiam tuam Domine: & ſe-
cundùm iudiciũ tuum viuifica me.
150 * Appropinquauerunt perſequen-

in nomine Domini quia vltus ſum
in eos.
* Impulſus euerſus ſum vt cade- 13
rem: & Dominus ſuſcepit me.
*Exod.15 a.2 * * Fortitudo mea, & laus mea Do- 14
minus: & factus eſt mihi in ſalutem. C
* Vox exultationis & ſalutis, in ta- 15
bernaculis iuſtorum.
* Dextera Domini fecit virtutem: 16
dextera Domini exaltauit me, dexte-
ra Domini fecit virtutem.
* Non moriar, ſed viuam: & narra- 17
bo opera Domini.
* Caſtigans caſtigauit me Domi- 18
nus: & morti non tradidit me.
* Aperite mihi portas iuſtitiæ, in- 19
greſſus in eas confitebor Domino:
* hæc porta Domini, iuſti intrabunt 20
in eam.
* Confitebor tibi quoniam exau- 21
diſti me: & factus es mihi in ſalutem.
*Mat.21. d.42 Luca 20. c.17 Actor.4. b.11 Rom. 9. g.33 1.Petr.2. a.7 Iſaia 28. d.16 * * Lapidem, quem reprobauerunt 22
ædificantes, hic factus eſt in caput
anguli.
* A Domino factum eſt iſtud: & 23
eſt mirabile in oculis noſtris.
* Hæc eſt dies, quam fecit Domi- 24
nus: exultemus, & lætemur in ea. D
* O Domine ſaluum me fac, ô Do- 25
mine benè proſperare: * benedictus 26
qui venit in nomine Domini.
Benediximus vobis de domo Dñi:
* Deus Dominus, & illuxit nobis. 27
Conſtituite diem ſollemnem in
condenſis, vſque ad cornu altaris.
* Deus

28 * Deus meus es tu, & confitebor tibi: Deus meus es tu, & exaltabo te. Confitebor tibi quoniam exaudiſti me: & factus es mihi in ſalutem.
29 * Confitemini Domino quoniam bonus: quoniam in ſæculum miſericordia eius.

Alleluia. C X V I I I.

A L E P H.

1 A BEati immaculati in via: qui ambulant in lege Domini.
2 * Beati, qui ſcrutantur teſtimonia eius: in toto corde exquirunt eum.
3 * Non enim qui operantur iniquitatem, in viis eius ambulauerunt.
4 * Tu mandaſti mandata tua cuſtodiri nimis.
5 * Vtinam dirigantur viæ meæ, ad cuſtodiendas iuſtificationes tuas.
6 * Tunc non confundar, cùm perſpexero in omnibus mandatis tuis.
7 * Confitebor tibi in directione cordis, in eo quòd didici iudicia iuſtitiæ tuæ.
8 * Iuſtificationes tuas cuſtodiam: non me derelinquas vſquequaque.

B E T H.

9 B * In quo corrigit adoleſcentior viam ſuam? in cuſtodiendo ſermones tuos.
10 * In toto corde meo exquiſiui te: ne repellas me à mandatis tuis.
11 * In corde meo abſcondi eloquia tua: vt non peccem tibi.

* Benedictus es Domine: doce me 12
iuſtificationes tuas.

* In labiis meis, pronuntiaui om- 13
nia iudicia oris tui.

* In via teſtimoniorũ tuorum dele- 14
ctatus ſum, ſicut in omnibus diuitiis.

* In mandatis tuis exercebor: & 15
conſiderabo vias tuas.

* In iuſtificationibus tuis medita- 16
bor: non obliuiſcar ſermones tuos.

GIMEL.

* Retribue ſeruo tuo, viuifica me: 17
& cuſtodiam ſermones tuos. C

* Reuela oculos meos: & conſide- 18
rabo mirabilia de lege tua.

* Incola ego ſum in terra: non abſ- 19
condas à me mandata tua.

* Concupiuit anima mea deſiderare 20
iuſtificationes tuas, in omni tempore.

* Increpaſti ſuperbos: maledicti 21
qui declinant à mandatis tuis.

* Aufer à me opprobrium, & con- 22
temptum: quia teſtimonia tua ex-
quiſiui.

* Etenim ſederunt principes, & ad- 23
uerſum me loquebantur: ſeruus au-
tem tuus exercebatur in iuſtificatio-
nibus tuis.

* Nam & teſtimonia tua meditatio 24
mea eſt: & conſilium meum iuſtifi-
cationes tuæ.

DALETH.

* Adhæſit pauimento anima mea: 25
viuifica me ſecundùm verbum tuum. D

* Vias meas enuntiaui, & exaudiſti 26
me:

me: doce me iuſtificationes tuas.
27 * Viã iuſtificationũ tuarum inſtrue
me: & exercebor in mirabilibus tuis.
28 * Dormitauit anima mea præ tædio: confirma me in verbis tuis.
29 * Viam iniquitatis amoue à me: &
de lege tua miſerere mei.
30 * Viam veritatis elegi: iudicia tua
non ſum oblitus.
31 * Adhæſi teſtimoniis tuis Domine:
noli me confundere.
32 * Viam mandatorum tuorum cucurri, cùm dilataſti cor meum.

H E.

33 * Legem pone mihi Domine viam
E iuſtificationum tuarum: & exquiram
eam ſemper.
34 * Da mihi intellectum, & ſcrutabor legem tuam: & cuſtodiam illam
in toto corde meo.
35 * Deduc me in ſemitam mandatorum tuorum: quia ipſam volui.
36 * Inclina cor meum in teſtimonia
tua, & non in auaritiam.
37 * Auerte oculos meos ne videant
vanitatem: in via tua viuifica me.
38 * Statue ſeruo tuo eloquium tuum,
in timore tuo.
39 * Amputa opprobrium meũ, quod
ſuſpicatus ſum: quia iudicia tua iucunda.
40 * Ecce concupiui mandata tua: in
æquitate tua viuifica me.

V A V.

41 * Et veniat ſuper me miſericordia

tua Domine: ſalutare tuum ſecun- F
dùm eloquium tuum.
* Et reſpondebo exprobrantibus 42
mihi verbum: quia ſperaui in ſermo-
nibus tuis.
* Et ne auferas de ore meo verbum 43
veritatis vſquequaque: quia in iudi-
ciis tuis ſuperſperaui.
* Et cuſtodiam legem tuam ſemper, 44
in ſæculum & in ſæculum ſæculi.
* Et ambulabam in latitudine: quia 45
mandata tua exquiſiui.
* Et loquebar in teſtimoniis tuis in 46
conſpectu regũ: & non confundebar.
* Et meditabar in mandatis tuis, 47
quæ dilexi.
* Et leuaui manus meas ad manda- 48
ta tua, quæ dilexi: & exercebar in iu-
ſtificationibus tuis.

ZAIN.

* Memor eſto verbi tui ſeruo tuo, 49
in quo mihi ſpem dediſti. G
* Hæc me conſolata eſt in humili- 50
tate mea: quia eloquium tuum viui-
ficauit me.
* Superbi iniquè agebãt vſquequa- 51
que: à lege autem tua non declinaui.
* Memor fui iudiciorum tuorum à 52
ſæculo Domine: & conſolatus ſum.
* Defectio tenuit me, pro peccato- 53
ribus derelinquentibus legem tuam.
* Cantabiles mihi erãt iuſtificatio- 54
nes tuæ, in loco peregrinationis meæ.
* Memor fui nocte nominis tui Do- 55
mine: & cuſtodiui legem tuam.

* Hæc

56 * Hæc facta eſt mihi: quia iuſtifica-
tiones tuas exquiſiui.

HETH.

57 * Portio mea Domine, dixi, cuſto-
H dire legem tuam.
58 * Deprecatus ſum faciem tuam in
toto corde meo: miſerere mei ſecun-
dùm eloquium tuum.
59 * Cogitaui vias meas: & conuerti
pedes meos in teſtimonia tua.
60 * Paratus ſum, & non ſum turba-
tus: vt cuſtodiam mandata tua.
61 * Funes peccatorum circũplexi ſunt
me: & legem tuam non ſum oblitus.
62 * Media nocte ſurgebam ad confi-
tendum tibi, ſuper iudicia iuſtifica-
tionis tuæ.
63 * Particeps ego ſum omnium ti-
mentium te, & cuſtodientium man-
data tua.
64 * Miſericordia tua Dñe plena eſt
terra: iuſtificationes tuas doce me.

THETH.

65 * Bonitatem feciſti cum ſeruo tuo
I Domine, ſecundùm verbum tuum.
66 * Bonitatem, & diſciplinam, &
ſcientiam doce me: quia mandatis
tuis credidi.
67 * Priuſquã humiliarer ego deliqui:
propterea eloquium tuum cuſtodiui.
68 * Bonus es tu: & in bonitate tua
doce me iuſtificationes tuas.
69 * Multiplicata eſt ſuper me iniqui-
tas ſuperborum: ego autem in toto
corde meo ſcrutabor mandata tua.

*Coagu-

*Coagulatũ eſt ſicut lac cor eorum: 70
ego verò legem tuam meditatus ſum.

* Bonum mihi quia humiliaſti me: 71
vt diſcam iuſtificationes tuas.

* Bonum mihi lex oris tui, ſuper 72
millia auri & argenti.

IOD.

* Manus tuæ fecerunt me, & pla- 73
ſmauerunt me: da mihi intellectum, K
& diſcam mandata tua.

* Qui timent te videbunt me, & 74
lætabuntur: quia in verba tua ſuper-
ſperaui.

* Cognoui Domine quia æquitas 75
iudicia tua: & in veritate tua humi-
liaſti me.

* Fiat miſericordia tua vt conſole- 76
tur me, ſecundùm eloquium tuum
ſeruo tuo.

* Veniant mihi miſerationes tuæ, & 77
viuam: quia lex tua meditatio mea eſt.

* Confundantur ſuperbi, quia in- 78
iuſtè iniquitatem fecerunt in me: ego
autem exercebor in mandatis tuis.

* Conuertantur mihi timentes te, 79
& qui nouerunt teſtimonia tua.

* Fiat cor meum immaculatum in 80
iuſtificationibus tuis, vt non con-
fundar.

CAPH.

* Defecit in ſalutare tuum anima 81
mea: & in verbũ tuum ſuperſperaui. L

* Defecerunt oculi mei in eloquium 82
tuum, dicentes: Quando conſolabe-
ris me?

* Quia

83 * Quia factus ſum ſicut vter in
pruina : iuſtificationes tuas non ſum
oblitus.
84 * Quot ſunt dies ſerui tui:quãdo fa-
cies de perſequentibus me iudicium?
85 * Narrauerunt mihi iniqui fabu-
lationes : ſed non vt lex tua.
86 * Omnia mandata tua veritas : ini-
què perſecuti ſunt me, adiuua me.
87 * Paulominùs conſummauerunt
me in terra : ego autem non dereli-
qui mandata tua.
88 * Secundùm miſericordiam tuam
viuifica me : & cuſtodiam teſtimo-
nia oris tui.

LAMED.

89 * In æternum Domine, verbum
M tuum permanet in cælo.
90 * In generationem & generatio-
nem veritas tua : fundaſti terram, &
permanet.
91 * Ordinatione tua perſeuerat dies:
quoniam omnia ſeruiunt tibi.
92 * Niſi quòd lex tua meditatio mea
eſt : tunc fortè periiſſem in humili-
tate mea.
93 * In æternum non obliuiſcar iuſti-
ficationes tuas : quia in ipſis viuifi-
caſti me.
94 * Tuus ſum ego, ſaluum me fac:
quoniam iuſtificationes tuas exqui-
ſiui.
95 * Me expectauerunt peccatores
vt perderent me : teſtimonia tua in-
tellexi.

* Omnis

* Omnis conſummationis vidi fi- 96
nem: latum mandatum tuum nimis.
M E M.
* Quomodo dilexi legẽ tuam Do- 97
mine? tota die meditatio mea eſt. N
* Super inimicos meos prudentem 98
me feciſti mandato tuo: quia in æ-
ternum mihi eſt.
* Super omnes docentes me intel- 99
lexi: quia teſtimonia tua meditatio
mea eſt.
* Super ſenes intellexi: quia man- 100
data tua quæſiui.
* Ab omni via mala prohibui pe- 101
des meos: vt cuſtodiam verba tua.
* A iudiciis tuis non declinaui: 102
quia tu legem poſuiſti mihi.
* Quàm dulcia faucibus meis elo- 103
quia tua, ſuper mel ori meo!
* A mandatis tuis intellexi, pro- 104
pterea odiui omnẽ viam iniquitatis.
N V N.
* Lucerna pedibus meis verbum 105
tuum, & lumen ſemitis meis. O
* Iuraui, & ſtatui cuſtodire iudi- 106
cia iuſtitiæ tuæ.
* Humiliatus ſum vſquequaque 107
Domine: viuifica me ſecundùm
verbum tuum.
* Voluntaria oris mei beneplacita 108
fac Domine: & iudícia tua doce me.
* Anima mea in manibus meis 109
ſemper: & legem tuam nón ſum
oblitus.
* Poſuerunt peccatores laqueum 110
mihi:

mihi : & de mandatis tuis non erraui.
111 * Hereditate acquiſiui teſtimonia tua in æternum : quia exultatio cordis mei ſunt.
112 * Inclinaui cor meum ad faciendas iuſtificationes tuas in æternum, propter retributionem.

S A M E C H.

113 * Iniquos odio habui : & legem
P tuam dilexi.
114 * Adiutor, & ſuſceptor meus es tu: & in verbum tuum ſuperſperaui.
115 * Declinate à me maligni: & ſcrutabor mandata Dei mei.
116 * Suſcipe me ſecundùm eloquium tuum, & viuam : & non confundas me ab expectatione mea.
117 * Adiuua me, & ſaluus ero : & meditabor in iuſtificationibus tuis ſemper.
118 * Spreuiſti omnes diſcedentes à iudiciis tuis : quia iniuſta cogitatio eorum.
119 * Præuaricantes reputaui omnes peccatores terræ : ideò dilexi teſtimonia tua.
120 * Confige timore tuo carnes meas: à iudiciis enim tuis timui.

A I N.

121 * Feci iudicium & iuſtitiam : non
Q tradas me calumniantibus me.
122 * Suſcipe ſeruum tuum in bonum: non calumnientur me ſuperbi.
123 * Oculi mei defecerunt in ſalutare tuum:

tuum : & in eloquium iuſtitiæ tuæ.
* Fac cum ſeruo tuo ſecundùm 124
miſericordiam tuam: & iuſtificatio-
nes tuas doce me.
* Seruus tuus ſum ego : da mihi 125
intellectum, vt ſciam teſtimonia tua.
* Tempus faciendi Domine : diſſi- 126
pauerunt legem tuam.
* Ideò dilexi mandata tua, ſuper 127
aurum & topazion.
* Propterea ad omnia mandata 128
tua dirigebar : omnem viam ini-
quam odio habui.

PHE.

* Mirabilia teſtimonia tua : ideò 129
ſcrutata eſt ea anima mea. R
* Declaratio ſermonũ tuorum il- 130
luminat: & intellectum dat paruulis.
* Os meum aperui, & attraxi ſpi- 131
ritum : quia mandata tua deſide-
rabam.
* Aſpice in me, & miſerere mei, 132
ſecundùm iudicium diligentium no-
men tuum.
* Greſſus meos dirige ſecundùm 133
eloquium tuum: & non dominetur
mei omnis iniuſtitia.
* Redime me à calumniis homi- 134
num : vt cuſtodiam mandata tua.
* Faciem tuam illumina ſuper ſer- 135
uum tuum : & doce me iuſtificatio-
nes tuas.
* Exitus aquarum deduxerunt o- 136
culi mei : quia non cuſtodierunt le-
gem tuam.

SA-

SADE.

137 * Iuſtus es Domine: & rectum iu-
S dicium tuum.
138 * Mandaſti iuſtitiam teſtimonia
tua: & veritatem tuam nimis.
139 * Tabeſcere me fecit zelus meus:
quia obliti ſunt verba tua inimici
mei.
140 * Ignitum eloquium tuum vehe-
menter: & ſeruus tuus dilexit illud.
141 * Adoleſcentulus ſum ego, & con-
temptus: iuſtificationes tuas non
ſum oblitus.
142 * Iuſtitia tua, iuſtitia in æternum:
& lex tua veritas.
143 * Tribulatio & anguſtia inuene-
runt me: mandata tua meditatio
mea eſt.
144 * Æquitas teſtimonia tua in æ-
ternum: intellectum da mihi, & vi-
uam.

COPH.

145 * Clamaui in toto corde meo, ex-
T audi me Domine: iuſtificationes
tuas requiram.
146 * Clamaui ad te, ſaluum me fac:
vt cuſtodiam mandata tua.
147 * Præueni in maturitate, & clama-
ui: quia in verba tua ſuperſperaui.
148 * Præuenerunt oculi mei ad te di-
luculo: vt meditarer eloquia tua.
149 * Vocem meam audi ſecundùm
miſericordiam tuam Domine: & ſe-
cundùm iudiciũ tuum viuifica me.
150 * Appropinquauerunt perſequen-

tes me iniquitati : à lege autem tua longè facti ſunt.
* Propè es tu Domine : & omnes 151
viæ tuæ veritas.
* Initio cognoui de teſtimoniis 152
tuis : quia in æternum fundaſti ea.

R E S.

* Vide humilitatem meam, & eri- 153
pe me : quia legem tuam non ſum V
oblitus.
* Iudica iudicium meum, & redi- 154
me me : propter eloquium tuum vi-
uifica me.
* Longè à peccatoribus ſalus : 155
quia iuſtificationes tuas non exqui-
ſierunt.
* Miſericordiæ tuæ multæ Do- 156
mine : ſecundùm iudicium tuum
viuifica me.
* Multi qui perſequuntur me, & 157
tribulant me : à teſtimoniis tuis non
declinaui.
* Vidi præuaricantes, & tabeſcebā : 158
quia eloquia tua non cuſtodierunt.
* Vide quoniam mandata tua di- 159
lexi Domine : in miſericordia tua
viuifica me.
* Principium verborum tuorum, 160
veritas : in æternum omnia iudicia
iuſtitiæ tuæ.

S I N.

* Principes perſecuti ſunt me gra- 161
tis : & à verbis tuis formidauit cor X
meum.
* Lætabor ego ſuper eloquia tua : 162
ſicut

ſicut qui inuenit ſpolia multa.
163 * Iniquitatem odio habui, & abominatus ſum: legem autem tuam dilexi.
164 * Septies in die laudem dixi tibi, ſuper iudicia iuſtitiæ tuæ.
165 * Pax multa diligentibus legem tuam: & non eſt illis ſcandalum.
166 * Expectabam ſalutare tuum Domine: & mandata tua dilexi.
167 * Cuſtodiuit anima mea teſtimonia tua: & dilexit ea vehementer.
168 * Seruaui mandata tua, & teſtimonia tua: quia omnes viæ meæ in conſpectu tuo.

TAV.

169 * Appropinquet deprecatio mea in
Y conſpectu tuo Domine: iuxta eloquium tuum da mihi intellectum.
170 * Intret poſtulatio mea in conſpectu tuo: ſecundùm eloquium tuum eripe me.
171 * Eructabunt labia mea hymnum, cùm docueris me iuſtificationes tuas.
172 * Pronuntiabit lingua mea eloquium tuum: quia omnia mandata tua æquitas.
173 * Fiat manus tua vt ſaluet me: quoniam mandata tua elegi.
174 * Concupiui ſalutare tuum Dñe: & lex tua meditatio mea eſt.
175 * Viuet anima mea, & laudabit te: & iudicia tua adiuuabunt me.
176 * Erraui, ſicut ouis quæ periit:

quære ſeruum tuum, quia mandata
tua non ſum oblitus.

Canticum graduum. 1

C X I X.

AD Dominum cùm tribularer A
clamaui: & exaudiuit me.
* Domine libera animam meam à 2
labiis iniquis, & à lingua doloſa:
* Quid detur tibi, aut quid appo- 3
natur tibi ad linguam doloſam?
* Sagittæ potentis acutæ, cum car- 4
bonibus deſolatoriis.
* Heu mihi, quia incolatus meus 5
prolongatus eſt: habitaui cum habi- B
tantibus Cedar: * multùm incola 6
fuit anima mea.
* Cum his qui oderunt pacem, e- 7
ram pacificus: cùm loquebar illis,
impugnabant me gratis.

Canticum graduum. 1

C X X.

2. Par. 20. 6. 17 LEuaui oculos meos in montes,
vnde veniet auxilium mihi. A
* Auxilium meum à Domino, qui 2
fecit cælum & terram.
* Non det in cõmotionem pedem 3
tuũ: neque dormitet qui cuſtodit te.
* Ecce non dormitabit neque dor- 4
miet, qui cuſtodit Iſrael.
* Dominus cuſtodit te, Dominus 5
protectio tua, ſuper manum dexte- B
ram tuam.
* Per diem ſol non vret te, neque 6
luna per noctem.
* Dñs cuſtodit te ab omni malo: 7
cuſto-

cuſtodiat animam tuam Dominus.
8 * Dominus cuſtodiat introitum
tuum, & exitum tuum; ex hoc nunc,
& vſque in ſæculum.
1 Canticum graduum.
CXXI.
A. LÆtatus ſum in his, quæ dicta ſunt
mihi: In domum Dñi ibimus.
2 * Stantes erant pedes noſtri, in a-
triis tuis Ieruſalem.
3 * Ieruſalē, quæ ædificatur vt ciuitas:
cuius participatio eius in idipſum.
4 * Illuc enim aſcenderunt tribus,
tribus Dñi, teſtimonium Iſrael ad
confitendum nomini Domini.
5 * Quia illic ſederunt ſedes in iu-
dicio, ſedes ſuper domum Dauid.
6 * Rogate quæ ad pacē ſunt Ieruſa-
B lem: & abundantia diligentibus te.
7 * Fiat pax in virtute tua: & abun-
dantia in turribus tuis.
8 * Propter fratres meos, & proxi-
mos meos, loquebar pacem de te:
9 * Propter domum Domini Dei no-
ſtri, quæſiui bona tibi.
Canticum graduum.
CXXII.
1 AD te leuaui oculos meos, qui ha-
A bitas in cælis.
2 * Ecce ſicut oculi ſeruorum, in ma-
nibus dominorum ſuorum,
Sicut oculi ancillæ in manibus
dominæ ſuæ: ita oculi noſtri ad Do-
minum Deum noſtrum, donec miſe-
reatur noſtri.

* Miſerere noſtri Domine, miſere- 3
re noſtri: quia multùm repleti ſu-
mus deſpectione:
* Quia multùm repleta eſt anima 4
noſtra: opprobrium abundantibus,
& deſpectio ſuperbis.

Canticum graduum. 1

CXXIII.

NIſi quia Dominus erat in nobis, A
dicat nunc Iſrael: * niſi quia 2
Dominus erat in nobis,
Cùm exurgerent homines in nos,
* fortè viuos deglutiſſent nos: 3
Cùm iraſceretur furor eorum in
nos,* forſitan aqua abſorbuiſſet nos. 4
* Torrentē pertranſiuit anima no- 5
ſtra: forſitan pertranſiſſet anima no-
ſtra aquam intolerabilem.
* Benedictus Dominus, qui non de- 6
dit nos in captionem dentibus eorum. B
* Anima noſtra ſicut paſſer erepta 7
eſt de laqueo venantium: Laqueus
contritus eſt, & nos liberati ſumus.
* Adiutorium noſtrum in nomine 8
Domini, qui fecit cælum & terram.

Canticum graduum. 1

CXXIIII.

QVi confidunt in Domino, ſicut A
mons Sion: non cōmouebitur in
æternum, qui habitat * in Ieruſalem. 2
Montes in circuitu eius: & Domi-
nus in circuitu populi ſui, ex hoc
nunc & vſque in ſæculum.
* Quia non relinquet Dominus 3
virgam peccatorum ſuper ſortem iu-
ſtorum:

ſtorum: vt non extendant iuſti ad iniquitatem manus ſuas.
4 * Benefac Domine bonis, & rectis corde.
5 * Declinantes autem in obligationes, adducet Dñs cum operantibus iniquitatem: pax ſuper Iſrael.
1 Canticum graduum.
CXXV.
A IN conuertendo Dominus captiuitatem Sion: facti ſumus ſicut conſolati.
2 * Tunc repletum eſt gaudio os noſtrum; & lingua noſtra exultatione.
Tunc dicent inter gentes: Magnificauit Dominus facere cum eis.
3 * Magnificauit Dominus facere nobiſcum: facti ſumus lætantes.
4 * Conuerte Domine captiuitatem noſtram, ſicut torrens in Auſtro.
5 * Qui ſeminant in lacrymis, in exultatione metent.
6 * Euntes ibant & flebant, mittentes ſemina ſua.
Venientes autẽ venient cum exultatione, portantes manipulos ſuos.
1 Canticum graduum Salomonis.
CXXVI.
A NIſi Dominus ædificauerit domum, in vanum laborauerunt qui ædificant eam.
Niſi Dominus cuſtodierit ciuitatem, fruſtrà vigilat qui cuſtodit eam.
2 * Vanum eſt vobis ante lucem ſurgere: ſurgite poſtquam ſederitis, qui

manducatis panem doloris.
Cùm dederit dilectis ſuis ſomnum:
* ecce hereditas Domini, filij; merces, 3
fructus ventris.
* Sicut ſagittæ in manu potentis: 4
ita filij excuſſorum.
* Beatus vir qui impleuit deſide- 5
rium ſuum ex ipſis: non confundetur
cùm loquetur inimicis ſuis in porta.
Canticum graduum. 1
CXXVII.
BEati omnes, qui timent Domi- A
num, qui ambulant in viis eius.
* Labores manuum tuarum quià 2
manducabis: beatus es, & benè ti-
bi erit.
* Vxor tua ſicut vitis abundans, in 3
lateribus domus tuæ. B
Filij tui ſicut nouellæ oliuarum, in
circuitu menſæ tuæ.
* Ecce ſic benedicetur homo, qui 4
timet Dominum.
* Benedicat tibi Dominus ex Sion: 5
& videas bona Ieruſalem omnibus
diebus vitæ tuæ.
* Et videas filios filiorum tuorum, 6
pacem ſuper Iſrael.
Canticum graduum. 1
CXXVIII.
SÆpè expugnauerunt me à iuuen- A
tute mea, dicat nunc Iſrael.
* Sæpè expugnauerunt me à iu- 2
uentute mea: etenim non potuerunt
mihi.
* Supra dorſum meum fabricaue- 3
runt

tunt peccatores: prolongauerunt iniquitatem ſuam.
4 * Dominus iuſtus concîdit ceruiſ
5 ces peccatorum : * confundantur & conuertantur retrorſum omnes, qui oderunt Sion.
6 * Fiant ſicut fœnum tectorũ : quod
B priuſquam euellatur, exaruit.
7 * De quo non impleuit manum ſuam qui metit, & ſinum ſuum qui manipulos colligit.
8 * Et non dixerunt qui præteribant: Benedictio Domini ſuper vos : benediximus vobis in nomine Domini.

1 Canticum graduum.

CXXIX.

A DE profundis clamaui ad te Do-
2 mine: * Domine exaudi vocem meam.
Fiant aures tuæ intendentes, in vocem deprecationis meæ.
3 * Si iniquitates obſeruaueris Dñe: Domine quis ſuſtinebit?
4 * Quia apud te propitiatio eſt: & propter legem tuam ſuſtinui te Domine.
Suſtinuit anima mea in verbo eius:
5 * ſperauit anima mea in Domino.
6 * A cuſtodia matutina vſq; ad noctem, ſperet Iſrael in Domino.
7 * Quia apud Dominum miſericordia: & copioſa apud eum redemptio.
8 * Et ipſe redimet Iſrael, ex omnibus iniquitatibus eius.

Canticum graduum Dauid. 1

CXXX.

DOmine non eſt exaltatum cor A
meum: neq; elati ſunt oculi mei.
Neque ambulaui in magnis, neque
in mirabilibus ſuper me.
* Si non humiliter ſentiebam: ſed 2
exaltaui animam meam:
Sicut ablactatus eſt ſuper matre ſua,
ita retributio in anima mea.
* Speret Iſrael in Domino, ex hoc 3
nunc & vſque in ſæculum.

Canticum graduum. 1

CXXXI.

2.Reg.7. MEmento Domine Dauid, & om- A
nis manſuetudinis eius:
* Sicut iurauit Domino, votum 2
vouit Deo Iacob:
* Si introiero in tabernaculum do- 3
mus meę, ſi aſcendero in lectum ſtra-
ti mei.
* Si dedero ſomnum oculis meis, 4
& palpebris meis dormitationem,
* Et requiem temporibus meis: do- 5
nec inueniam locum Domino, taber-
naculum Deo Iacob.
* Ecce audiuimus eam in Ephrata: 6
inuenimus eam in campis ſiluæ.
* Introibimus in tabernaculum 7
eius: adorabimus in loco, vbi ſtete- B
runt pedes eius.
" 2.Par.6 * " Surge Domine in requiem tuam, 8
g.41 tu & arca ſanctificationis tuæ.
* Sacerdotes tui induantur iuſti- 9
tiam: & ſancti tui exultent.

* Pro-

10 * Propter Dauid ſeruum tuum, non
C auertas faciem Chriſti tui.
11 *Iurauit Dominus Dauid veritatem,
& non fruſtrabitur eam: ᵃ de fructu ᵃ2.Reg.7.
ventris tui ponam ſuper ſedem tuam. c.12
12 * Si cuſtodierint filij tui teſtamen- Luc.1.
tum meum, & teſtimonia mea hæc, f.55
quæ docebo eos: Act.2.
Et filij eorum vſque in ſæculum, e.30
ſedebunt ſuper ſedem tuam.
13 * Quoniam elegit Dominus Sion:
elegit eam in habitationem ſibi.
14 * Hæc requies mea in ſæculum ſæ-
culi: hîc habitabo quoniam elegi eam.
15 * Viduam eius benedicens benedi-
cam: pauperes eius ſaturabo panibus.
16 * Sacerdotes eius induam ſalutari:
& ſancti eius exultatione exultabunt.
17 * ᵃ Illuc producam cornu Dauid, ᵃLuc.1.
parauí lucernam Chriſto meo. g.69
18 * Inimicos eius induam confuſio- Malac.3.
ne: ſuper ipſum autem efflorebit ſan- a.1
ctificatio mea.

1 Canticum graduum Dauid.
CXXXII.

A Ecce quàm bonum, & quàm iu-
cundũ, habitare fratres in vnum:
2 * Sicut vnguentum in capite, quod
deſcendit in barbam, barbam Aaron:
Quod deſcendit in oram veſtimenti
3 eius: * ſicut ros Hermon, qui deſcen-
dit in montem Sion.
Quoniam illic mandauit Dominus
benedictionem, & vitam vſque in ſæ-
culum.

Can-

Canticum graduum. 1

CXXXIII.

ECce nunc benedicite Dominum, omnes ſerui Domini.

Qui ſtatis in domo Domini, in atriis domus Dei noſtri.

* In noctibus extollite manus ve- 2
ſtras in ſancta, & benedicite Dominum.

* Benedicat te Dominus ex Sion, 3
qui fecit cælum & terram.

Alleluia. CXXXIV. 1

LAudate nomen Domini, laudate A
ſerui Dominum.

* Qui ſtatis in domo Domini, in 2
atriis domus Dei noſtri.

* Laudate Dominum, quia bonus 3
Dominus: pſallite nomini eius, quoniam ſuaue.

* Quoniam Iacob elegit ſibi Domi- 4
nus, Iſrael in poſſeſſionem ſibi.

* Quia ego cognoui quòd magnus 5
eſt Dominus, & Deus noſter præ omnibus diis.

* Omnia quæcumque voluit, Do- 6
minus fecit in cælo, in terra, in mari, B
& in omnibus abyſſis.

* Ier. 10. c. 13 * * Educens nubes ab extremo ter- 7
ræ: fulgura in pluuiam fecit.

Qui producit ventos de theſauris
* Exod. 12 d. 19 ſuis: * * qui percuſſit primogenita 8
Ægypti ab homine vſque ad pecus.

* Et miſit ſigna & prodigia in me- 9
dio tui Ægypte; in Pharaonem, & in omnes ſeruos eius.

* * Qui

* " Qui percuſſit gentes multas : & " *Ioſ.12. a.1.c.7*
:cidit reges fortes.
* " Sehon regem Amorrhæorum, " *Num.21 c.24 ſ.33.*
: Og regem Baſan, & omnia regna
'hanaan.
* Et dedit terram eorum hereditatem, hereditatem Iſrael populo ſuo.
* Domine nomen tuum in æternum : Domine memoriale tuum in
enerationem & generationem.
*Quia iudicabit Dominus populum
uum : & in ſeruis ſuis deprecabitur.
* " Simulacra Gentium argentum " *Sup.113. a.4*
& aurum, opera manuum hominum.
* " Os habent, & non loquentur: " *Sap.15. d.15*
oculos habent, & non videbunt.
* Aures habent, & non audient: neque enim eſt ſpiritus in ore ipſorum.
* Similes illis fiant qui faciunt ea : & omnes, qui confidunt in eis.
* Domus Iſrael benedicite Domino: domus Aaron benedicite Domino.
* Domus Leui benedicite Domino: qui timetis Dominum, benedicite Domino.
* Benedictus Dominus ex Sion, qui habitat in Ieruſalem.

Alleluia. CXXXV.

1 CONfitemini Domino quoniam bonus : quoniam in æternum miſericordia eius.
2 * Confitemini Deo deorum : quoniam in æternum miſericordia eius.
3 * Confitemini Domino dominorũ: quoniam in æternũ miſericordia eius.

*Qui

* Qui facit mirabilia magna ſolus: 4
quoniam in æternũ miſericordia eius.
"Gen. 1. d. 1 * "Qui fecit cælos in intellectu: quo- 5
niam in æternum miſericordia eius.
* Qui firmauit terram ſuper aquas: 6
quoniam in æternũ miſericordia eius.
* Qui fecit luminaria magna: quo- 7
niam in æternum miſericordia eius.
* Solem in poteſtatem diei: quo- 8
niam in æternum miſericordia eius. B
* Lunam & ſtellas in poteſtatem 9
noctis: quoniam in æternum miſeri-
cordia eius.
"Exod. 12. d. 29 * " Qui percuſſit Ægyptum cum 10
primogenitis eorum: quoniam in æ-
ternum miſericordia eius.
"Exod. 13 d. 17 * " Qui eduxit Iſrael de medio eo- 11
rum: quoniam in æternum miſeri-
cordia eius.
* In manu potenti, & brachio ex- 12
celſo: quoniam in æternum miſeri-
cordia eius.
* Qui diuiſit Mare rubrum in diui- 13
ſiones: quoniam in æternum miſeri-
cordia eius.
* Et eduxit Iſrael per medium eius: 14
quoniam in æternũ miſericordia eius.
"Exod. 14 g. 28 * " Et excuſſit Pharaonem, & vir- 15
tutem eius in Mari rubro: quoniam C
in æternum miſericordia eius.
* Qui traduxit populum ſuum per 16
deſertum: quoniam in æternum mi-
ſericordia eius.
* Qui percuſſit reges magnos: quo- 17
niam in æternum miſericordia eius.
* " Et

18 * " Et occidit reges fortes : quoniam " *Num.21*
in æternum miſericordia eius. *c.24*
19 *Sehon regem Amorrhæorum: quo-
niam in æternum miſericordia eius.
20 * " Et Og regem Baſan : quoniam in " *Num.21*
æternum miſericordia eius. *g.33*
21 * " Et dedit terram eorum heredi- " *Ioſ.13.*
tatem : quoniam in æternum miſeri- *a.7*
cordia eius.
22 * Hereditatem Iſrael ſeruo ſuo: quo-
D niam in æternum miſericordia eius.
23 * Quia in humilitate noſtra me-
mor fuit noſtri : quoniam in æter-
num miſericordia eius.
24 * Et redemit nos ab inimicis no-
ſtris : quoniam in æternum miſeri-
cordia eius.
25 * Qui dat eſcam omni carni : quo-
niam in æternum miſericordia eius.
Confitemini Deo cæli : quoniam in
æternum miſericordia eius.
26 * Confitemini Domino domino-
rum : quoniam in æternum miſeri-
cordia eius.

Pſalmus Dauid, Ieremiæ.

CXXXVI.

1 SVper flumina Babylonis, illic ſe-
A dimus & fleuimus : cùm recor-
daremur Sion:
2 * In ſalicibus in medio eius, ſuſ-
pendimus organa noſtra.
3 * Quia illic interrogauerunt nos,
qui captiuos duxerunt nos, verba
cantionum:
Et qui abduxerunt nos : Hymnum
cantate

cantate nobis de canticis Sion.
* Quomodo cantabimus canticum 4
Domini in terra aliena?
* Si oblitus fuero tui Ieruſalem, 5
obliuioni detur dextera mea.
* Adhæreat lingua mea faucibus 6
meis, ſi non meminero tui: B
Si non propoſuero Ieruſalem, in
principio lætitiæ meæ.
* Memor eſto Domine filiorum 7
Edom, in die Ieruſalem.
Qui dicunt: Exinanite, exinanite
vſque ad fundamentum in ea.
* Filia Babylonis miſera: beatus, 8
qui retribuet tibi retributionem tuam,
quam retribuiſti nobis.
* Beatus, qui tenebit, & allidet 9
paruulos tuos ad petram.

Ipſi Dauid. CXXXVII. 1

CONfitebor tibi Domine in toto A
corde meo: quoniam audiſti ver-
ba oris mei.
In conſpectu angelorum pſallam ti-
bi: * adorabo ad templum ſanctum 2
tuum, & confitebor nomini tuo,
Super miſericordia tua, & verita-
te tua: quoniam magnificaſti ſuper
omne, nomen ſanctum tuum.
* In quacumque die inuocauero te, 3
exaudi me: multiplicabis in anima
mea virtutem.
* Confiteantur tibi Domine om- 4
nes reges terræ, quia audierunt om-
nia verba oris tui:
* Et cantent in viis Domini: quo- 5
niam

B niam magna eſt gloria Domini.
6 * Quoniam excelſus Dominus, & humilia reſpicit: & alta à longè cognoſcit.
7 * Si ambulauero in medio tribulationis, viuificabis me: & ſuper iram inimicorum meorum extendiſti manum tuam, & ſaluum me fecit dextera tua.
8 * Dominus retribuet pro me: Domine miſericordia tua in ſæculum: opera manuum tuarum ne deſpicias.
1 In finem, Pſalmus Dauid.
CXXXVIII.
A DOmine probaſti me, & cognouiſti me: * tu cognouiſti ſeſſionem
2
meam, & reſurrectionem meam.
3 * Intellexiſti cogitationes meas de longè: ſemitam meam, & funiculum meum inueſtigaſti.
4 * Et omnes vias meas præuidiſti: quia non eſt ſermo in lingua mea.
5 * Ecce Domine tu cognouiſti omnia, nouiſſima & antiqua: tu formaſti me, & poſuiſti ſuper me manum tuam.
6 * Mirabilis facta eſt ſcientia tua ex me: confortata eſt, & non potero ad eam.
7 * Quò ibo à ſpiritu tuo? & quò à facie tua fugiam?
8 * a Si aſcendero in cælum, tu illic a Amos 9. a. 2
B es: ſi deſcendero in infernum, ades.
9 * Si ſumpſero pennas meas diluculo, & habitauero in extremis maris:
 * Etenim

* Etenim illuc manus tua deducet 10
me : & tenebit me dextera tua,
* Et dixi : Forſitan tenebræ concul- 11
cabunt me : & nox illuminatio mea
in deliciis meis.
* Quia tenebræ non obſcurabuntur 12
à te , & nox ſicut dies illuminabitur:
ſicut tenebræ eius, ita & lumen eius.
* Quia tu poſſedisti renes meos : 13
ſuſcepiſti me de vtero matris meæ. C
* Confitebor tibi quia terribiliter 14
magnificatus es: mirabilia opera tua,
& anima mea cognoſcit nimis.
* Non eſt occultatum os meum à 15
te, quod feciſti in occulto: & ſubſtan-
tia mea in inferioribus terræ.
* Imperfectum meũ viderunt oculi 16
tui ; & in libro tuo omnes ſcribentur:
dies formabuntur , & nemo in eis.
* Mihi autem nimis honorificati 17
ſunt amici tui , Deus : nimis confor-
tatus eſt principatus eorum.
* Dinumerabo eos , & ſuper are- 18
nam multiplicabuntur : exurrexi , &
adhuc ſum tecum.
* Si occideris Deus peccatores : viri 19
ſanguinum declinate à me: D
* Quia dicitis in cogitatione : Acci- 20
pient in vanitate ciuitates tuas.
* Nónne qui oderunt te Domine , 21
oderam : & ſuper inimicos tuos ta-
beſcebam?
* Perfecto odio oderam illos : & 22
inimici facti ſunt mihi.
* Proba me Deus , & ſcito cor 23
meum:

meum: interroga me, & cognoſce ſemitas meas.
24 *Et vide, ſi via iniquitatis in me
eſt: & deduc me in via æterna.
1 In finem, Pſalmus Dauid.
CXXXIX.
2 ERipe me Domine ab homine ma-
A lo: à viro iniquo eripe me.
3 * Qui cogitauerunt iniquitates in
corde: tota die conſtituebant prælia.
4 * " Acuerunt linguas ſuas ſicut ſer- " *Sup. 5.*
pentis: venenum aſpidum ſub labiis *c. 11.*
eorum. *Rom. 3.*
5 * Cuſtodi me Domine de manu *b. 13*
peccatoris: & ab hominibus iniquis
eripe me.
Qui cogitauerunt ſupplantare greſ-
6 ſus meos: * abſconderunt ſuperbi la-
queum mihi:
Et funes extenderunt in laqueum:
iuxta iter ſcandalũ poſuerunt mihi.
7 * Dixi Dño: Deus meus es tu: ex-
audi Dñe vocem deprecationis meæ.
8 * Domine, Domine virtus ſalutis
B meæ: obumbraſti ſuper caput meum
in die belli.
9 * Ne tradas me Domine à deſide-
rio meo peccatori: cogitauerunt con-
tra me, ne derelinquas me, ne fortè
exaltentur.
10 * Caput circuitus eorum: labor la-
biorum ipſorum operiet eos.
11 * Cadent ſuper eos carbones, in
ignem deiicies eos: in miſeriis non
ſubſiſtent.

* Vir linguoſus non dirigetur in 12
terra: virum iniuſtum mala capient
in interitu.
* Cognoui quia faciet Dñs iudiciũ 13
inopis, & vindictam pauperum.
* Verumtamen iuſti confitebun- 14
tur nomini tuo: & habitabunt recti
cum vultu tuo.

Pſalmus Dauid. C X L.

DOmine clamaui ad te, exaudi 1
me: intende voci meæ, cùm cla- A
mauero ad te.
* Dirigatur oratio mea ſicut in- 2
cenſum in conſpectu tuo: eleuatio
manuum mearum ſacrificium veſper-
tinum.
* Pone Dñe cuſtodiam ori meo: & 3
oſtium circumſtantiæ labiis meis.
* Non declines cor meum in verba 4
malitiæ, ad excuſandas excuſationes
in peccatis.
Cum hominibus operantibus ini-
quitatem, & non communicabo cum
electis eorum.
* Corripiet me iuſtus in miſericor- 5
dia, & increpabit me: oleum autẽ pec-
catoris non impinguet caput meum.
Quoniam adhuc & oratio mea in B
beneplacitis eorum: * abſorpti ſunt 6
iuncti petræ iudices eorum.
Audient verba mea quoniam po-
tuerunt: * ſicut craſſitudo terræ eru- 7
pta eſt ſuper terram.
Diſſipata ſunt oſſa noſtra ſecus in-
fernum: * quia ad te Domine, Do- 8
mine

mine oculi mei : in te ſperaui, non auferas animam meam.

9 * Cuſtodi me à laqueo, quem ſtatuerunt mihi : & à ſcandalis operantium iniquitatem.

10 * Cadent in retiaculo eius peccatores : ſingulariter ſum ego donec tranſeam.

1 Intellectus Dauid.

Cùm eſſet in ſpelunca, oratio.

(1.*Reg*.24.) CXLI.

2 VOce mea ad Dominum clamaui : voce mea ad Dominum deprecatus ſum: *Sup. 76. 2. 1*

A

3 * Effundo in conſpectu eius orationem meam, & tribulationem meam ante ipſum pronuntio.

4 *In deficiendo ex me ſpiritũ meum, & tu cognouiſti ſemitas meas.

In via hac, qua ambulabam, abſconderunt laqueum mihi.

5 * Conſiderabã ad dexterã, & videbam: & non erat qui cognoſceret me.

B

Periit fuga à me, & non eſt qui requirat animam meam.

6 * Clamaui ad te Domine, dixi: Tu es ſpes mea, portio mea in terra viuentium.

7 *Intende ad deprecationem meam: quia humiliatus ſum nimis.

Libera me à perſequentibus me : quia confortati ſunt ſuper me.

8 * Educ de cuſtodia animam meam ad confitendum nomini tuo : me expectant iuſti, donec retribuas mihi.

Pſalmus Dauid.

Quando perſequebatur eum Ab- 1
ſalom filius eius. (2.*Reg.* 17.)

CXLII.

DOmine exaudi orationé meam: A
auribus percipe obſecrationem
meam in veritate tua: exaudi me in
tua iuſtitia.

* Et non intres in iudicium cum 2
ſeruo tuo: quia non iuſtificabitur in
conſpectu tuo omnis viuens.

* Quia perſecutus eſt inimicus ani- 3
mam meam: humiliauit in terra vi-
tam meam.

Collocauit me in obſcuris ſicut
mortuos ſæculi: * & anxiatus eſt ſu- 4
per me ſpiritus meus, in me turba-
tum eſt cor meum.

* Memor fui dierum antiquorum, 5
meditatus ſum in omnibus operibus B
tuis: in factis manuum tuarum me-
ditabar.

* Expandi manus meas ad te: ani- 6
ma mea ſicut terra ſine aqua tibi.

* Velociter exaudi me Domine: 7
defecit ſpiritus meus.

Non auertas faciem tuam à me: &
ſimilis ero deſcendentibus in lacum.

* Auditam fac mihi manè miſeri- 8
cordiam tuam: quia in te ſperaui.

Notá fac mihi viam, in qua ambu- C
lem: quia ad te leuaui animã meam.

* Eripe me de inimicis meis Dñe, 9
ad te confugi: * doce me facere vo- 10
luntaté tuam, quia Deus meus es tu.

Spiri-

Spiritus tuus bonus deducet me in
11 terram rectam : * propter nomen
tuum Domine viuificabis me, in æ-
quitate tua.
Educes de tribulatione animam
12 meam : * & in miſericordia tua diſ-
perdes inimicos meos.
Et perdes omnes, qui tribulant ani-
mam meam : quoniam ego ſeruus
tuus ſum.

Pſalmus Dauid.

1 Aduerſus Goliath. CXLIII.

A BEnedictus Dominus Deus meus,
qui docet manus meas ad præ-
lium, & digitos meos ad bellum.
2 * Miſericordia mea, & refugium
meum : ſuſceptor meus, & liberator
meus :
Protector meus, & in ipſo ſperaui :
qui ſubdit populum meum ſub me.
3 * Domine quid eſt homo, quia in-
B notuiſti ei ? aut filius hominis, quia
reputas eum ?
4 * Homo vanitati ſimilis factus eſt :
" dies eius ſicut vmbra prætereunt. " Iob 8.
5 * Domine inclina cælos tuos, & b. 9. & 14.
deſcende : tange montes, & fumi- a. 2
gabunt.
6 * Fulgura coruſcationem & diſſi-
pabis eos : emitte ſagittas tuas, &
conturbabis eos.
7 * Emitte manum tuam de alto, eri-
pe me : & libera me de aquis multis,
de manu filiorum alienorum.
8 * Quorũ os locutum eſt vanitatem:

& dextera eorum, dextera iniquitatis. C
* Deus canticum nouum cantabo 9
tibi : in pſalterio, decachordo pſal-
lam tibi.
* Qui das ſalutem regibus : qui 10
redemiſti Dauid ſeruum tuum de
gladio maligno: * eripe me. 11
Et erue me de manu filiorum alie-
norum, quorum os locutum eſt va-
nitatem : & dextera eorum, dextera
iniquitatis:
* Quorum filij, ſicut nouellæ plan- 12
tationes in iuuentute ſua.
Filiæ eorum compoſitæ : circum-
ornatæ vt ſimilitudo templi.
* Promptuaria eorum plena, eru- 13
ctantia ex hoc in illud. D
Oues eorum fœtoſæ, abundantes in
egreſſibus ſuis: * boues eorum craſſæ. 14
Non eſt ruina maceriæ, neque tranſ-
itus, neque clamor in plateis eorum.
* Beatum dixerunt populum, cui 15
hæc ſunt: beatus populus, cuius Do-
minus Deus eius.

Laudatio ipſi Dauid. 1

CXLIV.

EXaltabo te Deus meus rex : & A
benedicam nomini tuo in ſæcu-
lum, & in ſæculum ſæculi.
* Per ſingulos dies benedicam tibi: 2
& laudabo nomen tuum in ſæculum,
& in ſæculum ſæculi.
* Magnus Dñs, & laudabilis nimis: 3
& magnitudinis eius non eſt finis.
* Generatio & generatio laudabit 4
opera

opera tua : & potentiam tuam pronuntiabunt.
5 * Magnificentiam gloriæ ſanctitatis tuæ loquentur : & mirabilia tua narrabunt.
6 * Et virtutem terribilium tuorum
B dicent : & magnitudinem tuam narrabunt.
7 * Memoriam abundantiæ ſuauitatis tuæ eructabunt : & iuſtitia tua exultabunt.
8 *Miſerator & miſericors Dominus: patiens, & multùm miſericors.
9 *Suauis Dominus vniuerſis: & miſerationes eius ſuper omnia opera eius.
10 * Confiteantur tibi Domine omnia opera tua: & ſancti tui benedicāt tibi.
11 * Gloriam regni tui dicent : & potentiam tuam loquentur.
12 * Vt notam faciant filiis hominum potentiam tuam : & gloriam magni-
C ficentiæ regni tui.
13 * Regnum tuum regnum omnium ſæculorum: & dominatio tua in omni generatione & generationem.
Fidelis Dominus in omnibus verbis ſuis : & ſanctus in omnibus operibus ſuis.
14 * Alleuat Dominus omnes, qui corruunt: & erigit omnes eliſos.
15 *Oculi omnium in te ſperant Domine : & tu das eſcam illorum in tempore opportuno.
16 * Aperis tu manum tuam ; & imples omne animal benedictione.

* Iuſtus Dominus in omnibus viis 17
ſuis : & ſanctus in omnibus operibus D
ſuis.
* Propè eſt Dominus omnibus in- 18
uocantibus eum, omnibus inuocan-
tibus eum in veritate.
* Voluntatem timentium ſe faciet, 19
& deprecationem eorum exaudiet: &
ſaluos faciet eos.
* Cuſtodit Dominus omnes dili- 20
gentes ſe : & omnes peccatores diſ-
perdet.
* Laudationem Domini loquetur 21
os meum : & benedicat omnis caro
nomini ſancto eius in ſæculum, & in
ſæculum ſæculi.

Alleſuia, Aggæi, & Zachariæ. 1

CXLV.

Pſal. 118. & 144 Auda anima mea Dominum, lau- 2
dabo Dominũ in vita mea : pſal- A
lam Deo meo quamdiu fuero.
Nolite confidere in principibus: *in 3
filiis hominũ, in quibus non eſt ſalus.
* Exibit ſpiritus eius, & reuertetur 4
in terram ſuam : in illa die peribunt
omnes cogitationes eorum.
* Beatus, cuius Deus Iacob adiutor 5
eius, ſpes eius in Domino Deo ipſius:
**Act. 14. c. 15* * qui fecit cælum & terram, mare, 6
& omnia quæ in eis ſunt.
Apoc. 14. b. 7 * Qui cuſtodit veritatem in ſæcu- 7
lum, facit iudicium iniuriam patien- B
tibus : dat eſcam eſurientibus.
Dominus ſoluit compeditos: * Do- 8
minus illuminat cæcos.

Dominus erigit eliſos, Dominus
diligit iuſtos.
9 * Dominus cuſtodit aduenas, pu-
pillum & viduam ſuſcipiet: & vias
peccatorum diſperdet.
10 * Regnabit Dominus in ſæcula,
Deus tuus Sion in generationem &
generationem.
1 Alleluia. C X L V I.
A LAudate Dominum, quoniam bo-
nus eſt pſalmus: Deo noſtro ſit
iucunda, decoráque laudatio.
2 * Ædificans Ieruſalem Dominus:
diſperſiones Iſraelis congregabit.
3 * Qui ſanat contritos corde: & al-
ligat contritiones eorum.
4 * Qui numerat multitudinem ſtel-
larum: & omnibus eis nomina vocat.
5 * Magnus Dominus noſter, &
magna virtus eius: & ſapientiæ eius
non eſt numerus.
6 * Suſcipiens manſuetos Dominus:
humilians autem peccatores vſque ad
terram.
7 * Præcinite Domino in confeſſio-
B ne: pſallite Deo noſtro in cithara.
8 * Qui operit cælum nubibus: &
parat terræ pluuiam.
Qui producit in montibus fœnum,
& herbam ſeruituti hominum.
9 * Qui dat iumentis eſcam ipſorum,
& pullis coruorũ inuocantibus eum.
10 * Non in fortitudine equi volun-
tatem habebit: nec in tibiis viri be-
neplacitum erit ei.
* Bene-

* Beneplacitum eſt Domino ſuper 11
timentes eum : & in eis, qui ſperant
ſuper miſericordia eius.

Alleluia. CXLVII.

LAuda Ieruſalem Dominum : lau- 12
da Deum tuum Sion. A
* Quoniam confortauit ſeras porta- 13
rum tuarum: benedixit filiis tuis in te.
* Qui poſuit fines tuos pacem : & 14
adipe frumenti ſatiat te.
* Qui emittit eloquium ſuum ter- 15
ræ : velociter currit ſermo eius.
* Qui dat niuem ſicut lanam : ne- 16
bulam ſicut cinerem ſpargit. B
* Mittit cryſtallum ſuam ſicut buc- 17
cellas : ante faciem frigoris eius quis
ſuſtinebit ?
* Emittet verbum ſuum, & lique- 18
faciet ea; flabit ſpiritus eius, & fluent
aquæ.
* Qui annuntiat verbum ſuum Ia- 19
cob : iuſtitias & iudicia ſua Iſrael.
* Non fecit taliter omni nationi: 20
& iudicia ſua non manifeſtauit eis.
Alleluia.

Alleluia. CXLVIII. 1

LAudate Dominum de cælis : lau- A
date eum in excelſis.
* Laudate eum omnes angeli eius: 2
laudate eum omnes virtutes eius.
* Laudate eum ſol & luna : lauda- 3
te eum omnes ſtellæ, & lumen.
*Dan. 3. c. 59. 60 * *Laudate eum cæli cælorum : & 4
aquæ omnes, quæ ſuper cælos ſunt,
* laudent nomen Domini. 5

Quia

Quia ipſe dixit, & facta ſunt: ipſe
mandauit, & creata ſunt.
6 * Statuit ea in æternum, & in ſæ-
B culum ſæculi: præceptum poſuit, &
non præteribit.
7 * Laudate Dominum de terra, dra-
cones, & omnes abyſſi,
8 * Ignis, grando, nix, glacies, ſpiri-
tus procellarum: quæ faciunt ver-
bum eius.
9 * Montes, & omnes colles: ligna
fructifera, & omnes cedri.
10 * Beſtiæ, & vniuerſa pecora: ſer-
pentes, & volucres pennatæ:
11 * Reges terræ, & omnes populi:
principes, & omnes iudices terræ.
12 * Iuuenes, & virgines: ſenes cum
iunioribus laudent nomen Domini:
13 * quia exaltatum eſt nomen eius
ſolius.
14 * Confeſſio eius ſuper cælum &
terram: & exaltauit cornu populi
ſui.
Hymnus omnibus ſanctis eius: fi-
liis Iſrael, populo appropinquanti ſi-
bi. Alleluia.

1 Alleluia. CXLIX.

A CAntate Domino canticum no-
uum: laus eius in eccleſia ſancto-
rum.
2 * Lætetur Iſrael in eo, qui fecit eum:
& filij Sion exultent in rege ſuo.
3 * Laudent nomen eius in choro: in
tympano & pſalterio pſallant ei.
4 * Quia beneplacitum eſt Domino
in

in populo ſuo: & exaltabit manſuetos in ſalutem.
* Exultabunt ſancti in gloria: læ- 5
tabuntur in cubilibus ſuis.
* Exaltationes Dei in gutture eo- 6
rum: & gladij ancipites in manibus B
eorum:
* Ad faciendam vindictam in na- 7
tionibus, increpationes in populis.
* Ad alligandos reges eorum in 8
compedibus: & nobiles eorum in
manicis ferreis.
* Vt faciant in eis iudicium con- 9
ſcriptum: gloria hæc eſt omnibus
ſanctis eius. Alleluia.

Alleluia. C L.

1
LAudate Dominum in ſanctis A
eius: laudate eum in firmamen-
to virtutis eius.
* Laudate eum in virtutibus eius 2
laudate eum ſecundûm multitudinem
magnitudinis eius.
* Laudate eum in ſono tubæ: lau- 3
date eum in pſalterio, & cithara. B
* Laudate eum in tympano, & 4
choro: laudate eum in chordis, &
organo.
* Laudate eum in cymbalis bene- 5
ſonantibus: laudate eum in cymba-
lis iubilationis: * omnis ſpiritus lau- 6
det Dominum. Alleluia.

LIBER PROVERBIORVM, QVEM HEBRAEI MISLE APPELLANT.

CAPVT I.

Parabolarum vtilitas: auditus ſapientiæ commendatur, filius admonetur ne peccatorum ſequatur blanditias: ſapientia ad ſui amplexum inuitat, & contemptoribus minatur exitium.

1 PARABOLAE Salomonis, filij
2 Dauid, regis Iſrael.* Ad ſcien-
A dam ſapientiam, & diſcipli-
3 nam: *ad intelligenda verba
prudentiæ, & ſuſcipiendam eruditio-
nem doctrinæ, iuſtitiam, & iudicium,
4 & æquitatem: *vt detur paruulis aſtu-
tia, adoleſcenti ſcientia, & intellectus.
5 * Audiens ſapiens, ſapientior erit: &
intelligens, gubernacula poſſidebit.
6 * Animaduertet parabolam, & inter-
pretationem, verba ſapientum, & æ-
7 nigmata eorum. * a Timor Domini, a Pſ.110.
principium ſapientiæ. Sapientiam, at- d.10
8 que doctrinam ſtulti deſpiciunt.* Au- Eccli. 1.
di, fili mi, diſciplinam patris tui, & b.16
9 ne dimittas legem matris tuæ:* vt ad-
datur gratia capiti tuo, & torques col-
10 lo tuo. * Fili mi, ſi te lactauerint pec-
catores,

catores, ne acquieſcas eis.* Si dixerint: 11
Veni nobiſcum, inſidiemur ſanguini,
abſcondamus tendiculas contra in-
ſontem fruſtrà: * deglutiamus eum 12
ſicut infernus viuentem, & integrum B
quaſi deſcendentem in lacum. * Om- 13
nem pretioſam ſubſtantiam reperie-
mus, implebimus domos noſtras ſpo-
liis. * Sortem mitte nobiſcum, mar- 14
ſupium vnum ſit omnium noſtrûm.
* Fili mi, ne ambules cum eis, pro- 15
hibe pedem tuum à ſemitis eorum.
a Iſai. 59. b. 7 * a Pedes enim illorum ad malum cur- 16
runt, & feſtinant vt effundant ſan-
guinem. * Fruſtrà autem iacitur rete 17
ante oculos pennatorum. * Ipſi quo- 18
que contra ſanguinem ſuum inſi-
diantur, & moliuntur fraudes contra
animas ſuas.* Sic ſemitæ omnis auari, 19
animas poſſidentium rapiunt. * Sa- 20
pientia foris prædicat, in plateis dat C
vocem ſuam: * In capite turbarum 21
clamitat, in foribus portarum vrbis
profert verba ſua, dicens: * Vſquequò 22
paruuli diligitis infantiam, & ſtulti
ea, quæ ſibi ſunt noxia, cupient, & im-
a Iſai. 65. b. 11. & 66. a. 4 Ierem. 7 c. 13 prudentes odibunt ſcientiam?* a Con- 23
uertimini ad correptionem meam: en
proferam vobis ſpiritum meum, &
oſtendam vobis verba mea. * Quia 24
vocaui, & renuiſtis: extendi manum
meam, & non fuit qui aſpiceret.* De- 25
ſpexiſtis omne conſilium meum, &
increpationes meas neglexiſtis. * Ego 26
quoque in interitu veſtro ridebo, &
ſub-

ſubſannabo, cùm vobis id, quod ti-
27 mebatis, aduenerit. * Cùm irruerit
D repentina calamitas, & interitus qua-
ſi tempeſtas ingruerit: quando vene-
rit ſuper vos tribulatio, & anguſtia:
28 * Tunc inuocabunt me, & non exau-
diam: manè conſurgent, & non in-
29 uenient me: * eò quòd exoſam ha-
buerint diſciplinam, & timorem Do-
30 mini non ſuſceperint, * nec acquieue-
rint conſilio meo, & detraxerint vni-
31 uerſæ correptioni meæ. * Comedent
igitur fructus viæ ſuæ, ſuiſque con-
32 ſiliis ſaturabuntur. * Auerſio paruu-
lorum interficiet eos, & proſperitas
33 ſtultorũ perdet illos. * Qui autem me
audierit, abſque terrore requieſcet,
& abundantia perfruetur, timore ma-
lorum ſublato.

CAP. II.

Sapientiæ acquiſitio quanta bona conferat, & quanta mala auertat, cum qua Dei dona veniunt, & ſine qua vbiq; erratur.

1 FIli mi, ſi ſuſceperis ſermones meos,
A & mandata mea abſconderis pe-
2 nes te, * vt audiat ſapientiam auris
tua: inclina cor tuum ad cognoſcen-
3 dam prudentiam. * Si enim ſapien-
tiam inuocaueris, & inclinaueris cor
4 tuum prudentiæ: * ſi quæſieris eam
quaſi pecuniam, & ſicut theſauros ef-
5 foderis illam: * tunc intelliges timo-
rem Domini, & ſcientiam Dei inue-
6 nies: * quia Dominus dat ſapientiam:
& ex ore eius prudentia, & ſcientia.

* Cuſtodiet rectorum ſalutem , & 7
proteget gradientes ſimpliciter , *ſer- 8
uans ſemitas iuſtitiæ , & vias ſancto- B
rum cuſtodiens. * Tunc intelliges iu- 9
ſtitiam, & iudicium, & æquitatem, &
omnem ſemitam bonam. * Si intra- 10
uerit ſapientia cor tuum , & ſcientia
animæ tuæ placuerit: * conſilium cu- 11
ſtodiet te , & prudentia ſeruabit te,
* vt eruaris à via mala , & ab homi- 12
ne , qui peruerſa loquitur: * qui relin- C
quunt iter rectum,* & ambulant per 13
vias tenebroſas : * qui lætantur cùm 14
malefecerint , & exultant in rebus
peſſimis: * quorum viæ peruerſæ ſunt,
& infames greſſus eorum. * Vt erua- 15
ris à muliere aliena , & ab extranea, 16
quæ mollit ſermones ſuos, * & relin-
quit ducem pubertatis ſuæ , * & pacti 17
Dei ſui oblita eſt. inclinata eſt enim 18
ad mortem domus eius, & ad inferos D
ſemitæ ipſius.* omnes,qui ingrediun-
tur ad eam, non reuertentur, nec ap- 19
prehendent ſemitas vitæ. * Vt ambu-
les in via bona : & calles iuſtorum 20
cuſtodias. * Qui enim recti ſunt , ha-
bitabunt in terra, & ſimplices perma- 21
*Iob 18. d.17 nebunt in ea. * * Impij verò de terra 22
perdentur : & qui iniquè agunt , au-
ferentur ex ea.

Cap.

CAP. III.

Sapientia vitam prolongat : miſericordia & veritas non deſerenda : fiducia in Deum : timor Dei : honorandus Deus : correctio Dei cum lætitia ferenda : ſapientiæ laus : ſapientiam ſequentibus omnia proſpera : amico ſtatim dandum, nec ei malefaciendum : non contendendum : iniqui non imitandi : impiorum perditio, & piorum benedictio.

1 A FIli mi, ne obliuiſcaris legis meæ, &
præcepta mea cor tuum cuſtodiat.
2 * longitudinem enim dierum, & an-
nos vitæ, & pacem apponent tibi.
3 * Miſericordia & veritas te non deſe-
rant, circumda eos gutturi tuo, & de-
4 ſcribe in tabulis cordis tui : * & inue-
nies gratiam, & diſciplinam bonam,
5 coram Deo & hominibus. * Habe fi-
duciá in Domino ex toto corde tuo,
6 & ne innitaris prudentiæ tuæ. * In
omnibus viis tuis cogita illum, & ipſe
7 diriget greſſus tuos. * ᵃ Ne ſis ſapiens — ᵃ *Rom.12 d.16*
apud temetipſum : time Deum, & re-
8 cede à malo: * ſanitas quippe erit vm-
bilico tuo, & irrigatio oſſium tuorũ.
9 * ᵇHonora Dominum de tua ſubſtan- — ᵇ *Tob.4. b.7*
B tia, & de primitiis omnium frugum — *Luc.14. c.13*
10 tuarum da ei : * & implebuntur hor-
rea tua ſaturitate, & vino torcularia
11 tua redundabunt. * ᶜDiſciplinam Do- — ᶜ *Heb.12. b.5*
mini, fili mi, ne abiicias : ne defi-
12 cias cùm ab eo corriperis: * quem enim — *Apoc.3. d.19*
diligit Dominus, corripit : & quaſi
13 pater in filio complacet ſibi. * Beatus
homo, qui inuenit ſapientiam, &
14 qui affluit prudentia : * melior eſt ac-

quiſitio eius negotiatione argenti, & auri primi & puriſſimi fructus eius:
*pretioſior eſt cunctis opibus: & om- 15
nia, quæ deſiderantur, huic non valent comparari. * Longitudo dierum 16
in dextera eius, & in ſiniſtra illius diuitiæ, & gloria. * Viæ eius viæ pul- 17
chræ, & omnes ſemitæ illius pacificæ. * Lignum vitæ eſt his, qui appre- 18
henderint eam: & qui tenuerit eam, C
beatus. * Dominus ſapientia fundauit 19
terram, ſtabiliuit cælos prudentia.
* Sapientia illius eruperunt abyſſi, & 20
nubes rore concreſcunt. * Fili mi, ne 21
effluant hæc ab oculis tuis: Cuſtodi legem atque conſilium: * & erit vita 22
animæ tuæ, & gratia faucibus tuis.
* tunc ambulabis fiducialiter in via 23
tua, & pes tuus non impinget: * ſi 24
dormieris, non timebis: quieſces, & ſuauis erit ſomnus tuus. * ne paueas 25
repentino terrore, & irruentes tibi potentias impiorum. * Dominus 26
enim erit in latere tuo, & cuſtodiet D
pedem tuum ne capiaris. * Noli pro- 27
hibere benefacere eum, qui poteſt: ſi vales, & ipſe benefac. * Ne dicas ami- 28
co tuo: Vade, & reuertere: cras dabo tibi: cùm ſtatim poſſis dare. * Ne 29
moliaris amico tuo malum, cùm ille in te habeat fiduciam: * Ne con- 30
tendas aduerſus hominem fruſtra,
*Pſal. 36. 1 cùm ipſe tibi nihil mali fecerit. * a Ne 31
æmuleris hominem iniuſtum, nec imiteris vias eius: * quia abominatio 32
Domini

Domini eſt omnis illuſor, & cum
33 ſimplicibus ſermocinatio eius. * Ege-
ſtas à Domino in domo impij: ha-
bitacula autem iuſtorum benedicen-
34 tur. * Ipſe deludet illuſores, & man-
35 ſuetis dabit gratiam. * Gloriam ſa-
pientes poſſidebunt: ſtultorum exal-
tatio, ignominia.

CAP. IV.

Sapiens ſuo exemplo hortatur quærere ſapientiam, cuius explicat vtilitates: via impiorum declinanda, & iuſtorum amplectenda: de cuſtodia cordis, oris, & greſſuum.

1 A AVdite filij diſciplinam patris, &
attendite vt ſciatis prudentiam.
2 * Donum bonum tribuam vobis,
3 legem meam ne derelinquatis. * Nam
& ego filius fui patris mei, tenellus,
4 & vnigenitus coram matre mea: * &
docebat me, atque dicebat: Suſcipiat
verba mea cor tuum, cuſtodi præ-
5 cepta mea, & viues. * Poſſide ſapien-
tiam, poſſide prudentiam: ne obli-
uiſcaris, neque declines à verbis oris
6 mei. * Ne dimittas eam, & cuſtodiet
te: dilige eam, & conſeruabit te.
7 *Principium ſapientiæ, poſſide ſapien-
tiam, & in omni poſſeſſione tua, ac-
8 quire prudentiam: *arripe illam, &
B exaltabit te: glorificaberis ab ea, cùm
9 eam fueris amplexatus. * dabit capiti
tuo augmenta gratiarum, & corona
10 inclyta proteget te. * Audi fili mi, &
ſuſcipe verba mea, vt multiplicentur
11 tibi anni vitæ. * Viam ſapientiæ mon-
O 3 ſtrabo

ſtrabo tibi, ducam te per ſemitas æ-
quitatis: * quas cùm ingreſſus fue- 12
ris, non arctabuntur greſſus tui, &
currens non habebis offendiculum.
*Tene diſciplinam, ne dimittas eam: 13
cuſtodi illam, quia ipſa eſt vita tua. C
* Ne delecteris in ſemitis impiorum, 14
nec tibi placeat malorum via. * Fuge 15
ab ea, nec tranſeas per illam: declina,
& deſere eam. * non enim dormiunt 16
niſi malefecerint: & rapitur ſom-
nus ab eis niſi ſupplantauerint.* com- 17
edunt panem impietatis, & vinum
iniquitatis bibunt. * Iuſtorum autem 18
ſemita, quaſi lux ſplendens, procedit
& creſcit vſque ad perfectam diem.
* Via impiorum tenebroſa: neſciunt 19
vbi corruant. * Fili mi, auſculta ſer- 20
mones meos, & ad eloquia mea in-
clina aurem tuam. * ne recedant ab 21
oculis tuis, cuſtodi ea in medio cor-
dis tui: * vita enim ſunt inuenienti- 22
bus ea, & vniuerſæ carni ſanitas.
* Omni cuſtodia ſerua cor tuum, 23
quia ex ipſo vita procedit. * Remoue 24
à te os prauum, & detrahentia labia D
ſint procul à te. * Oculi tui recta vi- 25
deant, & palpebræ tuæ præcedant
greſſus tuos. * Dirige ſemitam pedi- 26
bus tuis, & omnes viæ tuæ ſtabilien-
tur. * Ne declines ad dexteram, ne- 27
que ad ſiniſtram: auerte pedem tuum
à malo. vias enim, quę à dextris ſunt,
nouit Dominus: peruerſæ verò ſunt
quæ à ſiniſtris ſunt. Ipſe autem rectos
faciet

faciet curſus tuos, itinera autem tua
in pace producet.

CAP. V.

Vitare iubet meretricem: & ne labores & anni perdantur: propria uxor diligatur, & fugiatur aliena.

1 FIlli mi, attende ad ſapientiã meam,
A & prudentiæ meæ inclina aurem
2 tuam, * vt cuſtodias cogitationes, &
diſciplinam labia tua conſeruent. Ne
3 attendas fallaciæ mulieris. * fauus e-
3 nim diſtillans labia meretricis, & ni-
4 tidius oleo guttur eius: * nouiſſima
autem illius amara quaſi abſynthiũ,
5 & acuta quaſi gladius biceps. * Pedes
B eius deſcendunt in mortem, & ad in-
6 feros greſſus illius penetrant. * Per
ſemitam vitæ nõ ambulant, vagi ſunt
7 greſſus eius, & inueſtigabiles. * Nunc
ergo fili mi audi me, & ne recedas à
8 verbis oris mei. * Longè fac ab ea
viam tuam, & ne appropinques fo-
9 ribus domus eius. * Ne des alienis
honorem tuum, & annos tuos cru-
10 deli. * ne fortè impleantur extranei
viribus tuis, & labores tui ſint in do-
11 mo aliena, * & gemas in nouiſſimis,
C quando conſumpſeris carnes tuas &
12 corpus tuum, & dicas: * Cur deteſta-
tus ſum diſciplinam, & increpationi-
13 bus non acquieuit cor meum, * nec
audiui vocem docentium me, & ma-
giſtris non inclinaui aurem meam?
14 * Pænè fui in omni malo, in medio

eccleſiæ & ſynagogæ. * Bibe aquam de 15
ciſterna tua, & fluenta putei tui:
* Deriuentur fontes tui foras, & in 16
plateis aquas tuas diuide. * Habe- 17
to eas ſolus, nec ſint alieni partici-
pes tui. * Sit vena tua benedicta, & 18
lætare cum muliere adoleſcentiæ tuæ:
* cerua chariſſima, & gratiſſimus 19
hinnulus. vbera eius inebrient te in D
omni tempore, in amore eius delecta-
re iugiter. * Quare ſeduceris fili mi 20
ab aliena, & fouêris in ſinu alterius?
* n Reſpicit Dominus vias hominis, 21
& omnes greſſus eius conſiderat.
* o Iniquitates ſuæ capiunt impium, 22
& funibus peccatorum ſuorum con-
ſtringitur. * Ipſe morietur, quia non 23
habuit diſciplinam, & in multitudi-
ne ſtultitiæ ſuæ decipietur.

n Iob 31. a. 4

o Iob 34. c. 21

CAP. VI.

Sponſori vt fidem datam liberet laborandum: pigrum formica exemplo excitat ad laborem: apoſtatam deſcribit: ſex qua Dominus odit: exhortatur ad legis cuſtodiam, vtq́ mulieris pulchritudinem non concupiſcas, ſedconſortium vites adultera.

Fili mi, ſi ſpoponderis pro amico 1
tuo, defixiſti apud extraneum A
manum tuam, * illaqueatus es verbis 2
oris tui, & captus propriis ſermoni-
bus. * Fac ergo quod dico fili mi, & 3
temetipſum libera: quia incidiſti in
manum proximi tui. Diſcurre, feſti-
na, ſuſcita amicum tuum: * ne dede- 4
ris ſomnum oculis tuis, nec dormi-
tent

5 tent palpebræ tuæ. * Eruere quaſi da-
mula de manu, & quaſi auis de ma-
6 nu aucupis. * Vade ad formicam ô
piger, & conſidera vias eius, & diſce
7 ſapientiam: * quæ cùm non habeat
ducem, nec præceptorem, nec princi-
8 pem, * parat in æſtate cibum ſibi, &
congregat in meſſe quod comedat.
9 * a Vſquequò piger dormies? quando a Inf.24.d.33
10 conſurges è ſomno tuo? * Paululum
B dormies, paululum dormitabis, pau-
lulum conſeres manus, vt dormias:
11 * & veniet tibi quaſi viator, egeſtas;
& pauperies quaſi vir armatus. Si
verò impiger fueris, veniet vt fons
meſſis tua, & egeſtas lõgè fugiet à te.
12 * Homo apoſtata, vir inutilis, gradi-
13 tur ore peruerſo,* annuit oculis, te-
14 rit pede, digito loquitur,* prauo cor-
de machinatur malum, & omni tem-
15 pore iurgia ſeminat. * huic extemplò
veniet perditio ſua, & ſubitò conte-
retur, nec habebit vltrà medicinam.
16 * Sex ſunt, quæ odit Dominus, & ſe-
17 ptimum deteſtatur anima eius: * O-
culos ſublimes, linguam mendacem,
manus effundentes innoxium ſan-
18 guinem, * cor machinans cogitatio-
C nes peſſimas, pedes veloces ad curren-
19 dum in malum, * proferentem men-
dacia teſtem fallacem, & eum qui ſe-
20 minat inter fratres diſcordias. * Con-
ſerua fili mi præcepta patris tui, & ne
21 dimittas legem matris tuæ. * Liga ea
in corde tuo iugiter, & circumda gut-

turi tuo. * Cùm ambulaueris, gra- 22
diantur te[illegible] : cùm dormieris, cu-
ſtodiant te, & euigilans loquere cum
eis. * quia mandatum lucerna eſt, & 23
lex lux, & via vitæ increpatio diſci-
plinæ: * Vt cuſtodiant te à muliere 24
mala, & à blanda lingua extraneæ.
* Non concupiſcat pulchritudinem 25
eius cor tuum, nec capiaris nutibus
illius: * pretium enim ſcorti vix eſt v- 26
nius panis: mulier autem viri pretio-
ſam animam capit. * Numquid po- 27
teſt homo abſcondere ignem in ſinu D
ſuo, vt veſtimenta illius non ardeant?
* aut ambulare ſuper prunas, vt non 28
comburantur plantæ eius? * ſic qui 29
ingreditur ad mulierem proximi ſui,
non erit mundus cùm tetigerit eam.
* Non grandis eſt culpa, cùm quis fu- 30
ratus fuerit: furatur enim vt eſurien-
tem impleat animam: * deprehenſus 31
quoque reddet ſeptuplum, & omnem
ſubſtantiam domus ſuæ tradet.* Qui 32
autem adulter eſt, propter cordis in-
opiam perdet animam ſuam: * tur- 33
pitudinem & ignominiam congregat
ſibi, & opprobrium illius non delebi-
tur: *quia zelus & furor viri non par- 34
cet in die vindictæ, * nec acquieſcet 35
cuiuſquam precibus, nec ſuſcipiet
pro redemptione dona plurima.

CAP.

Cap. vii.

Hortatur adoleſcentem ad ſapientiæ amplexum, & mandatorum cuſtodiam: vtq; ſcortorum blanditias, quas late deſcribit, euitet.

1 FIli mi, cuſtodi ſermones meos, &
A præcepta mea reconde tibi. Fili
2 * ſerua mandata mea, & viues: & le-
gem meam quaſi pupillam oculi tui:
3 * liga eam in digitis tuis, ſcribe illam
4 in tabulis cordis tui. * Dic ſapientiæ,
ſoror mea es: & prudentiam voca a-
5 micam tuam, * vt cuſtodiat te à mu-
liere extranea, & ab aliena, quæ ver-
6 ba ſua dulcia facit. * De feneſtra enim
domus meæ per cancellos proſpexi,
7 * & video paruulos, conſidero vecor-
8 dem iuuenem, * qui tranſit per pla-
B team iuxta angulum, & prope viam
9 domus illius, graditur * in obſcuro,
adueſperaſcente die, in noctis tene-
10 bris, & caligine. * Et ecce occurrit il-
li mulier ornatu meretricio, præpara-
ta ad capiendas animas: garrula &
11 vaga, * quietis impatiens, nec valens
12 in domo conſiſtere pedibus ſuis, * nũc
foris, nunc in plateis, nunc iuxta an-
13 gulos inſidians. * Apprehenſumque
deoſculatur iuuenem, & procaci vul-
14 tu blanditur, dicens: * Victimas pro
ſalute voui, hodie reddidi vota mea.
15 * idcircò egreſſa ſum in occurſum
C tuum, deſiderans te videre, & reperi.
16 * Intexui funibus lectulum meum,
ſtraui tapetibus pictis ex Ægypto.
17 * aſperſi cubile meũ myrrha, & aloë,
&

& cinnamomo. * Veni, inebriemur 18
vberibus, & fruamur cupitisample-
xibus, donec illuceſcat dies: * nõn eſt 19
enim vir in domo ſua, abiit via lon-
giſſima. * ſacculum pecuniæ ſecum 20
tulit: in die plenæ lunæ reuerſurus eſt
in domum ſuam.* Irretiuit eum mul- 21
tis ſermonibus, & blanditiis labiorum
protraxit illum. * Statim eam ſequi- 22
tur quaſi bos ductus ad victimam, & D
quaſi agnus laſciuiens, & ignorans
quòd ad vincula ſtultus trahatur,
* donec transfigat ſagitta iecur eius: 23
velut ſi auis feſtinet ad laqueum, &
neſcit quòd de periculo animæ illius
agitur.* Nunc ergo fili mi, audi me, 24
& attende verbis oris mei. * Ne abſ- 25
trahatur in viis illius mens tua: ne-
que decipiaris ſemitis eius. * multos 26
enim vulneratos deiecit, & fortiſſimi
quique interfecti ſunt ab ea. * Viæ 27
inferi domus eius, penetrantes in in-
teriora mortis.

CAP. VIII.

Sapientia ad ſui amplexum inuitat, ſe quoque multis modis commendat, quodq́; ſit Deo coæterna, cum ipſo cuncta componens: quam quærentes, beati; ſpernentes verò, miſeri tandem euadent.

NVmquid non ſapientia clamitat, 1
& prudentia dat vocem ſuam? A
* In ſummis excelſiſq́ue verticibus ſu- 2
pra viam, in mediis ſemitis ſtans,
* iuxta portas ciuitatis in ipſis foribus 3
loquitur, dicens: * O viri, ad vos cla- 4
mito,

miro, & vox mea ad filios hominum.
5 * Intelligite paruuli aſtutiam, & inſi-
6 pientes animaduertite. * Audite, quo-
niam de rebus magnis locutura ſum:
& aperientur labia mea, vt recta præ-
7 dicent. * Veritatem meditabitur gut-
tur meum, & labia mea deteſtabun-
8 tur impium. * Iuſti ſunt omnes ſer-
mones mei, non eſt in eis prauum
9 quid, neque peruerſum. * recti ſunt
intelligentibus, & æqui inuenienti-
10 bus ſcientiam. * Accipite diſciplinam
B meam, & non pecuniam: doctrinam
11 magis, quàm aurum eligite. * Melior
eſt enim ſapientia cunctis pretioſiſſi-
mis: & omne deſiderabile ei non po-
12 teſt comparari. * Ego ſapientia habito
in conſilio, & eruditis interſum cogi-
13 tationibus. * Timor Domini odit ma-
lum: arrogantiam, & ſuperbiam, &
viam prauam, & os bilingue deteſtor.
14 * Meum eſt conſilium, & æquitas,
mea eſt prudentia, mea eſt fortitudo.
15 * Per me reges regnant, & legum con-
16 ditores iuſta decernunt: * Per me prin-
cipes imperant, & potentes decernunt
17 iuſtitiam. * Ego diligentes me diligo:
& qui manè vigilant ad me, inuenient
18 me. * Mecum ſunt diuitiæ, & gloria,
19 opes ſuperbæ, & iuſtitia. * Melior eſt
C enim fructus meus auro, & lapide
pretioſo, & genimina mea argento
20 electo. * In viis iuſtitiæ ambulo, in
21 medio ſemitarum iudicij, * vt ditem
diligentes me, & theſauros eorum re-
pleam.

pleam. * Dominus poſſedit me in ini- 22
tio viarum ſuarum, antequam quid-
quam faceret à principio. * Ab æter- 23
no ordinata ſum, & ex antiquis ante-
quam terra fieret. * Nondum erant 24
abyſſi, & ego iam concepta eram:
necdum fontes aquarum eruperant: 25
*necdum montes graui mole conſtite-
rant: ante colles ego parturiebar:* ad- 26
huc terram non fecerat, & flumina,
& cardines orbis terræ. * Quando 27
præparabat cælos, aderam: quando D
certa lege, & gyro vallabat abyſſos: D
* quando æthera firmabat ſurſum, & 28
librabat fontes aquarum: * quando 29
circumdabat mari terminum ſuum,
& legem ponebat aquis, ne tranſ-
irent fines ſuos: quando appendebat
fundamenta terræ. * Cum eo eram 30
cuncta componens: & delectabar per
ſingulos dies, ludens coram eo omni
tempore; * ludens in orbe terrarum: 31
& deliciæ meæ, eſſe cum filiis homi-
num. * Nunc ergo filij audite me: 32
Beati, qui cuſtodiunt vias meas.
* Audite diſciplinam, & eſtote ſa- 33
pientes, & nolite abiicere eam. * Bea- 34
tus homo qui audit me, & qui vigi-
lat ad fores meas quotidie, & obſer-
uat ad poſtes oſtij mei. * Qui me in- 35
uenerit, inueniet vitam, & hauriet
ſalutem à Domino: *qui autem in me 36
peccauerit, lædet animã ſuã. Omnes,
qui me oderunt, diligunt mortem.

CAP.

Cap. ix.

Sapientia domo ſibi ædificata omnes ad ſe allicit, vitam prorogat, & à muliere ſtulta ac vaga liberat: porro eruditionem & correptionem non ſuſcipiet impius ac deriſor, ſed iuſtus & ſapiẽs.

1 SApientia ædificauit ſibi domum,
2 excîdit columnas ſeptem. * Immo-
A lauit victimas ſuas, miſcuit vinum, &
3 propoſuit menſam ſuã. * Miſit ancil-
las ſuas vt vocarent ad arcem, & ad
4 mœnia ciuitatis: * Si quis eſt paruu-
B lus, veniat ad me. Et inſipientibus lo-
5 cuta eſt: * Venite, comedite panem
meũ, & bibite vinũ quod miſcui vo-
6 bis. * Relinquite infantiam, & viui-
te, & ambulate per vias prudentiæ.
7 * Qui erudit deriſorem, ipſe iniu-
riam ſibi facit: & qui arguit impium,
8 ſibi maculam generat. * Noli arguere
deriſorem, ne oderit te. Argue ſapien-
9 tem, & diliget te. * Da ſapienti occa-
C ſionem, & addetur ei ſapientia. Doce
10 iuſtum, & feſtinabit accipere. * [u] Prin- [u] *Sup. 1. a. 7*
cipium ſapientiæ, timor Domini: &
11 ſcientia ſanctorum, prudentia. * Per *Pſal. 110. b. 10*
me enim multiplicabuntur dies tui,
12 & addentur tibi anni vitæ. * Si ſa- *Eccli. 1. b. 16*
piens fueris, tibimetipſi eris: ſi au-
tem illuſor: ſolus portabis malum.
13 * Mulier ſtulta & clamoſa, plenáque
illecebris, & nihil omnino ſciens,
14 * ſedet in foribus domus ſuæ ſuper
15 ſellam in excelſo vrbis loco, * vt vo-
D caret tranſeuntes per viam, & per-
16 gentes itinere ſuo. * Qui eſt paruu-
lus,

lus, declinet ad me. Et vecordi locuta
eſt: * Aquæ furtiuæ dulciores ſunt, 17
& panis abſconditus ſuauior. * Et 18
ignorauit quòd ibi ſint gigantes, &
in profundis inferni conuiuæ eius.

PARABOLAE SALOMONIS.

CAP. X.

Alternat ſermonem de filio ſapiente & ſtulto, iuſto & impio, operante & otioſo, ſimplici & prauo: de charitate & odio: de bono linguæ, eiuſq; malo.

Filius ſapiens lætificat patrem: fi- 1
lius verò ſtultus mœſtitia eſt ma- A
tris ſuæ.
* Nil proderunt theſauri impieta- 2
tis: iuſtitia verò liberabit à morte.
* Non affliget Dñs fame animam 3
iuſti, & inſidias impiorum ſubuertet.
* Egeſtatem operata eſt manus re- 4
miſſa: manus autem fortium diui-
tias parat.
Qui nititur mendaciis, hic paſcit
ventos: idem autem ipſe ſequitur a-
ues volantes.
* Qui congregat in meſſe, filius ſa- 5
piens eſt: qui autem ſtertit æſtate, fi-
lius confuſionis.
* Benedictio Dñi ſuper caput iuſti: 6
os autem impiorum operit iniquitas.
* Memoria iuſti cum laudibus: & 7
nomen impiorum putreſcet. B
* Sapiens corde præcepta ſuſcipit: 8
ſtultus cæditur labiis.
* Qui ambulat ſimpliciter, ambu- 9
lat

lat confidenter: qui autem deprauat
vias ſuas, manifeſtus erit.
10 * ª Qui annuit oculo, dabit dolo- ª Eccli.27
rem: & ſtultus labiis verberabitur. e.25
11 * Vena vitæ, os iuſti: & os impio-
rum operit iniquitatem.
12 * Odium ſuſcitat rixas: ª & vni- ª 1. Petr.4
uerſa delicta operit charitas. b.8
13 * In labiis ſapientis inuenitur ſa- 1. Cor.13.
pientia: & virga in dorſo eius qui in- b.4
diget corde.
14 * Sapientes abſcondunt ſcientiam:
os autem ſtulti confuſioni proxi-
mum eſt.
15 * Subſtantia diuitis, vrbs fortitu-
C dinis eius: pauor pauperum, egeſtas
eorum.
16 * Opus iuſti ad vitam: fructus au-
tem impij ad peccatum.
17 * Via vitæ, cuſtodienti diſcipli-
nam: qui autem increpationes relin-
quit, errat.
18 * Abſcondunt odium labia men-
dacia: qui profert contumeliam, in-
ſipiens eſt.
19 * In multiloquio non deerit pec-
catum: qui autem moderatur labia
ſua prudentiſſimus eſt.
20 * Argentum electum, lingua iuſti:
cor autem impiorum pro nihilo.
21 * Labia iuſti erudiunt plurimos:
qui autem indocti ſunt, in cordis ege-
ſtate morientur.
22 * Benedictio Domini diuites facit,
nec ſociabitur eis afflictio.

* Quaſi per riſum ſtultus opera- 23
tur ſcelus: ſapientia autem eſt viro D
prudentia.
* Quod timet impius, veniet ſuper 24
eum: deſideriũ ſuum iuſtis dabitur.
* Quaſi tempeſtas tranſiens non 25
erit impius: iuſtus autem quaſi fun-
damentum ſempiternum.
* Sicut acetũ dentibus, & fumus o- 26
culis, ſic piger his qui miſerunt eum.
* Timor Domini apponet dies: & 27
anni impiorum breuiabuntur.
* Expectatio iuſtorum lætitia: ſpes 28
autem impiorum peribit.
* Fortitudo ſimplicis via Domini: 29
& pauor his, qui operantur malum.
* Iuſtus in æternum non commo- 30
uebitur: impij autem non habita-
bunt ſuper terram.
* Os iuſti parturiet ſapientiam: lin- 31
gua prauorum peribit.
* Labia iuſti conſiderant placita: 32
& os impiorum peruerſa.

CAP. XI.

Aequitatis & iuſtitiæ ceterarumq; virtutum commoda, & vitiorum ac vanarum diuitiarum incommoda.

STatera doloſa, abominatio eſt a- 1
pud Dominum: & põdus æquum, A
voluntas eius.
* Vbi fuerit ſuperbia, ibi erit & 2
contumelia: vbi autem eſt humilitas,
ibi & ſapientia.
* Simplicitas iuſtorum diriget eos: & 3
ſupplantatio peruerſorũ vaſtabit illos.
* Non

4 * Non proderunt diuitiæ in die vltionis: iuſtitia autẽ liberabit à morte:
5 * Iuſtitia ſimplicis diriget viã eius: & in impietate ſua corruet impius.
6 * Iuſtitia rectorum liberabit eos: & in inſidiis ſuis capientur iniqui.
7 * Mortuo homine impio, nulla erit vltrà ſpes: & expectatio ſollicitorum peribit.
8 * Iuſtus de anguſtia liberatus eſt: & tradetur impius pro eo.
9 * Simulator ore decipit amicum
B ſuum: iuſti autem liberabuntur ſcientia.
10 * In bonis iuſtorum exultabit ciuitas: & in perditione impiorum erit laudatio.
11 * Benedictione iuſtorum exaltabitur ciuitas: & ore impiorum ſubuertetur.
12 * Qui deſpicit amicum ſuum, indigens corde eſt: vir autem prudens tacebit.
13 * Qui ambulat fraudulenter, reuelat arcana: qui autem fidelis eſt animi, celat amici commiſſum.
14 * Vbi non eſt gubernator, populus corruet: ſalus autem, vbi multa conſilia.
15 * Affligetur malo, qui fidem facit pro extraneo: qui autem cauet laqueos, ſecurus erit.
16 * Mulier gratioſa inueniet gloriam: & robuſti habebunt diuitias.
17 * Benefacit animæ ſuæ vir miſeri-

cors: qui autem crudelis eſt, etiam C
propinquos abiicit.
18 * Impius facit opus inſtabile: ſeminanti autem iuſtitiam merces fidelis.
19 * Clementia præparat vitam: & ſectatio malorum mortem.
20 * Abominabile Domino cor prauum: & voluntas eius in iis, qui ſimpliciter ambulant.
21 * Manus in manu non erit innocens malus: ſemen autem iuſtorum ſaluabitur.
22 * Circulus aureus in naribus ſuis, mulier pulchra & fatua.
23 * Deſiderium iuſtorũ omne bonum eſt: præſtolatio impiorum furor.
24 * Alij diuidunt propria, & ditiores fiunt: alij rapiunt non ſua, & ſemper in egeſtate ſunt.
25 * Anima, quæ benedicit, impinguabitur: & qui inebriat, ipſe quoque inebriabitur.
26 * Qui abſcondit frumenta, maledicetur in populis: benedictio au- D
tem ſuper caput vendentium.
27 *Benè conſurgit diluculò qui quærit bona: qui autem inueſtigator malorum eſt, opprimetur ab eis.
28 * Qui confidit in diuitiis ſuis, corruet: iuſti autem quaſi virens folium germinabunt.
29 * Qui conturbat domũ ſuam, poſſidebit ventos: & qui ſtultus eſt, ſeruiet ſapienti.
30 * Fructus iuſti lignum vitæ: & qui
ſuſci-

ſuſcipit animas, ſapiens eſt.
31 * Si iuſtus in terra recipit, quantò 1. Pet. 4. d. 18
magis impius & peccator?

C A P. X I I.

Viciſſim loquitur de diligente diſciplinã & eam odiente; de impio & iuſto, operãte & otioſo, ſtulto & ſapiente, & de bonis ac malis lingua.

1 QVi diligit diſciplinam, diligit
A ſcientiam: qui autem odit increpationes, inſipiens eſt.
2 * Qui bonus eſt, hauriet gratiam à
Domino: qui autem confidit in cogitationibus ſuis, impiè agit.
3 * Non roborabitur homo ex impietate: & radix iuſtorum non commouebitur.
4 * Mulier diligens, corona eſt viro
ſuo: & putredo in oſſibus eius, quæ
confuſione res dignas gerit.
5 * Cogitationes iuſtorum iudicia:
& conſilia impiorum fraudulenta.
6 * Verba impiorum inſidiantur ſanguini: os iuſtorum liberabit eos.
7 * Verte impios, & non erunt: do-
B mus autem iuſtorum permanebit.
8 * Doctrina ſua noſcetur vir: qui
autem vanus & excors eſt, patebit
contemptui.
9 * a Melior eſt pauper & ſufficiens a Eccli. 10 d. 30
ſibi, quàm glorioſus & indigens
pane.
10 * Nouit iuſtus iumentorum ſuorum animas: viſcera autem impiorum crudelia.
11 * a Qui operatur terram ſuam, ſa- a Eccli. 20. d. 30

tiabitur panibus : qui autem ſectatur otium, ſtultiſſimus eſt.
Qui ſuauis eſt in vini demorationibus, in ſuis munitionibus relinquit contumeliam.
* Deſiderium impij munimentum 12
eſt peſſimorum : radix autem iuſtorum proficiet.
* Propter peccata labiorum ruina 13
proximat malo : effugiet autem iuſtus de anguſtia.
* De fructu oris ſui vnuſquiſque 14
replebitur bonis, & iuxta opera manuum ſuarum retribuetur ei. C
* Via ſtulti recta in oculis eius : qui 15
autem ſapiens eſt, audit conſilia.
* Fatuus ſtatim indicat iram ſuam: 16
qui autem diſſimulat iniuriam, callidus eſt.
* Qui quod nouit loquitur, index 17
iuſtitiæ eſt : qui autem mentitur, teſtis eſt fraudulentus.
* Eſt qui promittit, & quaſi gla- 18
dio pungitur conſcientiæ : lingua autem ſapientium ſanitas eſt.
* Labium veritatis firmum erit in 19
perpetuum : qui autẽ teſtis eſt repentinus, concinnat linguam mendacij.
* Dolus in corde cogitantium ma- 20
la : qui autem pacis ineunt conſilia, ſequitur eos gaudium.
* Non contriſtabit iuſtum quid- 21
quid ei acciderit, impij autem replebuntur malo.
* Abominatio eſt Domino labia 22
men-

D mendacia : qui autem fideliter agunt, placent ei.

23 * Homo verſutus celat ſcientiam: & cor inſipientium prouocat ſtultitiam.

24 * Manus fortium dominabitur: quæ autem remiſſa eſt, tributis ſeruiet.

25 * Mœror in corde viri humiliabit illum, & ſermone bono lætificabitur.

26 * Qui negligit damnum propter amicum, iuſtus eſt : iter autem impiorum decipiet eos.

27 * Non inueniet fraudulentus lucrum : & ſubſtantia hominis erit auri pretium.

28 * In ſemita iuſtitiæ, vita : iter autem deuium ducit ad mortem.

CAP. XIII.

De filio ſapiente: de oris cuſtodia, & inconſiderato ad loquendum: de paupere diuite, & diuite paupere, lucerna impiorum, ſubſtantia feſtinata & dilatione ſpei: omnia cum conſilio agenda, & cum ſapientibus gradiendum: de parcente virga, & inſaturabili ventre impij.

1 FIlius ſapiens, doctrina patris : qui
A autem illuſor eſt, non audit cùm arguitur.

2 * De fructu oris ſui homo ſatiabitur bonis : anima autem præuaricatorum iniqua.

3 * Qui cuſtodit os ſuum, cuſtodit animam ſuam ; qui autem inconſideratus eſt ad loquendũ, ſentiet mala.

4 * Vult & non vult piger: anima autem operantium impinguabitur.

5 * Verbum mendax iuſtus deteſtabitur:

bitur: impius autem confundit, & confundetur.
* Iuſtitia cuſtodit innocentis viam: 6
impietas autem peccatoré ſupplantat.
* Eſt quaſi diues, cùm nihil ha- 7
beat, & eſt quaſi pauper, cùm in B
multis diuitiis ſit.
* Redemptio animæ viri, diuitiæ 8
ſuæ: qui autem pauper eſt, increpationem non ſuſtinet.
* Lux iuſtorum lætificat, lucerna 9
autem impiorum extinguetur.
* Inter ſuperbos ſemper iurgia ſunt: 10
qui autem agunt omnia cum conſilio, reguntur ſapientia.
*Subſtãtia feſtinata minuetur: quæ 11
autem paullatim colligitur manu, multiplicabitur.
* Spes, quæ differtur, affligit ani- 12
mam: lignũ vitæ deſiderium veniens.
* Qui detrahit alicui rei, ipſe ſe in 13
futurũ obligat: qui autem timet præ- C
ceptum, in pace verſabitur.
Animæ doloſæ errant in peccatis: iuſti autem miſericordes ſunt, & miſerantur.
* Lex ſapientis fons vitæ, vt decli- 14
net à ruina mortis.
* Doctrina bona dabit gratiam: in 15
itinere contemptorum vorago.
* Aſtutus omnia agit cum conſi- 16
lio: qui autem fatuus eſt, aperit ſtultitiam.
* Nuntius impij cadet in malum: 17
legatus autem fidelis, ſanitas.
*Ege-

18 * Egeſtas, & ignominia ei, qui deſerit diſciplinam: qui autem acquieſcit arguenti, glorificabitur.

19 * Deſiderium ſi compleatur, dele-
D ctat animam: deteſtantur ſtulti eos,
qui fugiunt mala.

20 * Qui cum ſapientibus graditur, ſapiens erit: amicus ſtultorum ſimilis efficietur.

21 * Peccatores perſequitur malum: & iuſtis retribuentur bona.

22 * Bonus relinquit heredes filios, & nepotes: & cuſtoditur iuſto ſubſtantia peccatoris.

23 * Multi cibi in noualibus patrum: & aliis congregantur abſque iudicio.

24 * Qui parcit virgæ, odit filium ſuum: qui autem diligit illum, inſtanter erudit.

25 * Iuſtus comedit, & replet animam ſuam: venter autem impiorum inſaturabilis.

CAP. XIV.

Sapientia & ſtultitiæ variæ conditiones: prudentia quiuis ſtatus debitè regulatur, qua quis ad miſericordiam mouetur & affectiones moderatur: vitia autem perdunt homines.

1 SApiens mulier ædificat domum *Iob12.a.4*
A ſuam: inſipiens extructam quoque manibus deſtruet.

2 * Ambulans recto itinere, & timens Deum, deſpicitur ab eo, qui infami graditur via.

3 * In ore ſtulti virga ſuperbiæ: labia autem ſapientium cuſtodiunt eos.

* Vbi non ſunt boues, præſepe va- 4
cuum eſt: vbi autem plurimæ ſegetes,
ibi manifeſta eſt fortitudo bouis.
* Teſtis fidelis non mentitur: pro- 5
fert autem mendacium doloſus teſtis.
* Quærit deriſor ſapientiam, & non 6
inuenit: doctriná prudentium facilis.
* Vade contra virum ſtultum, & 7
neſcit labia prudentiæ.
* Sapiētia callidi eſt intelligere viam 8
ſuam: & imprudentia ſtultorū errans.
* Stultus illudet peccatum, & inter 9
iuſtos morabitur gratia.
* Cor quod nouit amaritudinem 10
animæ ſuæ, in gaudio eius non mi- B
ſcebitur extraneus.
*Domus impiorum delebitur: taber- 11
nacula verò iuſtorum germinabunt.
* Eſt via, quæ videtur homini iuſta: 12
nouiſſima autem eius deducunt ad
mortem.
* Riſus dolore miſcebitur, & ex- 13
trema gaudij luctus occupat.
* Viis ſuis replebitur ſtultus, & ſu- 14
per eum erit vir bonus.
*Innocens credit omni verbo: aſtu- 15
tus conſiderat greſſus ſuos.
Filio doloſo nihil erit boni: ſeruo
autem ſapienti proſperi erunt actus,
& dirigetur via eius.
* Sapiens timet, & declinat à ma- 16
lo: ſtultus tranſijt, & confidit.
* Impatiens operabitur ſtultitiam: 17
& vir verſutus odioſus eſt. C
* Poſſidebunt paruuli ſtultitiam, & 18
expe-

expectabunt aſtuti ſcientiam
19 * Iacebunt mali ante bonos: & impij ante portas iuſtorum.
20 * Etiam proximo ſuo pauper odioſus erit: amici verò diuitum multi.
21 * Qui deſpicit proximum ſuum, peccat: qui autem miſeretur pauperis, beatus erit.
Qui credit in Domino, miſericordiam diligit.
22 * Errant qui operantur malũ: miſericordia & veritas præparant bona.
23 * In omni opere erit abundantia: vbi autem verba ſunt plurima, ibi frequenter egeſtas.
24 * Corona ſapientiũ, diuitiæ eorum, fatuitas ſtultorum, imprudentia.
25 * Liberat animas teſtis fidelis: & profert mendacia verſipellis.
26 * In timore Domini fiducia fortitudinis; & filijs eius erit ſpes.
27 * Timor Domini fons vitæ, vt declinent à ruina mortis.
28 * In multitudine populi dignitas regis: & in paucitate plebis ignominia principis.
29 * Qui patiens eſt, multa gubernatur prudentia: qui autem impatiens eſt, exaltat ſtultitiam ſuam.
30 * Vita carnium, ſanitas cordis: putredo oſſium inuidia.
31 * a Qui calumniatur egentem, exprobrat factori eius: honorat autem eum, qui miſeretur pauperis. a Inf. 17. a. 5
32 * In malitia ſua expelletur impius: ſperat

ſperat autem iuſtus in morte ſua.
* In corde prudentis requieſcit ſa- 33
pientia, & indoctos quoſque erudiet.
* Iuſtitia eleuat gentem: miſeros 34
autem facit populos peccatum.
* Acceptus eſt regi miniſter intel- 35
ligens: iracundiam eius inutilis ſuſ-
tinebit.

CAP. XV.

Reſponſio mollis: lingua ſapientis, & immoderata: fortitudo domus iuſti: victima impiorum ingrata: omnia Deo nota: cor gaudens: dies pauperis mali: ſecura mens: vocari ad olera: vir iracundus & rixoſus: laus patientis: iter pigrorum: domus ſuperborum: fide & miſericordia purgantur peccata: de abiiciente diſciplinam: laus timoris Domini & humilitatis.

Inf. 25. c. 25
RESPONSIO mollis frāgit iram: ſer- 1
mo durus ſuſcitat furorem. A
* Lingua ſapientium ornat ſcien- 2
tiam: os fatuorum ebullit ſtultitiam.
* In omni loco oculi Domini con- 3
templantur bonos & malos.
* Lingua placabilis, lignum vitæ: 4
quæ autem immoderata eſt, conteret
ſpiritum.
* Stultus irridet diſciplinam patris 5
ſui: qui autē cuſtodit increpationes,
aſtutior fiet.
In abundanti iuſtitia virtus maxi-
ma eſt: cogitationes autem impio-
rum eradicabuntur.
* Domus iuſti plurima fortitudo: 6
& in fructibus impij conturbatio.
* Labia ſapientium diſſeminabunt 7
ſcientiam: cor ſtultorū diſſimile erit. B
* Victi-

8 *ᵃ Victimæ impiorum abomina- ᵃEccli. 34.
biles Domino: vota iuſtorum placa- c. 21
bilia.

9 * Abominatio eſt Domino via im-
pij: qui ſequitur iuſtitiam, diligitur
ab eo.

10 * Doctrina mala deſerenti viã vitæ:
qui increpationes odit, morietur.

11 * Infernus, & perditio coram Do-
mino: quantò magis corda filiorum
hominum?

12 * Non amat peſtilens eum, qui ſe
corripit: nec ad ſapientes graditur.

13 *ᵇ Cor gaudens exhilarat faciem: ᵇInf. 17.
in mœrore animi deiicitur ſpiritus. d. 22

14 * Cor ſapientis quærit doctrinam:
& os ſtultorum paſcitur imperitia.

15 * Omnes dies pauperis, mali: ſecura
mens quaſi iuge conuiuium.

16 * Melius eſt parum cum timore
Domini, quàm theſauri magni & in-
ſatiabiles.

17 * Melius eſt vocari ad olera cum
C charitate, quàm ad vitulum ſagina-
tum cum odio.

18 * Vir iracundus prouocat rixas:
qui patiens eſt, mitigat ſuſcitatas.

19 * Iter pigrorum quaſi ſepes ſpina-
rum: via iuſtorum abſque offendi-
culo.

20 * Filius ſapiens lætificat patrem: &
ſtultus homo deſpicit matrem ſuam.

21 * Stultitia gaudium ſtulto: & vir
prudens dirigit greſſus ſuos.

22 * Diſſipantur cogitationes vbi non
eſt

eſt conſilium : vbi verò ſunt plures conſiliarij, confirmantur.
* Lætatur homo in ſentẽtia oris ſui: 23
& ſermo opportunus eſt optimus.
* Semita vitæ ſuper eruditum, vt 24
declinet de inferno nouiſſimo.
* Domum ſuperborum demolie- 25
tur Dominus: & firmos faciet termi- D
nos viduæ.
* Abominatio Domini cogitatio- 26
nes malæ: & purus ſermo pulcherri-
mus firmabitur ab eo.
* Conturbat domum ſuam qui ſe- 27
ctatur auaritiam: qui autem odit mu-
nera, viuet.
a Inf. 16. a. 6 a Per miſericordiam & fidem pur-
gantur peccata: per timorem autem
Domini declinat omnis à malo.
* Mens iuſti meditatur obedien- 28
tiam: os impiorum redundat malis.
* Longè eſt Dominus ab impijs: & 29
orationes iuſtorum exaudiet.
* Lux oculorum lætificat animam: 30
fama bona impinguat oſſa.
* Auris, quæ audit increpationes 31
vitæ, in medio ſapientium commo-
rabitur.
* Qui abiicit diſciplinam, deſpicit 32
animam ſuam: qui autem acquieſcit
increpationibus, poſſeſſor eſt cordis.
* Timor Dñi, diſciplina ſapientiæ: 33
& gloriam præcedit humilitas.

CAP.

CAP. XVI.

Homo animam præparat, Deus ſpirituum pondezator, linguam viaſq; hominum dirigit, omnia propter ſeipſum operans, cui abominatio eſt omnis arrogans: miſericordia redimuntur pe. cata: pondus & ſtatera Dei iudicia: indignatio & clementia regis: laus ſapientiæ, prudentiæ, eruditi ac dulcis in verbo, & patientis: vituperatur inſipiens & peruerſus: ſortes à Domino temperantur.

1 A HOminis eſt animam præparare:
& Domini gubernare linguam.
2 * Omnes viæ hominis patent ocu-
lis eius: ſpirituum ponderator eſt
Dominus.
3 * Reuela Domino opera tua, &
dirigentur cogitationes tuæ.
4 * Vniuerſa propter ſemetipſum o-
peratus eſt Dominus; impium quo-
que ad diem malum.
5 * Abominatio Domini eſt omnis
arrogans: etiam ſi manus ad manum
fuerit, non eſt innocens.
Initium viæ bonæ, facere iuſtitiam:
accepta eſt autem apud Deum magis,
quàm immolare hoſtias.
6 * Miſericordia & veritate redi- *Sup. 15. d. 27
mitur iniquitas: & in timore Domi-
ni declinatur à malo.
7 *Cùm placuerint Domino viæ ho-
minis, inimicos quoque eius conuer-
tet ad pacem.
8 * Melius eſt parum cum iuſtitia,
B quàm multi fructus cum iniquitate.
9 * Cor hominis diſponit viam ſuã:
ſed Domini eſt dirigere greſſus eius.
* Diui-

* Diuinatio in labiis regis, in iudi- 10
cio non errabit os eius.
* Pondus & ſtatera iudicia Domi- 11
ni ſunt: & opera eius omnes lapides
ſacculi.
* Abominabiles regi qui agunt im- 12
piè: quoniā iuſtitia firmatur ſolium.
* Voluntas regum labia iuſta: qui 13
recta loquitur, diligetur.
* Indignatio regis, nuntij mortis: 14
& vir ſapiens placabit eam.
* In hilaritate vultus regis, vita: & 15
clementia eius quaſi imber ſerotinus.
* Poſſide ſapientiam, quia auro me- 16
lior eſt: & acquire prudentiam, quia C
pretioſior eſt argento.
* Semita iuſtorū declinat mala: cu- 17
ſtos animæ ſuæ ſeruat viam ſuam.
* Contritionem præcedit ſuperbia: 18
& ante ruinam exaltatur ſpiritus.
* Melius eſt humiliari cum mitibus, 19
quàm diuidere ſpolia cum ſuperbis.
* Eruditus in verbo reperiet bona: 20
& qui ſperat in Domino, beatus eſt.
* Qui ſapiens eſt corde, appellabi- 21
tur prudens: & qui dulcis eloquio,
maiora percipiet.
* Fons vitæ eruditio poſſidentis: 22
doctrina ſtultorum, fatuitas.
* Cor ſapientis erudiet os eius: & 23
labijs eius addet gratiam.
* Fauus mellis, compoſita verba: 24
dulcedo animæ ſanitas oſſium.
* Eſt via quæ videtur homini recta: 25
& nouiſſima eius ducūt ad mortem. D

* Ani-

26 * Anima laborantis laborat ſibi,
quia compulit eum os ſuum.
27 * Vir impius fodit malum, & in la-
bijs eius ignis ardeſcit.
28 * Homo peruerſus ſuſcitat lites: &
verboſus ſeparat principes.
29 * Vir iniquus lactat amicum ſuum:
& ducit eum per viam non bonam.
30 * Qui attonitis oculis cogitat praua,
mordens labia ſua perficit malum.
31 * Corona dignitatis ſenectus, quæ
in viis iuſtitiæ reperietur.
32 * Melior eſt patiens viro forti: &
qui dominatur animo ſuo, expugna-
tore vrbium.
33 * Sortes mittuntur in ſinum, ſed à
Domino temperantur.

CAP. XVII.

Buccella ſicca cum gaudio: ſeruus ſapiens: Dominus corda probat: deſpiciens pauperem: gaudens de alterius ruina: corona ſenum: celans delictum: fatuus in ſtultitia confidens: ſtulto inutiles diuitiæ: altam faciens domum ſuam: omni tempore diligit amicus: animus gaudens, & ſpiritus triſtis: ſtultus tacens.

1 MElior eſt buccella ſicca cum gau-
A dio, quàm domus plena victi-
mis cum iurgio.
2 * a Seruus ſapiens dominabitur fi- * Eccli. 10
liis ſtultis, & inter fratres hæredita- d. 28
tem diuidet.
3 * Sicut igne probatur argentum, &
aurum camino: ita corda probat
Dominus.
4 * Malus obedit linguæ iniquæ, &
fallax obtemperat labiis mendacibus.

Sap. 14. d. 31 5 * Qui deſpicit pauperem, exprobrat factori eius: & qui ruina lætatur alterius, non erit impunitus.

6 * Corona ſenum filij filiorum: & gloria filiorum patres eorum.

7 * Non decent ſtultū verba compoſita; nec principem labium mentiens.

8 * Gemma gratiſſima, expectatio præſtolantis: quocumque ſe vertit, B prudenter intelligit.

9 * Qui celat delictum, quærit amicitias; qui altero ſermone repetit, ſeparat fœderatos.

10 * Plus proficit correptio apud prudentem, quàm centum plagæ apud ſtultum.

11 * Semper iurgia quærit malus: angelus autem crudelis mittetur contra eum.

12 * Expedit magis vrſæ occurrere raptis fœtibus, quàm fatuo confidenti in ſtultitia ſua.

Rom. 12. d. 17 *1. Petr. 3. b. 9* *1. Theſſ. 5. d. 15* 13 * Qui reddit mala pro bonis, non recedet malum de domo eius.

14 * Qui dimittit aquam, caput eſt iurgiorum: & antequam patiatur contumeliam, iudicium deſerit.

Iſai. 5. e. 23 15 * Qui iuſtificat impium, & qui condemnat iuſtum, abominabilis eſt C vterque apud Deum.

16 * Quid prodeſt ſtulto habere diuitias, cùm ſapientiam emere non poſſit?

Qui altam facit domum ſuam, quærit

rit ruinam: & qui euitat diſcere, incidet in mala.
17 * Omni tempore diligit qui amicus eſt: & frater in anguſtiis comprobatur.
18 * Stultus homo plaudet manibus, cùm ſpoponderit pro amico ſuo.
19 * Qui meditatur diſcordias, diligit rixas: & qui exaltat oſtium, quærit ruinam.
20 * Qui peruerſi cordis eſt, non in-
D uenier bonum: & qui vertit linguam, incidet in malum.
21 * Natus eſt ſtultus in ignominiam ſuam: ſed nec pater in fatuo lætabitur.
22 * " Animus gaudens ætatem floridam facit: ſpiritus triſtis exiccat oſſa. "Supr. 15. b. 13
23 * Munera de ſinu impius accipit, vt peruertat ſemitas iudicij.
24 * " In facie prudentis lucet ſapientia: oculi ſtultorum in finibus terræ. "Eccli 2. c. 14. & 8. a. 1
25 * Ira patris, filius ſtultus: & dolor matris quæ genuit eum.
26 * Non eſt bonum, damnum inferre iuſto: nec percutere principem, qui recta iudicat.
27 * " Qui moderatur ſermones ſuos, doctus & prudens eſt: & pretioſi ſpiritus vir eruditus. "Iac. 1. c. 19
28 * Stultus quoque ſi tacuerit, ſapiens reputabitur: & ſi compreſſerit labia ſua, intelligens.

CAP. XVIII.

De receſſu ab amico: de incorrigibili: non deuiandum à veritate: os ſtulti: iuſtus ſe accuſans: frater iuuans fratrem: fructus oris: mulier bona & mala: locutio diuitis & pauperis: vir amicabilis.

OCcaſiones quærit qui vult recedere ab amico: omni tempore erit exprobrabilis. 1 A

* Non recipit ſtultus verba prudentiæ: niſi ea dixeris quæ verſantur in corde eius. 2

* Impius, cùm in profundum venerit peccatorum, contemnit: ſed ſequitur eum ignominia & opprobrium. 3

* Aqua profunda verba ex ore viri: & torrens redundans fons ſapientiæ. 4

* Accipere perſonam impij non eſt bonum, vt declines à veritate iudicij. 5

* Labia ſtulti miſcent ſe rixis: & os eius iurgia prouocat. 6 B

* Os ſtulti contritio eius: & labia ipſius, ruina animæ eius. 7

* Verba bilinguis, quaſi ſimplicia: & ipſa perueniunt vſque ad interiora ventris. 8

Pigrum deiicit timor: animæ autem effeminatorum eſurient.

*Qui mollis & diſſolutus eſt in opere ſuo, frater eſt ſua opera diſſipantis. 9

*Turris fortiſſima, nomen Domini: ad ipſum currit iuſtus, & exaltabitur. 10

* Subſtantia diuitis vrbs roboris eius, & quaſi murus validus circumdans eum. 11

* Ante-

12 * Antequam conteratur, exaltatur
cor hominis: & antequam glorifice-
tur, humiliatur.
13 * ⁿ Qui priùs reſpondet quàm au- ⁿ Eccli. 11. a. 8
diat, ſtultum ſe eſſe demonſtrat, &
confuſione dignum.
14 * Spiritus viri ſuſtentat imbecillita-
C tem ſuam: ſpiritum verò ad iraſcen-
dum facilem quis poterit ſuſtinere?
15 * Cor prudens poſſidebit ſcientiam:
& auris ſapientium quærit doctrinam.
16 * Donũ hominis dilatat viam eius,
& ante principes ſpatium ei facit.
17 * Iuſtus, prior eſt accuſator ſui: ve-
nit amicus eius, & inueſtigabit eum.
18 * Contradictiones comprimit ſors,
& inter potentes quoque diiudicat.
19 * Frater, qui adiuuatur à fratre,
quaſi ciuitas firma: & iudicia quaſi
vectes vrbium.
20 * De fructu oris viri replebitur ven-
D ter eius: & genimina labiorum ipſius
ſaturabunt eum.
21 * Mors, & vita in manu linguæ: qui
diligunt eam, comedent fructus eius.
22 * Qui inuenit mulierem bonam,
inuenit bonum: & hauriet iucundi-
tatem à Domino.
Qui expellit mulierem bonam, ex-
pellit bonum: qui autem tenet adul-
teram, ſtultus eſt & impius.
23 * Cum obſecrationibus loquetur
pauper: & diues effabitur rigidè.
24 * Vir amabilis ad ſocietatem, ma-
gis amicus erit, quàm frater.

CAP. XIX.

Pauper ambulans in ſimplicitate : diuitiæ addunt amicos · verba ſectans : falſus teſtis : non decent ſtultum deliciæ : doctrina per patientiam probatur : ira & hilaritas regis : mulier litigioſa : uxor prudens datur à Deo : pigritia : præcepti cuſtodia : miſericordia in pauperem : eruditio filij : acceptio conſilij : vir mendax : timor Domini : pigritia : peſtilens : inobediens parentibus : teſtis iniquus : deriſores.

MElior eſt pauper, qui ambulat in 1
ſimplicitate ſua , quàm diues A
torquens labia ſua , & inſipiens.
* Vbi non eſt ſcientia animæ , non 2
eſt bonum : & qui feſtinus eſt pedibus , offendet.
* Stultitia hominis ſupplantat greſ- 3
ſus eius : & contra Deum feruet animo ſuo..
* Diuitiæ addunt amicos plurimos: 4
à paupere autem & hi , quos habuit , ſeparantur.
*Dan.3. 5.61 * * Teſtis falſus non erit impunitus: 5
& qui mendacia loquitur , non effugiet.
* Multi colunt perſonam potentis, 6
& amici ſunt dona tribuentis.
* Fratres hominis pauperis oderunt 7
eum : inſuper & amici procul receſſerunt ab eo.
Qui tantùm verba ſectatur , nihil B
habebit: *qui autem poſſeſſor eſt men- 8
tis , diligit animam ſuam , & cuſtos prudentiæ inueniet bona.
* Falſus teſtis non erit impunitus: 9
& qui loquitur mendacia, peribit.

*Non

10 * Non decent ſtultum deliciæ, nec ſeruum dominari principibus.

11 * Doctrina viri per patientiam noſcitur: & gloria eius eſt iniqua prætergredi.

12 * Sicut fremitus leonis, ita & regis ira: & ſicut ros ſuper herbam, ita & hilaritas eius.

13 * Dolor patris, filius ſtultus: & tecta iugiter perſtillantia, litigioſa mulier.

14 * Domus, & diuitiæ dantur à parentibus: à Domino autem propriè vxor prudens.

15 * Pigredo immittit ſoporem, & a-
C nima diſſoluta eſuriet.

16 * Qui cuſtodit mandatum, cuſtodit animam ſuam: qui autem negligit viam ſuam, mortificabitur.

17 * Fœneratur Domino qui miſeretur pauperis: & viciſſitudinem ſuam reddet ei.

18 * Erudi filium tuum, ne deſperes: ad interfectionem autem eius ne ponas animam tuam.

19 * Qui impatiens eſt, ſuſtinebit damnum: & cùm rapuerit, aliud apponet.

20 *Audi conſilium, & ſuſcipe diſciplinam, vt ſis ſapiens in nouiſſimis tuis.

21 * Multæ cogitationes in corde viri:
D voluntas autem Domini permanebit.

22 * Homo indigens miſericors eſt: & melior eſt pauper, quàm vir mendax.

23 * Timor Domini ad vitam: & in plenitudine commorabitur, abſque viſitatione peſſima.

* Infr. 26. c. 15 * Abſcondit piger manū ſuam ſub 24
aſcella, nec ad os ſuum applicat eam.
* Infr. 21. b. 11 * Peſtilente flagellato ſtultus ſa- 25
pientior erit : ſi autem corripueris ſa-
pientem intelliget diſciplinam.
* Qui affligit patrem, & fugat ma- 26
trem, ignominioſus eſt & infelix.
* Non ceſſes fili audire doctrinam, 27
nec ignores ſermones ſcientiæ.
* Teſtis iniquus deridet iudicium: & 28
os impiorum deuorat iniquitatem.
* Parata ſunt deriſoribus iudicia : 29
& mallei percutientes ſtultorum cor-
poribus.

CAP. XX.

Luxurioſa res vinum : de peccante in regem, & relinquendis contentionibus: piger propter frigus non laborans: rex in ſolio: nemo poteſt dicere mundum ſe habere cor: pondus & pondus: ſomnus non diligendus: Malum eſt, dicit emptor: panis mendacij: reuelans myſteria : non reddendum malum pro malo: deuorare ſanctos: feſtinata hereditas : miſericordia, veritas & clementia roborant thronum regis.

LVxurioſa res, vinum, & tumul- 1
tuoſa ebrietas: quicumque his de- A
lectatur, non erit ſapiens.
* Sicut rugitus leonis, ita & terror 2
regis : qui prouocat eum, peccat in
animam ſuam.
* Honor eſt homini, qui ſeparat ſe 3
à contentionibus: omnes autem ſtulti
miſcentur contumeliis.
* Propter frigus piger arare noluit: 4
mendicabit ergo æſtate, & non dabi-
tur illi.

* Sicut

5 * Sicut aqua profunda, ſic conſi-
lium in corde viri: ſed homo ſapiens
exhauriet illud.
6 * Multi homines miſericordes vo-
cantur: virum autem fidelem quis
inueniet?
7 * Iuſtus, qui ambulat in ſimplicitate
ſua, beatos poſt ſe filios derelinquet.
8 * Rex, qui ſedet in ſolio iudicij,
B diſſipat omne malum intuitu ſuo.
9 * ª Quis poteſt dicere: Mundum ª 1. Ioan.
eſt cor meum, purus ſum à peccato? 1. c. 8
10 * ᵇ Pondus & pondus, menſura & ᵇ 3. Reg. 8.
menſura: vtrumque abominabile eſt c. 46
apud Deum. 2. Par. 6.
c. 36
11 * Ex ſtudiis ſuis intelligitur puer, Eccl. 7.
ſi munda & recta ſint opera eius. c. 21
12 * Aurem audientem, & oculum vi- ᶜ Sup. 11.
dentem, Dominus fecit vtrumque. c. 1
13 * Noli diligere ſomnum, ne te ege- Infrà 20.
ſtas opprimat: aperi oculos tuos, & c. 23
ſaturare panibus.
14 * Malum eſt, malum eſt, dicit om-
C nis emptor: & cùm receſſerit, tunc
gloriabitur.
15 * Eſt aurum, & multitudo gemma-
rum: & vas pretioſum labia ſcientiæ.
16 * ᵈ Tolle veſtimentum eius, qui fi- ᵈ Infr. 27.
deiuſſor extitit alieni, & pro extraneis c. 13
aufer pignus ab eo.
17 * Suauis eſt homini panis men-
dacij: & poſteà implebitur os eius
calculo.
18 * Cogitationes conſiliis roborantur:
& gubernaculis tractanda ſunt bella.

* Ei, qui reuelat myſteria, & am- 19
bulat fraudulenter, & dilatat labia
ſua, ne commiſcearis.

*Exod. 21. c. 16 Leuit. 20. b. 9 Matt. 15. a. 4

*" Qui maledicit patri ſuo, & ma- 20
tri, extinguetur lucerna eius in me-
diis tenebris.

* Hereditas, ad quam feſtinatur in 21
principio, in nouiſſimo benedictione
carebit.

" Rom. 12. d. 17 1. Pet. 3. b. 9 1. Theſſ. 5. d. 15

*" Ne dicas: Reddam malum: ex- 22
ſpecta Dominum, & liberabit te. D

* Abominatio eſt apud Dominum 23
pondus & pondus: ſtatera doloſa non
eſt bona.

* A Domino diriguntur greſſus vi- 24
ri: quis autem hominum intelligere
poteſt viam ſuam?

* Ruina eſt homini deuorare ſan- 25
ctos, & poſt vota retractare.

*Diſſipat impios rex ſapiens, & in- 26
curuat ſuper eos fornicem.

* Lucerna Domini ſpiraculum ho- 27
minis, quæ inueſtigat omnia ſecreta
ventris.

* Miſericordia & veritas cuſto- 28
diunt regem, & roboratur clementia
thronus eius.

* Exultatio iuuenum, fortitudo eo- 29
rum: & dignitas ſenum, canities.

* Liuor vulneris abſterget malą: & 30
plagæ in ſecretioribus ventris.

CAP,

CAP. XXI.

Cor regis in manu Domini, cui miſericordia & iudicium magis placent quàm victimæ: iniquè theſaurizans: melius eſt ſedere in angulo domatis quam, &c. obturans aurem pauperi, &c. diligens epulas: pro iuſto dabitur impius: qui cuſtodit os ſuum: deſideria occidunt pigrum: non eſt ſapientia contra Dominum: equus paratur ad bellum, &c.

1 SIcut diuiſiones aquarum, ita cor
A regis in manu Domini: quocumque voluerit inclinabit illud.
2 * Omnis via viri recta ſibi videtur: appendit autem corda Dominus.
3 * Facere miſericordiã & iudicium, magis placet Domino, quàm victimę.
4 * Exaltatio oculorum eſt dilatatio cordis: lucerna impiorum peccatum.
5 * Cogitationes robuſti ſemper in abundantia: omnis autem piger ſemper in egeſtate eſt.
6 * Qui congregat theſauros lingua mendacij, vanus & excors eſt, & impingetur ad laqueos mortis.
7 * Rapinæ impiorum detrahent eos, quia noluerunt facere iudicium.
8 * Peruerſa via viri, aliena eſt: qui autem mundus eſt, rectum opus eius.
9 * Melius eſt ſedere in angulo do-
B matis, quàm cum muliere litigioſa, & in domo communi.
10 * Anima impij deſiderat malum, non miſerebitur proximo ſuo.
11 * Mulctato peſtilente ſapientior erit paruulus: & ſi ſectetur ſapientem, ſumet ſcientiam.

* Ex-

* Excogitat iuſtus de domo impij, 12
vt detrahat impios à malo.
* Qui obturat aurem ſuam ad cla- 13
morem pauperis, & ipſe clamabit, &
non exaudietur.
* Munus abſconditum extinguit 14
iras, & donum in ſinu indignatio-
nem maximam.
* Gaudium iuſto eſt facere iudiciũ, 15
& pauor operantibus iniquitatem. C
* Vir, qui errauerit à via doctrinæ, 16
in cœtu gigantum commorabitur.
* Qui diligit epulas, in egeſtate erit: 17
qui amat vinum, & pinguia, non di-
tabitur.
* Pro iuſto datur impius: & pro 18
rectis iniquus.
"Eccli. 25 c. 22 Infrà 25. d. 24 *" Melius eſt habitare in terra de- 19
ſerta, quàm cum muliere rixoſa &
iracunda.
* Theſaurus deſiderabilis, & oleum 20
in habitaculo iuſti: & imprudens ho-
mo diſſipabit illud.
* Qui ſequitur iuſtitiam & miſeri- 21
cordiam, inueniet vitam, iuſtitiam,
& gloriam.
* Ciuitatem fortium aſcendit ſa- 22
piens, & deſtruxit robur fiduciæ eius.
* Qui cuſtodit os ſuum, & lin- 23
guam ſuam, cuſtodit ab anguſtiis D
animam ſuam.
* Superbus & arrogans vocatur 24
indoctus, qui in ira operatur ſuper-
biam.
* Deſideria occidunt pigrum: no- 25
luerunt

luerunt enim quidquam manus eius
26 operari : * tota die concupiſcit & de-
ſiderat : qui autem iuſtus eſt, tribuet,
& non ceſſabit.
27 * Hoſtiæ impiorum abominabiles,
quia offeruntur ex ſcelere.
28 * Teſtis mendax peribit : vir obe-
diens loquetur victoriam.
29 * Vir impius procaciter obfirmat
vultum ſuum : qui autem rectus eſt,
corrigit viam ſuam.
30 * Non eſt ſapientia , non eſt pru-
dentia, non eſt conſiliũ contra Dñm.
31 * Equus paratur ad diem belli: Do-
minus autem ſalutem tribuit.

CAP. XXII.

*Laus boni nominis: callidus videns malum: ado-
leſcens iuxta viam ſuam: ſeminans iniquita-
tem: deriſorem eiice: diligẽs cordis munditiam :
dicit piger, Leo, &c. os aliena: ſtultitia in cor-
de pueri: calumnians pauperem: audienda eſt
ſapientia : vitandi ſponſores : termini anti-
qui ſeruandi : velox in opere ſuo, &c.*

1 MElius eſt nomen bonum , quàm *Eccli.7.*
A diuitiæ multæ : ſuper argentum *a. 1*
& aurum, gratia bona.
2 * Diues & pauper obuiauerunt ſi-
bi : vtriuſque operator eſt Dominus.
3 * Callidus vidit malum, & abſcon-
dit ſe: innocens pertranſiit , & affli-
ctus eſt damno.
4 * Finis modeſtiæ timor Domini,
diuitiæ & gloria & vita.
5 * Arma & gladij in via peruerſi:
cuſtos autem animæ ſuæ longè rece-
dit ab eis.

* Pro-

* Prouerbium eſt: Adoleſcens iuxta 6
viam ſuam, etiam cùm ſenuerit, non
recedet ab ea.
* Diues pauperibus imperat: & qui 7
accipit mutuũ, ſeruus eſt fœnerantis.
* Qui ſeminat iniquitatem, metet 8
mala, & virga iræ ſuæ conſumma-
bitur.
"Eccli. 31. c. 28 * " Qui pronus eſt ad miſericor- 9
diam, benedicetur: de panibus enim B
ſuis dedit pauperi.
Victoriam & honorem acquiret qui
dat munera: animam autem aufert
accipientium.
* Eiice deriſorem, & exibit cum eo 10
iurgium; ceſſabuntque cauſæ & con-
tumeliæ.
* Qui diligit cordis munditiam, pro- 11
pter gratiam labiorum ſuorum ha-
bebit amicum regem.
* Oculi Domini cuſtodiunt ſcien- 12
tiam: & ſupplantantur verba iniqui.
* Dicit piger: Leo eſt foris, in me- 13
dio platearum occidendus ſum.
* Fouea profunda os alienæ: cui 14
iratus eſt Dominus, incidet in eam.
* Stultitia colligata eſt in corde 15
pueri, & virga diſciplinæ fugabit eã. C
* Qui calumniatur pauperem, vt 16
augeat diuitias ſuas, dabit ipſe ditio-
ri, & egebit.
* Inclina aurem tuam, & audi ver- 17
ba ſapientium; appone autem cor ad
doctrinam meam. * quæ pulchra erit 18
tibi, cùm ſeruaueris eam in ventre
tuo,

tuo, & redundabit in labiis tuis,
19 * Vt ſit in Domino fiducia tua, vn-
de & oſtendi eam tibi hodie.
20 * Ecce deſcripſi eam tibi triplici-
21 ter, in cogitationibus & ſcientia: * vt
oſtenderem tibi firmitatem, & elo-
quia veritatis, reſpondere ex his illis
qui miſerunt te.
22 * Non facias violentiam pauperi,
D quia pauper eſt: neque conteras ege-
23 num in porta: * quia iudicabit Domi-
nus cauſam eius, & configet eos, qui
confixerunt animam eius.
24 * Noli eſſe amicus homini iracun-
do, neque ambules cum viro furioſo:
25 * ne forte diſcas ſemitas eius, & ſu-
mas ſcandalum animæ tuæ.
26 * Noli eſſe cum his, qui defigunt
manus ſuas, & qui vades ſe offerunt
27 pro debitis: * ſi enim non habes vn-
de reſtituas, quid cauſæ eſt vt tollat
operimentum de cubili tuo?
28 * Ne tranſgrediaris terminos anti-
quos, quos poſuerunt patres tui.
29 * Vidiſti virum velocem in opere
ſuo? coram regibus ſtabit, nec erit
ante ignobiles.

CAP. XXIII.

*Quomodo ſit edendum cum principe, non appe-
tendæ diuitiæ, nec cibi inuidorum: non op-
primendi pupilli: caſtigandus puer: quæren-
da ſapientia: fugiendi peccatores & gulæ de-
diti: honorandi parentes: fugienda meretrix
& ebrietas.*

1 QVando ſederis vt comedas cum
A principe, diligenter attende quæ
appo-

CAP. XIX.

Pauper ambulans in ſimplicitate: diuitiæ addunt amicos · verba ſectans: falſus teſtis: non decent ſtultum deliciæ: doctrina per patientiam probatur: ira & hilaritas regis: mulier litigioſa: uxor prudens datur à Deo: pigritia: præcepti cuſtodia: miſericordia in pauperem: eruditio filij: acceptio conſily: vir mendax: timor Domini: pigritia: peſtilens: inobediens parentibus: teſtis iniquus: deriſores.

MElior eſt pauper, qui ambulat in ſimplicitate ſua, quàm diues torquens labia ſua, & inſipiens. 1 A

* Vbi non eſt ſcientia animæ, non eſt bonum: & qui feſtinus eſt pedibus, offendet. 2

* Stultitia hominis ſupplantat greſſus eius: & contra Deum feruet animo ſuo.. 3

* Diuitiæ addunt amicos plurimos: à paupere autem & hi, quos habuit, ſeparantur. 4

Dan. 3. 8.61 * * Teſtis falſus non erit impunitus: & qui mendacia loquitur, non effugiet. 5

* Multi colunt perſonam potentis, & amici ſunt dona tribuentis. 6

* Fratres hominis pauperis oderunt eum: inſuper & amici procul receſſerunt ab eo. 7

Qui tantùm verba ſectatur, nihil habebit: *qui autem poſſeſſor eſt mentis, diligit animam ſuam, & cuſtos prudentiæ inueniet bona. B 8

* Falſus teſtis non erit impunitus: & qui loquitur mendacia, peribit. 9

*Non

10 * Non decent ſtultum deliciæ, nec
ſeruum dominari principibus.
11 * Doctrina viri per patientiam no-
ſcitur: & gloria eius eſt iniqua præ-
tergredi.
12 * Sicut fremitus leonis, ita & regis
ira: & ſicut ros ſuper herbam, ita &
hilaritas eius.
13 * Dolor patris, filius ſtultus: & tecta
iugiter perſtillantia, litigioſa mulier.
14 * Domus, & diuitiæ dantur à pa-
rentibus: à Domino autem propriè
vxor prudens.
15 * Pigredo immittit ſoporem, & a-
C nima diſſoluta eſuriet.
16 * Qui cuſtodit mandatum, cuſto-
dit animam ſuam: qui autem negligit
viam ſuam, mortificabitur.
17 * Fœneratur Domino qui miſere-
tur pauperis: & viciſſitudinem ſuam
reddet ei.
18 * Erudi filium tuum, ne deſperes:
ad interfectionem autem eius ne po-
nas animam tuam.
19 * Qui impatiens eſt, ſuſtinebit dam-
num: & cùm rapuerit, aliud apponet.
20 *Audi conſilium, & ſuſcipe diſcipli-
nam, vt ſis ſapiens in nouiſſimis tuis.
21 * Multæ cogitationes in corde viri:
D voluntas autem Domini permanebit.
22 * Homo indigens miſericors eſt: &
melior eſt pauper, quàm vir mendax.
23 * Timor Domini ad vitam: & in
plenitudine commorabitur, abſque
viſitatione peſſima.

* Infr. 26. * Abſcondit piger manũ ſuam ſub 24
c. 15 aſcella, nec ad os ſuum applicat eam.
* Infr. 21. * Peſtilente flagellato ſtultus ſa- 25
b. 11 pientior erit: ſi autem corripueris ſapientem intelliget diſciplinam.

* Qui affligit patrem, & fugat ma- 26
trem, ignominioſus eſt & infelix.

* Non ceſſes fili audire doctrinam, 27
nec ignores ſermones ſcientiæ.

*Teſtis iniquus deridet iudicium: & 28
os impiorum deuorat iniquitatem.

* Parata ſunt deriſoribus iudicia: 29
& mallei percutientes ſtultorum corporibus.

CAP. XX.

Luxurioſa res vinum: de peccante in regem, & relinquendis contentionibus: piger propter frigus non laborans: rex in ſolio: nemo poteſt dicere mundum ſe habere cor: pondus & pondus: ſomnus non diligendus: Malum eſt, dicit emptor: panis mendacij: reuelans myſteria: non reddendum malum pro malo: deuorare ſanctos: feſtinata hereditas: miſericordia, veritas & clementia roborant thronum regis.

LVxurioſa res, vinum, & tumul- 1
tuoſa ebrietas: quicumque his de- A
lectatur, non erit ſapiens.

* Sicut rugitus leonis, ita & terror 2
regis: qui prouocat eum, peccat in animam ſuam.

* Honor eſt homini, qui ſeparat ſe 3
à contentionibus: omnes autem ſtulti miſcentur contumeliis.

* Propter frigus piger arare noluit: 4
mendicabit ergo æſtate, & non dabitur illi.

* Sicut

5 * Sicut aqua profunda, ſic conſilium in corde viri: ſed homo ſapiens exhauriet illud.

6 * Multi homines miſericordes vocantur: virum autem fidelem quis inueniet?

7 * Iuſtus, qui ambulat in ſimplicitate ſua, beatos poſt ſe filios derelinquet.

8 * Rex, qui ſedet in ſolio iudicij,
B diſſipat omne malum intuitu ſuo.

9 * " Quis poteſt dicere: Mundum eſt cor meum, purus ſum à peccato? " 1. Ioan. 1. c. 8

10 * " Pondus & pondus, menſura & menſura: vtrumque abominabile eſt apud Deum. 3. Reg. 8. c. 46 2. Par. 6. g. 36

11 * Ex ſtudiis ſuis intelligitur puer, ſi munda & recta ſint opera eius. Eccl. 7. c. 21

12 * Aurem audientem, & oculum videntem, Dominus fecit vtrumque. " Sup. 12. a. 1 Infrà 20. d. 23

13 * Noli diligere ſomnum, ne te egeſtas opprimat: aperi oculos tuos, & ſaturare panibus.

14 * Malum eſt, malum eſt, dicit om-
C nis emptor: & cùm receſſerit, tunc gloriabitur.

15 * Eſt aurum, & multitudo gemmarum: & vas pretioſum labia ſcientiæ.

16 * " Tolle veſtimentum eius, qui fideiuſſor extitit alieni, & pro extraneis aufer pignus ab eo. " Infr. 27. c. 13

17 * Suauis eſt homini panis mendacij: & poſteà implebitur os eius calculo.

18 * Cogitationes conſiliis roborantur: & gubernaculis tractanda ſunt bella.

* Ei, qui reuelat myſteria, & am- 19
bulat fraudulenter, & dilatat labia
ſua, ne commiſcearis.

**Exod.21. c.16 Leuit.20. b.9 Matt.15. a.4*

* " Qui maledicit patri ſuo, & ma- 20
tri, extinguetur lucerna eius in me-
diis tenebris.
* Hereditas, ad quam feſtinatur in 21
principio, in nouiſſimo benedictione
carebit.

"Rom.12. d.17 1.Pet.3. b.9 1.Theſſ.5. d.15

*" Ne dicas: Reddam malum: ex- 22
ſpecta Dominum, & liberabit te. D
* Abominatio eſt apud Dominum 23
pondus & pondus: ſtatera doloſa non
eſt bona.
* A Domino diriguntur greſſus vi- 24
ri: quis autem hominum intelligere
poteſt viam ſuam?
* Ruina eſt homini deuorare ſan- 25
ctos, & poſt vota retractare.
*Diſſipat impios rex ſapiens, & in- 26
curuat ſuper eos fornicem.
* Lucerna Domini ſpiraculum ho- 27
minis, quæ inueſtigat omnia ſecreta
ventris.
* Miſericordia & veritas cuſto- 28
diunt regem, & roboratur clementia
thronus eius.
* Exultatio iuuenum, fortitudo eo- 29
rum: & dignitas ſenum, canities.
* Liuor vulneris abſterget mala: & 30
plagæ in ſecretioribus ventris.

CAP. XXI.

Cor regis in manu Domini, cui miſericordia & iudicium magis placent quàm victimæ: iniquè theſaurizans: melius eſt ſedere in angulo domatis quàm, &c. obturans aurem pauperi, &c. diligens epulas: pro iuſto dabitur impius: qui cuſtodit os ſuum: deſideria occidunt pigrum: non eſt ſapientia contra Dominum: equus paratur ad bellum, &c.

1 SIcut diuiſiones aquarum, ita cor
A regis in manu Domini: quocumque voluerit inclinabit illud.
2 * Omnis via viri recta ſibi videtur: appendit autem corda Dominus.
3 * Facere miſericordiã & iudicium, magis placet Domino, quàm victimę.
4 * Exaltatio oculorum eſt dilatatio cordis: lucerna impiorum peccatum.
5 * Cogitationes robuſti ſemper in abundantia: omnis autem piger ſemper in egeſtate eſt.
6 * Qui congregat theſauros lingua mendacij, vanus & excors eſt, & impingetur ad laqueos mortis.
7 * Rapinæ impiorum detrahent eos, quia noluerunt facere iudicium.
8 * Peruerſa via viri, aliena eſt: qui autem mundus eſt, rectum opus eius.
9 * Melius eſt ſedere in angulo do-
B matis, quàm cum muliere litigioſa, & in domo communi.
10 * Anima impij deſiderat malum, non miſerebitur proximo ſuo.
11 * Mulctato peſtilente ſapientior erit paruulus: & ſi ſectetur ſapientem, ſumet ſcientiam.

*Ex-

* Excogitat iuſtus de domo impij, 12
vt detrahat impios à malo.
* Qui obturat aurem ſuam ad cla- 13
morem pauperis, & ipſe clamabit, &
non exaudietur.
* Munus abſconditum extinguit 14
iras, & donum in ſinu indignatio-
nem maximam.
* Gaudium iuſto eſt facere iudiciū, 15
& pauor operantibus iniquitatem. C
* Vir, qui errauerit à via doctrinæ, 16
in cœtu gigantum commorabitur.
* Qui diligit epulas, in egeſtate erit: 17
qui amat vinum, & pinguia, non di-
tabitur.
* Pro iuſto datur impius: & pro 18
rectis iniquus.
*[u] Melius eſt habitare in terra de- 19
ſerta, quàm cum muliere rixoſa &
iracunda.

[u] *Eccli. 25 c. 22 Infrà 25. d. 24*

* Theſaurus deſiderabilis, & oleum 20
in habitaculo iuſti: & imprudens ho-
mo diſſipabit illud.
* Qui ſequitur iuſtitiam & miſeri- 21
cordiam, inueniet vitam, iuſtitiam,
& gloriam.
* Ciuitatem fortium aſcendit ſa- 22
piens, & deſtruxit robur fiduciæ eius.
* Qui cuſtodit os ſuum, & lin- 23
guam ſuam, cuſtodit ab anguſtiis D
animam ſuam.
* Superbus & arrogans vocatur 24
indoctus, qui in ira operatur ſuper-
biam.
* Deſideria occidunt pigrum: no- 25
luerunt

luerunt enim quidquam manus eius
26 operari : * tota die concupiſcit & de-
ſiderat : qui autem iuſtus eſt, tribuet,
& non ceſſabit.
27 * Hoſtiæ impiorum abominabiles,
quia offeruntur ex ſcelere.
28 * Teſtis mendax peribit : vir obe-
diens loquetur victoriam.
29 * Vir impius procaciter obfirmat
vultum ſuum : qui autem rectus eſt,
corrigit viam ſuam.
30 * Non eſt ſapientia , non eſt pru-
dentia, non eſt conſiliū contra Dñm.
31 * Equus paratur ad diem belli: Do-
minus autem ſalutem tribuit.

CAP. XXII.

*Laus boni nominis: callidus videns malum: ado-
leſcens iuxta viam ſuam: ſeminans iniquita-
tem: deriſorem eiice: diligēs cordis munditiam :
dicit piger, Leo, &c. os aliena: ſtultitia in cor-
de pueri: calumnians pauperem: audienda eſt
ſapientia : vitandi ſponſores : termini anti-
qui ſeruandi : velox in opere ſuo, &c.*

1 MElius eſt nomen bonum , quàm *Eccli.7.*
A diuitiæ multæ : ſuper argentum *a. 1*
& aurum, gratia bona.
2 * Diues & pauper obuiauerunt ſi-
bi : vtriuſque operator eſt Dominus.
3 * Callidus vidit malum, & abſcon-
dit ſe: innocens pertranſiit , & affli-
ctus eſt damno.
4 * Finis modeſtiæ timor Domini,
diuitiæ & gloria & vita.
5 * Arma & gladij in via peruerſi:
cuſtos autem animæ ſuæ longè rece-
dit ab eis.

* Pro-

tuo, & redundabit in labiis tuis,
19 * Vt ſit in Domino fiducia tua, vnde & oſtendi eam tibi hodie.
20 * Ecce deſcripſi eam tibi triplici-
21 ter, in cogitationibus & ſcientia: * vt
oſtenderem tibi firmitatem, & eloquia veritatis, reſpondere ex his illis qui miſerunt te.
22 * Non facias violentiam pauperi,
D quia pauper eſt: neque conteras ege-
23 num in porta: * quia iudicabit Domi-
nus cauſam eius, & configet eos, qui confixerunt animam eius.
24 * Noli eſſe amicus homini iracun-
do, neque ambules cum viro furioſo:
25 * ne forte diſcas ſemitas eius, & ſu-
mas ſcandalum animæ tuæ.
26 * Noli eſſe cum his, qui defigunt
manus ſuas, & qui vades ſe offerunt
27 pro debitis: * ſi enim non habes vn-
de reſtituas, quid cauſæ eſt vt tollat operimentum de cubili tuo?
28 * Ne tranſgrediaris terminos anti-
quos, quos poſuerunt patres tui.
29 * Vidiſti virum velocem in opere
ſuo? coram regibus ſtabit, nec erit ante ignobiles.

CAP. XXIII.

Quomodo ſit edendum cum principe, non appetendæ diuitiæ, nec cibi inuidorum: non opprimendi pupilli: caſtigandus puer: quærenda ſapientia: fugiendi peccatores & gulæ dediti: honorandi parentes: fugienda meretrix & ebrietas.

1 QVando ſederis vt comedas cum
A principe, diligenter attende quæ appo-

appoſita ſunt ante faciem tuam: * & 2
ſtatue cultrum in gutture tuo, ſi tamen habes in poteſtate animã tuam,
* ne deſideres de cibis eius, in quo eſt 3
panis mendacij.
* Noli laborare vt diteris: ſed pru- 4
dentiæ tuæ pone modum.
* Ne erigas oculos tuos ad opes, 5
quas non potes habere: quia facient ſibi pennas quaſi aquilæ, & volabunt in cælum.
* Ne comedas cum homine inui- 6
do, & ne deſideres cibos eius: * quo- 7
niam in ſimilitudinem arioli & coniectoris, æſtimat quod ignorat.
Comede & bibe, dicet tibi: & mens eius non eſt tecum.
* Cibos, quos comederas, euomes: 8
& perdes pulchros ſermones tuos.
* In auribus inſipientium ne lo- 9
quaris: quia deſpicient doctrinam eloquij tui.
* Ne attingas paruulorũ terminos: 10
& agrum pupillorum ne introëas: B
* Propinquus enim illorum fortis 11
eſt: & ipſe iudicabit contra te cauſam illorum.
* Ingrediatur ad doctrinam cor 12
tuum, & aures tuæ ad verba ſcientiæ.
"Supr. 13. d. 24 Eccli. 30. a. 1 * " Noli ſubtrahere à puero diſci- 13
plinam; ſi enim percuſſeris eum virgã, non morietur.
* Tu virga percuties eum: & ani- 14
mam eius de inferno liberabis.
* Fili mi, ſi ſapiens fuerit animus 15
tuus,

16 tuus, gaudebit tecum cor meum: * & exultabunt renes mei, cùm locuta fuerint rectum labia tua.
17 * a Non æmuletur cor tuum peccatores: ſed in timore Domini eſto a Infrà 24 a. 1
18 tota die: * quia habebis ſpem in nouiſſimo, & præſtolatio tua non auferetur.
19 * Audi fili mi, & eſto ſapiens: & dirige in via animum tuum.
20 * Noli eſſe in conuiuiis potatorum,
C nec in comeſſationibus eorum, qui
21 carnes ad veſcendum conferunt: * quia vacantes potibus, & dantes ſymbola conſumentur, & veſtietur pannis dormitatio.
22 * Audi patrem tuum, qui genuit te: & ne contemnas cùm ſenuerit mater tua.
23 * Veritatem eme, & noli vendere ſapientiam, & doctrinam, & intelligentiam.
24 * Exultat gaudio pater iuſti: qui ſapientem genuit, lætabitur in eo.
25 * Gaudeat pater tuus, & mater tua, & exultet quæ genuit te.
26 * Præbe fili mi cor tuum mihi: & oculi tui vias meas cuſtodiant.
27 * Fouea enim profunda eſt meretrix, & puteus anguſtus, aliena.
28 * Inſidiatur in via quaſi latro, & quos incautos viderit, interficiet.
29 * Cui væ? cuius patri væ? cui rixæ?
D cui foueæ? cui ſine cauſa vulnera? cui ſuffuſio oculorum?

* Nónne his, qui commorantur in 30
vino, & ſtudent calicibus epotandis?
* Ne intuearis vinum quando fla- 31
ueſcit, cùm ſplenduerit in vitro color
eius: ingreditur blandè, * ſed in no- 32
uiſſimo mordebit vt coluber, & ſicut
regulus venena diffundet.
* Oculi tui videbunt extraneas, & 33
cor tuum loquetur peruerſa.
* Et eris ſicut dormiens in medio 34
mari, & quaſi ſopitus gubernator, a-
miſſo clauo: * & dices: Verberaue- 35
runt me, ſed non dolui: traxerunt
me, & ego non ſenſi: quando euigi-
labo, & rurſus vina reperiam?

Cap. xxiv.

Aemulatio malorum: ſapientia & eruditio: cogitatio ſtulti: eruendi oppreßi: doctrina vt melle vtendum: non inſidiandum iuſto: caſus inimici: detractores: iuſte iudicandum: nullus verbis lactandus, nec malum malo reddendum; ager pigri: dormitanti pigro venit egeſtas.

Supr. 23. d. 17
NE æmuleris viros malos, nec de- 1
ſideres eſſe cum eis: * quia rapi- 2
nas meditatur mens eorum, & frau- A
des labia eorum loquuntur.
* Sapientia ædificabitur domus, & 3
prudentia roborabitur.
* In doctrina replebuntur cellaria, 4
vniuerſa ſubſtantia pretioſa & pul-
cherrima.
* Vir ſapiens, fortis eſt: & vir do- 5
ctus, robuſtus & validus.
* * Quia cum diſpoſitione initur 6
bellum: & erit ſalus vbi multa con-
ſilia ſunt.

* Ex-

7 * Excelſa ſtulto ſapientia, in porta
non aperiet os ſuum.
8 * Qui cogitat mala facere, ſtultus
vocabitur.
9 * Cogitatio ſtulti peccatum eſt: &
abominatio hominum detractor.
10 * Si deſperaueris laſſus in die an-
guſtiæ: imminuetur fortitudo tua.
11 * * Erue eos, qui ducuntur ad mor- *Pſal.81.
tem: & qui trahuntur ad interitum 4.
liberare ne ceſſes.
12 * Si dixeris: Vires non ſuppetunt:
B qui inſpector eſt cordis, ipſe intelli-
git, & ſeruatorem animæ tuæ nihil
fallit, redderque homini iuxta ope-
ra ſua.
13 * Comede, fili mi, mel, quia bo-
num eſt, & fauum dulciſſimum gut-
turi tuo.
14 * Sic & doctrina ſapientiæ animæ
tuæ: quam cùm inueneris, habebis
in nouiſſimis ſpem, & ſpes tua non
peribit.
15 * Ne inſidieris, & quæras impie-
tatem in domo iuſti, neque vaſtes re-
quiem eius.
16 *Septies enim cadet iuſtus, & reſur-
get: impij autem corruent in malum.
17 * Cùm ceciderit inimicus tuus, ne
gaudeas, & in ruina eius ne exultet
18 cor tuum: * ne fortè videat Domi-
C nus, & diſpliceat ei, & auferat ab eo
iram ſuam.
19 * Ne contendas cum peſſimis, nec
20 æmuleris impios: * quoniam non ha-
R 2 bent

bent futurorum ſpem mali: & lucerna impiorum extinguetur.
* Time Dominum, fili mi, & re- 21
gem: & cum detractoribus non commiſcearis: * quoniam repentè con- 22
ſurget perditio eorum: & ruinam vtriuſque quis nouit?
*Leuit.19 d.15 Deut.1. c.17.&16. d.19 Eccli.42. a.2
* Hæc quoque ſapientibus: * Cog- 23
noſcere perſonam in iudicio non eſt bonum.
* Qui dicunt impio: Iuſtus es: ma- 24
ledicent eis populi, & deteſtabuntur eos tribus.
* Qui arguunt eum, laudabuntur: 25
& ſuper ipſos veniet benedictio.
* Labia deoſculabitur, qui recta 26
verba reſpondet.
* Præpara foris opus tuum, & di- 27
ligenter exerce agrum tuum: vt poſteà ædifices domum tuam.
* Ne ſis teſtis fruſtrà contra pro- 28
ximum tuum: nec lactes quemquam D
labiis tuis.
*Supr.20. d.22
* * Ne dicas: Quomodo fecit mihi, 29
ſic faciam ei: reddam vnicuique ſecundùm opus ſuum.
* Per agrum hominis pigri tranſi- 30
ui, & per vineam viri ſtulti: * & ecce 31
totum repleuerant vrticæ, & operuerant ſuperficiem eius ſpinæ, & maceria lapidum deſtructa erat.
* Quod cùm vidiſſem, poſui in 32
corde meo, & exemplo didici diſciplinam.
* Parum, inquam, dormies, mo- 33
dicum

dicum dormitabis, pauxillum manus
34 conſeres, vt quieſcas: * & veniet tibi
quaſi curſor egeſtas, & mendicitas
quaſi vir armatus.

CAP. XXV.

Gloria Dei & regum: cor regis: rubigo quæ & impietas eſt: ne te exaltes: ne detrahas: ſecreta tua ſerua: mala aurea, & inauris aurea: frigus in meſſe: nubes ſine pluuia: lingua mollis: mel iuuentum: ſagitta acuta: dens putridus: acetum: tinea: benefac inimico: angulus domatis: aqua frigida: fons turbatus: multum mellis comeſtum: vrbs abſque muro.

1 HÆ quoque parabolæ Salomonis,
A quas tranſtulerunt viri Ezechiæ
regis Iuda.
2 * Gloria Dei eſt celare verbum, &
gloria regum inueſtigare ſermonem.
3 * Cælum ſurſum, & terra deorſum,
& cor regum inſcrutabile.
4 * Aufer rubiginem de argento, &
egredietur vas puriſſimum.
5 * Aufer impietatem de vultu regis,
& firmabitur iuſtitia thronus eius.
6 * Ne glorioſus appareas coram rege,
& in loco magnorum ne ſteteris.
7 * Melius eſt enim vt dicatur tibi:
Aſcende huc; quàm vt humilieris coram
principe.
8 * Quæ viderunt oculi tui, ne pro-
B feras in iurgio citò: ne poſteà emendare
non poſſis, cùm dehoneſtaueris
amicum tuum.
9 * Cauſam tuam tracta cum amico
tuo, & ſecretum extraneo ne reueles:
10 * ne fortè inſultet tibi cùm audierit,

& exprobrare non ceſſet.
Gratia & amicitia liberant: quas tibi ſerua, ne exprobrabilis fias.
* Mala aurea in lectis argenteis, qui 11
loquitur verbum in tempore ſuo.
* Inauris aurea, & margaritum 12
fulgens, qui arguit ſapientem, & aurem obedientem.
* Sicut frigus niuis in die meſſis, 13
ita legatus fidelis ei, qui miſit eum, animam ipſius requieſcere facit.
* Nubes, & ventus, & pluuiæ non 14
ſequentes, vir glorioſus, & promiſſa non complens.
*Supr. 15. a.1 * a Patientia lenietur princeps, & 15
lingua mollis confringet duritiam. C
* Mel inueniſti, comede quod ſuffi- 16
cit tibi, ne forte ſatiatus euomas illud.
* Subtrahe pedem tuum de domo 17
proximi tui, nequando ſatiatus oderit te.
* Iaculum, & gladius, & ſagitta acu- 18
ta, homo qui loquitur contra proximum ſuum falſum teſtimonium.
* Dens putridus, & pes laſſus, qui 19
ſperant ſuper infideli in die anguſtiæ,
* & amittit pallium in die frigoris. 20
Acetum in nitro, qui cantat carmina cordi peſſimo.
Sicut tinea veſtimento, & vermis ligno: ita triſtitia viri nocet cordi.
*Rom. 12. b.20 * a Si eſurierit inimicus tuus, ciba 21
illum: ſi ſitierit, da ei aquam bibere:
* prunas enim congregabis ſuper ca- 22
put eius, & Dominus reddet tibi. D
* Ven-

23 * Ventus aquilo diſſipat pluuias, & facies triſtis linguam detrahentem.
24 * ª Melius eſt ſedere in angulo do- ªSupr.21.
matis, quàm cum muliere litigioſa, b.9
& in domo communi.
25 * Aqua frigida animæ ſitienti, & nuntius bonus de terra longinqua.
26 * Fons turbatus pede, & vena corrupta, iuſtus cadens coram impio.
27 * Sicut qui mel multum comedit,
non eſt ei bonum: ª ſic qui ſcrutator ªEccli.3.
eſt maieſtatis, opprimetur à gloria. c.22
28 * Sicut vrbs patens & abſque murorum ambitu; ita vir qui non poteſt in loquendo cohibere ſpiritum ſuum.

Cap. XXVI.

Gloria in ſtulto: auis volans: flagellum equo: reſpondere ſtulto: nuntius ſtultus: parabola ſtulti: honor inſipientis: imponens ſtulto ſilentium: canis ad vomitum: ſapiens proprio iudicio: commiſceri rixa: nocens amico: ſuſurro: iracundus: labia tumentia: inimicus operiens odium: fodiens foueam: lingua fallax.

1 Quomodo nix in æſtate, & plu-
A uiæ in meſſe; ſic indecens eſt
ſtulto gloria.
2 * Sicut auis ad alia tranſuolans, & paſſer quò libet vadens: ſic maledictum fruſtrà prolatum in quempiam ſuperueniet.
3 * Flagellum equo, & camus aſino, & virga in dorſo imprudentium.
4 * Ne reſpondeas ſtulto iuxta ſtultitiam ſuam, ne efficiaris ei ſimilis.
5 * Reſponde ſtulto iuxta ſtultitiam ſuam, ne ſibi ſapiens eſſe videatur.

* Claudus pedibus, & iniquitatem 6
bibens, qui mittit verba per nuntium
ſtultum.
* Quomodo pulchras fruſtrà ha- 7
bet claudus tibias: ſic indecens eſt in B
ore ſtultorum parabola.
* Sicut qui mittit lapidem in acer- 8
uum Mercurij: ita qui tribuit inſi-
pienti honorem.
* Quomodo ſi ſpina naſcatur in 9
manu temulenti: ſic parabola in ore
ſtultorum.
* Iudiciũ determinat cauſas: & qui 10
imponit ſtulto ſilentium, iras mitigat.
"1.Petr.2. d.22 * " Sicut canis, qui reuertitur ad 11
vomitum ſuum, ſic imprudens, qui
iterat ſtultitiam ſuam.
* Vidiſti hominem ſapientem ſibi 12
videri? magis illo ſpem habebit in-
ſipiens.
* Dicit piger: Leo eſt in via, & 13
leæna in itineribus: * ſicut oſtium 14
vertitur in cardine ſuo, ita piger in
lectulo ſuo.
"Supr.19. d.24 * " Abſcondit piger manum ſub 15
aſcella ſua, & laborat ſi ad os ſuum C
eam conuerterit.
* Sapientior ſibi piger videtur ſe- 16
ptem viris loquentibus ſententias.
* Sicut qui apprehendit auribus ca- 17
nem, ſic qui tranſit impatiens, &
commiſcetur rixæ alterius.
* Sicut noxius eſt qui mittit ſagittas, 18
& lanceas in mortem: * ita vir, qui 19
fraudulenter nocet amico ſuo: & cùm
fuerit

fuerit deprehenſus, dicit: Ludens feci.
20 * Cùm defecerint ligna, extinguetur ignis: & ſuſurrone ſubtracto, iurgia conquieſcent.
21 * Sicut carbones ad prunas, & ligna ad ignem, " ſic homo iracundus "Supr. 15. c. 18
ſuſcitat rixas.
22 * Verba ſuſurronis quaſi ſimplicia,
D & ipſa perueniunt ad intima ventris.
23 * Quomodo ſi argento ſordido ornare velis vas fictile, ſic labia tumentia cum peſſimo corde ſociata.
24 * Labiis ſuis intelligitur inimicus, cùm in corde tractauerit dolos.
25 * Quando ſubmiſerit vocem ſuam, ne credideris ei: quoniam ſeptem nequitiæ ſunt in corde illius.
26 * Qui operit odium fraudulenter, reuelabitur malitia eius in concilio.
27 * Qui fodit foueam, incidet in eam: & qui voluit lapidem, reuertetur ad eum.
28 * Lingua fallax non amat veritatem: & os lubricum operatur ruinas.

CAP. XXVII.

**Non gloriandum in craſtinum: ne teipſum laudaueris: ira ſtulti quàm ſit grauis: manifeſta correctio: vulnera diligentis: anima ſaturata: vicinus iuxtà: ſpondens pro extraneo: litigioſa mulier: infernus inſatiabilis: probatur homo ore laudantis: ſtultus contuſus: vultum pecoris agnoſce: lac caprarum in cibum.*

1
A NE glorieris in craſtinū, ignorans quid ſuperuentura pariat dies.
2 *Laudet te alienus, & non os tuum; extraneus, & non labia tua.

"Eccli.22. b.17 * " Graue eſt ſaxum, & oneroſa 3
arena: ſed ira ſtulti vtroque grauior.
* Ira non habet miſericordiam, nec 4
erumpens furor: & impetum conci-
tati ferre quis poterit?
* Melior eſt manifeſta correptio, 5
quàm amor abſconditus.
* Meliora ſunt vulnera diligentis, 6
quàm fraudulenta oſcula odientis.
"Iob 6. b.7 * "Anima ſaturata calcabit fauum: 7
& anima eſuriens etiam amarum pro
dulci ſumet.
*Sicut auis tranſmigrãs de nido ſuo, 8
ſic vir qui derelinquit locum ſuum. B
* Vnguento & variis odoribus de- 9
lectatur cor: & bonis amici conſiliis
anima dulcoratur.
* Amicum tuum, & amicum patris 10
tui ne dimiſeris: & domum fratris tui
ne ingrediaris in die afflictionis tuæ.
Melior eſt vicinus iuxtà, quàm fra-
ter procul.
* Stude ſapientiæ fili mi, & lætifi- 11
ca cor meum, vt poſſis exprobranti
reſpondere ſermonem.
* Aſtutus videns malum, abſcon- 12
ditus eſt: paruuli trãnſeuntes ſuſti- C
nuerunt diſpendia.
"Supr.20. c.16 * " Tolle veſtimentum eius, qui 13
ſpopondit pro extraneo: & pro alie-
nis, aufer ei pignus.
* Qui benedicit proximo ſuo voce 14
grandi, de nocte conſurgens maledi-
centi ſimilis erit.
"Supr.19. b.13 * " Tecta perſtillantia in die frigo- 15
ris,

ris, & litigioſa mulier comparantur:
16 *qui retinet eam, quaſi qui ventum teneat, & oleum dexteræ ſuæ vocabit.
17 * Ferrum ferro exacuitur, & homo exacuit faciem amici ſui.
18 * Qui ſeruat ficum, comedet fructus eius: & qui cuſtos eſt domini ſui, glorificabitur.
19 * Quomodo in aquis reſplendent vultus proſpicientium, ſic corda hominum manifeſta ſunt prudentibus.
20 * " Infernus & perditio numquam implentur: ſimiliter & oculi hominum inſatiabiles. "Eccli.14.b.10
21 * "Quomodo probatur in conflatorio argentum, & in fornace aurum: ſic probatur homo ore laudantis. "Supr.17.a.3
D Cor iniqui inquirit mala, cor autem rectum inquirit ſcientiam.
22 * Si contuderis ſtultum in pila quaſi ptiſanas feriente deſuper pilo, non auferetur ab eo ſtultitia eius.
23 * Diligenter agnoſce vultum pecoris tui, tuoſque greges conſidera:
24 * Non enim habebis iugiter poteſtatem: ſed corona tribuetur in generationem & generationem.
25 * Aperta ſunt prata, & apparuerunt herbæ virentes, & collecta ſunt fœna de montibus.
26 * "Agni ad veſtimentum tuum: & hœdi, ad agri pretium. "1.Tim.6.b.8
27 * Sufficiat tibi lac caprarum in cibos tuos, & in neceſſaria domus tuæ, & ad victum ancillis tuis.

CAP.

CAP. XXVIII.

De fuga impij & ſecuritate iuſti : propter peccata terræ multi principes eius : pauper pauperem calumnians : pauper ſupplex, & diues prauus : nolens audire legem : exultatio impiorum : abſcondens ſcelera ſua : beatus ſemper pauidus : princeps impius vt leo : dux indigens prudentia : terram ſuam operans : à patre ſubtrahens.

FVgit impius, nemine perſequen- 1
te : iuſtus autem quaſi leo confi- A
dens, abſque terrore erit.
* Propter peccata terræ multi prin- 2
cipes eius: & propter hominis ſapien-
tiam, & horum ſcientiam quæ dicun-
tur, vita ducis longior erit.
* Vir pauper calumnians paupe- 3
res, ſimilis eſt imbri vehementi, in
quo paratur fames.
* Qui derelinquunt legem, laudant 4
impium : qui cuſtodiunt, ſuccendun-
tur contra eum.
* Viri mali non cogitant iudicium: 5
qui autem inquirunt Dominum, a-
nimaduertunt omnia.
a Sup. 19. a. 1 *a Melior eſt pauper ambulans in 6
ſimplicitate ſua, quàm diues in prauis
itineribus.
* Qui cuſtodit legem, filius ſapiens 7
eſt : qui autem comeſſatores paſcit, B
confundit patrem ſuum.
* Qui coaceruat diuitias vſuris & 8
fœnore, liberali in pauperes congre-
gat eas.
* Qui declinat aures ſuas ne audiat 9
legem, oratio eius erit execrabilis.

* Qui

10 * Qui decipit iuſtos in via mala, in
interitu ſuo corruet: & ſimplices poſ-
ſidebunt bona eius.
11 * Sapiens ſibi videtur vir diues: pau-
per autem prudens ſcrutabitur eum.
12 * In exultatione iuſtorum multa
gloria eſt: regnantibus impiis ruinæ
hominum.
13 * Qui abſcondit ſcelera ſua, non
dirigetur: qui autem confeſſus fuerit,
& reliquerit ea, miſericordiam con-
ſequetur.
14 * Beatus homo, qui ſemper eſt pa-
uidus: qui verò mentis eſt duræ, cor-
ruet in malum.
15 *Leo rugiens, & vrſus eſuriens, prin-
ceps impius ſuper populũ pauperem.
16 * Dux indigens prudentia, multos
C opprimet per calumniam: qui autem
odit auaritiam: longi fient dies eius.
17 * Hominem, qui calumniatur ani-
mæ ſanguinem, ſi vſque ad lacum
fugerit, nemo ſuſtinet.
18 * Qui ambulat ſimpliciter, ſaluus
erit: qui peruerſis graditur viis, con-
cidet ſemel.
19 * " Qui operatur terram ſuam, ſa- "*Sup.* 12.
tiabitur panibus: qui autem ſectatur *b.* 11
otium, replebitur egeſtate. *Eccli.* 20. *d.* 30
20 * Vir fidelis multùm laudabitur:
" qui autem feſtinat ditari, non erit "*Sup.* 13.
innocens. *b.* 11. & 20
21 * Qui cognoſcit in iudicio faciem, *c.* 21
non benefacit: iſte & pro buccella pa-
nis deſerit veritatem.

* Vir

* Vir, qui feſtinat ditari, & aliis in- 22
uidet, ignorat quòd egeſtas ſuperue- D
niet ei.
* Qui corripit hominem, gratiam 23
poſteà inueniet apud eum, magis
quàm ille, qui per linguæ blandimen-
ta decipit.
* Qui ſubtrahit aliquid à patre ſuo, 24
& à matre, & dicit hoc non eſſe pec-
catum, particeps homicidæ eſt.
* Qui ſe iactat, & dilatat, iurgia cōci- 25
tat: qui verò ſperat in Dño, ſanabitur.
* Qui confidit in corde ſuo, ſtultus
eſt: qui autem graditur ſapienter, ipſe 26
ſaluabitur.
* Qui dat pauperi, non indigebit:
qui deſpicit deprecantem, ſuſtinebit 27
penuriam.
* Cùm ſurrexerint impij, abſcon-
dentur homines: cùm illi perierint, 28
multiplicabuntur iuſti.

CAP. XXIX.

Non audiens corripiẽtem: multiplicatio iuſtorum: amor ſapientiæ: rex iuſtus: blandus amicus: peſtilentes: contendere cum ſtulto: viri ſanguinum totum proferens ſpiritum: verba mendacij: pauper & creditor: rex iuſtus: correctio: multiplicatio impiorum: erudi filium: prophetia: velox ad loquendum: delicate ſeruum nutriens: iracundus: ſuperbus: cum fure participans: timens hominem: iuſti abominantur impium, & e diuerſo.

VIro, qui corripientem dura ceruice contemnit, repentinus ei ſuper- 1
ueniet interitus: & eum ſanitas nō A
ſequetur.

* In

2 * In multiplicatione iuſtorum læ-
tabitur vulgus: cùm impij ſumpſerint
principatum, gemet populus.
3 * Vir, qui amat ſapientiam, lætifi-
cat patrem ſuum: " qui autem nutrit "Luce 15
ſcorta, perdet ſubſtantiam. c. 13
4 * Rex iuſtus erigit terram, vir aua-
rus deſtruet eam.
5 * Homo, qui blandis fictíſque ſer-
monibus loquitur amico ſuo, rete ex-
pandit greſſibus eius.
6 * Peccantem virum iniquum inuol-
uet laqueus: & iuſtus laudabit atque
gaudebit.
7 * Nouit iuſtus cauſam pauperum:
B impius ignorat ſcientiam.
8 * Homines peſtilentes diſſipant ci-
uitatem: ſapientes verò auertunt fu-
rorem.
9 * Vir ſapiens, ſi cum ſtulto conten-
derit, ſiue iraſcatur, ſiue rideat, non
inueniet requiem.
10 * Viri ſanguinum oderunt ſimpli-
cé: iuſti autem quærunt animam eius.
11 * Totum ſpiritũ ſuũ profert ſtultus:
ſapiens differt, & reſeruat in poſterũ.
12 * Princeps, qui libenter audit verba
mendacij, omnes miniſtros habet im-
pios.
13 * Pauper & creditor obuiauerunt
ſibi: vtriuſque illuminator eſt Dñs
14 * Rex qui iudicat in veritate pau-
peres, thronus eius in æternum fir-
mabitur.
15 * Virga atque correptio tribuit ſa-
pien-

pientiam: puer autem, qui dimitti- C
tur voluntati ſuæ, confundit matrem
ſuam.
* In multiplicatione impiorũ mul- 16
tiplicabuntur ſcelera: & iuſti ruinas
eorum videbunt.
* Erudi filium tuum, & refrigera- 17
bit te, & dabit delicias animæ tuæ.
* Cùm prophetia defecerit, diſſipa- 18
bitur populus: qui verò cuſtodit le-
gem, beatus eſt.
* Seruus verbis non poteſt erudiri: 19
quia quod dicis intelligit, & reſpon-
dere contemnit.
* Vidiſti hominem velocem ad lo- 20
quendum? ſtultitia magis ſperanda
eſt, quàm illius correptio.
* Qui delicatè à pueritia nutrit ſer- 21
uum ſuum, poſteà ſentiet eum con-
tumacem.
* Vir iracundus prouocat rixas: & 22
qui ad indignandum facilis eſt, erit D
ad peccandum procliuior.
a Iob 22. d. 29 * a Superbum ſequitur humilitas: 23
& humilem ſpiritu ſuſcipiet gloria.
* Qui cum fure participat, odit a- 24
nimam ſuam: adiurantem audit, &
non indicat.
* Qui timet hominem, citò cor- 25
ruet: qui ſperat in Domino, ſuble-
uabitur.
* Multi requirunt faciem princi- 26
pis: & iudicium à Domino egredi-
tur ſingulorum.
* Abominantur iuſti virũ impium: 27
&

& abominantur impij eos, qui in re-
cta ſunt via.
Verbum cuſtodiens filius, extra
perditionem erit.

Cap. xxx.

Homo Deo vicinus iudicat ſe inſipientem, & opera Dei incomprehenſibilia: ſermo Dei ignitus, cui nihil addendum: deprecatur vanitatem, verba mendacij, mendicitatem & diuitias: non accuſandus ſeruus apud dominum ſuum: aliquot generationes execrabiles: duæ ſanguiſugæ: tria inſaturabilia: oculus patrem ſubſannans: tria difficilia: per tria mouetur terra: quatuor minima terræ: tria benè gradientia: vehementer emungens.

1 VErba Congregantis filij Vomen-
A tis.
Viſio, quam locutus eſt vir, cum
quo eſt Deus, & qui Deo ſecum mo-
rante confortatus, ait:
2 * Stultiſſimus ſum virorum, & ſa-
pientia hominum non eſt mecum.
3 * Non didici ſapientiam, & non
noui ſcientiam ſanctorum.
4 * Quis aſcendit in cælum atque de-
ſcendit? quis continuit ſpiritum in
manibus ſuis? quis colligauit aquas
quaſi in veſtimento? quis ſuſcitauit
omnes terminos terræ? quod nomẽ eſt
eius, & quod nomen filij eius, ſi noſti?
5 * a Omnis ſermo Dei ignitus, cly- a Pſal. 11.
6 peus eſt ſperantibus in ſe: * b ne addas b.7
quidquam verbis illius, & arguaris, b Deut.4.
inueniariſque mendax. a.2. & 12.
7 * Duo rogaui te, ne deneges mihi d.32
B antequam moriar.

* Vanitatem, & verba mendacia 8
longe fac à me.
Mendicitatem, & diuitias ne dede-
ris mihi: tribue tantùm victui meo
neceſſaria: * ne fortè ſatiatus illiciar 9
ad negandum, & dicam: Quis eſt
Dominus? aut egeſtate compulſus
furer, & periurem nomen Dei mei.
* Ne accuſes ſeruum ad dominum 10
ſuum, ne fortè maledicat tibi, &
corruas.
* Generatio, quæ patri ſuo maledi- 11
cit, & quæ matri ſuæ non benedicit.
* Generatio, quę ſibi mũda videtur, 12
& tamē non eſt lota à ſordibus ſuis.
* Generatio, cuius excelſi ſunt ocu- 13
li, & palpebræ eius in alta ſurrectæ.
* Generatio, quæ pro dentibus gla- 14
dios habet, & commandit molaribus
ſuis, vt comedat inopes de terra, &
pauperes ex hominibus.
* Sanguiſugæ duæ ſunt filiæ, dicen- 15
tes: Affer, affer.
Tria ſunt inſaturabilia, & quar- C
tum, quod numquam dicit: Sufficit.
* Infernus, & os vuluæ, & terra, 16
quæ non ſatiatur aqua: ignis verò
numquam dicit: Sufficit.
* Oculum, qui ſubſannat patrem, 17
& qui deſpicit partum matris ſuæ,
effodiant eum corui de torrentibus,
& comedant eum filij aquilæ.
* Tria ſunt difficilia mihi, & quar- 18
tum penitus ignoro.
* Viam aquilæ in cælo, viam colu- 19
bri

bri ſuper petram, viam nauis in
medio mari, & viam viri in adole-
ſcentia.
20 * Talis eſt via mulieris adulteræ,
quæ comedit, & tergens os ſuum di-
cit: Non ſum operata malum.
21 * Per tria mouetur terra, & quar-
tum non poteſt ſuſtinere:
22 * Per ſeruum cùm regnauerit: per
ſtultum cùm ſaturatus fuerit cibo:
23 * per odioſam mulierem cùm in ma-
trimonio fuerit aſſumpta: & per
ancillam cùm fuerit heres dominæ
ſuæ.
24 * Quattuor ſunt minima terræ, &
ipſa ſunt ſapientiora ſapientibus:
25 * Formicæ, populus infirmus, qui
26 præparat in meſſe cibum ſibi: * lepu-
ſculus, plebs inualida, qui collocat in
27 petra cubile ſuum: * regem locuſta
non habet, & egreditur vniuerſa per
28 turmas ſuas: * ſtellio manibus nititur,
& moratur in ædibus regis.
29 * Tria ſunt, quæ bene gradiuntur,
& quartum, quod incedit feliciter:
30 * Leo fortiſſimus beſtiarum, ad
31 nullius pauebit occurſum: * gallus
ſuccinctus lumbos: & aries: nec eſt
rex, qui reſiſtat ei.
32 * Eſt qui ſtultus apparuit poſtquam
eleuatus eſt in ſublime: ſi enim intel-
lexiſſet, ori ſuo impoſuiſſet manum.
33 * Qui autem fortiter premit vbera
ad eliciendum lac, exprimit butyrũ:
& qui vehementer emungit, elicit

ſanguinem: & qui prouocat iras, producit diſcordias.

CAP. XXXI.

Exhortatur ne mulieribus dederis ſubſtantiam tuam, nec regibus vinum, ſed mœrētibus: aperi os tuum muto: vindica inopem: laus & raritas mulieris fortis: pulchritudo fallax gratia.

VErba Lamuelis regis. Viſio, qua 1
erudiuit eum mater ſua.
* Quid dilecte mi, quid dilecte vte- 2
ri mei, quid dilecte votorum meorum?
* Ne dederis mulieribus ſubſtan- 3
tiam tuam, & diuitias tuas ad delendos reges.
* Noli regibus, ô Lamuel, noli regi- 4
bus dare vinum: quia nullum ſecretum eſt vbi regnat ebrietas. * & ne 5
fortè bibant, & obliuiſcantur iudiciorum, & mutent cauſam filiorum pauperis.
* Date ſiceram mœrentibus, & vi- 6
num his qui amaro ſunt animo: * bi- 7
bant, & obliuiſcantur egeſtatis ſuæ, & doloris ſui non recordentur amplius.
* Aperi os tuum muto, & cauſis 8
omnium filiorum qui pertranſeunt:
* aperi os tuum, decerne quod iuſtum 9
eſt, & iudica inopem & pauperem.
* Mulierem fortem quis inueniet? 10
procul, & de vltimis finibus pretium B
eius.
* Confidit in ea cor viri ſui, & ſpo- 11
liis non indigebit.

*Red-

12 * Reddet ei bonum, & non malum, omnibus diebus vitæ ſuæ.
13 * Quæſiuit lanam & linum, & operata eſt conſilio manuum ſuarum.
14 * Facta eſt quaſi nauis inſtitoris, de longè portans panem ſuum.
15 * Et de nocte ſurrexit; deditque prædam domeſticis ſuis, & cibaria ancillis ſuis.
16 * Cōſiderauit agrum, & emit eum: de fructu manuum ſuarum plantauit vineam.
17 * Accinxit fortitudine lumbos ſuos, & roborauit brachium ſuum.
18 * Guſtauit & vidit quia bona eſt negotiatio eius: non extinguetur in nocte lucerna eius.
19 * Manum ſuam miſit ad fortia,
C & digiti eius apprehenderunt fuſum.
20 * Manum ſuam aperuit inopi, & palmas ſuas extendit ad pauperem.
21 * Non timebit domui ſuæ à frigoribus niuis: omnes enim domeſtici eius veſtiti ſunt duplicibus.
22 * Stragulatam veſtem fecit ſibi: byſſus & purpura indumentum eius.
23 * Nobilis in portis vir eius, quando ſederit cum ſenatoribus terræ.
24 * Sindonem fecit, & vendidit, & cingulum tradidit Chananæo.
25 * Fortitudo & decor indumentum eius, & ridebit in die nouiſſimo.
26 * Os ſuum aperuit ſapientiæ, & lex clementiæ in lingua eius.

5 num ſtat. * Oritur ſol, & occidit, &
ad locum ſuum reuertitur: ibíque re-
6 naſcens,* gyrat per Meridiem, & fle-
ctitur ad Aquilonem: luſtrans vni-
uerſa in circuitu pergit ſpiritus, & in
7 circulos ſuos reuertitur.* Omnia flu-
mina intrant in mare, & mare non
redundat: ad locum, vnde exeunt flu-
mina, reuertuntur vt iterùm fluant.
8 * Cunctæ res difficiles: non poteſt eas
homo explicare ſermone. Non ſatu-
ratur oculus viſu, nec auris auditu
9 impletur.* Quid eſt quod fuit? ipſum
quod futurum eſt. quid eſt quod fa-
ctum eſt? ipſum quod faciendum eſt.
10 * Nihil ſub ſole nouum, nec valet
C quiſquam dicere: Ecce hoc recens eſt:
iã enim præceſſit in ſæculis, quæ fue-
11 runt ante nos.*Non eſt priorum me-
moria: ſed nec eorum quidem, quæ
poſteà futura ſunt, erit recordatio à-
pud eos, qui futuri ſunt in nouiſſi-
12 mo.* Ego Eccleſiaſtes fui rex Iſrael
13 in Ieruſalem, * & propoſui in animo
meo quærere & inueſtigare ſapienter
de omnibus, quę fiunt ſub ſole. Hanc
occupationem peſſimam dedit Deus
filiis hominum, vt occuparentur in
14 ea. * Vidi cuncta, quæ fiunt ſub ſole;
D & ecce vniuerſa vanitas, & afflictio
15 ſpiritus.* Peruerſi difficilè corrigun-
tur, & ſtultorum infinitus eſt nume-
16 rus. * Locutus ſum in corde meo, di-
cens: Ecce magnus effectus ſum, &
præceſſi omnes ſapientia, qui fuerunt

ante me in Ieruſalem: & mens mea
contemplata eſt multa ſapienter, &
didici. * Dedique cor meum vt ſci- 17
rem prudentiam atque doctrinam,
erroreſque & ſtultitiam: & agnoui
quòd in his quoque eſſet labor, & af-
flictio ſpiritus: * eò quòd in multa 18
ſapientia, multa ſit indignatio: & qui
addit ſcientiam, addit & laborem.

CAP. II.

In affluentia deliciarum, diuitiarum, ædificiorum, & in horum labore eſt vanitas & afflictio ſpiritus: dicit etiam quanta ſit vanitatie congregare futuro heredi, qui qualis futurus ſit ignoratur.

DIxi ego in corde meo: Vadam, & 1
affluam deliciis, & fruar bonis. A
Et vidi quòd hoc quoque eſſet vani-
tas. * Riſum reputaui errorē: & gau- 2
dio dixi: Quid fruſtrà deciperis?
* Cogitaui in corde meo abſtrahere à 3
vino carnem meam, vt animū meum
transferrem ad ſapientiam, deuita-
remque ſtultitiam, donec viderem
quid eſſet vtile filiis hominum: quo
facto opus eſt ſub ſole numero dierū
vitæ ſuæ. * Magnificaui opera mea, 4
ædificaui mihi domos, & plantaui
vineas, * feci hortos, & pomaria, & 5
conſeui ea cuncti generis arboribus,
* & extruxi mihi piſcinas aquarum, 6
vt irrigarem ſiluam lignorum germi-
nantium, * poſſedi ſeruos & ancillas, 7
multamque familiam habui, armen- B
ta quoque, & magnos ouium greges,
vltra

vltra omnes qui fuerunt ante me in
8 Ieruſalem: * coaceruaui mihi argen-
tum, & aurum, & ſubſtantias regum,
ac prouinciarum: feci mihi cantores,
& cantatrices, & delicias filiorum ho-
minum, ſcyphos & vrceos in mini-
9 ſterio ad vina fundenda: * & ſuper-
greſſus ſum opibus omnes, qui ante
me fuerũt in Ieruſalẽ: ſapientia quo-
10 que perſeuerauit mecum.* Et omnia,
quæ deſiderauerunt oculi mei, non
negaui eis: nec prohibui cor meum
quin omni voluptate frueretur, & ob-
lectaret ſe in his, quæ præparaueram:
& hanc ratus ſum partem meam, ſi
11 vterer labore meo. * Cumq́ue me cõ-
C uertiſſem ad vniuerſa opera, quæ fe-
cerant manus meæ, & ad labores, in
quibus fruſtrà ſudauerã, vidi in om-
nibus vanitatẽ & afflictionem animi,
12 & nihil permanere ſub ſole. * Tranſ-
iui ad contemplandam ſapientiam,
erroreſq́ue & ſtultitiam (quid eſt in-
quam, homo, vt ſequi poſſit regẽ Fa-
13 ctorem ſuum?)* & vidi quòd tantum
præcederet ſapientia ſtultitiam, quan-
14 tum differt lux à tenebris.* " Sapien- " *Infrà 8. a.1*
tis oculi in capite eius: ſtultus in tene- *Prou.17. d.24*
bris ambulat: & didici quòd vnus
15 vtriuſque eſſet interitus. * Et dixi in
corde meo: Si vnus & ſtulti & meus
occaſus erit, quid mihi prodeſt quòd
maiorem ſapientiæ dedi operam? Lo-
cutuſq́ue cum mente mea, animad-
uerti quòd hoc quoque eſſet vanitas.

* Non enim erit memoria ſapientis 16
ſimiliter vt ſtulti in perpetuũ, & futu-
ra tempora obliuione cuncta pariter
operient: moritur doctus ſimiliter vt
indoctus. * Et idcircò tæduit me vitæ 17
meæ, vidérem mala vniuerſa eſſe ſub D
ſole, & cuncta vanitatem & afflictio-
nem ſpiritus: * Rurſus deteſtatus ſum 18
omnem induſtriam meam, qua ſub
ſole ſtudioſiſſimè laboraui, habiturus
heredem poſt me, * quem ignoro, v- 19
trùm ſapiens an ſtultus futurus ſit, &
dominabitur in laboribus meis, qui-
bus deſudaui & ſollicitus fui, & eſt
quidquam tam vanum? * Vnde ceſ- 20
ſaui, renuntiauitque cor meum vltrà
laborare ſub ſole. * Nam cùm alius 21
laboret in ſapientia, & doctrina, &
ſollicitudine, homini otioſo quæſita
dimittit: & hoc ergo, vanitas, & ma-
gnum malum. * Quid enim proderit 22
homini de vniuerſo labore ſuo, & af-
flictione ſpiritus, qua ſub ſole crucia-
tus eſt? * Cuncti dies eius doloribus 23
& ærumnis pleni ſunt, nec per no-
ctem mente requieſcit: & hoc nónne
vanitas eſt? * Nónne melius eſt come- 24
dere & bibere, & oſtendere animæ
ſuæ bona de laboribus ſuis? & hoc de
manu Dei eſt. * Quis ita deuorabit, & 25
delicijs affluet vt ego? * Homini bo- 26
no in conſpectu ſuo dedit Deus ſa-
pientiam, & ſcientiam, & lætitiam:
peccatori autem dedit afflictionem,
& curam ſuperfluam, vt addat, &
con-

congreget, & tradat ei qui placuit
Deo: ſed & hoc vanitas eſt, & caſſa
ſolicitudo mentis.

CAP. III.

Quòd omnia ſuo proueniant tempore & tranſeant, quodq; in nullis his fluxis ſit mentis quies: vnus quoque ſit hominis ac iumentorum interitus.

1 OMnia tempus habent, & ſuis ſpa-
A tijs tranſeunt vniuerſa ſub cælo.
2 *Tempus naſcendi, & tempus mo-
riendi.
Tempus plantandi, & tempus euel-
lendi quod plantatum eſt.
3 * Tempus occidendi, & tempus ſa-
nandi.
Tempus deſtruendi, & tempus æ-
dificandi.
4 * Tempus flendi, & tempus ridẽdi.
Tẽpus plangendi, & tẽpus ſaltandi.
5 * Tempus ſpargendi lapides, &
tempus colligendi.
Tempus amplexandi, & tempus
longè fieri ab amplexibus.
6 * Tempus acquirendi, & tempus
perdendi.
B Tempus cuſtodiendi, & tempus ab-
ijciendi.
7 * Tempus ſcindendi, & tempus
conſuendi.
Tempus tacendi, & tẽpus loquendi.
8 * Tempus dilectionis, & tẽpus odij.
Tempus belli, & tempus pacis.
9 * Quid habet ampliùs homo de la-
bore ſuo?

* Vidi

* Vidi afflictioné, quam dedit Deus 10
filijs hominum, vt diſtendantur in ea.
* Cūcta fecit bona in tempore ſuo, 11
& mundum tradidit diſputationi eorum, vt non inueniat homo opus,
quod operatus eſt Deus ab initio vſque ad finem. *Et cognoui quòd non 12
eſſet melius niſi lætari, & facere benè
in vita ſua. * Omnis enim homo, qui 13
comedit & bibit, & videt bonū de labore ſuo, hoc donum Dei eſt. *Didici 14
quòd omnia opera, quæ fecit Deus,
perſeuerent in perpetuum: non poſſumus eis quidquam addere, nec auferre, quæ fecit Deus vt timeatur.
* Quod factum eſt, ipſum permanet: 15
quæ futura ſunt, iam fuerūt: & Deus
inſtaurat quod abijt. * Vidi ſub ſole 16
in loco iudicij impietatem, & in loco
iuſtitiæ iniquitatem. * Et dixi in corde meo: Iuſtum & impium iudicabit 17
Deus, & tempus omnis rei tunc erit.
* Dixi in corde meo de filijs hominum, vt probaret eos Deus, & oſtenderet ſimiles eſſe beſtijs. * Idcircò vnus interitus eſt hominis & iumentorum, & æqua vtriuſque conditio:
ſicut moritur homo, ſic & illa moriuntur: ſimiliter ſpirant omnia, &
nihil habet homo iumento amplius:
cuncta ſubiacent vanitati, * & omnia 20
pergunt ad vnum locum: de terra factaſunt, & in terram pariter reuertūtur. * Quis nouit ſi ſpiritus filiorum 21
Adam aſcendat ſurſum: & ſi ſpiritus
iumen-

22 iumentorum deſcendat deorſum? * Et
deprehédi nihil eſſe melius quàm læ-
tari hominem in opere ſuo, & hanc
eſſe partem illius. Quis enim eum ad-
ducet, vt poſt ſe futura cognoſcat?

CAP. IV.

Vanitatem huius vitæ arguit ſapiens ex innocentum oppreßione, & quòd induſtria humana ſit inuidiæ obnoxia: item quòd ſtultus ſecurè in otio agit, alio qui heredem non habet theſaurizante: explicat commoda ſocietatis, regum regnorumque vanitatem, & obedientiam præfert ſtultorum victimis.

1 VErti me ad alia, & vidi calũnias,
A quæ ſub ſole geruntur, & lacry-
mas innocentiũm, & neminem con-
ſolatorem: nec poſſe reſiſtere eorum
violentiæ, cũctorum auxilio déſtitu-
2 tos. * Et laudaui magis mortuos, quã
3 viuentes: * & feliciorem vtroque iu-
dicaui, qui necdum natus eſt, nec vi-
4 dit mala quæ ſub ſole fiunt. * Rur-
ſum contemplatus ſum omnes labo-
res hominum, & induſtrias animad-
uerti patere inuidiæ proximi: & in
hoc ergo vanitas, & cura ſuperflua
5 eſt. * Stultus complicat manus ſuas,
6 & comedit carnes ſuas, dicens: * Me-
B lior eſt pugillus cũ requie, quàm ple-
na vtraque manus cum labore, & af-
7 flictione animi. * Conſiderans repe-
8 ri & aliam vanitatem ſub ſole: * vnus
eſt, & ſecundum non habet, non fi-
lium, non fratrem, & tamen laborare
nòn ceſſat, nec ſatiantur oculi eius
diuitiis: nec recogitat, dicens: Cui
laboro,

laboro, & fraudo animam meam
bonis? in hoc quoque vanitas eſt,
& afflictio peſſima. * Melius eſt er- 9
go duos eſſe ſimul, quàm vnum:
habent enim emolumentum ſocieta-
tis ſuæ: * ſi vnus ceciderit, ab alte- 10
rò fulcietur. væ ſoli: quia cùm ce- C
ciderit, non habet ſubleuantem ſe.
* Et ſi dormierint duo, fouebuntur 11
mutuò: vnus quomodo calefiet? * Et 12
ſi quiſpiam præualuerit contra vnum,
duo reſiſtunt ei: funiculus triplex
difficilè rumpitur. * Melior eſt puer 13
pauper & ſapiens, rege ſene & ſtul-
to, qui neſcit præuidere in poſte-
rum. * Quòd de carcere cateniſque 14
interdum quis egrediatur ad regnum:
& alius natus in regno, inopia con-
ſumatur. * Vidi cunctos viuentes, 15
qui ambulant ſub ſole cum ado- D
leſcente ſecundo, qui conſurget pro
eo. * Infinitus numerus eſt populi 16
omnium, qui fuerunt ante eum: &
qui poſteà futuri ſunt, non læta-
buntur in eo. ſed & hoc vanitas &
afflictio ſpiritus. * Cuſtodi pedem 17
tuum ingrediens domum Dei, &
a 1. Reg. 15 appropinqua vt audias. a Multò enim
c. 22 melior eſt obedientia, quàm ſtul-
Oſee 6. b. 6 torum victimæ, qui neſciunt quid
faciunt mali.

CAP.

Cap. v.

Nil temerè de Deo & eius prouidentia loquendum: vota reddenda: non mirandum de egenorũ oppreſſione, cùm iniqui iudicem habeãt, item quam ſit miſera conditio auari numquam impleti, & diuitis conſeruantis diuitias: in proprium nonnumquam malum.

1 NE temerè quid loquaris, neque
A cor tuum ſit velox ad proferen-
dum ſermonem coram Deo. Deus
enim in cælo, & tu ſuper terram: id-
2 circò ſint pauci ſermones tui. * Mul-
tas curas ſequuntur ſomnia, & in
multis ſermonibus inuenietur ſtulti-
3 tia. * Si quid vouiſti Deo, ne moreris
reddere: diſplicet enim ei infidelis &
ſtulta promiſſio. ſed quodcumque
4 voueris, redde: *multóque melius eſt
B non vouere, quàm poſt votum pro-
5 miſſa non reddere. * Ne dederis os
tuum vt peccare facias carnem tuam:
neque dicas coram angelo: Non eſt
prouidentia: ne fortè iratus Deus cõ-
tra ſermones tuos, diſſipet cuncta o-
6 opera manuum tuarum. * Vbi multa
ſunt ſomnia, plurimæ ſunt vanitates,
& ſermones innumeri: tu verò Deum
7 time. * Si videris calumnias egeno-
rum, & violenta iudicia, & ſubuerti
iuſtitiam in prouincia, non mireris
ſuper hoc negotio: quia excelſo excel-
ſior eſt alius, & ſuper hos quoque e-
8 minentiores ſunt alij, * & inſuper v-
niuerſæ terræ rex imperat ſeruienti.
9 * Auarus non implebitur pecunia: &
C qui amat diuitias, fructum non capiet

cx

ex eis: & hoc ergo vanitas.* Vbi mul- 10
ta ſunt opes, multi & qui comedunt
eas. Et quid prodeſt poſſeſſori, ni-
ſi quòd cernit diuitias oculis ſuis?
* Dulcis eſt ſomnus operanti, ſiue 11
parùm, ſiue multum comedat: ſatu-
ritas autem diuitis non ſinit eum
Iob 20. c.20 dormire. *" Eſt & alia infirmitas peſ- 12
ſima, quã vidi ſub ſole: diuitiæ con-
ſeruatæ in malum domini ſui. * Per- 13
eunt enim in afflictione peſſima: ge-
nerauit filium, qui in ſumma egeſtate
Iob 1. d.21 1.Tim.6. b.7 erit. *" Sicut egreſſus eſt nudus de v- 14
tero matris ſuæ, ſic reuertetur, & ni-
hil auferet ſecum de labore ſuo. *Mi- 15
ſerabilis prorſus infirmitas: quo mo- D
do venit, ſic reuertetur. Quid ergo
prodeſt ei quòd laborauit in ventum?
* Cunctis diebus vitæ ſuæ comedit 16
in tenebris & in curis multis, & in æ-
rumna atque triſtitia. * Hoc itaque 17
viſum eſt mihi bonum, vt comedat
quis, & bibat, & fruatur lætitia ex la-
bore ſuo, quo laborauit ipſe ſub ſole,
numero dierum vitæ ſuæ, quos dedit
ei Deus: & hæc eſt pars illius.*Et om- 18
ni homini, cui dedit Deus diuitias,
atque ſubſtantiam, poteſtatemque ei
tribuit vt comedat ex eis, & fruatur
parte ſua, & lætetur de labore ſuo:
hoc eſt donum Dei. * Non enim ſa- 19
tis recordabitur dierum vitæ ſuæ, eò
quòd Deus occupet delicijs cor eius.

CA-

C A P. V I.

Miſera eſt auari vanitas, qui ne in neceſſariis quidem audet partis vti.

1 EST & aliud malum, quod vidi ſub
A ſole, & quidem frequẽs apud ho-
2 mines: * Vir, cui dedit Deus diuitias,
& ſubſtantiam, & honorem, & nihil
deeſt animæ ſuæ, ex omnibus quæ
deſiderat: nec tribuit ei poteſtatem
Deus vt comedat ex eo, ſed homo ex-
traneus vorabit illud. hoc vanitas, &
3 miſeria magna eſt.* Si genuerit quiſ-
B piam centum liberos, & vixerit mul-
tos annos, & plures dies ætatis habue-
rit, & anima illius non vtatur bonis
ſubſtantiæ ſuæ, ſepulturaque careat:
de hoc ego pronuntio quòd melior
4 illo ſit abortiuus. * Fruſtrà enim ve-
nit, & pergit ad tenebras, & obliuio-
5 ne delebitur nomen eius. * Non vidit
C ſolem, neque cognouit diſtantiam
6 boni & mali: * etiam ſi duobus mil-
libus annis vixerit, & non fuerit per-
fruitus bonis: nónne ad vnum locũ
7 properant omnia? * Omnis labor ho-
minis in ore eius: ſed anima eius non
8 implebitur. * Quid habet amplius ſa-
piens à ſtulto? & quid pauper, niſi vt
9 pergat illuc, vbi eſt vita?* Melius eſt
D videre quod cupias, quàm deſiderare
quod neſcias. ſed & hoc vanitas eſt,
10 & præſumptio ſpiritus. * Qui futu-
rus eſt, iam vocatum eſt nomen eius:
& ſcitur quòd homo ſit, & non poſ-
ſit contra fortiorem ſe in iudicio con-

tendere. * Verba ſunt plurima, mul- 11
tamque in diſputando habentia va-
nitatem.

CAP. VII.

Vanum eſt altiora ſe quærere, & inter multa quæ quibus magis ſint eligenda, ſic & ſapientia vtilior eſt cum diuitiis: dies malus præcauendus, ne plus quàm oportet ſapiens aut iuſtus ſis: quàm ſit mulieris conſortium amarum & periculoſum: quodq; homo ſit à Deo creatus rectus.

QVid neceſſe eſt homini maiora 1
ſe quærere, cû ignoret quid con- A
ducat ſibi in vita ſua, numero dierû
peregrinationis ſuæ, & tempore quod
velut vmbra præterit? Aut quis ei po-
terit indicare quid poſt eum futurum
ᵃ Prou.22. a.1 ſub ſole ſit? * ᵃ Melius eſt nomen bo- 2
num, quàm vnguenta pretioſa; & dies
mortis die natiuitatis. * Melius eſt ire 3
ad domum luctus, quàm ad domum
conuiuij: in illa enim finis cuncto-
rum admonetur hominû, & viuens
cogitat quid futurum ſit.* Melior eſt 4
ira riſu: quia per triſtitiam vultus,
corrigitur animus delinquentis. * Cor 5
ſapientium vbi triſtitia eſt, & cor
ſtultorum vbi lætitia. * Melius eſt à 6
ſapiente corripi, quàm ſtultorum
adulatione decipi. * quia ſicut ſoni- 7
tus ſpinarum ardentium ſub olla, ſic
riſus ſtulti: ſed & hoc vanitas. * Ca- 8
lumnia conturbat ſapientem, & per-
det robur cordis illius. * Melior eſt 9
finis orationis, quàm principium.
Melior eſt patiens arrogante. * Ne ſis 10
velox ad iraſcendum: quia ira in ſinu
ſtulti

11 ſtulti requieſcit. * Ne dicas: Quid pu-
B tas cauſæ eſt quòd priora tempora
meliora fuere quàm nunc ſunt? ſtul-
ta enim eſt huiuſcemodi interroga-
12 tio. * Vtilior eſt ſapientia cum diui-
tijs, & magis prodeſt videntibus ſo-
13 lem. * Sicut enim protegit ſapientia,
ſic protegit pecunia. hoc autem plus
habet eruditio & ſapientia, quòd vi-
14 tam tribuunt poſſeſſori ſuo. * Con-
ſidera opera Dei, quòd nemo poſſit
15 corrigere quem ille deſpexerit. * In
die bona fruere bonis, & malam
diem præcaue. ſicut enim hanc, ſic
& illam fecit Deus, vt non inueniat
homo contra eum iuſtas querimo-
16 nias.* Hæc quoque vidi in diebus va-
nitatis meæ: Iuſtus perit in iuſtitia
ſua, & impius multo viuit tempore
in malitia ſua.
17 * Noli eſſe iuſtus multùm: neque
plus ſapias quàm neceſſe eſt, ne ob-
ſtupeſcas.
18 * Ne impiè agas multùm: & noli
C eſſe ſtultus, ne moriaris in tempore
non tuo.
19 * Bonum eſt te ſuſtentare iuſtum,
ſed & ab illo ne ſubtrahas manum
tuam: quia qui timet Deum, nihil "3.Reg.8.
20 negligit. * Sapientia confortauit ſa- c.46
pientem ſuper decem principes ciui- 2.Par.6.
21 tatis. * " Non eſt enim homo iuſtus g.36
in terra, qui faciat bonum, & non pec- Prou.20.
22 cet. * Sed & cunctis ſemonibus, qui b.9
dicuntur, ne accomodes cor tuum: ne 1.Ioan.1.
c.8

T 2 fortè

forte audias ſeruum tuũ maledicen-
tem tibi. * ſcit enim conſcientia tua, 23
quia & tu crebrò maledixiſti alijs.
* Cuncta tentaui in ſapientia. Dixi: 24
Sapiens efficiar: & ipſa longiùs receſ-
ſit à me* multò magis quàm erat: & 25
alta profunditas, quis inueniet eam?
* Luſtraui vniuerſa animo meo, vt 26
ſcirem, & conſiderarem, & quærerem D
ſapientiam, & rationem: & vt cogno-
ſcerem impietatem ſtulti, & errorem
imprudentium: * & inueni amario- 27
rem morte mulierem, quæ laqueus
venatorum eſt, & ſagena cor eius,
vincula ſunt manus illius. qui placet
Deo, effugiet illam: qui autem pecca-
tor eſt, capietur ab illa. * Ecce hoc in- 28
ueni, dixit Eccleſiaſtes, vnum & alte-
rum, vt inuenirem rationem, * quam 29
adhuc quærit anima mea, & non in-
ueni. Virum de mille vnum reperi,
mulierem ex omnibus non inueni.
* Solummodò hoc inueni, quòd fe- 30
cerit Deus hominem rectum, & ipſe
ſe infinitis miſcuerit quæſtionibus.
Quis talis vt ſapiens eſt? & quis cog-
nouit ſolutionem verbi?

CAP. VIII.

In vultu lucet ſapientia: à Dei mandatis non recedendum: homo nouit tantùm præſentia, neque mortem poteſt euadere: impij ob Dei indulgentiam liberiùs peccant: vaniſſimum videtur quod iuſtis & impiis ſimilia hic eueniunt: & operum Dei ratio non eſt inueſtiganda.

Sap. 2. a. 14

SApientia hominis lucet in vultu e- 1
ius, & potentiſſimus faciem illius A
com-

2 commutabit. * Ego os regis obſeruo,
3 & præcepta iuramenti Dei. * Ne fe-
ſtines recedere à facie eius, neque per-
maneas in opere malo: quia omne,
4 quod voluerit, faciet: * & ſermo il-
lius poteſtate plenus eſt: nec dicere ei
quiſquam poteſt: Quare ita facis?
5 * Qui cuſtodit præceptum, non ex-
perietur quidquam mali. Tempus &
reſponſionem cor ſapientis intelligit.
6 * Omni negotio tempus eſt, & op-
portunitas, & multa hominis affli-
7 ctio: * quia ignorat præterita, & fu-
8 tura nullo ſcire poteſt nuntio. * Non
B eſt in hominis poteſtate prohibere
ſpiritum, nec habet poteſtatem in die
mortis, nec ſinitur quieſcere ingruen-
te bello, neque ſaluabit impietas im-
9 pium. * Omnia hæc conſideraui, &
dedi cor meum in cunctis operibus,
quæ fiunt ſub ſole. Interdum domi-
natur homo homini in malum ſuũ.
10 * Vidi impios ſepultos: qui etiã cùm
adhuc viuerent, in loco ſancto erant,
& laudabantur in ciuitate quaſi iu-
ſtorum operum. ſed & hoc vanitas
11 eſt. * Etenim quia non profertur citò
C contra malos ſententia, abſque timo-
re vllo filij hominum perpetrant ma-
12 la. * Attamen peccator ex eo quòd
centies facit malum, & per patiẽtiam
ſuſtentatur, ego cognoui quòd erit
bonum timentibus Deum, qui ve-
13 rentur faciem eius. * Non ſit bonum
impio, nec prolõgentur dies eius, ſed

quaſi vmbra tranſeant qui non timét
faciem Domini. * Eſt & alia vanitas, 14
quæ fit ſuper terram. ſunt iuſti, qui-
bus mala proueniunt, quaſi opera e-
gerint impiorum: & ſunt impij, qui
ita ſecuri ſunt, quaſi iuſtorum facta
habeant. ſed & hoc vaniſſimum iu- D
dico.* Laudaui igitur lætitiam, quòd 15
non eſſet homini bonum ſub ſole, ni-
ſi quòd comederet, & biberet, atque
gauderet: & hoc ſolum ſecum aufer-
ret de labore ſuo, in diebus vitæ ſuæ,
quos dedit ei Deus ſub ſole. * Et ap- 16
poſui cor meum vt ſcirem ſapientiã,
& intelligerem diſtentioné quæ ver-
ſatur in terra: eſt homo, qui diebus
& noctibus ſomnum non capit ocu-
lis. * Et intellexi, quòd omnium o- 17
perum Dei nullam poſſit homo in-
uenire rationem, eorum quæ fiunt
ſub ſole: & quantò plus laborauerit
ad quærendum, tantò minùs inue-
niat: etiam ſi dixerit ſapiens ſe noſſe,
non poterit reperire.

CAP. IX.

Nemo ſcit an Dei odio vel amore ſit dignus: quòd eadem cunctis hic eueniunt: & cùm poſt hanc breuem & incertam vitam non reſtet tempus operandi, monet nunc operibus inſtanter incumbendum: & licet ſapientia præſtet fortitudini, in paupere tamen non æſtimatur.

OMnia hæc tractaui in corde meo, 1
vt curioſè intelligerem: Sunt iu- A
ſti atque ſapientes, & opera eorum in
manu Dei:* & tamen neſcit homo, v-
trùm amore an odio dignus ſit: * ſed
omnia

omnia in futurum ſeruantur incerta,
eò quòd vniuerſa æquè eueniant iu-
ſto & impio, bono & malo, mundo
& immundo, immolanti victimas, &
ſacrificia contemnenti. ſicut bonus,
ſic & peccator: vt periurus, ita & il-
3 le qui verum deierat. * Hoc eſt peſſi-
mum inter omnia, quæ ſub ſole fiunt,
quia eadem cunctis eueniunt. vnde
B & corda filiorum hominum implen-
tur malitia, & contemptu in vita ſua,
& poſt hæc ad inferos deducentur.
4 * Nemo eſt qui ſemper viuat, &
qui huius rei habeat fiduciam: me-
lior eſt canis viuus leone mortuo.
5 * Viuentes enim ſciunt ſe eſſe mori-
turos, mortui verò nihil nouerunt
amplius, nec habent vltrà mercedem:
quia obliuioni tradita eſt memoria eo-
6 rum. * Amor quoque, & odium, &
inuidiæ ſimul perierunt, nec habent
partem in hoc ſæculo, & in opere
7 quod ſub ſole geritur. * Vade ergo &
comede in lætitia panem tuum, &
bibe cum gaudio vinum tuum: quia
8 Deo placent opera tua. * Omni tem-
pore ſint veſtimenta tua candida, &
oleum de capite tuo non deficiat.
9 * Perfruere vita cum vxore, quam di-
ligis, cunctis diebus vitæ inſtabilitatis
tuæ, qui dati ſunt tibi ſub ſole omni
tempore vanitatis tuæ: hæc eſt enim
pars in vita, & in labore tuo, quo la-
10 boras ſub ſole. * Quodcumque facere
poteſt manus tua, inſtanter operare:

quia nec opus, nec ratio, nec ſapien-
tia, nec ſcientia erunt apud inferos,
quò tu properas. * Verti me ad aliud, 11
& vidi ſub ſole, nec velocium eſſe
curſum, nec fortium bellum, nec ſa-
pientium panem, nec doctorum di-
uitias, nec artificum gratiam; ſed tem-
pus, caſumque in omnibus. * Neſcit 12
homo finem ſuum: ſed ſicut piſces
capiuntur hamo, & ſicut aues laqueo
comprehenduntur, ſic capiuntur ho-
mines in tempore malo, cùm eis ex-
templò ſuperuenerit. * Hanc quoque 13
ſub ſole vidi ſapientiam, & probaui
maximam: * Ciuitas parua, & pauci 14
in ea viri: venit contra eam rex ma- D
gnus, & vallauit eam, extruxitque
munitiones per gyrum, & perfecta
eſt obſidio. * Inuentuſque eſt in ea vir 15
pauper & ſapiens, & liberauit vrbem
per ſapientiam ſuam, & nullus dein-
ceps recordatus eſt hominis illius pau-
peris. * Et dicebam ego, meliorem eſſe 16
ſapientiam fortitudine: quomodo er-
go ſapientia pauperis contempta eſt,
& verba eius non ſunt audita? * Ver- 17
ba ſapientium audiuntur in ſilentio,
pluſquam clamor principis inter ſtul-
tos. * Melior eſt ſapientia, quàm ar- 18
ma bellica: & qui in vno peccauerit,
multa bona perdet.

Cap.

CAP. X.

Sapientis à ſtulto differentia: tentationibus potentis ſpiritus reſiſtendum: de ſtulto ac ſeruo exaltatis, & diuite ac principe humiliatis: occultus detractor ſerpenti comparatur: de rege puero, & principibus manè comedentibus; neque regi, neque diuiti detrahendum.

1 MVſcæ morientes perdunt ſuaui-
A tatem vnguenti. Pretioſior eſt
ſapientia & gloria, parua & ad tem-
2 pus ſtultitia. * Cor ſapientis in dexte-
ra eius, & cor ſtulti in ſiniſtra illius.
3 * Sed & in via ſtultus ambulans, cùm
ipſe inſipiens ſit, omnes ſtultos æſti-
4 mat. * Si ſpiritus poteſtatem habentis
aſcenderit ſuper te, locum tuum ne
dimiſeris: quia curatio faciet ceſſare
5 peccata maxima. * Eſt malum quod
vidi ſub ſole, quaſi per errorem egre-
6 diens à facie principis: * poſitum ſtul-
tum in dignitate ſublimi, & diuites
7 ſedere deorſum. * Vidi ſeruos in
B equis, & principes ambulantes ſuper
8 terram quaſi ſeruos. * a Qui fodit fo- a Prou.26.
ueam, incidet in eam: & qui diſſipat d.27
9 ſepem, mordebit eum coluber. * Qui Eccli.27.
transfert lapides, affligetur in eis: & d.29
qui ſcindit ligna, vulnerabitur ab eis.
10 * Si retuſum fuerit ferrum, & hoc
C non vt prius, ſed hebetatum fuerit,
multo labore exacuetur, & poſt in-
11 duſtriam ſequetur ſapientia. * Si mor-
deat ſerpens in ſilentio, nihil eo mi-
12 nus habet qui occultè detrahit. * Ver-
ba oris ſapientis gratia: & labia in-
13 ſipientis præcipitabunt eum: * Ini-

tium verborum eius ſtultitia, & no-
uiſſimum oris illius error peſſimus.
* Stultus verba multiplicat. Ignorat 14
homo, quid ante ſe fuerit: & quid
poſt ſe futurum ſit, quis ei poterit in-
dicare? * Labor ſtultorum affliget eos, 15
qui neſciunt in vrbem pergere. * Væ 16
tibi terra, cuius rex puer eſt, & cu-
ius principes manè comedunt.* Beata 17
terra, cuius rex nobilis eſt, & cuius D
principes veſcuntur in tempore ſuo,
ad reficiendum, & non ad luxuriam.
* In pigritiis humiliabitur contigna- 18
tio, & in infirmitate manuum per-
ſtillabit domus.* In riſum faciunt pa- 19
nem, & vinum vt epulentur viuen-
tes: & pecuniæ obediunt omnia. * In 20
cogitatione tua regi ne detrahas, & in
ſecreto cubiculi tui ne maledixeris di-
uiti: quia & aues cæli portabunt vo-
cem tuam, & qui habet pennas an-
nuntiabit ſententiam.

CAP. XI.

Monet noſtra aliis impartiri, & ſemper benè eſſe operandum: quod hominis iudicium poſt obitum ſit immutabile; futuri quoque iudicij memoriam retinendam, in quo de omnibus iudicandi ſumus: iram & malitiam à corde auferendam.

MItte panem tuum ſuper tranſ- 1
euntes aquas: quia poſt tempo- A
ra multa inuenies illum. * Da partem 2
ſeptem, necnon & octo: quia igno-
ras quid futurum ſit mali ſuper ter-
ram. * Si repletæ fuerint nubes, im- 3
brem ſuper terram effundent. Si ce-

ciderit lignum ad Auſtrum, aut ad
Aquilonem, in quocumque loco ce-
4 ciderit, ibi erit. * Qui obſeruat ven-
tum, non ſeminat: & qui conſiderat
5 nubes, numquam metet. * Quomo-
do ignoras quæ ſit via ſpiritus, & qua
ratione compingantur oſſa in ventre
prægnantis; ſic neſcis opera Dei, qui
6 fabricator eſt omnium. * Manè ſe-
mina ſemen tuum, & veſpere ne ceſ-
ſet manus tua: quia neſcis quid ma-
gis oriatur, hoc aut illud; & ſi vtrum-
7 que ſimul, melius erit. * Dulce lu-
men, & delectabile eſt oculis videre
8 ſolem. * Si annis multis vixerit ho-
C mo, & in his omnibus lætatus fuerit,
meminiſſe debet tenebroſi temporis,
& dierum multorum: qui cùm ve-
nerint, vanitatis arguentur præterita.
9 * Lætare ergo iuuenis in adoleſcentia
tua, & in bono ſit cor tuum in diebus
iuuentutis tuæ, & ambula in viis cor-
dis tui, & in intuitu oculorum tuo-
rum: & ſcito quòd pro omnibus his
10 addùcet te Deus in iudicium. * Aufer
iram à corde tuo, & amoue malitiam
à carne tua. Adoleſcentia enim & vo-
luptas vana ſunt.

CAP. XII.

Deum præ oculis habeto in iuuentute, priuſquam ſuccedat moleſta ſenectus, tandemq́, nouiſſima mors: cumq́, omnia ſint vanitas, Dei præcepta obſerua, nam de omnibus eſt reddenda ratio.

1 MEmento Creatoris tui in diebus
A iuuentutis tuæ, antequam ve-
niat

niat tempus afflictionis, & appropin-
quent anni, de quibus dicas: Non
mihi placent: * antequam tenebre- 2
ſcat ſol, & lumen, & luna, & ſtellæ,
& reuertantur nubes poſt pluuiam:
* quando commouebuntur cuſtodes 3
domus, & nutabunt viri fortiſſimi,
& otioſæ erunt molentes in minuto B
numero, & tenebreſcent videntes per
foramina: * & claudent oſtia in pla- 4
tea, in humilitate vocis molentis, &
conſurgent ad vocem volucris, & ob-
ſurdeſcent omnes filiæ carminis.* Ex- 5
celſa quoque timebunt, & formida-
bunt in via, florebit amygdalus, im-
pinguabitur locuſta, & diſſipabitur
capparis: quoniam ibit homo in do-
mum æternitatis ſuæ, & circuibunt
in platea plangentes.* Antequam rum- 6
patur funiculus argenteus, & re-
currat vitta aurea, & conteratur hy-
dria ſuper fontem, & confringatur
rota ſuper ciſternam, * & reuertatur 7
puluis in terram ſuam vnde erat, & C
ſpiritus redeat ad Deum, qui dedit
illum.* Vanitas vanitatum, dixit Ec- 8
cleſiaſtes, & omnia vanitas. * Cum- 9
que eſſet ſapientiſſimus Eccleſiaſtes,
docuit populum, & enarrauit quæ fe-
cerat: & inueſtigans compoſuit pa-
rabolas multas. * Quæſiuit verba vti- 10
lia, & conſcripſit ſermones rectiſſi- D
mos, ac veritate plenos. * Verba ſa- 11
pientium ſicut ſtimuli, & quaſi claui
in altum defixi, quæ per magiſtro-
rum

rum conſilium data ſunt à paſtore
12 vno. * His amplius fili mi ne requi-
ras. Faciendi plures libros nullus eſt
finis: frequenſque meditatio, carnis
13 afflictio eſt. * Finem loquendi pari-
ter omnes audiamus. Deum time, &
mandata eius obſerua: hoc eſt enim
14 omnis homo: * & cuncta, quæ fiunt,
adducet Deus in iudicium pro omni
errato, ſiue bonum, ſiue malum il-
lud ſit.

CANTICVM CANTICORVM SALOMONIS,

Quod Hebraicè dicitur SIR HASIRIM.

CAPVT I.

Hoc canticum totum eſt myſticum, pleniſſimum incomprehenſibilis amoris Chriſti erga ſponſam ſuam, ac viciſſim ſponſæ erga Chriſtum ſponſum.

1 OSCVLETVR me oſculo oris
A ſui: quia meliora ſunt vbe-
2 ra tua vino, * fragrantia vn-
guentis optimis. Oleum ef-
fuſum nomen tuum: ideò adoleſcen-
3 tulæ dilexerunt te. * Trahe me: poſt
te curremus in odorem vnguentorum
tuorum. Introduxit me rex in cella-
ria

ria ſua : exultabimus & lætabimur in
te , memores vberum tuorum ſuper B
vinum : recti diligunt te.* Nigra ſum, 4
ſed formoſa , filiæ Ieruſalem , ſicut
tabernacula Cedar , ſicut pelles Salo-
monis. * Nolite me conſiderare quòd 5
fuſca ſim , quia decolorauit me ſol:
filij matris meæ pugnauerunt contra
me , poſuerunt me cuſtodem in vi-
neis : vineam meam non cuſtodiui.
*Indica mihi,quem diligit anima mea, 6
vbi paſcas , vbi cubes in meridie , ne
vagari incipiam poſt greges ſodalium
tuorum. * Si ignoras te , ô pulcherri- 7
ma inter mulieres , egredere , & abi
poſt veſtigia gregum , & paſce hœdos
tuos iuxta tabernacula paſtorum.
* Equitatui meo in curribus Pharao- 8
nis aſſimilaui te amica mea . * Pul- 9
chræ ſunt genæ tuæ ſicut turturis : C
collum tuum ſicut monilia . * Mure- 10
nulas aureas faciemus tibi , vermicu-
latas argento. * Dum eſſet rex in ac- 11
cubitu ſuo , nardus mea dedit odo-
rem ſuum. * Faſciculus myrrhæ di- 12
lectus meus mihi , inter vbera mea D
commorabitur . * Botrus cypri dile- 13
ctus meus mihi , in vineis Engaddi.
* Ecce tu pulchra es amica mea , ecce 14
tu pulchra es, oculi tui columbarum.
* Ecce tu pulcher es dilecte mi , & de- 15
corus. Lectulus noſter floridus: * ti- 16
gna domorum noſtrarum cedrina ,
laquearia noſtra cypreſſina.

Cap.

Cap. II.

1 EGo flos campi, & lilium conual-
2 lium. * Sicut lilium inter ſpinas,
3 ſic amica mea inter filias. * Sicut ma-
A lus inter ligna ſiluarum, ſic dilectus
meus inter filios. Sub vmbra illius,
quem deſideraueram, ſedi: & fructus
4 eius dulcis gutturi meo. * Introduxit
me in cellam vinariam, ordinauit in
5 me charitatem. * Fulcite me floribus,
ſtipate me malis: quia amore lan-
6 gueo. * Læua eius ſub capite meo, &
7 dextera illius amplexabitur me. * Ad-
B iuro vos filiæ Ieruſalem, per capreas
ceruoſque camporum, ne ſuſcitetis,
neque euigilare faciatis dilectã, quo-
8 aduſque ipſa velit. * Vox dilecti mei,
ecce iſte venit ſaliens in montibus,
9 tranſiliens colles: * ſimilis eſt dilectus
meus capreæ, hinnulóque ceruorum.
en ipſe ſtat poſt parietem noſtrum,
reſpiciens per feneſtras, proſpiciens
10 per cancellos. * En dilectus meus lo-
C quitur mihi: Surge, propera amica
mea, columba mea, formoſa mea, &
11 veni. * Iam enim hiems tranſiit, im-
12 ber abiit, & receſſit. * Flores apparue-
runt in terra noſtra, tempus putatio-
nis aduenit: vox turturis audita eſt in
13 terra noſtra: * ficus protulit groſſos
ſuos: vineæ florentes dederunt odo-
rem ſuum. Surge, amica mea, ſpe-
14 cioſa mea, & veni: * columba mea
D in foraminibus petræ, in cauerna
maceriæ, oſtende mihi faciem tuam,

ſonet

ſonet vox tua in auribus meis : vox
enim tua dulcis, & facies tua decora.
* Capite nobis vulpes paruulas, quæ 15
demoliuntur vineas : nam vinea no-
ſtra floruit. * Dilectus meus mihi, & 16
ego illi, qui paſcitur inter lilia,* do- 17
nec aſpiret dies, & inclinentur vm-
bræ. Reuertere : ſimilis eſto, dilecte
mi, capreæ, hinnuloque ceruorum
ſuper montes Bether.

CAP. III.

IN lectulo meo per noctes quæſiui 1
quem diligit anima mea : quæſiui A
illum, & non inueni. * Surgam, & 2
circuibo ciuitatem : per vicos & pla-
teas quæram quem diligit anima mea:
quæſiui illum, & non inueni. * Inue- 3
nerunt me vigiles, qui cuſtodiunt ci- B
uitatem : Num quem diligit anima
mea, vidiſtis ? * Paululum cùm per- 4
tranſiſſem eos, inueni quem diligit
anima mea : tenui eum ; nec dimit-
tam, donec introducam illum in do-
mum matris meæ, & in cubiculum
genitricis meæ. * Adiuro vos filiæ Ie- 5
ruſalem : per capreas ceruoſque cam-
porum, ne ſuſcitetis, neque euigilare
faciatis dilectam, donec ipſa velit. C
* Quæ eſt iſta, quæ aſcendit per deſer- 6
tũ, ſicut virgula fumi ex aromatibus
myrrhæ, & thuris, & vniuerſi pulue-
ris pigmentarij ? * En lectulum Salo- 7
monis ſexaginta fortes ambiunt ex
fortiſſimis Iſrael : * omnes tenentes 8
gladios, & ad bella doctiſſimi: vniuſ-
cuiuſ-

cuiuſque enſis ſuper femur ſuũ pro-
9 pter timores nocturnos. * Ferculum
fecit ſibi rex Salomon de lignis Liba-
10 ni: * columnas eius fecit argẽteas, re-
D clinatoriũ aureum, aſcenſum purpu-
reũ: media charitate conſtrauit pro-
11 pter filias Ieruſalem. * Egredimini
& videte filiæ Sion regem Salomo-
nem in diademate, quo coronauit il-
lum mater ſua in die deſponſationis
illius, & in die lætitiæ cordis eius.

CAP. IV.

1 QVàm pulchra es amica mea,
A quàm pulchra es! Oculi tui co-
lumbarum, abſque eo quod intrinſe-
cus latet. Capilli tui ſicut greges ca-
prarum, quæ aſcenderunt de monte
2 Galaad. * Dentes tui ſicut greges ton-
ſarum, quæ aſcenderunt de lauacro,
omnes gemellis fœtibus, & ſterilis
3 non eſt inter eas. * Sicut vitta cocci-
B nea, labia tua: & eloquium tuum,
dulce. Sicut fragmen mali punici, ita
genæ tuæ, abſque eo quod intrinſe-
4 cus latet. * Sicut turris Dauid collum
tuum, quæ ædificata eſt cum propu-
gnaculis: mille clypei pendent ex ea,
5 omnis armatura fortium. * Duo vbe-
ra tua, ſicut duo hinnuli capreæ ge-
6 melli, qui paſcuntur in lilijs, * donec
aſpiret dies, & inclinentur vmbræ,
vadam ad montem myrrhæ, & ad
7 collem thuris. * Tota pulchra es ami-
8 ca mea, & macula non eſt in te. * Ve-
C ni de Libano ſponſa mea, veni de

Libano, veni: coronaberis de capite
Amana, de vertice Sanir & Hermon;
de cubilibus leonũ, de montibus par-
dorum. * Vulneraſti cor meum ſoror 9
mea ſponſa, vulneraſti cor meum in
vno oculorum tuorum, & in vno cri-
ne colli tui. * Quàm pulchræ ſunt 10
mammæ tuæ ſoror mea ſponſa! pul-
chriora ſunt vbera tua vino, & odor
vnguentorum tuorum ſuper omnia
aromata. * Fauus diſtillans labia tua 11
ſponſa, mel & lac ſub lingua tua: &
odor veſtimentorum tuorum ſicut
odor thuris. * Hortus concluſus ſo- 12
ror mea ſponſa, hortus concluſus,
fons ſignatus. * Emiſſiones tuæ para- 13
diſus malorum punicorum cum po- D
morum fructibus. Cypri cum nardo,
* nardus & crocus, fiſtula & cinna- 14
momum cum vniuerſis lignis Liba-
ni, myrrha & aloë cum omnibus pri-
mis vnguentis. * Fons hortorum: pu- 15
teus aquarum viuentium, quæ fluunt
impetu de Libano. * Surge Aquilo, 16
& veni Auſter, perfla hortum meum,
& fluant aromata illius.

Cap. V.

VEniat dilectus meus in hortum 1
ſuum, & comedat fructũ pomo- A
rum ſuorum. Veni in hortum meum
ſoror mea ſponſa, meſſui myrrham
meam cum aromatibus meis: comedi
fauum cum melle meo, bibi vinum
meum cum lacte meo: comedite a-
mici, & bibite, & inebriamini cha-
riſſimi.

2 riſſimi. * Ego dormio, & cor meum
B vigilat: vox dilecti mei pulſantis: A-
peri mihi ſoror mea, amica mea, co-
lumba mea, immaculata mea: quia
caput meum plenum eſt rore, & cin-
3 cinni mei guttis noctium. * Expolia-
ui me tunica mea, quomodo induar
illa? laui pedes meos, quomodo in-
4 quinabo illos? * Dilectus meus miſit
manum ſuam per foramen, & ven-
ter meus intremuit ad tactum eius.
5 * Surrexi, vt aperirem dilecto meo:
manus meæ ſtillauerunt myrrham,
& digiti mei pleni myrrha probatiſ-
6 ſima. * Peſſulum oſtij mei aperui di-
lecto meo: at ille declinauerat, atque
tranſierat. Anima mea liquefacta eſt,
vt locutus eſt: quæſiui, & non inueni
illum: vocaui, & non reſpondit mi-
7 hi. * Inuenerunt me cuſtodes qui cir-
C cumeunt ciuitatem: percuſſerunt me,
& vulnerauerunt me: tulerunt pal-
lium meum mihi cuſtodes muro-
8 rum. * Adiuro vos filiæ Ieruſalem, ſi
inueneritis dilectum meum, vt nun-
9 tietis ei quia amore langueo. * Qualis
eſt dilectus tuus ex dilecto, ô pulcher-
rima mulierum? qualis eſt dilectus
tuus ex dilecto, quia ſic adiuraſti nos?
10 * Dilectus meus candidus & rubi-
11 cundus, electus ex millibus. * Caput
eius aurum optimum: Comæ eius
ſicut elatæ palmarum, nigræ quaſi
12 coruus. * Oculi eius ſicut columbæ
ſuper riuulos aquarũ, quæ lacte ſunt
 lotæ,

lotæ, & reſident iuxta fluenta pleniſ-
ſima. * Genæ illius ſicut areolæ aro- 13
matū conſitæ à pigmentarijs. Labia
eius lilia diſtillantia myrrham pri-
mam. * Manus illius tornatiles au- 14
reæ, plenæ hyacinthis. Venter eius D
eburneus, diſtinctus ſapphiris. * Cru- 15
ra illius columnæ marmoreæ, quæ
fundatæ ſunt ſuper baſes aureas. Spe-
cies eius vt Libani, electus vt cedri.
* Guttur illius ſuauiſſimum, & to- 16
tus deſiderabilis: talis eſt dilectus
meus, & ipſe eſt amicus meus, filiæ
Ieruſalem. * Quò abijt dilectus tuus, 17
ô pulcherrima mulierum? quò de-
clinauit dilectus tuus? & quæremus
eum tecum.

CAP. VI.

Dilectus meus deſcendit in hor- 1
tum ſuum ad areolam aroma- A
tum, vt paſcatur in hortis, & lilia
colligat. * Ego dilecto meo, & dile- 2
ctus meus mihi, qui paſcitur inter li-
lia. * Pulchra es amica mea, ſuauis, 3
& decora ſicut Ieruſalem: terribilis vt
caſtrorum acies ordinata. * Auerte 4
oculos tuos à me, quia ipſi me auo- B
lare fecerunt. Capilli tui ſicut grex
caprarum, quæ apparuerunt de Ga-
laad. * Dentes tui ſicut grex ouium, 5
quæ aſcenderunt de lauacro, omnes
gemellis fœtibus, & ſterilis non eſt
in eis. * Sicut cortex mali punici, ſic 6
genæ tuæ abſque occultis tuis. * Sexa- 7
ginta ſunt reginæ, & octoginta con-
cubinæ,

cubinæ, & adoleſcentularum non eſt
8 numerus. * Vna eſt columba mea,
C perfecta mea, vna eſt matris ſuæ, ele-
cta genitrici ſuæ. Viderunt eam filiæ,
& beatiſſimam prædicauerunt; reginæ
& concubinæ, & laudauerunt eam.
9 * Quæ eſt iſta, quæ progreditur quaſi
aurora conſurgens, pulchra vt luna,
electa vt ſol, terribilis vt caſtrorum
10 acies ordinata? * Deſcendi in hortum
D nucum, vt viderem poma cõuallium,
& inſpicerem ſi floruiſſet vinea, &
11 germinaſſent mala punica. * Neſciui;
anima mea conturbauit me propter
12 quadrigas Aminadab.* Reuertere, re-
uertere Sulamitis: reuertere, reuerte-
re, vt intueamur te.

CAP. VII.

1 QVid videbis in Sulamite, niſi
A choros caſtrorum? Quàm pul-
chri ſunt greſſus tui in calceamentis,
filia principis! Iuncturæ femorum
tuorum, ſicut monilia quæ fabricata
2 ſunt manu artificis. * Vmbilicus tuus
crater tornatilis, numquam indigens
poculis. Venter tuus ſicut aceruus tri-
3 tici, vallatus liliis. * Duo vbera tua,
B ſicut duo hinnuli gemelli capreæ.
4 * Collum tuum ſicut turris eburnea.
Oculi tui ſicut piſcinæ in Heſebon,
quæ ſunt in porta filiæ multitudinis.
Naſus tuus ſicut turris Libani, quæ
5 reſpicit contra Damaſcum. * Caput
tuum vt Carmelus: & comæ capitis
tui, ſicut purpura regis vincta cana-

 libus.

libus. * Quàm pulchra es, & quàm 6
decora chariſſima, in deliciis! * Sta- 7
tura tua aſſimilata eſt palmæ, & vbera
tua botris. * Dixi: Aſcendam in pal- 8
mam, & apprehendam fructus eius: C
& erunt vbera tua ſicut botri vineæ:
& odor oris tui ſicut malorum. * Gut- 9
tur tuum ſicut vinum optimum, di-
gnum dilecto meo ad potandum, la-
biiſque & dentibus illius ad ruminan- D
dum. * Ego dilecto meo, & ad me 10
conuerſio eius. * Veni dilecte mi, egre- 11
diamur in agrum, commoremur in
villis. * Manè ſurgamus ad vineas, 12
videamus ſi floruit vinea, ſi flores
fructus parturiunt, ſi floruerunt ma-
la punica: ibi dabo tibi vbera mea.
* Mandragoræ dederunt odorem. In 13
portis noſtris omnia poma: noua &
vetera, dilecte mi, ſeruaui tibi.

Cap. viii.

Qvis mihi det te fratrem meum 1
ſugentem vbera matris meæ, vt A
inueniam te foris, & deoſculer te, &
iam me nemo deſpiciat? * Apprehen- 2
dam te, & ducam in domum matris
meæ: ibi me docebis, & dabo tibi
poculum ex vino condito, & muſtum
malorum granatorum meorum. * Læ- 3
ua eius ſub capite meo, & dextera il-
lius amplexabitur me. * Adiuro vos 4
filiæ Ieruſalem, ne ſuſcitetis, neque
euigilare faciatis dilectam, donec ipſa
velit. * Quæ eſt iſta, quæ aſcendit de 5
deſerto, deliciis affluens, innixa ſu-
per

per dilectum ſuum ? Sub arbore ma-
lo ſuſcitaui te : ibi corrupta eſt mater
6 tua, ibi violata eſt genitrix tua. * Po-
ne me vt ſignaculum ſuper cor tuum,
vt ſignaculum ſuper brachium tuum:
quia fortis eſt vt mors dilectio, dura
ſicut infernus æmulatio : lampades
eius, lampades ignis atque flammarũ.
7 * Aquæ multæ non potuerunt extin-
guere charitatem, nec flumina ob-
C ruent illam : ſi dederit homo omnem
ſubſtantiam domus ſuæ pro dilectio-
8 nẽ, quaſi nihil deſpiciet eam. * Soror
noſtra parua, & vbera non habet:
quid faciemus ſorori noſtræ in die
9 quando alloquenda eſt ? * Si murus
eſt, ædificemus ſuper eum propugna-
cula argentea : ſi oſtium eſt, com-
10 pingamus illud tabulis cedrinis. * Ego
D murus : & vbera mea ſicut turris, ex
quo facta ſum coram eo quaſi pacem
11 reperiens. * Vinea fuit pacifico in ea,
quæ habet populos : tradidit eam cu-
ſtodibus, vir affert pro fructu eius
12 mille argenteos. * Vinea mea coram
me eſt. Mille tui pacifici, & ducenti
his, qui cuſtodiunt fructus eius.
13 * Quæ habitas in hortis, amici au-
ſcultant : fac me audire vocem tuam.
14 * Fuge dilecte mi, & aſſimilare capreæ
hinnuloque ceruorum ſuper montes
aromatum.

LIBER SAPIENTIÆ.

CAPVT I.

Iudices ſint iuſti: Dominus inuenitur ſi ſimplici corde & fide quæratur, fugit autem à peccatoribus & vanis cogitationibus: cum ꝗ omnia repleat, nihil eum latere poteſt: murmuratio, detractio, & mendacium deteſtanda: omnia fecit Deus ad vitam, non mortem intendens, quam ſibi peccatores accerſierunt.

DILIGITE a iuſtitiam, qui 1
a 3. Reg. 3. a. 9 iudicatis terram. b Sentite de A
Domino in bonitate, & in
b Iſa. 56. a. 1 ſimplicitate cordis quærite
c 2. Par. 15 a. 2 illum: * c quoniam inuenitur ab his, 2
qui non tentant illum: apparet autem
eis, qui fidem habent in illum. * per- 3
uerſæ enim cogitationes ſeparant à
Deo: probata autem virtus corripit
inſipientes. * quoniam in maleuolam 4
animam non introibit ſapientia, nec B
habitabit in corpore ſubdito peccatis.
* Spiritus enim ſanctus diſciplinæ ef- 5
fugiet fictum, & auferet ſe à cogitatio-
nibus, quæ ſunt ſine intellectu, & cor-
ripietur à ſuperueniente iniquitate.
* d Benignus eſt enim ſpiritus ſapien- 6
d Galat. 5. c. 22 tiæ, & non liberabit maledicum à la-
e Iere. 17. b. 10 biis ſuis: e quoniam renum illius te-
ſtis eſt Deus, & cordis illius ſcrutator
eſt verus, & linguæ eius auditor.

* Quo

7 * *Quoniam ſpiritus Domini repleuit *Iſai.6.
orbem terrarũ : & hoc, quod continet 4.3
8 omnia, ſcientiam habet vocis. * Pro-
pter hoc qui loquitur iniqua, non po-
teſt latere, nec præteriet illum corri-
9 piens iudiciũ.* In cogitationibus enim
impij interrogatio erit : ſermonum
autem illius auditio ad Deum veniet,
ad correptionem iniquitatum illius.
10 * Quoniam auris zeli audit omnia, &
tumultus murmurationum non abſ-
11 condetur.* Cuſtodite ergo vos à mur-
muratione, quæ nihil prodeſt, & à
detractione parcite linguæ, quoniam
ſermo obſcurus in vacuum non ibit:
os autem, quod mentitur, occidit ani-
12 mam.* Nolite zelare mortem in erro-
re vitæ veſtræ, neque acquiratis perdi-
tionem in operibus manuum veſtra-
13 rum.* * Quoniam Deus mortem non *Ezech 18
fecit, nec lætatur in perditione viuo- & 32. & 33
14 rum.* Creauit enim, vt eſſent omnia: 6.11
D & ſanabiles fecit nationes orbis terra-
rum : & non eſt in illis medicamen-
tum exterminij, nec inferorũ regnum
15 in terra.* Iuſtitia enim perpetua eſt, &
16 immortalis.* Impij autem manibus &
verbis accerſierunt illam: & æſtiman-
tes illam amicam, defluxerunt, &
ſponſiones poſuerunt ad illam : quo-
niã digni ſunt qui ſint ex parte illius.

CAP. II.

Omnis impiorum vitæ futuræ ſpem non haben-tium ſcopus eſt frui huius vitæ voluptatibus, ideoq; iuſtum qui diuerſum reſpicit finem ferre nequeunt, ſed ad mortem vſque perſequun-tur: ſicut & diaboli inuidia homo à Deo crea-tus immortalis, factus eſt mortalis.

DIxerunt enim cogitantes apud ſe 1
* Iob 7. non rectè: * Exiguum, & cum A
a.1. & 14. tædio eſt tempus vitæ noſtræ, & non
a.1 eſt refrigerium in fine hominis, &
1. Cor. 15. non eſt qui agnitus ſit reuerſus ab in-
d.32 feris: * quia ex nihilo nati ſumus, & 2
poſt hoc erimus tamquam non fue-
rimus: quoniam fumus flatus eſt in
naribus noſtris: & ſermo ſcintilla ad
commouendum cor noſtrum: * qua 3
extincta, cinis erit corpus noſtrum, &
ſpiritus diffundetur tamquam mollis
aër, & tranſibit vita noſtra tamquam
veſtigium nubis, & ſicut nebula diſ-
ſoluetur, quæ fugata eſt à radiis ſolis,
& à calore illius aggrauata: * & no- 4
men noſtrum obliuionem accipiet per
tempus, & nemo memoriam habebit
* 1.Par.29 operum noſtrorum. * * Vmbræ enim 5
d.15 tranſitus eſt tempus noſtrum, & non B
eſt reuerſio finis noſtri: quoniã con-
* Iſai.22. ſignata eſt, & nemo reuertitur. * * Ve- 6
b.13. & nite ergo, & fruamur bonis quæ ſunt,
56 d.12. & vtamur creatura tamquam in iu-
uentute celeriter. * Vino pretioſo & 7
vnguentis nos impleamus: & non
prætereat nos flos temporis. * Coro- 8
nemus nos roſis, antequam marce-
ſcant: nullum pratum ſit, quod non

per-

9 pertranſeat luxuria noſtra. * Nemo
noſtrûm exors ſit luxuriæ noſtræ:
vbique relinquamus ſigna lætitiæ:
quoniam hæc eſt pars noſtra, & hæc
10 eſt ſors. * Opprimamus pauperem
iuſtum, & non parcamus viduæ,
nec veterani reuereamur canos multi
11 temporis.* Sit autem fortitudo noſtra
lex iuſtitiæ: quod enim infirmum
12 eſt, inutile inuenitur.* Circumuenia-
mus ergo iuſtum, quoniam inutilis
C eſt nobis, & contrarius eſt operibus
noſtris, & improperat nobis peccata
legis, & diffamat in nos peccata diſci-
13 plinæ noſtræ. * " Promittit ſe ſcien- "*Matt.* 27
tiam Dei habere, & filium Dei ſe no- *c.* 42
14 minat.* " Factus eſt nobis in tradu- "*Ioan.* 7.
ctionem cogitationum noſtrarum. *a.* 7
15 *Grauis eſt nobis etiam ad videndum,
quoniam diſſimilis eſt aliis vita illius,
16 & immutatæ ſunt viæ eius.* Tamquā
nugaces æſtimati ſumus ab illo, &
abſtinet ſe à viis noſtris tamquam ab
immunditiis, & præfert nouiſſima iu-
ſtorum, & gloriatur patrem ſe habe-
17 re Deum.* Videamus ergo ſi ſermo-
D nes illius veri ſint, & tentemus quæ
ventura ſunt illi, & ſciemus quæ erūt
18 nouiſſima illius. * " Si enim eſt verus " *Pſal.* 21.
filius Dei, ſuſcipiet eum, & libera- *a.* 9
bit eum de manibus contrariorum. *Ierem.* 11.
19 * Contumelia & tormento interro- *d.* 19
gemus eum, vt ſciamus reuerentiam
eius, & probemus patientiam illius.
20 * Morte turpiſſima condemnemus
eum:

eum : erit enim ei reſpectus ex ſermo-
nibus illius. * Hæc cogitauerunt , & 21
errauerunt: excæcauit enim illos ma-
litia eorum.* Et neſcierunt ſacramen- 22
ta Dei , neque mercedem ſperauerunt
iuſtitiæ , nec iudicauerunt honorem
*Gen.1.d. animarum ſanctarum. * * Quoniam 23
27.2.b.7. Deus creauit hominem inextermina-
5.a.1 bilem , & ad imaginem ſimilitudinis
Eccli.17. ſuæ fecit illum. * Inuidia autem dia- 24
a.1 boli mors introiuit in orbem terra-
Gen.3.a.1 rum : * imitantur autem illum qui 25
ſunt ex parte illius.

CAP. III.

De felicitate iuſtorum, qui in hac vita ab impiis contempti, tentationibus à Deo probati fuerunt : & de infelicitate impiorum : item de caſtitatis & bonorum operum mercede, ac infelicitate filiorum adulterorum.

Deut.33. IVſtorum autem animæ in manu 1
a.3 Dei ſunt , & non tanget illos tor- A
Infrà 5. mentum mortis. * Viſi ſunt oculis in- 2
b.4 ſipientium mori : & æſtimata eſt af-
flictio exitus illorum ; * & quod à 3
nobis eſt iter , exterminium : illi au-
tem ſunt in pace. * Et ſi coram homi- 4
nibus tormenta paſſi ſunt , ſpes illo-
rum immortalitate plena eſt. * In 5
paucis vexati , in multis benè diſpo-
nentur : quoniam Deus tentauit eos,
& inuenit illos dignos ſe.* Tamquam 6
aurum in fornace probauit illos , &
quaſi holocauſti hoſtiam accepit il-
los, & in tempore erit reſpectus illo-
rum.* Fulgebunt iuſti , & tamquam 7
ſcintillæ

ſcintillæ in arundineto diſcurrent.
8 * [a] Iudicabunt nationes, & domina- *Matt.19
B buntur populis, & regnabit Dominus f.43
9 illorum in perpetuum. * Qui confi- 1.Cor.6.
dunt in illo, intelligent veritatem: & a 2
fideles in dilectione acquieſcent illi:
quoniam donum & pax eſt electis
10 eius. * Impij autem ſecundùm quæ co-
gitauerunt, correptionem habebunt:
qui neglexerunt iuſtum, & à Domi-
11 no receſſerunt. * Sapientiam enim, &
diſciplinam qui abiicit, infelix eſt:
& vacua eſt ſpes illorum, & labores
C ſine fructu, & inutilia opera eorum.
12 * Mulieres eorum inſenſatæ ſunt, &
13 nequiſſimi filij eorum. * Maledicta
creatura eorum, quoniam felix eſt
ſterilis: & incoinquinata, quæ neſci-
uit thorum in delicto, habebit fru-
ctum in reſpectione animarum ſan-
14 ctarum: * [a] & ſpado, qui non opera- *Iſai.56
tus eſt per manus ſuas iniquitatem, a.4
D nec cogitauit aduerſus Deum nequiſ-
ſima: dabitur enim illi fidei donum
electum, & ſors in templo Dei ac-
15 ceptiſſima. * Bonorum enim labo-
rum glorioſus eſt fructus, & quæ non
16 concidat radix ſapientiæ. * Filij au-
tem adulterorum in inconſummatio-
ne erunt, & ab iniquo thoro ſemen
17 exterminabitur. * Et ſi quidem longæ
vitæ erunt, in nihilum computabun-
tur, & ſine honore erit nouiſſima
18 ſenectus illorum. * Et ſi celeriùs de-
functi fuerint, non habebunt ſpem,
nec

nec in die agnitionis allocutionem.
* Nationis enim iniquæ diræ ſunt 19
conſummationes.

CAP. IV.

Caſta generatio in multis ab adulterina diſſidet: de refrigerio iuſti morte præoccupati: quā ſit ſenectus venerabilis, & quòd iuſti ſæpiùs à mundo tolluntur à Deo ne ab impiis ſeducantur, & quantum finis vtrorumque diſtet.

O Quàm pulchra eſt caſta gene- 1
ratio cum claritate: immortalis A
eſt enim memoria illius: quoniam &
apud Deum nota eſt, & apud homi-
nes. * Cùm præſens eſt, imitantur il- 2
lam: & deſiderant eam cùm ſe edu-
xerit, & in perpetuũ coronata trium-
phat incoinquinatorum certaminum
præmium vincens. * Multigena au- 3
tem impiorum multitudo non erit
vtilis, & ſpuria vitulamina non da-
bunt radices altas, nec ſtabile firma-
* Iere. 17. mentum collocabunt. * * Et ſi in ra- 4
b.4 mis in tempore germinauerint, infir- B
Matt.7. miter poſita, à vento commouebun-
c.27 tur, & à nimietate ventorum eradi-
cabuntur. * Confringentur enim ra- 5
mi inconſummati, & fructus illorum
inutiles, & acerbi ad manducandum,
& ad nihilum apti. * Ex iniquis enim 6
ſomnis filij qui naſcuntur, teſtes ſunt
nequitiæ aduerſus parentes in inter-
rogatione ſua. * Iuſtus autem ſi mor- 7
te præoccupatus fuerit, in refrigerio
erit. * Senectus enim venerabilis eſt 8
non diuturna, neque annorum nu-

mero

mero computata: cani autem ſunt
9 ſenſus hominis, * & ætas ſenectutis
10 vita immaculata. * ᵃ Placens Deo fa- ᵃHeb.11.
C ctus eſt dilectus, & viuens inter pec- a.5
11 catores tranſlatus eſt. * raptus eſt ne
malitia mutaret intellectum eius, aut
ne fictio deciperet animam illius.
12 * Faſcinatio enim nugacitatis obſcu-
rat bona, & inconſtantia concupi-
ſcentiæ tranſuertit ſenſum ſine mali-
13 tia. * Conſummatus in breui exple-
14 uit tempora multa: * placita enim
erat Deo anima illius: propter hoc
properauit educere illum de medio
iniquitatum. Populi autem videntes,
& non intelligentes, nec ponentes in
15 præcordiis talia: * quoniã gratia Dei,
D & miſericordia eſt in ſanctos eius, &
16 reſpectus in electos illius. * Condem-
nat autem iuſtus mortuus viuos im-
pios, & iuuentus celeriùs conſumma-
17 ta, longam vitam iniuſti. * Videbunt
enim finem ſapientis, & non intelli-
gent quid cogitauerit de illo Deus, &
18 quare munierit illum Dominus. * Vi-
debunt & contemnent eum: illos
19 autem Dominus irridebit. * & erunt
poſt hæc decidentes ſine honore, & in
contumelia inter mortuos in perpe-
tuum: quoniam diſrumpet illos in-
flatos ſine voce, & commouebit illos
à fundamentis, & vſque ad ſupre-
mum deſolabuntur: & erunt gemen-
20 tes, & memoria illorum peribit.* Ve-
nient in cogitatione peccatorum ſuo-
rum

rum timidi, & traducent illos ex ad-
uerſo iniquitates ipſorum.

CAP. V.

Impij in iudicio admirantes gloriam iuſtorum quos hic contempſerant, deflent ſuam miſeriam, quodq́ue tota eorum felicitas fuerit momentanea: iuſtorum autem erit perpetua: porrò Deus, tum per creaturas, tum per ſe, armatur ad puniendos impios.

TVnc ſtabunt iuſti in magna con- 1
ſtantia, aduerſus eos qui ſe an- A
guſtiauerunt, & qui abſtulerunt la-
bores eorum. * Videntes turbabuntur 2
timore horribili, & mirabuntur in
ſubitatione inſperatæ ſalutis, * dicen- 3
tes intra ſe, pœnitentiam agentes, &
præ anguſtia ſpiritus gementes: Hi
ſunt quos habuimus aliquando in de-
riſum, & in ſimilitudinem impro-
* Suprà 3. a. 2 perij. * Nos inſenſati vitam illorum 4
æſtimabamus inſaniam, & finem il-
lorum ſine honore: * ecce quomodo 5
computati ſunt inter filios Dei, &
inter ſanctos ſors illorum eſt. * Ergo 6
errauimus à via veritatis, & iuſtitiæ
lumen non luxit nobis, & Sol intel-
ligentiæ non eſt ortus nobis. * Laſſa- 7
ti ſumus in via iniquitatis & perdi-
tionis, & ambulauimus vias diffici-
les, viam autem Domini ignoraui-
mus. * Quid nobis profuit ſuperbia? 8
* 1. Par. 29 c. 15 aut diuitiarum iactantia quid contu-
Sup. 2. a. 5 lit nobis? * Tranſierunt omnia illa 9
* Prou. 30. c. 19 tamquam vmbra, & tamquam nun-
tius percurrens, * & tamquam na- 10
uis,

uis, quæ pertranſit fluctuantem a-
quam: cuius, cùm præterierit, non
eſt veſtigium inuenire, neque ſemi-
11 tam carinæ illius in fluctibus: * aut
B tamquam auis, quæ tranſuolat in aë-
re, cuius nullum inuenitur argumen-
tum itineris, ſed tantùm ſonitus ala-
tum verberans leuem ventum, &
ſcindens per vim itineris aërem: com-
motis alis tranſuolauit, & poſt hoc
nullum ſignum inuenietur itineris il-
12 lius: * aut tamquam ſagitta emiſſa
in locum deſtinatum, diuiſus aër
continuò in ſe recluſus eſt, vt igno-
13 retur tranſitus illius: * ſic & nos na-
ti continuò deſiuimus eſſe: & vir-
tutis quidem nullum ſignum valui-
mus oſtendere: in malignitate autem
14 noſtra conſumpti ſumus. * Talia di-
xerunt in inferno hi, qui peccaue-
15 runt: * [a] quoniam ſpes impij tam- [a] *Prou.10.*
C quam lanugo eſt, quæ à vento tolli- *d.28.&11.*
tur: & tamquam ſpuma gracilis, quæ *a.7*
à procella diſpergitur: & tamquam *Pſal.1.*
fumus, qui à vento diffuſus eſt: & *b.5*
tamquam memoria hoſpitis vnius
16 diei prætereuntis.* Iuſti autem in per-
petuum viuent, & apud Dominum
eſt merces eorum, & cogitatio illo-
17 rum apud Altiſſimum. * Ideò acci-
pient regnum decoris, & diadema
ſpeciei de manu Domini: quoniam
dextera ſua teget eos, & brachio ſan-
18 cto ſuo defendet illos. * [b] Accipiet ar- [b] *Pſal.17.*
maturam zelus illius, & armabit *Ephe ſ.6.*
b.13

creaturam ad vltionem inimicorum.
* Induet pro thorace iuſtitiam , & 19
accipiet pro galea iudicium certum.
* ſumet ſcutum inexpugnabile æqui- 20
tatem : * acuet autem duram iram in 21
lanceam , & pugnabit cum illo orbis D
terrarum contra inſenſatos. * Ibunt 22
directè emiſſiones fulgurum, & tam-
quam à bene curuato arcu nubium
exterminabuntur , & ad certum lo-
cum inſilient. * Et à petroſa ira ple- 23
næ mittentur grandines , excandeſcet
in illos aqua maris , & flumina con-
current duriter. * Contra illos ſta- 24
bit ſpiritus virtutis , & tamquam tur-
bo venti diuidet illos : & ad eremum
perducet omnem terram iniquitas il-
lorum, & malignitas euertet ſedes po-
tentium.

CAP. VI.

Reges & iudices ad ſapientiam & iuſtitiam ſectandam exhortatur, oſtendens quàm graue maneat iniuſtis rectoribus ſupplicium : item quàm ſit obuia ſapientia quærentibus eam: quodq́; eius acquiſitio ſit vtilis, cuius capax non eſt inuidus.

Eccleſ.9. d.18
MElior eſt ſapientia quàm vires : 1
& vir prudens quàm fortis. A
* Audite ergo reges , & intelligite , 2
diſcite iudices finium terræ. * Præ- 3
bete aures vos , qui continetis multi-
tudines , & placetis vobis in turbis
**Rom.13. a.1*
nationum:* *quoniam data eſt à Do- 4
mino poteſtas vobis, & virtus ab Al-
tiſſimo , qui interrogabit opera ve-
ſtra, & cogitationes ſcrutabitur: * quo- 5
niam

niam cùm eſſetis miniſtri regni illius,
non rectè iudicaſtis nec cuſtodiſtis
legem iuſtitiæ, neque ſecundùm vo-
6 luntatem Dei ambulaſtis. * Horren-
dè & citò apparebit vobis: quoniam
iudicium duriſſimum his, qui præ-
7 ſunt, fiet. * Exiguo enim conceditur
B miſericordia: potentes autem poten-
8 ter tormenta patientur. * " Non enim " Deut. 10
ſubtrahet perſonam cuiuſquā Deus, d. 17
nec verebitur magnitudinem cuiuſ- 2. Par. 19.
quam: quoniam puſillū & magnum b. 7
ipſe fecit, & æqualiter cura eſt illi de Eccli. 35.
9 omnibus. * Fortioribus autem for- b. 16
10 tior inſtat cruciatio. * Ad vos ergo Rom. 2.
reges ſunt hi ſermones mei, vt diſca- b. 11
11 tis ſapientiam, & non excidatis. * Qui Gal. 2. b. 6
enim cuſtodierint iuſta iuſtè, iuſti- Epheſ. 6.
ficabuntur: & qui didicerint iſta, b. 9
12 inuenient quid reſpondeant. * Con- Col 3. d.
cupiſcite ergo ſermones meos: dili- 25
gite illos, & habebitis diſciplinam. Act. 10.
13 * Clara eſt, & quæ numquam mar- e. 34
C ceſcit ſapientia, & facilè videtur ab 1. Petr. 1.
his qui diligunt eam, & inuenitur c. 17
14 ab his qui quærunt illam. * Præoc-
cupat qui ſe concupiſcunt, vt illis ſe
15 prior oſtendat. * Qui de luce vigi-
lauerit ad illam, non laborabit: aſſi-
dentem enim illam foribus ſuis in-
16 ueniet. * Cogitare ergo de illa, ſenſus
eſt conſummatus: & qui vigilauerit
17 propter illam, citò ſecurus erit. * Quo-
niam dignos ſe ipſa circuit quærens,
& in viis oſtendit ſe illis hilariter, &

 in

terreni illius, qui prior factus eſt, &
in ventre matris figuratus ſum caro,
2 * decem menſium tempore [a] coagu- [a] Iob 10.
latus ſum in ſanguine, ex ſemine ho- a.10
minis, & delectamento ſomni con-
3 ueniente. * Et ego natus accepi com-
munem aërem, & in ſimiliter factam
decidi terram, & primam vocem ſi-
4 milem omnibus emiſi plorans. * In
inuolumentis nutritus ſum, & curis
5 magnis. * Nemo enim ex regibus a-
6 liud habuit natiuitatis initiũ. * [b] Vnus [b] Iob 1.
ergo introitus eſt omnibus ad vitam, c.21 1.Tim. 6.
7 & ſimilis exitus. * Propter hoc opta-
ui, & datus eſt mihi ſenſus: & inuo-
caui, & venit in me ſpiritus ſapien-
8 tiæ: * & præpoſui illam regnis & ſe-
dibus, & diuitias nihil eſſe duxi in
9 comparatione illius. * [c] nec compa- [c] Iob 28.
raui illi lapidem pretioſum: quoniam c.15 Prou.8.
omne aurum in comparatione illius, b.11
arena eſt exigua, & tamquam lutum
æſtimabitur argentum in conſpectu
10 illius. * Super ſalutem & ſpeciem di-
B lexi illam, & propoſui pro luce ha-
bere illam: quoniam inextinguibile
11 eſt lumen illius. * [d] Venerunt autem [d] 3.Reg.3.
mihi omnia bona pariter cum illa, & b.13
innumerabilis honeſtas per manus Matt. 6.
12 illius, * & lætatus ſum in omnibus: d.33
quoniam antecedebat me iſta ſapien-
tia, & ignorabam quoniam horum
13 omnium mater eſt. * Quam ſine fi-
ctione didici, & ſine inuidia com-
munico, & honeſtatem illius non

abſcondo. * Infinitus enim theſaurus 14
eſt hominibus: quo qui vſi ſunt, participes
facti ſunt amicitiæ Dei, propter
diſciplinæ dona commendati.
* Mihi autem dedit Deus dicere ex 15
ſententia, & præſumere digna horum
quæ mihi dantur: quoniam ipſe ſapientiæ
dux eſt, & ſapientium emendator:
* in manu enim illius, & nos, 16
& ſermones noſtri, & omnis ſapientia,
& operum ſcientia & diſciplina.
* Ipſe enim dedit mihi horum, quæ 17
ſunt, ſcientiam veram: vt ſciam diſpoſitionem
orbis terrarum: & virtutes
elementorum, * initium, & con- 18
ſummationem, & medietatem tem- C
porum, viciſſitudinũ permutationes,
& commutationes temporum, * an- 19
ni curſus, & ſtellarum diſpoſitiones,
* naturas animalium, & iras beſtia- 20
rum, vim ventorum, & cogitationes
hominum, differentias virgultorum,
& virtutes radicum, * & quæcum- 21
que ſunt abſconſa & improuiſa, didici:
omnium enim artifex docuit me
ſapientia. * eſt enim in illa ſpiritus 22
intelligentiæ, ſanctus, vnicus, multiplex,
ſubtilis, diſertus, mobilis, incoinquinatus,
certus, ſuauis, amans
bonum, acutus, quem nihil vetat, benefaciens,
* humanus, benignus, ſta- 23
bilis, certus, ſecurus, omnem habens
virtutem, omnia proſpiciens, & qui
capiat omnes ſpiritus: intelligibilis,
mundus, ſubtilis. * Omnibus enim 24
mobi-

mobilibus mobilior eſt ſapientia: at-
tingit autem vbique propter ſuam
25 munditiam.* Vapor eſt enim virtu-
D tis Dei,& emanatio quædam eſt cla-
ritatis omnipotentis Dei ſincera: &
ideò nihil inquinatum in eam in-
26 currit.* ᵃ candor eſt enim lucis æ- ᵃHebr. 1.
ternæ, & ſpeculum ſine macula Dei a.3
maieſtatis, & imago bonitatis illius.
27 * Et cùm ſit vna, omnia poteſt: &
in ſe permanens omnia innouat, &
per nationes in animas ſanctas ſe trāſ-
fert,amicos Dei & prophetas conſti-
28 tuit.* Neminem enim diligit Deus,
niſi eum, qui cum ſapientia inhabitat.
29 * Eſt enim hæc ſpecioſior ſole, & ſu-
per omnem diſpoſitionem ſtellarum,
30 luci comparata inuenitur prior.* Illi
enim ſuccedit nox, ſapientiam au-
tem non vincit malitia.

CAP. VIII.

Cùm ſapientiam comitentur omnia deſiderabilia, ſummè ambienda eſt, & à Deo petenda, à quo ſolo datur continentia.

1 A Attingit ergo à fine vſque ad fi-
nem fortiter, & diſponit omnia
2 ſuauiter.* Hanc amaui, & exquiſiui
à iuuentute mea,& quæſiui ſponſam
mihi eam aſſumere, & amator factus
3 ſum formæ illius.* Generoſitatem
illius glorificat,contubernium habens
Dei: ſed & omnium Dominus dile-
4 xit illam.* doctrix enim eſt diſcipli-
næ Dei, & electrix operum illius.
5 * Et ſi diuitiæ appetuntur in vita,

quid ſapientia locupletius, quæ operatur omnia? * Si autem ſenſus ope- 6
ratur: quis horum, quæ ſunt, magis
quàm illa eſt artifex? * Et ſi iuſtitiam 7
quis diligit: labores huius magnas habent virtutes: ſobrietatem enim, & B
prudentiam docet, & iuſtitiam, & virtutem, quibus vtilius nihil eſt in vita
hominibus. * Et ſi multitudinem ſcié- 8
tiæ deſiderat quis, ſcit præterita, & de futuris æſtimat: ſcit verſutias ſermonum, & diſſolutiones argumentorũ: ſigna & monſtra ſcit antequam fiant, & euentus temporum & ſæculorum.
* Propoſui ergo hanc adducere mihi 9
ad conuiuendum: ſciens quoniam mecum communicabit de bonis, & erit allocutio cogitationis & tædij
mei. * Habebo propter hanc clarita- 10
tem ad turbas, & honorem apud ſe- C
niores iuuenis: * & acutus inueniar 11
in iudicio, & in conſpectu potentium admirabilis ero, & facies principum
mirabuntur me: * tacentem me ſuſ- 12
tinebunt, & loquentem me reſpicient, & ſermocinante me plura, manus o-
ri ſuo imponent. * Præterea habebo 13
per hanc, immortalitatem: & memoriam æternam his, qui poſt me futuri
ſunt, relinquam. * Diſponam popu- 14
los: & nationes mihi erunt ſubditæ.
* Timebunt me audientes reges hor- 15
rendi: in multitudine videbor bo-
nus, & in bello fortis. * Intrans in do- 16
mum meam, conquieſcam cum il-
la:

la: non enim habet amaritudinem
conuerſatio illius, nec tædium con-
uictus illius, ſed lætitiam & gaudium.
17 * Hæc cogitans apud me, & comme-
D morans in corde meo: quoniam im-
mortalitas eſt in cognatione ſapien-
18 tiæ, * & in amicitia illius delectatio
bona, & in operibus manuum illius
honeſtas ſine defectione, & in certa-
mine loquelæ illius ſapientia, & præ-
claritas in communicatione ſermo-
num ipſius: circuibam quærens, vt
19 mihi illam aſſumerem. * Puer autem
eram ingenioſus, & ſortitus ſum ani-
20 mam bonam. * Et cùm eſſem magis
bonus, veni ad corpus incoinquina-
21 tum. * Et vt ſciui quoniam aliter non
poſſem eſſe continens, niſi Deus det,
& hoc ipſum erat ſapientiæ, ſcire cu-
ius eſſet hoc donum: adij Dominum,
& deprecatus ſum illum, & dixi ex
totis præcordijs meis:

CAP. IX.

Oratio ſapientis cum agnitione propriæ imbecillitatis, ad impetrandam à Domino ſapientiam: quæ cùm omnibus neceſſaria ſit, potiſſimùm tamen rectoribus populorum; incerta eſt enim humana ſapientia.

1 DEus patrum meorum, & Domi- 1.Reg.3.
A ne miſericordiæ, qui feciſti om- b.9
2 nia verbo tuo, * & ſapientia tua con-
ſtituiſti hominem, vt dominaretur
3 creaturæ, quæ à te facta eſt, * vt diſ-
ponat orbem terrarum in æquitate
& iuſtitia, & in directione cordis iu-

dicium iudicet: * da mihi ſedium tua- 4
rũ aſſiſtricem ſapientiam, & noli me
*Pſal. 115 b. 16 reprobare à pueris tuis: * * quoniam 5
ſeruus tuus ſum ego, & filius ancillæ
tuæ, homo infirmus, & exigui tem-
poris, & minor ad intellectum iudicij B
& legum. * Nam & ſi quis erit con- 6
ſummatus inter filios hominum, ſi
ab illo abfuerit ſapientia tua, in nihi-
*1. Par. 28. b. 45. 2. Par. 1. b. 9 lum computabitur. * * Tu elegiſti me 7
regem populo tuo, & iudicem filio-
rum tuorum, & filiarum: * & dixiſti 8
me ædificare templum in monte ſan-
cto tuo, & in ciuitate habitationis tuæ
altare, ſimilitudinem tabernaculi ſan-
* Prou. 8. c. 22 d. 27. Ioan. 1. a. 1 cti tui, quod præparaſti ab initio: * * & 9
tecum ſapientia tua, quæ nouit opera
tua, quæ & affuit tunc cùm orbem
terrarum faceres, & ſciebat quid eſ-
ſet placitum oculis tuis, & quid dire- C
ctum in præceptis tuis. * Mitte illam 10
de cælis ſanctis tuis, & à ſede magni-
tudinis tuæ, vt mecum ſit & mecum
laboret, vt ſciam quid acceptum ſit
apud te: * ſcit enim illa omnia & in- 11
telligit, & deducet me in operibus
meis ſobriè, & cuſtodiet me in ſua
potentia. * Et erunt accepta opera mea, 12
& diſponam populum tuum iuſtè,
& ero dignus ſedium patris mei.
*Iſa. 40. d. 13 Rom. 11. d 14 1. Cor. 2. d. 16 * * Quis enim hominum poterit ſcire 13
conſilium Dei? aut quis poterit co-
gitare quid velit Deus? * Cogitatio- 14
nes enim mortalium timidæ, & in-
certæ prouidentiæ noſtræ. * Corpus 15
enim,

D enim, quod corrumpitur, aggrauat a-
nimam, & terrena inhabitatio depri-
16 mit ſenſum multa cogitantem. * Et
difficilè æſtimamus quæ in terra ſunt:
& quæ in proſpectu ſunt, inuenimus
cum labore. Quæ autem in cælis ſunt
17 quis inueſtigabit? * Senſum autem
tuum quis ſciet, niſi tu dederis ſapien-
tiam, & miſeris ſpiritum ſanctum
18 tuum de altiſſimis: * & ſic correctæ
ſint ſemitæ eorum qui ſunt in terris,
& quæ tibi placent didicerint homi-
19 nes:* Nam per ſapientiam ſanati ſunt
quicumque placuerunt tibi Domine
à principio.

CAP. X.

Commendatur ſapientia quòd ſeruauerit & à malis liberauerit Adam, Noe, Abraham, Lot, Iacob, Ioſeph, Moyſen, per quem filios Iſrael de Aegypto duxit per Mare rubrum, demerſis in eo Aegyptiis.

1 HÆc illum, qui primus formatus Gen. 1. d. 27
A eſt à Deo pater orbis terrarum,
cùm ſolus eſſet creatus, cuſtodiuit, "Gen. 2. b. 7
2 * " & eduxit illum à delicto ſuo; &
dedit illi virtutem continendi om-
3 nia.*" Ab hac vt receſſit iniuſtus in ira " Gen. 4. b. 8
ſua, per iram homicidij fraterni deper-
4 ijt. * " Propter quem, cũ aqua deleret " Gen. 7. b. 6
terram, ſanauit iterùm ſapientia, per
contemptibile lignum iuſtum guber-
5 nans. * " Hæc & in conſenſu nequi- "Gen. 11. a. 2
tiæ cùm ſe nationes contuliſſent, ſci-
uit iuſtum, & conſeruauit ſine quere-
la Deo, & in filij miſericordia fortem
cuſto-

Gen. 19. d.17 cuſtodiuit. * Hæc iuſtum à pereun- 6
tibus impijs liberauit fugientem, de- B
ſcendente igne in pentapolim: * qui- 7
bus in teſtimonium nequitiæ fumi-
gabunda conſtat deſerta terra, & in-
certo tempore fructus habentes arbo-
res, & incredibilis animæ memoria
ſtans figmentum ſalis. * Sapientiam 8
enim prætereuntes, non tantùm in
hoc lapſi ſunt vt ignorarent bona, ſed
& inſipientiæ ſuæ reliquerunt homi-
nibus memoriam, vt in his, quæ pec-
cauerunt, nec latêre potuiſſent. * Sa- 9
pientia autem hos, qui ſe obſeruant,
Gen. 28. a.5.b.10 à doloribus liberauit. * Hæc profu- 10
gum iræ fratris iuſtum deduxit per
vias rectas, & oſtendit illi regnum
Dei, & dedit illi ſciētiam ſanctorum:
honeſtauit illum in laboribus, & cō-
pleuit labores illius. * In fraude cir- 11
cumuenientium illum affuit illi, &
honeſtum fecit illum. * Cuſtodiuit 12
illum ab inimicis, & à ſeductoribus C
tutauit illum, & certamen forte dedit
illi vt vinceret, & ſciret quoniam om-
Gen. 37. f.26 nium potentior eſt ſapientia. * Hæc 13
venditum iuſtum non dereliquit, ſed
à peccatoribus liberauit eum: deſcen-
*Act.7. b.9 ditque cum illo in foueam, * * & in 14
vinculis non dereliquit illum, donec
Gen.41. f.40 afferret illi ſceptrum regni, & poten-
tiam aduerſus eos, qui eum deprime-
bant: & mendaces oſtendit, qui ma-
*Exod.1. b.12 culauerunt illum, & dedit illi clarita-
tem æternam.* * Hæc populũ iuſtũ, 15

&

& ſemen ſine querela, liberauit à na-
tionibus, quæ illum deprimebant.
16 * intrauit in animam ſerui Dei, & ſte-
tit contra reges horrendos in porten-
17 tis & ſignis. * Et reddidit iuſtis mer-
cedem laborum ſuorum, & deduxit
D illos in via mirabili: & fuit illis in ve-
lamento diei, & in luce ſtellarum per
18 noctem: * ⁿ tranſtulit illos per Mare ⁿExod.14 c.22
rubrum, & trãſuexit illos per aquam
19 nimiam. * Inimicos autem illorum Pſal.77. b.14
demerſit in mare, & ab altitudine in-
ferorum eduxit illos. ⁿ Ideò iuſti tu- ⁿExod.12 c.35
20 lerunt ſpolia impiorum,* ⁿ & decan-
tauerunt Domine nomen ſanctum ⁿ Exod.15 a.1
tuum, & victricem manũ tuam lau-
21 dauerunt pariter: * quoniam ſapien-
tia aperuit os mutorum, & linguas
infantium fecit diſertas.

Cap. XI.

Sapientia filios Iſrael per deſertum deduxit, deuictis inimicis, datiſq; è petra aquis: punitis ante multiplici flagello idololatris Aegyptiis: cùm tamen Deus omnium quærens ſalutem, longanimiter toleret peccatores, vt reſipiſcant, quos vniuerſos ſolo ſuo nutu continuò perdere poſſet.

1 Direxit opera eorum in manibus Exod.16. a.1
2 prophetæ ſancti. * Iter fecerunt
A per deſerta, quæ non habitabantur: &
3 in locis deſertis fixerunt caſas. * ⁿ Ste- ⁿExod.17 c.12
terunt contra hoſtes, & de inimicis ſe
4 vindicauerunt.* ⁿ Sitierunt, & inuo- ⁿNum.20 b.11
cauerunt te, & data eſt illis aqua de
petra altiſſima, & requies ſitis de la-
5 pide duro.* Per quæ enim pœnas paſ-
ſi ſunt

ſi ſunt inimici illorum, à defectione
potus ſui, & in eis, cùm abundarent
filij Iſrael, lætati ſunt;* per hæc, cùm 6
illis deeſſent, benè cum illis actum
eſt. * Nam pro fonte quidem ſempi- 7
terni fluminis, humanum ſanguinem
dediſti iniuſtis.* Qui cùm minueren- 8
tur in traductione infantium occiſo-
rum, dediſti illis abundantem aquam
inſperatè, * oſtendens per ſitim, quæ 9
tunc fuit, quemadmodum tuos exal-
tares, & aduerſarios illorum necares.
* Cùm enim tentati ſunt, & quidem 10
cum miſericordia diſciplinam acci- B
pientes, ſcierunt quemadmodum
cum ira iudicati impij tormenta pa-
terentur. * Hos quidem tamquam 11
pater monens probaſti: illos autem
tamquam durus rex interrogans con-
demnaſti. * Abſentes enim & præ- 12
ſentes ſimiliter torquebantur. * Du- 13
plex enim illos acceperat tædium, &
gemitus cum memoria præteritorum.
* Cùm enim audirent per ſua tormē- 14
ta benè ſecum agi, commemorati ſunt
Dominum, admirantes in finem exi-
tus. * Quem enim in expoſitione pra- 15
ua proiectum deriſerunt, in finem e-
uentus mirati ſunt; non ſimiliter iu-
ſtis ſitientes. * Pro cogitationibus au- 16
tem inſenſatis iniquitatis illorum, C
*Infrà 12. c.24 *quòd quidam errātes colebant mu-
tos ſerpentes, & beſtias ſuperuacuas,
immiſiſti illis multitudinem muto-
rum animalium in vindictam: * vt 17
ſcirent

ſcirent, quia per quæ peccat quis, per
18 hæc & torquetur. * ª Non enim im- ªLeui.26.
poſſibilis erat omnipotens manus tua, d.22.
quæ creauit orbem terrarum ex ma- Infrà 16.
teria inuiſa, immittere illis multitu- a.1
dinem vrſorum, aut audaces leones, Ierem.8.
c.17
19 * aut noui generis ira plenas ignotas
beſtias, aut vaporem ignium ſpiran-
tes, aut fumi odorem proferentes, aut
horrendas ab oculis ſcintillas emit-
20 tentes: * quarum non ſolùm læſura
poterat illos exterminare, ſed & aſpe-
21 ctus per timoré occidere. * Sed & ſine
his vno ſpiritu poterant occidi perſe-
cutionem paſſi ab ipſis factis ſuis, &
diſperſi per ſpiritum virtutis tuæ: ſed
D omnia in menſura, & numero, &
22 pondere diſpoſuiſti. * Multum e-
nim valere, tibi ſoli ſupererat ſemper:
& virtuti brăchij tui quis reſiſtet?
23 * Quoniam tamquam momentum
ſtateræ, ſic eſt ante te orbis terrarum,
& tamquam gutta roris antelucani,
24 quæ deſcendit in terram. * Sed miſe-
reris omnium, quia omnia potes, &
diſſimulas peccata hominum propter
25 pœnitentiam. * Diligis enim omnia
quæ ſunt, & nihil odiſti eorum quæ
feciſti: nec enim odiens aliquid con-
26 ſtituiſti, aut feciſti. * Quomodo au-
tem poſſet aliquid permanere, niſi
tu voluiſſes? aut quod à te vocatum
27 non eſſet, conſeruaretur? * Parcis au-
tem omnibus: quoniam tua ſunt Do-
mine, qui amas animas.

CAP.

Cap. XII.

Oſtendit quanta clementia & longanimitate Deus corripuerit peccatores terræ ſanctæ incolas, non ſubito eos delens, cùm non illos tantùm, ſed & omnes nationes, nulli illata iniuria, tamquam ſolus omnium Dominus perdere poſſet: hac videlicet erga inimicos clementia electos ſuos de ſe ſuaq; bonitate benè ſperare faciens, eoſq; à peccatis reuocans.

O Quàm bonus & ſuauis eſt Do- 1
mine ſpiritus tuus in omnibus! A
*Ideoque eos, qui exerrant, partibus 2
corripis: & de quibus peccant, admones & alloqueris: vt relicta malitia,
*Deut. 9. a. 3 12. d 19. 18. b. 12. credant in te Domine. * * Illos enim 3
antiquos inhabitatores terræ ſanctæ
tuæ, quos exhorruiſti, * quoniam 4
odibilia opera tibi faciebant per
medicamina, & ſacrificia iniuſta,
* & filiorum ſuorum necatores ſine 5
miſericordia, & comeſtores viſcerum
hominum, & deuoratores ſanguinis
à medio ſacramento tuo, * & aucto- 6
res parentes animarum inauxiliatarum, perdere voluiſti per manus pa-
rentum noſtrorum, * vt dignam per- 7
ciperent peregrinationem puerorum
Dei, quæ tibi omnium charior eſt terra. * Sed & his tamquam hominibus 8
peperciſti, & miſiſti anteceſſores exercitus tui veſpas, vt illos paulatim exterminarent. * Non quia impotens 9
eras in bello ſubijcere impios iuſtis, B
*Exod. 23. d. 30 Deut. 7. d. 22 aut beſtijs ſæuis, aut verbo duro ſimul exterminare: * * ſed partibus iu- 10
dicans dabas locum pœnitentiæ, non
ignorans,

ignorans, quoniam nequam eſt natio
eorum, & naturalis malitia ipſorum,
& quoniam non poterat mutari co-
11 gitatio illorum in perpetuum. * Se-
men enim erat maledictum ab initio:
nec timens aliquem, veniam dabas
12 peccatis illorum. * Quis enim dicet ti-
bi: Quid feciſti? aut quis ſtabit con-
tra iudicium tuum? aut quis in con-
ſpectu tuo veniet vindex iniquorum
hominum? aut quis tibi imputabit, ſi
perierint nationes, quas tu feciſti?
13 * Non enim eſt alius Deus quàm tu,
ᵃcui cura eſt de omnibus, vt oſtendas ᵃ *1.Pet.5.*
quoniam non iniuſtè iudicas iudi- *b.7*
14 cium. * Neque rex neque tyrannus
in cõſpectu tuo inquirent de his quos
15 perdidiſti. * Cùm ergo ſis iuſtus, iu-
ſtè omnia diſponis, ipſum quoque qui
non debet puniri, condemnare, exte-
16 rum æſtimas à tua virtute. * Virtus
C enim tua iuſtitiæ initium eſt: & ob
hoc quòd omnium Dominus es, om-
17 nibus te parcere facis. * Virtutem e-
nim oſtendis tu, qui non crederis eſſe
in virtute conſummatus, & horum,
qui te neſciunt, audaciam traducis.
18 * Tu autem dominator virtutis, cum
tranquillitate iudicas, & cum magna
reuerentia diſponis nos: ſubeſt enim
19 tibi, cùm volueris, poſſe. * Docuiſti
autem populum tuum per talia ope-
ra, quoniam oportet iuſtum eſſe &
humanum, & bonæ ſpei feciſti filios
tuos: quoniam iudicans das locum

in peccatis pœnitentiæ. * Si enim ini- 20
micos ſeruorum tuorum, & debitos
morti, cum tanta cruciaſti attentio-
ne, dans tempus & locum, per quæ
poſſent mutari à malitia, * cum 21
quanta diligentia iudicaſti filios
tuos, quorum parentibus iuramenta
& conuentiones dediſti bonarum
promiſſionum? * Cùm ergo das nobis 22
diſciplinam, inimicos noſtros multi- D
pliciter flagellas, vt bonitatem tuam
cogitemus iudicantes: & cùm de no-
bis iudicatur, ſperemus miſericor-
diam tuam. * Vnde & illis, qui in vita 23
ſua inſenſatè & iniuſtè vixerunt, per
hæc, quæ coluerunt, dediſti ſumma
a Sap. 11. c. 24. Rom. 1. c. 23. tormenta. * a Etenim in erroris via 24
diutiùs errauerunt, deos æſtimantes
hæc, quæ in animalibus ſunt ſuperua-
cua, infantium inſenſatorum more
viuentes. * Propter hoc tamquam 25
pueris inſenſatis iudicium in deriſum
dediſti. * Qui autem ludibriis & in- 26
crepationibus non ſunt correcti, di-
gnum Dei iudicium experti ſunt. * In 27
quibus enim patientes indignaban-
tur, per hæc quos putabant deos, in
ipſis cùm exterminarentur videntes,
illum, quem olim negabant ſe noſſe,
verum Deum agnouerunt: propter
quod & finis condemnationis eo-
rum venit ſuper illos.

CAP.

CAP. XIII.

Vani quidem ſunt qui ex creaturis Deum non agnoſcentes, ipſas potiùs creaturas pro diis coluerunt: at illi longe ſtultiores qui opus artificis Deum dicunt, ab inſenſato idolo futura interrogantes.

1 VAni autem ſunt omnes homines, *Rom. 1. b. 18*
A in quibus non ſubeſt ſcientia Dei:
& de his quæ videntur bona, non potuerunt intelligere eum qui eſt, neque
operibus attendẽtes agnouerunt quis
2 eſſet artifex: * ª ſed aut ignem, aut *ª Deut. 4. c. 13. 17. a. 3*
ſpiritum, aut citatum aërem, aut gyrum ſtellarum, aut nimiam aquam,
aut ſolem & lunam, rectores orbis
3 terrarum deos putauerunt. * Quorum ſi ſpecie delectati, deos putauerunt: ſciant quantò his dominator
eorum ſpecioſior eſt. ſpeciei enim ge-
4 nerator hæc omnia conſtituit. * Aut
ſi virtutem & opera eorum mirati
ſunt, intelligant ab illis, quoniam qui
5 hæc fecit, fortior eſt illis: * à magnitudine enim ſpeciei & creaturæ, cognoſcibiliter poterit creator horum
6 videri. * ſed tamen adhuc in his mi-
B nor eſt querela. Et hi enim fortaſſe
errant, Deum quærentes, & volentes
7 inuenire. * ª Etenim cùm in operibus *ª Rom. 1. c. 21*
illius conuerſentur, inquirunt: &
perſuaſum habent quoniam bona
8 ſunt quæ videntur. * Iterùm autem
9 nec his debet ignoſci. * Si enim tantum potuerunt ſcire, vt poſſent æſtimare ſæculum: quomodo huius Do-

minum non faciliùs inuenerunt? *In- 10
felices autem ſunt, & inter mortuos
ſpes illorum eſt, qui appellauerunt
deos opera manuum hominũ, aurum
& argentum, artis inuentionem, &
ſimilitudines animalium, aut lapi-
dem inutilem opus manus antiquæ.
* Iſa. 44. *ᵘ Aut ſiquis artifex faber de ſilua li- 11
b. 9 gnum rectum ſecuerit, & huius doctè C
Ier. 10. a. 3 eradat omnem corticem, & arte ſua
vſus, diligenter fabricet vas vtile in
conuerſationem vitæ, * reliquiis au- 12
tem eius operis, ad præparationem
eſcæ abutatur: * & reliquum horum, 13
quod ad nullos vſus facit, lignum
curuum, & vorticibus plenum, ſcul-
pat diligenter per vacuitatem ſuam;
& per ſcientiã ſuæ artis figuret illud,
& aſſimilet illud imagini hominis,
* aut alicui ex animalibus illud com- 14
paret, perliniens rubrica, & rubicun-
dum faciens fuco colorem illius, &
omnem maculã, quæ in illo eſt, per-
liniens: * & faciat ei dignam habita- 15
tionem, & in pariete ponens illud, & D
confirmans ferro, * ne fortè cadat, 16
proſpiciens illi, ſciens quoniam non
poteſt adiuuare ſe: imago enim eſt,
& opus eſt illi adiutorium. * Et de 17
ſubſtantia ſua, & de filiis ſuis, & de
nuptiis votum faciens inquirit. Non
erubeſcit loqui cum illo, qui ſine ani-
ma eſt: * & pro ſanitate quidem in- 18
firmum deprecatur, & pro vita rogat
mortuum, & in adiutorium inutilem
inuo-

19 inuocat: * & pro itinere petit ab eo,
qui ambulare non poteſt, & de ac-
quirendo, & de operando, & de om-
nium rerum euentu petit ab eo, qui
in omnibus eſt inutilis.

CAP. XIV.

Utilis inuentio nauis, quæ etiam tempore diluuij ſemen humanum ſeruatum eſt: idolum autem maledictum eſt cum ſuo fabricatore: & quod fuerit idolorum idololatriæq; exordium ac progreſſus, item quæ mala ex idololatria procedant.

1 ITerùm alius nauigare cogitans, &
A per feros fluctus iter facere incipiẽs,
ligno portante ſe, fragilius lignum in-
2 uocat. * Illud enim cupiditas acqui-
rendi excogitauit, & artifex ſapientia
3 fabricauit ſua. * Tua autem, Pater,
prouidentia gubernat: [a] quoniam de- [a] Exod. 14
diſti & in mari viam, & inter fluctus d. 22
4 ſemitam firmiſſimam, * oſtendens
quoniam potens es ex omnibus ſalua-
re, etiam ſi ſine arte aliquis adeat ma-
5 re. * Sed vt non eſſent vacua ſapien-
tiæ tuæ opera: propter hoc etiam &
exiguo ligno credunt homines ani-
mas ſuas, & tranſeuntes mare per ra-
6 tem liberati ſunt: * [b] ſed & ab initio [b] Gen. 6.
cùm perirent ſuperbi gigantes, ſpes b. 4. 7. b. 7.
orbis terrarum ad ratem confugiens,
remiſit ſæculo ſemen natiuitatis, quæ
7 manu tua erat gubernata. * Benedi-
ctum eſt enim lignum, per quod fit
8 iuſtitia. * [c] Per manus autem quod fit [c] Pſal. 113
idolum, maledictum eſt & ipſum, & Baruch 6.
qui fecit illud: quia ille quidem ope- a. 3

ratus eſt: illud autem cùm eſſet fragi-
le, deus cognominatus eſt. * Similiter 9
autem odio ſunt Deo, impius & im-
pietas eius. * Etenim quod factum eſt, 10
cum illo, qui fecit, tormenta patie-
tur. * Propter hoc & in idolis natio- 11
num non erit reſpectus: quoniã crea- B
turæ Dei in odium factæ ſunt, & in
tentationem animabus hominum, &
in muſcipulam pedibus inſipientium.
* Initium enim fornicationis eſt ex- 12
quiſitio idolorum: & adinuentio illo-
rum corruptio vitæ eſt. * neque enim 13
erant ab initio, neque erunt in perpe-
tuum. * Superuacuitas enim homi- 14
num aduenit in orbem terrarum: &
ideò breuis illorum finis eſt inuen-
tus. * Acerbo enim luctu dolens pa- 15
ter, citò ſibi rapti filij fecit imaginem:
& illũ, qui tunc quaſi homo mortuus
fuerat, nunc tamquam deum colere
cœpit, & conſtituit inter ſeruos ſuos
ſacra & ſacrificia. * Deinde interue- 16
niente tempore, conualeſcente iniqua
conſuetudine, hic error tamquam lex
cuſtoditus eſt, & tyrãnorum imperio
colebantur figmenta. * Et hos quos in 17
palàm homines honorare non pote-
rant, propter hoc quòd longè eſſent, è
longinquo figura eorum allata; eui-
dentem imaginem regis, quem hono-
rare volebant, fecerunt: vt illum, qui
aberat, tamquam præſentem colerent
ſua ſollicitudine.* Prouexit autem ad 18
horum culturam, & hos qui ignora-
bant,

19 bant, artificis eximia diligentia. * Ille
enim volens placere illi, qui ſe aſſum-
pſit: elaborauit arte ſua, vt ſimilitudi-
20 nem in melius figuraret. * Multitudo
C autem hominum abducta per ſpeciem
operis, eum, qui ante tempus tãquam
homo honoratus fuerat, nunc deum
21 æſtimauerunt. * Et hæc fuit vitæ hu-
manæ deceptio: quoniam aut affe-
ctui, aut regibus deſeruientes homi-
nes, incommunicabile nomen lapi-
22 dibus & lignis impoſuerunt. * Et non
ſuffecerat erraſſe eos circa Dei ſcien-
tiam, ſed & in magno viuentes in-
ſcientiæ bello, tot & tam magna ma-
23 la pacem appellant. * a Aut enim fi- a *Deut.* 18
lios ſuos ſacrificantes, aut obſcura *b.* 10
ſacrificia facientes, aut inſaniæ plenas *Ier.* 7. *a.* 6
24 vigilias habentes, * neque vitam, ne-
que nuptias mundas iam cuſtodiunt,
ſed alius alium per inuidiam occidit,
25 aut adulterans contriſtat:. * & om-
D nia commiſta ſunt, ſanguis, homici-
dium, furtum & fictio, corruptio &
infidelitas, turbatio & periurium, tu-
26 multus bonorum, * Dei immemora-
tio, animarum inquinatio, natiuitatis
immutatio, nuptiarum inconſtantia,
inordinatio mœchiæ & impudicitiæ.
27 * Infandorum enim idolorum cultu-
ra, omnis mali cauſa eſt, & initiũ &
28 finis. * Aut enim dum lætantur, in-
ſaniunt: aut certè vaticinantur falſa,
aut viuunt iniuſtè, aut peierant citò.
29 * Dum enim confidunt in idolis,

quæ ſine anima ſunt, malè iurantes
noceri ſe non ſperant. * Vtraque er- 30
go illis euenient dignè, quoniam ma-
lè ſenſerunt de Deo, attendentes ido-
lis, & iurauerunt iniuſtè, in dolo
contemnentes iuſtitiam. * Non enim 31
iuratorum virtus, ſed peccantium
pœna perambulat ſemper iniuſto-
rum præuaricationem.

CAP. XV.

Vox fidelium ſuauitatem & miſericordiam Dei commendantium, cuius gratia ab idololatria ſunt ſeruati: mirè quoque ſubſannat idolorum artifices ac cultores.

TV autem Deus noſter, ſuauis & 1
verus es, patiens, & in miſericor- A
dia diſponens omnia. * Etenim ſi 2
peccauerimus, tui ſumus, ſcientes
magnitudinem tuam: & ſi non pec-
cauerimus, ſcimus quoniam apud te
ſumus computati. * Noſſe enim te, 3
conſummata iuſtitia eſt: & ſcire iu-
ſtitiam, & virtutem tuam, radix eſt
immortalitatis. * Non enim in erro- 4
rem induxit nos hominum malæ ar-
tis excogitatio, nec vmbra picturæ
labor ſine fructu, effigies ſculpta per
varios colores,* cuius aſpectus inſen- 5
ſato dat concupiſcentiam, & diligit
mortuæ imaginis effigiem ſine ani-
ma. * Malorum amatores, digni ſunt 6
qui ſpem habeant in talibus, & qui
faciunt illos, & qui diligunt, & qui
a Rom. 9. d. 21 colunt.* a Sed & figulus mollem ter- 7
ram premens, laborioſè fingit ad v- B
ſus

ſus noſtros vnumquodque vas, & de
eodem luto fingit quæ munda ſunt
in vſum vaſa, & ſimiliter quæ his
ſunt contraria: horum autem vaſo-
rum quis ſit vſus, iudex eſt figulus.
8 * Et cum labore vano deum fingit de
eodem luto, ille qui paullò antè de
terra factus fuerat, & poſt puſillum
reducit ſe vnde acceptus eſt, repetitus
9 animæ debitum quam habebat. * Sed
cura eſt illi, non quia laboraturus
eſt, nec quoniam breuis illi vita eſt,
ſed concertatur aurificibus & argen-
tariis: ſed & ærarios imitatur, &
gloriam præfert, quoniam res ſuper-
10 uacuas fingit * Cinis eſt enim cor e-
C ius, & terra ſuperuacua ſpes illius, &
11 lutò vilior vita eius: * quoniam igno-
rauit qui ſe finxit, & qui inſpirauit il-
li animam quæ operatur, & qui inſuf-
12 flauit ei ſpiritum vitalem. * Sed & æ-
ſtimauerũt luſum eſſe vitam noſtrã,
& conuerſationem vitæ compoſitam
ad lucrum, & oportere vndecumque
13 etiam ex malo acquirere. * Hic enim
ſcit ſe ſuper omnes delinquere, qui
ex terræ materia fragilia vaſa, & ſcul-
14 ptilia fingit. * Omnes enim inſipien-
tes, & infelices ſupra modum animæ
ſuperbi, ſunt inimici populi tui, &
15 imperantes illi: * quoniam omnia i-
dola nationum deos æſtimauerunt,
a quibus neque oculorum vſus eſt ad a *Pſal.113 b.4. & 134
videndum, neque nares ad percipien-
dum ſpiritum, neque aures ad audiẽ- c.13
 dum,

dum, neque digiti manuum ad tra- D
ctandum, ſed & pedes eorum pigri ad
ambulandum. * homo enim fecit il- 16
los: & qui ſpiritum mutuatus eſt, is
finxit illos. Nemo enim ſibi ſimilem
homo poterit deum fingere. * Cùm 17
enim ſit mortalis, mortuum fingit
manibus iniquis. Melior enim eſt ip-
ſe his quos colit, quia ipſe quidem vi-
xit, cùm eſſet mortalis, illi autem nũ-
quam. * Sed & animalia miſerrima 18
colũt: inſenſata enim comparata his,
illis ſunt deteriora. * Sed nec aſpectu 19
aliquis ex his animalibus bona poteſt
conſpicere. Effugerunt autem Dei
laudem, & benedictionem eius.

CAP. XVI.

Aegyptiis ob idololatriam digna paßis, Hebræi eſcam à Deo acceperunt: caſtigati tamen aliquantũ morſu ſerpentũ, erecto ſerpente aneo ſanati ſunt à Deo: impij verò morte cõſumpti per locuſtas, muſcas, ignemq́; grandini miſtũ: cum illi accepto manna, ſatiati ſint & confortati.

PRopter hæc, & per his ſimilia paſ- 1
ſi ſunt dignè torméta, & per mul- A
titudinem beſtiarũ exterminati ſunt.
* Pro quibus tormentis benè diſpo- 2
ſuiſti populum tuum, ᵃ quibus dedi-
ſti concupiſcentiam delectamenti ſui,
nouum ſaporem, eſcam parans eis
ortygometram: * vt illi quidem con- 3
cupiſcentes eſcam propter ea, quæ il-
lis oſtenſa & miſſa ſunt, etiam à ne-
ceſſaria concupiſcentia auerterentur.
Hi autem in breui inopes facti, no-
uam guſtauerunt eſcam. * Oporte- 4
bat

ᵃ Num. 11 g. 31

bat enim illis ſine excuſatione qui-
dem ſuperuenire interitum exercen-
tibus tyrannidem: his autem tantùm
oſtẽdere quemadmodum inimici eo-
5 rum exterminabantur. * " Etenim cũ "Num.21
illis ſuperuenit ſæua beſtiarum ira, b.6
morſibus peruerſorum colubrorum
6 exterminabantur. * Sed non in per-
petuum ira tua permanſit; ſed ad cor-
reptionem in breui turbati ſunt, ſi-
gnum habentes ſalutis ad comme-
morationem mandati legis tuæ.
7 * Qui enim conuerſus eſt, non per
B hoc, quod videbat, ſanabatur, ſed
8 per te omnium ſaluatorem: * in hoc
autem oſtendiſti inimicis noſtris,
quia tu es, qui liberas ab omni malo.
9 * " Illos enim locuſtarum & muſca- "Exod.10
rum occiderunt morſus, & non eſt a.4.&.8
inuenta ſanitas animæ illorum: quia f.24
digni erant ab huiuſmodi extermi- Apo.9.b.7
10 nati. * Filios autem tuos, nec dra-
conum venenatorum vicerunt den-
tes: miſericordia enim tua adueniens
11 ſanabat illos. * In memoria enim ſer-
monum tuorum examinabantur, &
velociter ſaluabantur, ne in altam
incidentes obliuionem, non poſſent
12 tuo vti adiutorio. * Etenim neque
herba, neque malagma ſanauit eos,
ſed tuus, Domine, ſermo, qui ſa- "Deut.32
13 nat omnia. * " Tu es enim, Domi- f.39
ne, qui vitæ & mortis habes poteſta- 1.Reg.2.
tem, & deducis ad portas mortis, & a.6
14 reducis: * homo autem occidit qui- Tob.13.
dem a.2

dem per malitiam, & cùm exierit ſpi-
ritus, non reuertetur, nec reuocabit C
animam quæ recepta eſt: * ſed tuam 15
manum effugere impoſſibile eſt.
[a] Exod. 9. c.13 * [a] Negantes enim te noſſe impij, per 16
fortitudinem brachij tui flagellati
ſunt: nouis aquis, & grandinibus, &
pluuijs perſecutionem paſſi, & per ig-
nem conſumpti. * Quod enim mi- 17
rabile erat, in aqua, quæ omnia extin-
guit, plus ignis valebat: vindex eſt
enim orbis iuſtorum. * Quodam e- 18
nim tempore, manſuetabatur ignis,
ne comburerentur quæ ad impios
miſſa erant animalia: ſed vt ipſi vi-
dentes ſcirent, quoniam Dei iudicio
patiuntur perſecutionem. * Et quo- 19
dam tempore in aqua ſupra virtutem
ignis, exardeſcebat vndique, vt ini-
quæ terræ nationem exterminaret.
[b] Exod. 16 c.14 Num. 11. b.7 Pſal. 77. c.25 Ioan. 6. d.31 * [b] Pro quibus angelorum eſca nu- 20
triuiſti populum tuum, & paratum
panem de cælo præſtitiſti illis ſine la-
bore, omne delectamentum in ſe ha-
bentem, & omnis saporis ſuauitatem.
* Subſtantia enim tua dulcedinem 21
tuam, quam in filios habes, oſtende-
bat: & deſeruiens vniuſcuiuſq; volũ-
tati, ad quod quiſq; volebat, conuer-
[c] Exod. 9. c.13 tebatur. * [c] Nix autem & glacies ſuſ- 22
tinebant vim ignis, & non tabeſce- D
bant: vt ſcirent quoniã fructus inimi-
corum exterminabat ignis ardens in
grandine & pluuia coruſcans. * Hic 23
autem iterùm vt nutrirentur iuſti,
etiam

24 etiam ſuæ virtutis oblitus eſt.* Crea-
tura enim tibi Factori deſeruiens, ex-
ardeſcit in tormentum aduerſus iniu-
ſtos: & lenior fit ad benefaciendum
25 pro his, qui in te confidunt.* Pro-
pter hoc & tunc in omnia transfigu-
rata, omnium nutrici gratiæ tuæ de-
ſeruiebat; ad voluntatem eorum, qui
26 à te deſiderabant: * vt ſcirent filij
tui, quos dilexiſti Domine, *quoniam *Deut. 8. a.3
non natiuitatis fructus paſcunt ho- Matth. 4. a.4
mines, ſed ſermo tuus hos, qui in te
27 crediderint, conſeruat.* Quod enim
ab igne non poterat exterminari, ſta-
tim ab exiguo radio ſolis calefactum
28 tabeſcebat: * vt notum omnibus eſ-
ſet, quoniam oportet præuenire ſo-
lem ad benedictionem tuam, & ad
29 ortum lucis te adorare. * Ingrati e-
nim ſpes tamquam hibernalis glacies
tabeſcet, & diſperiet tamquam aqua
ſuperuacua.

CAP. XVII.

Aegyptij triduanas paſſi ſunt inuincibiles tenebras, cum incredibili timore & horrore: reliqua orbis parte illuſtrata lumine.

1 MAgna ſunt enim iudicia tua Do-
A. mine, & inenarrabilia verba
tua: propter hoc indiſciplinatæ ani-
2 mæ errauerunt. * * Dum enim per- *Exod. 10. f.23
ſuaſum habent iniqui poſſe dominari
nationi ſanctæ: vinculis tenebrarum
& longæ noctis compediti, incluſi
ſub tectis, fugitiui perpetuæ proui-
3 dentiæ iacuerunt. * Et dum putant ſe
latere

latere in obſcuris peccatis, tenebroſo obliuionis velamento diſperſi ſunt, pauentes horrendè, & cum admiratione nimia perturbati. * Neque enim 4
quæ continebat illos ſpelunca, ſine timore cuſtodiebat: quoniam ſonitus deſcendens perturbabat illos, & perſonæ triſtes illis apparentes pauorem illis præſtabant. * Et ignis qui- 5
dem nulla vis poterat illis lumen præbere, nec ſiderum limpidæ flammæ illuminare poterant illam noctem
*Exod.7. d.22.& 8 b.7 horrendam. ** Apparebat autem illis 6
ſubitaneus ignis, timore plenus: & B
timore perculſi illius, quæ non videbatur, faciei, æſtimabant deteriora eſſe quæ videbantur: * & magicæ ar- 7
tis appoſiti erant deriſus, & ſapientiæ gloriæ correptio cum contumelia.
* Illi enim qui promittebant timores 8
& perturbationes expellere ſe ab anima languente, hi cum deriſu pleni timore languebant. * Nam etſi nihil 9
illos ex monſtris perturbabat: tranſitu animalium & ſerpentium ſibilatione commoti, tremebundi peribant: & aërem, quem nulla ratione quis effugere poſſet, negantes ſe videre.
* Cùm ſit enim timida nequitia, dat 10
teſtimonium condemnationis: ſem- C
per enim præſumit ſæua, perturbata conſcientia. * Nihil enim eſt timor 11
niſi proditio cogitationis auxiliorum.
* Et dum ab intus minor eſt expecta- 12
tio, maiorem computat inſcientiam

eius

eius cauſæ, de qua tormentum præ-
13 ſtat. * Illi autem qui impotentem ve-
rè noctem, & ab infimis, & ab al-
tiſſimis inferis ſuperuenientem, eum-
14 dem ſomnum dormientes, * aliquan-
do monſtrorum exagitabantur timo-
re, aliquando animæ deficiebant tra-
ductione: ſubitaneus enim illis &
15 inſperatus timor ſuperuenerat. * De-
inde ſi quiſquam ex illis decidiſſet,
cuſtodiebatur in carcere ſine ferro
16 recluſus. * Si enim ruſticus quis erat,
D aut paſtor, aut agri laborum opera-
rius præoccupatus eſſet, ineffugibilem
17 ſuſtinebat neceſſitatem. * Vna enim
catena tenebrarum omnes erant col-
ligati. Siue ſpiritus ſibilans, aut inter
ſpiſſos arborum ramos auium ſonus
ſuauis, aut vis aquæ decurrentis ni-
18 mium, * aut ſonus validus præcipita-
tarum petrarum, aut ludentium ani-
malium curſus inuiſus, aut mugien-
tium valida beſtiarum vox, aut re-
ſonans de altiſſimis montibus Echo;
deficientes faciebant illos præ timore.
19 * Omnis enim orbis terrarum limpi-
do illuminabatur lumine, & non im-
20 peditis operibus continebatur. * So-
lis autem illis ſuperpoſita erat grauis
nox, imago tenebrarum, quæ ſuper-
uentura illis erat. Ipſi ergo ſibi erant
grauiores tenebris.

CAP.

Cap. XVIII.

Hebræi luce gaudent, & ducatum columnæ ignis accipiunt: occiduntur omnia Aegypti primogenita ab Angelo: Hebræi in ſeditione Core iram Dei prouocant; ſed in medio incendij liberantur, offerente Aaron incenſum, & pro multitudine deprecante.

Exod.10. f.23 SAnctis autem tuis maxima erat 1
lux, & horum quidem vocem au- A
diebant, ſed figuram non videbant.
Et quia non & ipſi eadem paſſi erant,
magnificabant te: * & qui antè læſi 2
erant, quia non lædebantur, gratias
agebant: & vt eſſet differentia, do-
ª Exod.14 e.24 Pſal.77. b.14 & 104.d.39. num petebant. * ª Propter quod ignis 3
ardentem columnam ducem habue-
runt ignotæ viæ, & ſolem ſine læſura
boni hoſpitij præſtitiſti. * Digni qui- 4
dem illi carere luce, & pati carcerem
tenebrarum, qui incluſos cuſtodie-
bant filios tuos, per quos incipiebat
incorruptum legis lumen ſæculo dari.
ª Exod.1. c.16.&22. a.3 * ª Cùm cogitarent iuſtorum occide- 5
re infantes: & vno expoſito filio, &
liberato, in traductionem illorum,
multitudinem filiorum abſtuliſti, &
ª Exod.14. f.27 ª pariter illos perdidiſti in aqua vali-
da. * Illa enim nox antè cognita eſt à 6
patribus noſtris, vt verè ſcientes qui-
bus iuramentis crediderunt, animæ-
quiores eſſent. * Suſcepta eſt autem 7
à populo tuo ſanitas quidem iuſto-
rum, iniuſtorum autem extermina- B
tio. * Sicut enim læſiſti aduerſarios: 8
ſic & nos prouocans magnificaſti.
* Abſconsè enim ſacrificabant iuſti 9
pueri

pueri bonorum, & iuſtitiæ legem in
concordia diſpoſuerunt: ſimiliter &
bona & mala recepturos iuſtos, pa-
10 trum iam decantantes laudes. * Reſo-
nabat autem inconueniens inimico-
rum vox, & flebilis audiebatur plan-
11 ctus ploratorum infantium. * a Simi- a Exod. 12
li autem pœna ſeruus cum domino d. 30
afflictus eſt, & popularis homo regi
12 ſimilia paſſus. * Similiter ergo omnes,
vno nomine mortis, mortuos habe-
bant innumerabiles. Nec enim ad
ſepeliendum viui ſufficiebant: quo-
niam vno momento, quæ erat præ-
clarior natio illorum, exterminata
13 eſt. * De omnibus enim non creden-
tes propter veneficia, tunc verò pri-
mùm cùm fuit exterminium primo-
genitorum, ſpoponderunt populum
14 Dei eſſe. * Cùm enim quietum ſilen-
C tium contineret omnia, & nox in
15 ſuo curſu medium iter haberet, * om-
nipotens ſermo tuus de cælo à rega-
libus ſedibus, durus debellator in me-
diam exterminij terram proſiliuit,
16 * gladius acutus inſimulatum impe-
rium tuum portans, & ſtans reple-
uit omnia morte, & vſque ad cæ-
17 lum attingebat ſtans in terra. * Tunc
continuò viſus ſomniorum malorum
turbauerunt illos, & timores ſuper-
18 uenerunt inſperati. * Et alius alibi
proiectus ſemiuiuus, propter quam
moriebatur, cauſam demonſtrabat
19 mortis. * Viſiones enim, quæ illos

turbauerunt, hæc præmonebant, ne
inſcij, quare mala patiebantur, peri-
rent. * Tetigit autem tunc & iuſtos 20
tentatio mortis, & commotio in ere-
mo facta eſt multitudinis: ſed non
*Num. 16. diu permanſit ira tua. * ª Properans 21
8 46 enim homo ſine querela deprecari D
pro populis, proferens ſeruitutis ſuæ
ſcutum, orationem & per incenſum
deprecationem allegans, reſtitit iræ,
& finem impoſuit neceſſitati, oſten-
dens quoniam tuus eſt famulus. * Vi- 22
cit autem turbas, non in virtute cor-
poris, nec armaturæ potentia, ſed
verbo illum, qui ſe vexabat, ſubie-
cit, iuramenta parentum, & teſta-
mentum commemorans. * Cùm 23
enim iam aceruatim cecidiſſent ſu-
per alterutrum mortui, interſtitit,
& amputauit impetum, & diuiſit il-
lam quæ ad viuos ducebat viam.
ª Exod. 28 * ª In veſte enim podêris, quam ha- 24
b. 6 bebat, totus erat orbis terrarum: &
parentum magnalia in quattuor or-
dinibus lapidum erant ſculpta, &
magnificentia tua in diademate ca-
pitis illius ſculpta erat. * His autem 25
ceſſit qui exterminabat, & hæc ex-
timuit. erat enim ſola tentatio iræ ſuf-
ficiens.

CAP.

CAP. XIX.

Hebræis perſequentes Aegyptij, mari abſorpti ſunt, muſcis & ranis anteà vexati; Hebræis verò concupitas carnes accipientibus, impij inhoſpitales percutiuntur cæcitate: elementa Deo ſeruiunt in afflictione malorum, & obſequio bonorum.

1 IMpiis autem vſque in nouiſſimum
A ſine miſericordia ira ſuperuenit.
Præſciebat enim & futura illorum:
2 * quoniam cùm ipſi permiſiſſent vt ſe
educerent, & cum magna ſollicitudi-
ne præmiſiſſent illos, conſequeban-
3 tur illos pœnitentia acti. * ᵃ Adhuc ᵃExod.14
enim inter manus habentes luctum, a.5
& deplorantes ad monumenta mor-
tuorum, aliam ſibi aſſumpſerunt co-
gitationem inſcientiæ: & quos ro-
gantes proiecerant, hos tanquam
4 fugitiuos perſequebantur: * ducebat
enim illos ad hunc finem digna neceſ-
ſitas: & horum, quæ acciderant, com-
memorationem amittebant, vt quæ
deerant tormentis, repleret punitio:
5 * & populus quidem tuus mirabili-
ter tranſiret, illi autem nouam mor-
6 tem inuenirent. * Omnis enim crea-
B tura ad ſuum genus ab initio refigu-
rabatur, deſeruiens tuis præceptis, vt
7 pueri tui cuſtodirentur illæſi. * Nam
nubes caſtra eorum obumbrabat, &
ex aqua, quæ antè erat, terra arida
apparuit, & in mari rubro via ſine
impedimento, & campus germinans
8 de profundo nimio: * per quem om-
nis natio tranſiuit, quæ tegebatur tua

 manu,

manu, videntes tua mirabilia & monſtra. * Tamquam enim equi depaue- 9
runt eſcam, & tamquam agni exultauerunt, magnificantes te Domine,
qui liberaſti illos. * Memores enim 10
erant adhuc eorum, quæ in incolatu illorum facta fuerant, quemadmodum pro natione animalium eduxit terra muſcas, & pro piſcibus eructauit fluuius multitudinem ranarum.
*Exod. 16 * ✝ Nouiſſimè autem viderunt no- 11
v. 13 uam creaturam auium, cùm adducti
Num. 11. concupiſcentia, poſtulauerunt eſcas
v. 31 epulationis. * In allocutione enim de- 12
Suprà 16. ſiderij, aſcendit illis de mari ortygo- C
n. 2 metra: & vexationes peccatoribus ſuperuenerunt, non ſine illis, quæ antè facta erant, argumentis per vim fulminum: iuſtè enim patiebantur ſecundùm ſuas nequitias. * Etenim 13
deteſtabiliorem inhoſpitalitatem inſtituerunt: alij quidem ignotos non recipiebant aduenas, alij autem bonos hoſpites in ſeruitutem redigebant,
* Et non ſolùm hæc, ſed & alius qui- 14
dam reſpectus illorum erat: quoniam inuiti recipiebant extraneos. * Qui 15
autem cum lætitia receperunt hos, qui eiſdem vſi erant iuſtitiis, ſæuiſſimis afflixerunt doloribus. * Percuſſi 16
ſunt autem cæcitate: ſicut illi in foribus iuſti, cùm ſubitaneis cooperti eſſent tenebris, vnuſquiſque tranſitum D
oſtij ſui quærebat. * In ſe enim ele- 17
menta dum conuertuntur, ſicut in
orga-

organo qualitatis ſonus immutatur,
& omnia ſuum ſonũ cuſtodiunt: vnde
æſtimari ex ipſo viſu certò poteſt.
18 * Agreſtia enim in aquatica conuer-
tebantur: & quæcumque erant na-
19 tantia, in terram tranſibant. * Ignis in
aqua valebat ſupra ſuam virtutem,
& aqua extinguentis naturæ obliui-
20 ſcebatur. * Flammæ econtrariò, corruptibilium animalium non vexauerunt carnes coambulantium, nec diſſoluebant illam, quæ facilè diſſoluebatur ſicut glacies, bonam eſcam. In omnibus enim magnificaſti populum tuum Domine, & honoraſti, & non deſpexiſti, in omni tempore, & in omni loco aſſiſtens eis.

IN
ECCLESIASTICVM
IESV FILII SIRACH
PROLOGVS.

MVLTORVM nobis, & magnorum, per legem & prophetas, alioſque qui ſecuti ſunt illos, ſapiẽtia demonſtrata eſt: in quibus oportet laudare Iſrael doctrinæ & ſapiẽtiæ cauſa: quia non ſolùm ipſos loquentes neceſſe eſt eſſe peritos, ſed etiam extraneos poſſe & dicentes & ſcribentes doctiſſimos

fieri. Auus meus Ieſus, poſtquam ſe amplius dedit ad diligentiam lectionis legis, & prophetarum, & aliorum librorum, qui nobis à parentibus noſtris traditu ſunt: voluit & ipſe ſcribere aliquid horum, quæ ad doctrinam & ſapientiam pertinent: vt deſiderantes diſcere, & illorum periti facti, magis magiſque attendant animo, & confirmentur ad legitimam vitam. Hortor itaque venire vos cum beneuolentia, & attentiori ſtudio lectionem facere, & veniam habere in illis, in quibus videmur, ſequentes imaginem ſapientiæ, deficere in verborum compoſitione. Nam deficiunt verba Hebraica, quãdo fuerint tranſlata ad alteram linguam. Non autem ſolùm hæc, ſed & ipſa lex, & prophetæ, ceteraque aliorum librorum, non paruam habent differentiam, quando inter ſe dicuntur. Nam in octauo & trigeſimo anno temporibus Ptolemæi Euergetis regis, poſtquam perueni in Ægyptum, & cùm multum temporis ibi fuiſſem, inueni ibi libros relictos, non paruæ neque contemnendæ doctrinæ. Itaque bonum & neceſſarium putaui & ipſe aliquam addere diligentiam & laborem interpretandi librum iſtum: & multa vigilia attuli doctrinam in ſpatio temporis, ad illa quæ ad finem ducunt, librum iſtum dare, & illis qui volunt animum intendere, & diſcere quemadmo-

admodum oporteat inſtituere mores, qui ſecundùm legem Domini propoſuerint vitam agere.

ECCLESIASTICVS.

CAP. I.

Sapientia incomprehenſibilis & in creaturis relucens, ab æterno originem à ſolo Deo omnipotente trahit, quam dat diligentibus ac timentibus ipſum: nam timor Domini, qui hic multipliciter commẽdatur, non ſolùm ſapientiam, ſed & reliquas ſecum affert virtutes: ſimplici autem corde ad Deum accedendum eſt.

1 OMNIS ſapientia à Dño Deo 3. Reg. 3.
A eſt, & cum illo fuit ſemper, b. 9. & 4.
2 & eſt ante æuum. * Arenam c. 29
maris, & pluuiæ guttas, &
dies ſæculi quis dinumerauit? Altitudinem cæli, & latitudinem terræ, &
profundum abyſſi quis dimenſus eſt?
3 *Sapientiam Dei præcedentem omnia
4 quis inueſtigauit? * Prior omnium
creata eſt ſapientia, & intellectus pru-
5 dentiæ ab æuo. * Fons ſapientiæ verbum Dei in excelſis, & ingreſſus il-
6 lius mandata æterna. * Radix ſapientiæ cui reuelata eſt, & aſtutias illius
7 quis agnouit? * Diſciplina ſapientiæ
cui reuelata eſt, & manifeſtata? &
multiplicationem ingreſſus illius quis
8 intellexit? * Vnus eſt altiſſimus Creator omnipotens, & Rex potens, &
metuendus nimis, ſedens ſuper thro-

num illius; & dominans Deus. * Ipſe 9
creauit illam in Spiritu ſancto, & vi-
dit, & dinumerauit, & menſus eſt. B
* Et effudit illam ſuper omnia opera 10
ſua; & ſuper omnem carnem ſecun-
dùm datum ſuum, & præbuit illam
diligentibus ſe. * Timor Domini glo- 11
ria, & gloriatio, & lætitia, & corona
exultationis. * Timor Domini dele- 12
ctabit cor, & dabit lætitiam, & gau-
dium, & longitudinem dierum. * Ti- 13
menti Dominum benè erit in extre-
mis, & in die defunctionis ſuæ bene-
dicetur. * Dilectio Dei honorabilis 14
ſapientia. * Quibus autem apparue- 15
rit in viſu, diligunt eam in viſione, &
in agnitione magnalium ſuorum.
Prov. 1. a. 7 Pſal. 110. d. 10. *ⁿInitium ſapientiæ timor Domini, & 16
cum fidelibus in vulua concreatus C
eſt, cum electis feminis graditur, &
cum iuſtis & fidelibus agnoſcitur.
* Timor Domini, ſcientiæ religioſi- 17
tas. * Religioſitas cuſtodiet & iuſtifi- 18
cabit cor, iucunditatem atque gau-
dium dabit. * Timenti Dominum be- 19
nè erit, & in diebus conſummationis
illius benedicetur. * Plenitudo ſa- 20
pientiæ eſt timere Deum, & plenitu-
do à fructibus illius. * Omnem do- 21
mũ illius implebit à generationibus,
& receptacula à theſauris illius. * Co- 22
rona ſapientiæ, timor Domini, replens
pacem, & ſalutis fructum: * & vidit, 23
& dinumerauit eam: vtraque autem
ſunt dona Dei. * Scientiam, & intel- 24
lectum

lectum prudentiæ, ſapientia compar-
tietur ; & gloriam tenentium ſe ; ex-
25 altat. * Radix ſapientiæ eſt timere
Dominum : & rami illius longæui.
26 * In theſauris ſapientiæ intellectus, &
ſcientiæ religioſitas : execratio autem
27 peccatoribus ſapientia. * Timor Do-
28 mini expellit peccatum : * nam qui
ſine timore eſt, non poterit iuſtifi-
cari : iracundia enim animoſitatis il-
29 lius, ſubuerſio illius eſt. * Vſque in
tempus ſuſtinebit patiens, & poſteà
30 redditio iucunditatis. * Bonus ſen-
D ſus vſque in tempus abſcondet verba
illius, & labia multorum enarrabunt
31 ſenſum illius. * In theſauris ſapien-
32 tiæ ſignificatio diſciplinæ : * execratio
33 autem peccatori, cultura Dei. * Fili
concupiſcens ſapientiam, conſerua
iuſtitiam, & Deus præbebit illam ti-
34 bi. * Sapientia enim & diſciplina ti-
mor Domini : & quod beneplacitum
35 eſt illi, * fides, & manſuetudo, & ad-
36 implebit theſauros illius. * Ne ſis in-
credibilis timori Domini : & ne ac-
37 ceſſeris ad illum duplici corde. * Ne
fueris hypocrita in conſpectu homi-
num, & non ſcandalizeris in labiis
38 tuis. * Attende in illis, ne fortè ca-
das, & adducas animæ tuæ inhono-
39 rationem, * & reuelet Deus abſconſa
tua, & in medio ſynagogæ elidat te :
40 * quoniam acceſſiſti malignè ad Do-
minum, & cor tuum plenum eſt do-
lo & fallacia.

CAP. II.

Deo ſeruiturus ſtet in iuſtitia, Dei timore & patientia; timentes verò Deum credant, fidántque in illum, & maximos hinc fructus accipient: væ autem incredulis & impatientibus: effectus quoque diuini timoris explicantur.

Matth. 4. FIlli accedens ad ſeruitutem Dei, 1
a. 1 ſta in iuſtitia, & timore, & præ- A
2.Tim.3. para animam tuam ad tentationem.
c.12 * Deprime cor tuum, & ſuſtine: in- 2
clina aurem tuam, & ſuſcipe verba
intellectus: & ne feſtines in tempore
obductionis. * Suſtine ſuſtentationes 3
Dei: coniungere Deo, & ſuſtine, vt
creſcat in nouiſſimo vita tua. * Om- 4
ne, quod tibi applicitum fuerit, acci-
pe: & in dolore ſuſtine, & in humi-
* Sap.3. litate tua patientiam habe: * * quo- 5
a. 6 niam in igne probatur aurum & ar-
gentum, homines verò receptibiles in
camino humiliationis. * Crede Deo, 6
& recuperabit te: & dirige viã tuam, B
& ſpera in illum. Serua timorem il-
lius, & in illo veteraſce. * Metuentes 7
Dominum ſuſtinete miſericordiam
eius: & non deflectatis ab illo ne ca-
datis. * Qui timetis Dominum, cre- 8
dite illi: & non euacuabitur merces
veſtra. * Qui timetis Dominum, ſpe- 9
rate in illum: & in oblectationem
veniet vobis miſericordia. * Qui ti- 10
metis Dominum diligite illum, & il-
luminabuntur corda veſtra. * Reſpi- 11
cite filij nationes hominum: & ſci-
tote quia nullus ſperauit in Domino,

&

12 & cōfuſus eſt. * Quis enim perman- * Pſal.30
ſit in mandatis eius, & derelictus eſt? a.1
aut quis inuocauit eum, & deſpexit
13 illum? * Quoniam pius & miſericors
C eſt Deus, & remittet in die tribula-
tionis peccata: & protector eſt om-
nibus exquirentibus ſe in veritate.
14 * Væ duplici corde, & labiis ſcele-
ſtis, & manibus malefacientibus, &
peccatori * terram ingredienti duabus * 3.Reg.18
15 viis. * Væ diſſolutis corde, qui non
credunt Deo: & ideò non protegen-
16 tur ab eo. * Væ his, qui perdiderunt
ſuſtinentiam, & qui dereliquerunt
vias rectas, & diuerterunt in vias pra-
17 uas. * Et quid facient, cùm inſpicere
18 cœperit Dominus? * Qui timent Do-
minum, non erunt incredibiles verbo
illius: & * qui diligunt illum, con- * Ioan.14.
19 ſeruabunt viam illius. * Qui timent c.23
D Dominum, inquirent quæ benepla-
cita ſunt ei: & qui diligunt eum, re-
20 plebuntur lege ipſius. * Qui timent
Dominum, præparabunt corda ſua,
& in conſpectu illius ſanctificabunt
21 animas ſuas. * Qui timent Dominum
cuſtodiunt mandata illius, & patien-
tiam habebunt vſque ad inſpectio-
22 nem illius,* dicentes: Si pœnitentiam
non egerimus, incidemus in manus
Domini, & non in manus homi-
23 num. * Secundùm enim magnitudi-
nem ipſius, ſic & miſericordia illius
cum ipſo eſt.

CAP.

CAP. III.

Honor parentum multiplicem Dei meretur benedictionem, & inhonoratio maledictionem: modeſtia animi laudatur contra curioſitatem: & cor durum, nequam & ſuperbum vituperatur, laudato ſapiente & eleemoſynam tribuente.

FIlij ſapientiæ, eccleſia iuſtorum: 1
& natio illorum, obedientia & di- A
lectio.* Iudicium patris audite filij, & 2
ſic facite vt ſalui ſitis.* Deus enim ho- 3
norauit patrem in filiis: & iudicium
matris exquirens, firmauit in filios.
*Qui diligit Deum, exorabit pro pec- 4
catis, & continebit ſe ab illis, & in
oratione dierum exaudietur.* Et ſicut 5
qui theſaurizat, ita & qui honorificat
matrem ſuam.* Qui honorat patrem 6
ſuum, iucundabitur in filiis, & in die
orationis ſuæ exaudietur.* Qui ho- 7
norat patrem ſuum, vita viuet lon- B
giore: & qui obedit patri, refrigera-
bit matrem.* Qui timet Dominum 8
honorat parentes, & quaſi dominis
Exod.20 ſeruiet his, qui ſe genuerunt. *In 9
c.12 opere & ſermone, & omni patientia
Deut.5. honora patrem tuum, *vt ſuperue- 10
b.16 niat tibi benedictio ab eo, & benedi-
Matt.15. ctio illius in nouiſſimo maneat.* Be- 11
a.4 nedictio patris firmat domos filio-
Marc.7. rum: maledictio autem matris eradi-
b.10 cat fundamenta.* Ne glorieris in con- 12
Epheſ.6. tumelia patris tui: non enim eſt tibi
a.2 gloria, eius confuſio.* gloria enim ho- 13
Gen.27.d. minis ex honore patris ſui, & dede-
27.& 49 cus filij pater ſine honore.* Fili, ſuſci- 14
a.2

pe

pe ſenectam patris tui, & non con-
15 triſtes eum in vita illius: * & ſi defe-
cerit ſenſu, veniam da, & ne ſpernas
eum in virtute tua: eleëmoſyna enim
16 patris non erit in obliuione. * Nam
pro peccato matris reſtituetur tibi bo-
17 num, * & in iuſtitia ædificabitur tibi,
& in die tribulationis commemora-
bitur tui: & ſicut in ſereno glacies,
18 ſoluentur peccata tua. * Quàm malæ
famæ eſt, qui derelinquit patrem: &
eſt maledictus à Deo, qui exaſperat
19 matrem. * Fili in manſuetudine ope-
C ra tua perfice, & ſuper hominum
20 gloriam diligêris. * ª Quantò magnus ª Phil.2.
es, humilia te in omnibus, & coram a.3
21 Deo inuenies gratiam: * quoniam
magna potentia Dei ſolius, & ab hu-
22 milibus honoratur. * ª Altiora te ne ª Prou.25
quæſieris, & fortiora te ne ſcrutatus d.28
fueris: ſed quæ præcepit tibi Deus, il-
la cogita ſemper, & in pluribus operi-
23 bus eius ne fueris curioſus. * Non eſt
enim tibi neceſſarium, ea quæ abſ-
24 condita ſunt, videre oculis tuis. * In
ſuperuacuis rebus noli ſcrutari mul-
tipliciter, & in pluribus operibus
25 eius non eris curioſus. * Plurima enim
ſuper ſenſum hominum oſtenſa ſunt
26 tibi. * Multos quoque ſupplantauit
ſuſpicio illorum, & in vanitate de-
27 tinuit ſenſus illorum. * Cor durum
D habebit malè in nouiſſimo: & qui a-
28 mat periculum, in illo peribit. * Cor
ingrediens duas vias, non habebit
ſucceſ-

ſucceſſus, & prauus corde in illis
ſcandalizabitur. * Cor nequam gra- 29
uabitur in doloribus; & peccator
adiiciet ad peccandum. * Synagogæ 30
ſuperborum non erit ſanitas: frutex
enim peccati radicabitur in illis, &
non intelligetur. * Cor ſapientis in- 31
telligitur in ſapientia, & auris bona
audiet cum omni concupiſcentia ſa-
pientiam. * Sapiens cor & intelligi- 32
bile abſtinebit ſe à peccatis, & in
operibus iuſtitiæ ſucceſſus habebit.
*Dan.4. c.24 * *Ignem ardentem extinguit aqua, 33
& eleëmoſyna reſiſtit peccatis: * & 34
Deus proſpector eſt eius qui reddit
gratiam: meminit eius in poſterum,
& in tempore caſus ſui inueniet fir-
mamentum.

Cap. IV.

Ad opera miſericordiæ & ſapientiam multipliciter hortatur, huius oſtendens vtilitates: confuſio bona & mala: non occultanda ſapientia, nec veritati contradicendum: pro iuſtitia certandum: verbo tuo opus reſpondeat: ſis humanus erga ſubditos, & non auarus.

Tob. 4. b.7 Fili eleëmoſynam pauperis ne de- 1
fraudes, & oculos tuos ne tranſ- A
uertas à paupere. * Animam eſurien- 2
tem ne deſpexeris: & non exaſperes
pauperem in inopia ſua. * Cor inopis 3
ne afflixeris, & non protrahas da-
tum anguſtianti. * Rogationem con- 4
tribulati ne abiicias: & non auer-
tas faciem tuam ab egeno. * Ab in- 5
ope ne auertas oculos tuos propter
iram:

iram: & non relinquas quærentibus
6 tibi retrò maledicere: * maledicentis
enim tibi in amaritudine animæ, ex-
audietur deprecatio illius: exaudiet
7 autem eum, qui fecit illum. * Con-
gregationi pauperum affabilem te fa-
cito, & preſbytero humilia animam
tuã, & magnato humilia caput tuum.
8 * Declina pauperi ſine triſtitia aurem
B tuam, & redde debitum tuum, & re-
ſponde illi pacifica in manſuetudine.
9 * Libera eum, qui iniuriam patitur
de manu ſuperbi: & non acidè fe-
10 ras in anima tua. * In iudicando eſto
pupillis miſericors vt pater, & pro vi-
11 ro matri illorum: * & eris tu velut
filius Altiſſimi obediens, & miſere-
12 bitur tui magis quàm mater. * Sa-
pientia filiis ſuis vitam inſpirat, &
ſuſcipit inquirentes ſe, & præibit in
13 via iuſtitiæ. * & qui illam diligit, di-
ligit vitam: & qui vigilauerint ad il-
lam, complectentur placorem eius.
14 * Qui tenuerint illam, vitam heredi-
tabunt: & quò introibit, benedicet
15 Deus. * Qui ſeruiunt ei, obſequen-
tes erunt ſancto: & eos, qui diligunt
16 illam, diligit Deus. * Qui audit illam,
iudicabit Gentes: & qui intuetur il-
17 lam, permanebit confidens. * Si cre-
diderit ei, hereditabit illam, & erunt
in confirmatione creaturæ illius.
18 * quoniam in tentatione ambulat cum
19 eo, & in primis eligit eum. * Timo-
C rem & metum, & probationem in-
ducet

ducet ſuper illum : & cruciabit illum
in tribulatione doctrinæ ſuæ, donec
tentet eum in cogitationibus ſuis, &
credat animæ illius. * Et firmabit il- 20
lum, & iterum adducet directum ad il-
lum, & lætificabit illum, * & denu- 21
dabit abſconſa ſua illi, & theſauriza-
bit ſuper illum ſcientiam & intelle-
ctum iuſtitiæ. * Si autem oberraue- 22
rit, derelinquet eum, & tradet eum
in manus inimici ſui. * Fili conſerua 23
tempus, & deuita à malo. * Pro ani- 24
ma tua ne confundaris dicere verum.
* Eſt enim confuſio adducens pecca- 25
tum, & eſt confuſio adducens glo-
riam & gratiam. * Ne accipias faciem 26
aduerſus faciem tuam, nec aduerſus
animam tuam mendacium. * Ne re- 27
uerearis proximum tuum in caſu ſuo:
* nec retineas verbum in tempore 28
ſalutis. Non abſcondas ſapientiam D
tuam in decore ſuo. * In lingua enim 29
ſapientia dignoſcitur : & ſenſus, &
ſcientia, & doctrina in verbo ſenſati,
& firmamentum in operibus iuſtitiæ.
* Non contradicas verbo veritatis vl- 30
lo modo, & de mendacio inerudi-
tionis tuæ confundere. * Non con- 31
fundaris confiteri peccata tua, & ne
ſubiicias te omni homini pro pecca-
to. * Noli reſiſtere contra faciem po- 32
tentis, nec coneris contra ictum flu-
uij. * Pro iuſtitia agonizare pro ani- 33
ma tua, & vſque ad mortem certa pro
iuſtitia, & Deus expugnabit pro te
inimi-

34 inimicos tuos. * Noli citatus eſſe in
lingua tua; & inutilis, & remiſſus in
35 operibus tuis. * Noli eſſe ſicut leo in
domo tua, euertens domeſticos tuos,
36 & opprimens ſubiectos tibi.* Non ſit
porrecta manus tua ad accipiendum,
& ad dandum collecta.

CAP. V.

Non permanendum in peccato ob confidentiam diuitiarum, iuuentutis, fortitudinis, aut miſericordiæ Domini: ne ſis vagus, ſed firmus & manſuetus in via Domini, & cordatus in verbis: ne ſis ſuſurro aut bilinguis.

1 NOli attendere ad poſſeſſiones ini-
A quas, & ne dixeris: Eſt mihi
ſufficiens vita: nihil enim proderit
in tempore vindictæ & obductionis.
2 * Ne ſequaris in fortitudine tua con-
3 cupiſcentiam cordis tui: * & ne di-
xeris: Quomodo potui? aut quis me
ſubiicet propter facta mea? Deus
4 enim vindicans vindicabit. * Ne dixe-
B ris: Peccaui, & quid mihi accidit tri-
ſte? Altiſſimus eſt enim patiens red-
5 ditor. * De propitiato peccato noli
eſſe ſine metu, neque adiicias pecca-
6 tum ſuper peccatum. * Et ne dicas:
Miſeratio Domini magna eſt, multi-
tudinis peccatorum meorum miſere-
7 bitur. * a Miſericordia enim & ira ab a Prou. 10.
illo citò proximant, & in peccatores a.4
8 reſpicit ira illius. * Non tardes con-
uerti ad Dominum, & ne differas de
9 die in diem. * ſubitò enim veniet ira
illius, & in tempore vindictæ diſper-
 det

ᵘProu.11. det te. * ᵘ Noli anxius eſſe in diuitiis 10
d.28 iniuſtis: non enim proderunt tibi in C
die obductionis & vindictæ. * Non 11
ventiles te in omnem ventum, & non
eas in omnem viam, ſic enim omnis
peccator probatur in duplici lingua.
* Eſto firmus in via Domini, & in 12
veritate ſenſus tui & ſcientia, &
proſequatur te verbum pacis & iu-
ſtitiæ. * Eſto manſuetus ad audien- 13
dum verbum, vt intelligas: & cum
ſapientia proferas reſponſum verum.
* Si eſt tibi intellectus, reſponde 14
proximo: ſin autem, ſit manus tua D
ſuper os tuum, ne capiaris in ver-
bo indiſciplinato, & confundaris.
* Honor & gloria in ſermone ſenſa- 15
ti, lingua verò imprudentis ſubuer-
ſio eſt ipſius. * Non appelleris ſuſur- 16
ro, & lingua tua ne capiaris, & con-
fundaris.* Super furem enim eſt con- 17
fuſio & pœnitentia, & denotatio peſ-
ſima ſuper bilinguem: ſuſurratori au-
tem odium, & inimicitia, & contu-
melia. * Iuſtifica puſillum, & ma- 18
gnum ſimiliter.

CAP. VI.

Proximi dilectionem repellunt, improperium, inſidiæ, ac ferocitas: quam iuuant dulcedo in verbis & pacifica conuerſatio: multiplices ſunt amici, ſed verus amicus non poteſt ſatis æſtimari: quantum diligenda & conſeruanda ſit ſapientia: quærenda eſt prudentium ſocietas, & ſeruanda Dei præcepta.

NOli fieri pro amico inimicus 1
proximo: improperium enim & A
con-

contumeliam malus hereditabit, &
omnis peccator inuidus & bilinguis.
2 * Non te extollas in cogitatione a- *Rom.12. c.16
nimæ tuæ velut taurus: ne forte eli-
3 datur virtus tua per ſtultitiam, * & Philip.2. a.3
folia tua comedat, & fructus tuos
perdat, & relinquaris velut lignum
4 aridum in eremo. * Anima enim ne-
quam diſperdet qui ſe habet, & in
gaudium inimicis dat illum, & de-
5 ducet in ſortem impiorum. * Verbum
dulce multiplicat amicos, & mitigat
inimicos: & lingua eucharis in bono
6 homine abundat. * Multi pacifici ſint
tibi, & conſiliarius ſit tibi vnus de
7 mille. * Si poſſides amicum, in ten-
tatione poſſide eum, & ne facile cre-
8 das ei. * Eſt enim amicus ſecundum
B tempus ſuum, & non permanebit in
9 die tribulationis. * Et eſt amicus, qui
conuertitur ad inimicitiam: & eſt a-
micus qui odium & rixam & conui-
10 tia denudabit. * Eſt autem amicus ſo-
cius menſæ, & non permanebit in die
11 neceſſitatis. * Amicus ſi permanſerit
fixus, erit tibi quaſi coæqualis, & in
12 domeſticis tuis fiducialiter aget: * ſi
humiliauerit ſe contra te, & à facie
tua abſconderit ſe, vnanimem habe-
13 bis amicitiam bonam. * Ab inimicis
tuis ſeparare, & ab amicis tuis atten-
14 de. * Amicus fidelis, protectio fortis:
qui autem inuenit illum, inuenit
15 theſaurum. * Amico fideli nulla eſt
comparatio, & non eſt digna pon-

deratio auri & argenti contra bonita-
tem fidei illius. * Amicus fidelis, me- 16
dicamentum vitæ & immortalitatis:
& qui metuunt Dominum, inue-
nient illum.* Qui timet Deum, æquè 17
habebit amicitiam bonam: quo-
niam ſecundùm illum erit amicus il-
lius. * Fili à iuuentute tua excipe do- 18
ctrinam, & vſque ad canos inuenies
ſapientiam. * Quaſi is qui arat, & ſe- 19
minat, accede ad eam, & ſuſtine bo-
nos fructus illius. * in opere enim 20
ipſius exiguum laborabis, & citò C
edes de generationibus illius. * Quàm 21
aſpera eſt nimiùm ſapientia indoctis
hominibus, & non permanebit in il-
la excors. * Quaſi lapidis virtus pro- 22
batio erit in illis, & non demorabun-
tur proiicere illam. * Sapientia enim 23
doctrinæ ſecundùm nomen eſt eius,
& non eſt multis manifeſta: quibus
autem cognita eſt, permanet vſque
ad conſpectum Dei. * Audi fili, & 24
accipe conſilium intellectus, & ne
abiicias conſilium meum. * Iniice pe- 25
dem tuum in compedes illius, & in
torques illius collum tuum: * ſubii- 26
ce humerum tuum: & porta illam,
ne acedieris vinculis eius. * In omni 27
animo tuo accede ad illam, & in
omni virtute tua conſerua vias eius.
* Inueſtiga illam, & manifeſtabitur 28
tibi, & continens factus ne derelin-
quas eam: * in nouiſſimis enim in- 29
uenies requiem in ea, & conuerte-
tur

30 tur tibi in oblectationem. * Et erunt
D tibi compedes eius in protectionem
fortitudinis, & baſes virtutis, & tor-
31 ques illius in ſtolam gloriæ: * decor
enim vitæ eſt in illa, & vincula illius
32 alligatura ſalutaris. * Stolam gloriæ
induces eam, & coronam gratulatio-
33 nis ſuperpones tibi. * Fili, ſi attenderis
mihi, diſces: & ſi accommodaueris
34 animum tuum, ſapiens eris. * Si in-
clinaueris aurem tuam, excipies do-
ctrinam: & ſi dilexeris audire, ſapiens
35 eris. * ᵃ In multitudine presbytero- ᵃ*Infr.* 8.
rum prudentium ſta, & ſapientiæ il- *a.* 9
lorum ex corde coniungere, vt om-
nem narrationem Dei poſſis audire,
& prouerbia laudis non effugiant à
36 te. * Et ſi videris ſenſatum, euigila ad
eum, & gradus oſtiorum illius exte-
37 rat pes tuus. * ᵇ Cogitatum tuum ha- ᵇ*Pſal.* 1.
be in præceptis Dei, & in mandatis *a.* 2
illius maximè aſſiduus eſto: & ipſe
dabit tibi cor, & concupiſcentia ſa-
pientiæ dabitur tibi.

Cap. vii.

Abſtinendum à malis: vetantur ambitio, præſumptio, puſillanimitas, mendacium, verboſitas coram presbyteris, & præſumptio in oblationibus: laus agriculturæ, bona mulieris & ſerui frugi: parentes filios erudiant, & filias elocent: filij honorent parentes: Deus ac ſacerdotes ipſius honorandi: ad opera miſericordiæ hortatur, & ad memoriam nouiſſimorum.

1 NOli facere mala, & non te ap-
2 prehendent. * Diſcede ab ini-
3 quo, & deficient mala abs te. * Fili,

non ſemines mala in ſulcis iniuſtitiæ, A
& non metes ea in ſeptuplum. * Noli 4
quærere à domino ducatum, neque
*Pſ.142. a.2 Eccle.7. c.17 Iob 9.a.1. c.20 Luc.18. b.11 à rege cathedram honoris. * * Non te 5
iuſtifices ante Deum, quoniam agni-
tor cordis ipſe eſt: & penes regem
noli velle videri ſapiens. * Noli quæ- 6
rere fieri iudex, niſi valeas virtute ir-
rumpere iniquitates: ne forte extri-
meſcas faciem potentis, & ponas
ſcandalum in æquitate tua. * Non 7
pecces in multitudinem ciuitatis, nec
*Infr.12. a.3 te immittas in populum, * * neque al- 8
liges duplicia peccata: nec enim in
vno eris immunis. * Noli eſſe puſilla- 9
nimis in animo tuo: * exorare, & fa- 10
cere eleëmoſynam ne deſpicias. * Ne 11
dicas: In multitudine munerum meo-
rum reſpiciet Deus, & offerente me
Deo altiſſimo, munera mea ſuſcipiet.
* Non irrideas hominem in amaritu- 12
*1.Reg.2. b.7 dine animæ: * eſt enim qui humi-
liat & exaltat, circumſpector Deus.
* Noli arare mendacium aduerſus fra- 13
trem tuum: neque in amicum ſimili-
ter facias. * Noli velle mentiri omne 14
mendacium: aſſiduitas enim illius
non eſt bona. * Noli verboſus eſſe in 15
multitudine preſbyterorum, & non
iteres verbum in oratione tua. * Non 16
oderis laborioſa opera, & ruſticatio-
nem creatam ab Altiſſimo. * Non te 17
reputes in multitudine indiſciplinato-
rum. * Memento iræ, quoniam non 18
tardabit. * Humilia valdè ſpiritum 19
tuum

tuum: quoniam vindicta carnis im-
20 pij, ignis & vermis. * Noli præuari-
cari in amicum pecuniam differen-
tem, neque fratrem chariſſimum au-
21 ro ſpreueris. * Noli diſcedere à mu-
C liere ſenſata & bona, quam ſortitus es
in timore Domini: gratia enim ve-
22 recundiæ illius ſuper aurum. * [a] Non [a] *Leuit. 19 c. 13*
lædas ſeruum in veritate operantem,
neque mercenarium dantem animam
23 ſuam. * Seruus ſenſatus ſit tibi dile-
ctus quaſi anima tua, non defraudes
illũ libertate, neque inopem derelin-
24 quas illum. * Pecora tibi ſunt? atten-
de illis: & ſi ſunt vtilia, perſeuerent
25 apud te. * Filij tibi ſunt? erudi illos,
& curua illos à pueritia illorum.
26 * Filiæ tibi ſunt? ſerua corpus illarum,
& non oſtendas hilarem faciem tuam
27 ad illas. * Trade filiam, & grande
opus feceris, & homini ſenſato da il-
28 lam. * Mulier ſi eſt tibi ſecundùm a-
nimam tuam, non proiicias illam: &
odibili non credas te. In toto corde
29 tuo * [b] honora patrem tuum, & gemi- [b] *Tob. 4. a. 3*
30 tus matris tuæ ne obliuiſcaris: * me-
D mento quoniam niſi per illos natus
non fuiſſes: & retribue illis, quomo-
31 do & illi tibi. * In tota anima tua ti-
me Dominum, & ſacerdotes illius
32 ſanctifica. * In omni virtute tua dili-
ge eum qui te fecit: & miniſtros eius
33 ne derelinquas. * [c] Honora Deum ex [c] *Deut. 12 c. 18*
tota anima tua, & honorifica ſacerdo-
34 tes, & propurga te cum brachiis. * Da
Aa 4 illis

" *Leuit.2. a.2* illis partem, " ſicut mandatum eſt ti-
bi, primitiarum & purgationis, &
Num. 18. b.15 de negligentia tua purga te cum pau-
cis. * Datum brachiorum tuorum 35
& ſacrificium ſanctificationis offeres
Domino, & initia ſanctorum: * & 36
pauperi porrige manum tuam, vt
perficiatur propitiatio & benedictio
tua. * Gratia dati in conſpectu omnis 37
viuentis, & mortuo non prohibeas
gratiam. * Non deſis plorantibus in 38
conſolatione, & cum lugentibus am-
" *Rom.12. c.15* bula. * " Non te pigeat viſitare infir- 39
mum: ex his enim in dilectione fir-
Matt. 25. d. 36 maberis. * In omnibus operibus tuis 40
memorare nouiſſima tua, & in æter-
num non peccabis.

CAP. VIII.

Non contendendum cum potente, locuplete, linguato, indoctus non deſpiciendus pœnitens, nec ſenex: de mortuo inimico ne gaudeas: audiendi ſeniores, arguendi peccatores & contumelioſi: fœnerari: ſpondere: contra iudicem: cum audace: cum iracundo: cum fatuis: cum extraneo.

NOn litiges cum homine poten- 1
te, ne fortè incidas in manus il- A
" *Matt.15 e.25* lius. * " Non contendas cum viro lo- 2
cuplete, ne fortè contra te conſtituat
" *Infr.31. a.6* litem tibi. * " multos enim perdidit 3
aurum & argentum, & vſque ad cor
regum extendit & conuertit. * Non 4
litiges cum homine linguato, & non
ſtrues in ignem illius ligna. * Non 5
communices homini indocto, ne ma-
lè de progenie tua loquatur. * Ne de- 6
ſpicias

ſpicias hominem auertentem ſe à pec- " Gal. 6.
cato," neque improperes ei. memen- a. 1
to quoniã omnes in correptione ſu- 2 Cor. 2.
7 mus. * " Ne ſpernas hominem in ſua b. 6
ſenectute: etenim ex nobis ſeneſcunt. " Leu. 19.
8 * Noli de mortuo inimico tuo gau- g. 36
B dere: ſciens quoniam omnes mori-
mur, & in gaudium nolumus veni- " Suprà 6.
9 re. * " Ne deſpicias narrationem pre- d. 34
ſbyterorum ſapientium, & in prouer-
10 biis eorum conuerſare. * ab ipſis e-
nim diſces ſapientiam, " & doctrinam
intellectus, & ſeruire magnatis ſine
11 querela. * Non te prætereat narratio
ſeniorum: ipſi enim didicerunt à pa-
12 tribus ſuis: * quoniam ab ipſis diſces
intellectum, & in tempore neceſſita-
13 tis dare reſponſum. * Non incendas
carbones peccatorum arguens eos, &
ne incendaris flamma ignis peccato-
14 rum illorum. * Ne contra faciem ſtes
contumelioſi, ne ſedeat quaſi inſidia-
15 tor ori tuo. * " Noli fœnerari homi- " Inf. 29.
C ni fortiori te: quòd ſi fœneraueris, a. 4
16 quaſi perditum habe. * Non ſpon-
deas ſuper virtutem tuam: quòd ſi
ſpoponderis, quaſi reſtituens cogita.
17 * Non iudices contra iudicem: quo-
niam ſecundùm quod iuſtum eſt iu- " Gen. 4.
18 dicat. * " Cum audace non eas in b. 8
via, ne fortè grauet mala ſua in te:
ipſe enim ſecũdùm voluntatem ſuam
vadit, & ſimul cum ſtultitia illius
19 peries. * " Cum iracundo non facies " Prou. 22.
D rixam, & cum audace non eas in de- d. 24

ſertum: quoniam quaſi nihil eſt ante illum ſanguis, & vbi non eſt adiutorium, elidet te. * Cum fatuis con- 20
ſilium non habeas: non enim poterũt diligere niſi quæ eis placent. * Co- 21
ram extraneo ne facias conſilium:
neſcis enim quid pariet. * Non omni 22
homini cor tuum manifeſtes: ne fortè inferat tibi gratiam falſam, & conuitietur tibi.

Cap. IX.

Quàm ſit prudenter cum mulieribus agendum, & quàm ſit ſocietas & affectus earum viris periculoſa: amicus antiquus ſeruandus: peccatoris gloria non zelanda: abſis ab homine poteſtatem occidendi habente: cum ſapientibus tractandum, & Deus præ oculis habendus.

NOn zeles mulierem ſinus tui, ne 1
oſtendat ſuper te malitiam do- A
ctrinæ nequam. * Non des mulieri 2
poteſtatem animæ tuæ, ne ingrediatur in virtutem tuam, & confundaris. * Ne reſpicias mulierem multi- 3
uolam: ne fortè incidas in laqueos illius. * Cum ſaltatrice ne aſſiduus ſis: 4
nec audias illam, ne fortè pereas in
*Gen. 6. a. 2 efficacia illius. * * Virginem ne con- 5
ſpicias, ne fortè ſcandalizeris in decore illius. * * Ne des fornicariis ani- 6
*Prou. 5. a. 2 mam tuam in vllo, ne perdas te, &
*Mat. 5. e. 28 hereditatem tuam. * Noli circumſpi- 7
cere in vicis ciuitatis, nec oberraueris
Gen. 34. a. 2 in plateis illius. * * Auerte faciem tuam 8
à muliere compta, & ne circumſpi-
2. Reg. 11. a. 4. & 13. a. 2 cias ſpeciem alienam. * propter ſpe- 9
ciem mulieris multi perierunt: & ex B
hoc

hoc concupiſcentia quaſi ignis exar-
10 deſcit. * Omnis mulier, quæ eſt for-
nicaria, quaſi ſtercus in via concul-
11 cabitur. * Speciem mulieris alienæ
multi admirati, reprobi facti ſunt.
colloquiũ enim illius quaſi ignis ex-
12 ardeſcit. * Cum aliena muliere ne
ſedeas omnino, nec accumbas cum
13 ea ſuper cubitum: * & non altercéris
cum illa in vino, ne fortè declinet cor
tuum in illam, & ſanguine tuo laba-
14 ris in perditionem. * Ne derelinquas
C amicum antiquum: nouus enim non
15 erit ſimilis illi.* Vinum nouum, ami-
cus nouus: veteraſcet, & cum ſuaui-
16 tate bibes illud.* [a] Non zeles gloriam [a] *Iudic.*9. 4.4
& opes peccatoris: non enim ſcis
17 quæ futura ſit illius ſubuerſio.* Non 2.*Reg.*15. 4.10
placeat tibi iniuria iniuſtorum, ſciens
quoniam vſque ad inferos non pla-
18 cebit impius. * Longè abeſto ab ho-
mine poteſtatem habente occidendi,
& non ſuſpicaberis timorem mortis.
19 * & ſi acceſſeris ad illum, noli ali-
quid committere, ne fortè auferat
20 vitam tuam.* Communionem mor-
D tis ſcito: quoniam in medio laqueo-
rum ingredieris, & ſuper dolentium
21 arma ambulabis. * Secundùm virtu-
tem tuam caue te à proximo tuo, &
cum ſapientibus & prudentibus tra-
22 cta. * Viri iuſti ſint tibi conuiuæ, &
23 in timore Dei ſit tibi gloriatio, * & in
ſenſu ſit tibi cogitatus Dei, & omnis
enarratio tua in præceptis Altiſſimi.
* In

* In manu artificum opera lauda- 14
buntur, & princeps populi in ſapien-
tia ſermonis ſui, in ſenſu verò ſenio-
rum verbum. * Terribilis eſt in ciui- 15
tate ſua homo linguoſus: & temera-
rius in verbo ſuo odibilis erit.

CAP. X.

Sapiens iudex, vtilis; inſipiens, pernicioſus: rectorem ſubditi imitantur: omnia in manu Dei: iniuria obliuiſcendum: deteſtatio ſuperbiæ, iniuſtitiæ, contumeliæ, auaritiæ: homo breuis vita poſt mortem vermis: diſceſſus à Deo, cauſa eſt ſuperbiæ: gentes ob ſuperbiam à Deo perditæ: laus timoris Dei: non deſpiciendus pauper iuſtus, nec diues peccator honorandus. anima in manſuetudine ſeruanda.

IVdex ſapiens iudicabit populum 1
ſuum, & principatus ſenſati ſtabi- A
"Prou.29. b.12 lis erit. * " Secundùm iudicem popu- 2
li, ſic & miniſtri eius: & qualis re-
ctor eſt ciuitatis, tales & inhabitan-
"3.Reg.12 b.13 tes in ea. * " Rex inſipiens perdet po- 3
pulum ſuum: & ciuitates inhabita-
buntur per ſenſum potentium. * In 4
manu Dei poteſtas terræ: & vtilem
rectorem ſuſcitabit in tempus ſuper
illam. * In manu Dei proſperitas ho- 5
minis, & ſuper faciem ſcribæ impo-
net honorem ſuum. * Omnis iniuriæ 6
"Leu.19. c.17 proximi ne memineris, " & nihil a-
gas in operibus iniuriæ. * Odibilis 7
coram Deo eſt & hominibus ſuper-
bia: & execrabilis omnis iniquitas
"Dan.4. c.14 gentium. * " Regnum à gente in gen- 8
tem transfertur propter iniuſtitias,
& iniurias, & contumelias, & diuer-
ſos

9 ſos dolos. * Auaro autem nihil eſt
ſceleſtius. Quid ſuperbit terra & ci-
10 nis? * Nihil eſt iniquius quàm ama-
B re pecuniam. hic enim & animam
ſuam venalem habet: quoniam in vi-
11 ta ſua proiecit intima ſua. * Omnis
potentatus breuis vita. Languor pro-
12 lixior grauat medicum. * Breuem
languorem præcidit medicus: ſic &
13 rex hodie eſt & cras morietur. * Cùm
enim morietur homo, hereditabit
14 ſerpentes, & beſtias, & vermes. * Ini-
tium ſuperbiæ hominis, apoſtatare à
15 Deo: * quoniam ab eo, qui fecit il-
lum, receſſit cor eius. quoniam ini-
tium omnis peccati eſt ſuperbia: qui
tenuerit illam, adimplebitur maledi-
16 ctis, & ſubuertet eum in finem. * Pro-
C pterea exhonorauit Dominus con-
uentus malorum, & deſtruxit eos vſ-
17 que in finem. * Sedes ducum ſuper-
borum deſtruxit Deus, & ſedere fecit
18 mites pro eis. * Radices gentiũ ſuper-
barum areſecit Deus, & plantauit hu-
19 miles ex ipſis gentibus. * Terras gen-
tium euertit Dominus, & perdidit eas
20 vſque ad fundamentum. * areſecit ex
ipſis, & diſperdidit eos, & ceſſare fe-
21 cit memoriam eorum à terra. * Me-
moriam ſuperborum perdidit Deus,
& reliquit memoriam humilium ſen-
22 ſu. * Non eſt creata hominibus ſu-
perbia, neque iracundia nationi mu-
23 lierum. * Semen hominum honora-
bitur hoc, quod timet Deum: ſemen
autem

autem hoc exhonorabitur, quod prę-
terit mandata Domini. * In medio 24
fratrum rector illorum in honore: &
qui timent Dominum, erunt in ocu-
lis illius. * Gloria diuitum, honora- 25
torum, & pauperum, timor Dei eſt:
* noli deſpicere hominem iuſtum 26
pauperem, & noli magnificare virum
peccatorem diuitem. * Magnus, & 27
iudex, & potens eſt in honore: & non D
*Prou. 17. a. 2 eſt maior illo, qui timet Deũ. *a Ser- 28
uo ſenſato liberi ſeruient: b & vir pru-
*2. Reg. 12 c. 13 dens & diſciplinatus non murmura-
bit correptus, & inſcius non honora-
bitur. * Noli extollere te in faciendo 29
opere tuo, & noli cunctari in tempo-
*Prou. 12. b. 9 re anguſtiæ. * a Melior eſt qui opera- 30
tur, & abundat in omnibus, quam qui
gloriatur, & eget pane. * Fili in man- 31
ſuetudine ſerua animam tuam, & da
illi honorem ſecundùm meritum
ſuum. * Peccantem in animam ſuam 32
quis iuſtificabit? & quis honorifica-
bit exhonorantem animam ſuam?
* Pauper gloriatur per diſciplinam & 33
timorem ſuum: & eſt homo qui ho-
norificatur propter ſubſtãtiam ſuam.
* Qui autem gloriatur in paupertate, 34
quantò magis in ſubſtantia? & qui
gloriatur in ſubſtantia, paupertatem
vereatur.

CAP. XI.

Sapientia humiliati: ex ſpecie nemo iudicandus: de veſtitu & honore non gloriandum: de re interrogandum ante iudicium: non cumulanda temporalia, nec in illis fidendum aut gloriandum: bona, & mala à Deo: & bonorum & malorum memor ſis: in domum non quiuis inducendus, & ab inſidiis doloſi cauendum.

1 SApientia humiliati exaltabit caput *Gen.41.*
A illius, & in medio magnatorum *a.4*
2 conſedere illum faciet. * Non laudes *Dan.6.*
virum in ſpecie ſua, neq; ſpernas ho- *a.3*
3 minem in viſu ſuo. * Breuis in vola- *Ioan.7.*
tilibus eſt apis, & initium dulcoris *c.18*
4 habet fructus illius. * ᵃ In veſtitu ne ᵃ *Act.12.*
glorieris vmquam, nec in die honoris *d.21.22*
tui extollaris: quoniam mirabilia o-
pera Altiſſimi ſolius, & glorioſa, &
5 abſconſa, & inuiſa opera illius. *Mul-
ti tyranni ſederunt in throno, & in-
6 ſuſpicabilis portauit diadema.* ᵇ Mul- ᵇ *1.Reg.15*
ti potentes oppreſſi ſunt validè, & *f.28*
glorioſi traditi ſunt in manus altero- *Eſth.6.b.7*
7 rum. * Priuſquam interroges ne vi-
tuperes quemquam: & cùm interro-
8 gaueris, corripe iuſtè. * ᶜ Priuſquam ᶜ *Prou.18.*
audias, ne reſpondeas verbum: & in *c.13*
medio ſermonum ne adiicias loqui.
9 * De ea re, quæ te non moleſtat, ne
B certeris: & in iudicio peccantium ne
10 conſiſtas. * Fili ne in multis ſint a-
ctus tui: & ᵈ ſi diues fueris, nō eris im- ᵈ *1.Tim.6*
munis à delicto. ſi enim ſecutus fue- *b.9*
ris, non apprehendes: & non effu- ᵉ *Prou.10*
11 gies, ſi præcucurreris. * ᵉ Eſt homo *c.23*
laborans, & feſtinans, & dolens im- *Iob 42.*
pius, *c.10*

pius, & tantò magis non abundabit.
* Eſt homo marcidus egens recupera- 12
tione, plus deficiens virtute, & abun-
dans paupertate: * & oculus Dei re- 13
ſpexit illum in bono, & erexit eum
ab humilitate ipſius, & exaltauit ca-
put eius: & mirati ſunt in illo multi,
"Iob 1. c. 21 & honorauerunt Deum.* " Bona & 14
mala, vita & mors, paupertas & ho-
neſtas à Deo ſunt. * Sapientia & di- 15
ſciplina, & ſcientia legis apud Deum.
Dilectio, & viæ bonorũ apud ipſum.
* Error & tenebræ peccatoribus con- 16
creata ſunt, qui autem exultant in
malis, conſeneſcunt in malo.* Datio 17
Dei permanet iuſtis, & profectus il-
lius ſucceſſus habebit in æternum.
* Eſt qui locupletatur parcè agendo, 18
& hæc eſt pars mercedis illius. * in eo 19
"Luc. 12. c. 19 quod dicit: " Inueni requiem mihi, & C
nunc manducabo de bonis meis ſo-
lus:* & neſcit quòd tempus præteriet, 20
& mors appropinquet, & relinquat
omnia aliis, & morietur. * Sta in te- 21
ſtamento tuo, & in illo colloquere,
& in opere mandatorum tuorum ve-
teraſce. * Ne manſeris in operibus 22
peccatorum. Confide autem in Deo,
& mane in loco tuo. * Facile eſt enim 23
in oculis Dei ſubitò honeſtare pau-
perem.* Benedictio Dei in mercedem 24
iuſti feſtinat, & in hora veloci proceſ-
ſus illius fructificat. * Ne dicas: Quid 25
eſt mihi opus, & quæ erunt mihi ex
hoc bona? * Ne dicas: Sufficiens mi- 26
hi

hi ſum: & quid ex hoc peſſimabor?
27 * a In die bonorum ne immemor ſis a Inf.18
malorum: & in die malorum ne im- d.25
28 memor ſis bonorũ: * quoniam facile
eſt coram Deo in die obitus retribuere
29 vnicuique ſecundùm vias ſuas. * Ma-
D litia horæ obliuionem facit luxuriæ
magnæ, & in fine hominis denudatio
30 operum illius. * Ante mortem ne lau-
des hominem quemquam, quoniam
31 in filiis ſuis agnoſcitur vir. * Non om-
nem hominem inducas in domum
tuam: multę enim ſunt inſidię doloſi.
32 * Sicut enim eructant præcordia fœ-
tentium, & ſicut perdix inducitur in
caueam, & vt caprea in laqueum: ſic
& cor ſuperborũ, & ſicut proſpector
33 videns caſum proximi ſui. * Bona
enim in mala conuertens inſidiatur,
34 & in electis imponet maculam. * A
ſcintilla vna augetur ignis, & ab vno
doloſo augetur ſanguis: homo verò
35 peccator ſanguini inſidiatur. * Attende
tibi à peſtifero, fabricat enim mala: ne
fortè inducat ſuper te ſubſannationem
36 in perpetuum. * Admitte ad te alie-
nigenam, & ſubuertet te in turbine,
& abalienabit te à tuis propriis.

CAP. XII.

Benefaciendum iuſto: impij verò & peccatores non ſuſcipiendi: difficile eſt amicos ab inimicis dignoſcere, nec inimicis vmquam fidendum, quantumuis amicitiam ſimulent.

1 SI benè feceris, ſcito cui feceris, & e-
2 rit gratia in bonis tuis multa. * Be-

nè fac iuſto, & inuenies retributionẽ A
magnam: & ſi non ab ipſo, certè à
Domino. * Non eſt enim ei benè qui 3
aſſiduus eſt in malis, & eleemoſynas
non danti: quoniam & Altiſſimus o-
dio habet peccatores, & miſertus eſt
* Gal. 6. b. 10 pœnitentibus.* a Da miſericordi, & 4
ne ſuſcipias peccatorem: & impiis &
peccatoribus reddet vindictam, cu-
ſtodiens eos in diem vindictæ. * Da 5
bono, & non receperis peccatorem.
* Benefac humili, & non dederis im- 6
pio: prohibe panes illi dari, ne in ip-
ſis potentior te ſit: * nam duplicia 7
mala inuenies in omnibus bonis, B
quæcumque feceris illi: quoniam &
Altiſſimus odio habet peccatores,
& impiis reddet vindictam. * Non 8
agnoſcetur in bonis amicus, & non
abſcondetur in malis inimicus. * In 9
bonis viri, inimici illius in triſti-
tia: & in malitia illius, amicus ag-
nitus eſt. * Non credas inimico tuo 10
in æternum: ſicut enim æramen-
tum, æruginat nequitia illius: * & 11
ſi humiliatus vadat curuus, adiice a-
nimum tuum, & cuſtodi te ab illo.
* Non ſtatuas illum penes te, nec ſe- 12
deat ad dexteram tuam, ne fortè con- C
uerſus in locum tuum, inquirat ca-
thedram tuam: & in nouiſſimo ag-
noſcas verba mea, & in ſermonibus
meis ſtimuleris. * Quis miſerebitur 13
incantatori à ſerpente percuſſo, &
omnibus, qui appropiant beſtiis? &
ſic

ſic qui comitatur cum viro iniquo,
14 & obuolutus eſt in peccatis eius.* Vna hora tecum permanebit : ſi autem
15 declinaueris , non ſupportabit.* " In " Ier.41.
D labiis ſuis indulcat inimicus : & in b.6
corde ſuo inſidiatur vt ſubuertat te
16 in foueam. * In oculis ſuis lacrymatur inimicus : & ſi inuenerit tempus,
17 non ſatiabitur ſanguine: * & ſi incurrerint tibi mala , inuenies eum illic
18 priorem. * In oculis ſuis lacrymatur inimicus , & quaſi adiuuans ſuffodiet
19 plantas tuas.* Caput ſuum mouebit, & plaudet manu , & multa ſuſurrans commutabit vultum ſuum.

CAP. XIII.

Periculoſa ſunt conſortia cum ſuperbo, diuite, & potentiore: dilige Deum ac proximum: non conuenit diuiti cum paupere , & hoc deſpectio ille honoratur.

1 QVi tetigerit picem , inquinabitur
A ab ea : " & qui communicauerit " Deut.7.
2 ſuperbo,induet ſuperbiam. * Pondus a.2
ſuper ſe tollet, qui honeſtiori ſe communicat. Et ditiori te ne ſocius fueris.
3 * Quid communicabit cacabus ad ollam? quando enim ſe colliſerint, con-
4 fringetur. * Diues iniuſtè egit,& fre-
5 met : pauper autem læſus tacebit.* Si largitus fueris , aſſumet te : & ſi non
6 habueris , derelinquet te. * Si habes, conuiuet tecũ, & euacuabit te, & ipſe
7 non dolebit ſuper te. * Si neceſſarius illi fueris,ſupplantabit te, & ſubridens ſpem dabit , narrans tibi bona, & di-

eet : Quid opus eſt tibi? * Et confun- 8
det te in cibis ſuis, donec te exinaniat
bis, & ter: & in nouiſſimo deridebit
te: & poſteà videns derelinquet te, &
caput ſuũ mouebit ad te. * Humilia- 9
re Deo, & expecta manus eius. * At- 10
tende ne ſeductus in ſtultitiam humi-
lieris. * Noli eſſe humilis in ſapientia 11
tua, ne humiliatus in ſtultitiam ſedu- B
caris. * Aduocatus à potentiore diſce- 12
de : ex hoc enim magis te aduocabit.
* Ne improbus ſis, ne impingaris : & 13
ne longe ſis ab eo, ne eas in obliuio-
nem. * Ne retineas ex æquo loqui cũ 14
illo : nec credas multis verbis illius.
ex multa enim loquela tentabit te, &
ſubridens interrogabit te de abſcon-
ditis tuis. * Immitis animus illius cõ- 15
ſeruabit verba tua : & non parcet de
malitia, & de vinculis.* Caue tibi, & 16
attende diligenter auditui tuo : quo-
niam cum ſubuerſione tua ambulas.
* Audiens verò illa quaſi in ſomnis 17
vide, & vigilabis. * Omni vita tua di- 18
lige Deum, & inuoca illum in ſalute C
tua. * Omne animal diligit ſimile ſi- 19
bi: ſic & omnis homo proximum ſi-
bi.* Omnis caro ad ſimilem ſibi con- 20
iungetur, & omnis homo ſimili ſui
ᵃ 2.Cor.6. 6.14 ſociabitur. * ᵃ Si communicabit lu- 21
pus agno aliquãdo, ſic peccator iuſto.
* Quæ communicatio ſancto homi- 22
ni ad canem ? aut quæ pars diuiti ad
pauperem? * Venatio leonis, onager 23
in eremo : ſic & paſcua diuitum ſunt
paupe-

24 pauperes. * Et ſicut abominatio eſt
ſuperbo humilitas: ſic & execratio
25 diuitis pauper. * Diues commotus
confirmatur ab amicis ſuis: humilis
autem cùm ceciderit, expelletur & à
26 notis. * Diuiti decepto multi recupe-
D ratores: locutus eſt ſuperba, & iuſti-
27 ficauerunt illum. * humilis deceptus
eſt, inſuper & arguitur: locutus eſt
ſenſatè, & non eſt datus ei locus.
28 * Diues locutus eſt, & omnes tacue-
runt, & verbum illius vſque ad nubes
29 perducent. * Pauper locutus eſt, &
dicunt: Quis eſt hic? & ſi offenderit,
30 ſubuertent illum. * Bona eſt ſubſtan-
tia, cui non eſt peccatum in conſcien-
tia: & nequiſſima paupertas in ore
31 impij. * Cor hominis immutat fa-
ciem illius, ſiue in bona, ſiue in mala.
32 * Veſtigium cordis boni, & faciem
bonam difficilè inuenies, & cum
labore.

CAP. XIV.

Beatus qui non eſt verbo lapſus: auaro & liuido perniciosa diuitiæ, & de vtriuſque miſeriis: de ſubſtantia benefaciendum ante mortem qua non tardat: de hominis fragilitate: beatus ſapientiæ & iuſtitiæ ſtudioſus.

1 BEatus vir, qui non eſt lapſus ver- *Inf. 19. c. 16*
A bo ex ore ſuo, & non eſt ſtimula-
2 tus in triſtitia delicti.* Felix, qui non
habuit animi ſui triſtitiam, & non
3 excidit à ſpe ſua. * Viro cupido & te-
naci ſine ratione eſt ſubſtantia, &
4 homini liuido ad quid aurum? * Qui

aceruat ex animo ſuo iniuſtè, aliis cō-
gregat, & in bonis illius alius luxu-
riabitur. * Qui ſibi nequam eſt, cui 5
alij bonus erit? & non iucundabitur
in bonis ſuis. * Qui ſibi inuidet, ni- 6
hil eſt illo nequius, & hæc redditio
eſt malitiæ illius: * & ſi benè fecerit, 7
ignoranter, & non volens facit: & in
nouiſſimo manifeſtat malitiam ſuã.
* Nequam eſt oculus liuidi: & auer- 8
tens faciem ſuam, & deſpiciens ani- B
mã ſuam. * Inſatiabilis oculus cupidi 9
in parte iniquitatis: non ſatiabitur do-
nec conſumat arefaciens animã ſuam.
* Oculus malus ad mala: & non ſatia- 10
bitur pane, ſed indigens & in triſtitia
erit ſuper mēſam ſuam. * Fili ſi habes, 11
benefac tecum, & Deo dignas oblatio-
nes offer. * Memor eſto quoniam mors 12
non tardât, & teſtamētum inferorum
quia demōſtratum eſt tibi: teſtamen-
tum enim huius mundi, morte mo-
" Sup. 4. a 1 Tob. 4. b. 7 Luc. 16. b. 9 rietur. * " Ante mortem benefac amico 13
tuo, & ſecundùm vires tuas exporri-
gens da pauperi. * Non defraudéris à 14
die bono, & particula boni doni non
te prætereat. * Nónne aliis relinques 15
dolores & labores tuos in diuiſione C
ſortis? * Da, & accipe, & iuſtifica 16
animam tuam. * Ante obitum tuum 17
" Iſa. 40. b. 7 Iacob 1. b. 10 1. Pet. 1. d 24 operare iuſtitiam: quoniam non eſt
apud inferos inuenire cibum. * " Om- 18
nis caro ſicut fœnum veteraſcet, &
ſicut folium fructificans in arbore
viridi. * Alia generantur, & alia deii- 19
ciun-

ciuntur: ſic generatio carnis & ſan-
guinis, alia finitur, & alia naſcitur.
10 * Omne opus corruptibile in fine de-
ficiet: & qui illud operatur, ibit cum
21 illo. * Et omne opus electum iuſtifi-
cabitur: & qui operatur illud, hono-
22 rabitur in illo. * a Beatus vir, qui in a Pſal. 1. a. 2
ſapientia morabitur, & qui in iuſtitia
ſua meditabitur, & in ſenſu cogita-
23 bit circumſpectionem Dei. * Qui ex-
D cogitat vias illius in corde ſuo, & in
abſconditis ſuis intelligens, vadens
poſt illam quaſi inueſtigator, & in
24 viis illius conſiſtens: * qui reſpicit per
feneſtras illius, & in ianuis illius au-
25 diens: * qui requieſcit iuxta domum
illius, & in parietibus illius figens pa-
lum ſtatuet caſulam ſuam ad manus
illius, & requieſcent in caſula illius
26 bona per æuũ: *ſtatuet filios ſuos ſub
tegmine illius, & ſub ramis eius mora-
27 bitur. *protegetur ſub tegmine illius à
feruore, & in gloria eius requieſcet.

CAP. XV.

Beatus qui in timore Dei aptat ſe ad ſapientiam, quam ſtulti & mendaces non aſſequentur: peccata Deo non ſunt adſcribenda, ſed homini qui ab illo conditus eſt libero arbitrio, propoſitis præceptis quæ ſeruare poterat: Dei oculis omnia nuda ſunt.

1 QVi timet Deum, faciet bona: &
A qui continens eſt iuſtitiæ, appre-
2 hendet illam, * & obuiabit illi quaſi
mater honorificata, & quaſi mulier
3 à virginitate ſuſcipiet illum. * Cibabit a Ioan. 4.
illum pane vitæ & intellectus, a & a- b. 10
Bb 4 qua

qua ſapientiæ ſalutaris potabit illum:
& firmabitur in illo, & non flectetur:
* & continebit illum, & non confun- 4
detur: & exaltabit illum apud proxi-
mos ſuos, * & in medio Eccleſiæ ape- 5
riet os eius, & adimplebit illum ſpiritu
ſapientiæ & intellectus, & ſtola gloriæ
veſtiet illum. *Iucunditatem & exul- 6
tationem theſaurizabit ſuper illum, & B
nomine æterno hereditabit illũ. *Ho- 7
mines ſtulti non apprehendent illam,
& homines ſenſati obuiabunt illi, ho-
mines ſtulti non videbunt eam: longè
enim abeſt à ſuperbia & dolo. * viri 8
mendaces non erunt illius memores:
& viri veraces inuenientur in illa, &
ſucceſſum habebunt vſque ad inſpe-
ctionem Dei. * Non eſt ſpecioſa laus 9
in ore peccatoris: * quoniam à Deo 10
profecta eſt ſapientia. ſapientiæ enim C
Dei aſtabit laus, & in ore fideli abun-
dabit, & Dominator dabit eam illi.
* Non dixeris: Per Deum abeſt: quæ 11
enim odit ne feceris. * Non dicas: Il- 12
le me implanauit: non enim neceſ-
ſarij ſunt ei homines impij. * Omne 13
execramentum erroris odit Dominus,
& non erit amabile timentibus eum.
* Deus ab initio conſtituit hominem, 14
& reliquit illum in manu conſilij ſui.
* Adiecit mandata & præcepta ſua: 15
a Mat. 19. * a ſi volueris mandata ſeruare, con- 16
6. 17 ſeruabunt te, & in perpetuum fidem
placitã facere. * Appoſuit tibi aquam 17
& ignem: ad quod volueris, porrige
manum

18 manum tuam.*[u] Ante hominem vita [u] *Ier.21.*
D & mors, bonum & malum: quod *b.7*
19 placuerit ei, dabitur illi: * quoniam
multa ſapientia Dei, & fortis in po-
tentia, videns omnes ſine intermiſſio-
20 ne.*[x] Oculi Domini ad timentes eum, [x] *Pſal. 33.*
& ipſe agnoſcit omnem operã homi- *c.10*
21 nis. * Nemini mandauit impiè agere, *Hebr. 4.*
& nemini dedit ſpatium peccandi: *c. 10*
22 *non enim concupiſcit multitudinem
filiorum infidelium & inutilium.

Cap. xvi.

Non exultandum in filijs impijs: de ira Dei in malos, & miſericordia in bonos magna ſunt operum miſericordia merita: Dei cognitioni ac iudicio nemo ſe poteſt ſubtrahere, cuius opera ſunt ab homine inſcrutabilia.

1 NE iucunderis in filiis impiis, ſi
A multiplicentur: nec oblecteris ſu-
per ipſos, ſi non eſt timor Dei in illis.
2 * Non credas vitæ illorum, & ne re-
3 ſpexeris in labores eorum.* Melior eſt
enim vnus timens Deum, quàm mille
4 filij impij.* Et vtile eſt mori ſine filijs,
5 quàm relinquere filios impios. * Ab
vno ſenſato inhabitabitur patria, tri-
6 bus impiorum deſeretur. * Multa talia
vidit oculus meus, & fortiora horum
7 audiuit auris mea.*[y] In ſynagoga pec- [y] *Inf.21.*
cantiũ exardebit ignis, & in gente in- *b.10*
8 credibili exardeſcet ira.*[z] Non exora- [z] *Gen.6.*
uerũt pro peccatis ſuis antiqui gigan- *a. 4*
tes, qui deſtructi ſunt confidentes ſuæ
9 virtuti:* & non pepercit peregrinatio-
ni Lot, & execratus eſt eos præ ſuper-

bia verbi illorum. * Non miſertus eſt 10
illis, gentem totam perdens, & extol- B
lẽtem ſe in peccatis ſuis. * "Et ſicut ſex- 11
centa millia peditum, qui congregati
ſunt in duritia cordis ſui: & ſi vnus
fuiſſet ceruicatus, mirum, ſi fuiſſet
immunis. * miſericordia enim & ira 12
eſt cum illo. Potens exoratio; & ef-
fundens iram: * ſecundùm miſericor- 13
diam ſuam, ſic correptio illius homi-
nẽ ſecundùm opera ſua iudicat. * Non 14
effugiet in rapina peccator, & non re-
tardabit ſufferentia miſericordiam fa-
cientis. * Omnis miſericordia faciet lo- 15
cum " vnicuique ſecundùm meritum
operum ſuorum, & ſecundùm intel-
lectum peregrinationis ipſius. * Non 16
dicas: A Deo abſcondar, & ex ſummo C
quis mei memorabitur? * In populo 17
magno non agnoſcar: quæ eſt enim
anima mea in tam immenſa creatura?
* Ecce cælum, & cæli cælorum, abyſ- 18
ſus, & vniuerſa terra, & quæ in eis
ſunt, in conſpectu illius cõmouebun-
tur, * montes ſimul, & colles, & fun- 19
damenta terræ: cùm conſpexerit illa
Deus, tremore concutientur. * Et in 20
omnibus his inſenſatũ eſt cor: & om-
ne cor intelligitur ab illo: * & vias il- 21
lius quis intelligit, & procellam, quam
nec oculus videbit hominis? * Nam 22
plurima illius opera ſunt in abſconſis:
ſed opera iuſtitiæ eius quis enunciabit?
aut quis ſuſtinebit? Longè enim eſt te-
ſtamentum à quibuſdam, & interro-
gatio

" *Num.* 14 *c.* 20. & 26 *f.* 51

" *Rom.* 2. *a.* 6

gatio omnium in conſummatione eſt.
23 * Qui minoratur corde, cogitat inania:
D & vir imprudens & errans, cogitat
24 ſtulta. * Audi me fili, & diſce diſcipli-
nam ſenſus, & in verbis meis attende
25 in corde tuo, * & dicam in æquitate
diſciplinam, & ſcrutabor enarrare ſa-
pientiam: & in verbis meis attende in
corde tuo, & dico in æquitate ſpiritus
virtutes, quas poſuit Deus in opera
ſua ab initio, & in veritate enuntio
26 ſcientiam eius. * In iudicio Dei operá
eius ab initio, & ab inſtitutione ipſo-
rùm diſtinxit partes illorum, & initia
27 eorum in gentibus ſuis. * Ornauit in
æternum opera illorum, nec eſurie-
runt, nec laborauerunt, & non deſti-
28 terunt ab operibus ſuis.* Vnuſquiſque
proximum ſibi non anguſtiabit vſque
29 in æternum.* Non ſis incredibilis ver-
30 bo illius. * Poſt hæc Deus in terram
reſpexit, & impleuit illam bonis ſuis.
31 * Anima omnis vitalis denuntiauit
ante faciem ipſius, & in ipſam iterùm
reuerſio illorum.

Cap. xvii.

Creatio primorum parentum, donaq́; ipſis collata ac præcepta propoſita, diſtinctio generis humani in varias nationes, quibus rectores prapoſuit, illoſq́; & ipſorum opera vniuerſa perpetuò intuetur: virtus eleemoſynæ: exhortatur peccatores ad pœnitentiam dum ſani ſunt, propoſita Dei miſericordia.

1 DEus creauit de terra hominé, & *Gen. 1. d.27*
A ſecundùm imaginem ſuam fe-
2 cit illum. * Et iterùm conuertit illum
in

in ipſam, & ſecundùm ſe veſtiuit
illum virtute. * Numerum dierum & 3
tempus dedit illi, & dedit illi poteſta-
tem eorum quæ ſunt ſuper terram.
* Poſuit timorem illius ſuper omnem 4
carnem, & dominatus eſt beſtiarum
[a] Gen. 2. b. 7. & 5. a. 1
& volatilium. *[a] Creauit ex ipſo ad- 5
iutorium ſimile ſibi: conſilium, &
linguam, & oculos, & aures, & cor
dedit illis excogitandi: & diſciplina
intellectus repleuit illos. * Creauit il- 6
lis ſcientiam ſpiritus, ſenſu impleuit
cor illorum: & mala & bona oſten-
dit illis. * Poſuit oculum ſuum ſuper 7
corda illorum, oſtendere illis magna-
lia operum ſuorum, * vt nomen ſan- 8
ctificationis collaudent; & gloriari in B
mirabilibus illius, vt magnalia enar-
rent operum eius. * Addidit illis diſci- 9
plinam, & legem vitæ hereditauit
illos. * Teſtamentum æternum con- 10
ſtituit cum illis, & iuſtitiam & iudi-
cia ſua oſtendit illis. * Et magnalia 11
honoris eius vidit oculus illorum, &
honorem vocis audierunt aures illo-
rum, & dixit illis: Attendite ab om-
ni iniquo. * Et mandauit illis vnicui- 12
que de proximo ſuo. * Viæ illorum 13
coram ipſo ſunt ſemper, non ſunt
[b] Rom. 13. a. 1
abſconſæ ab oculis ipſius. * [b] In v- 14
namquamque gentem præpoſuit re-
ctorem: * & pars Dei, Iſrael facta eſt 15
manifeſta. * Et omnia opera illo- 16
rum velut ſol in conſpectu Dei: & C
oculi eius ſine intermiſſione inſpi-
cientes

27 cientes in viis eorum.*Non ſunt abſ-
conſa teſtamenta per iniquitatem il-
lorum, & omnes iniquitates eorum
28 in conſpectu Dei. * " Eleemoſyna vi- " *Inf.* 29. *b.*16
ri quaſi ſignaculum cum ipſo, & gra-
tiam hominis quaſi pupillam conſer-
29 uabit:* " & poſteà reſurget, & retri- " *Mat.*25. *e.*35
buet illis retributionem, vnicuique in
caput ipſorum, & conuertet in inte-
30 riores partes terræ. * Pœnitentibus
autem dedit viam iuſtitiæ, & confir-
mauit deficientes ſuſtinere, & deſti-
31 nauit illis ſortem veritatis. * Conuer-
tere ad Dominum, & relinque pecca-
32 ta tua: * precare ante faciem Domi-
33 ni, & minue offendicula. * Reuertere
ad Dominum, & auertere ab iniuſti-
tia tua, & nimis odito execrationem:
34 * & cognoſce iuſtitias & iudicia Dei,
& ſta in ſorte propoſitionis, & ora-
35 tionis altiſſimi Dei. * In partes vade
D ſæculi ſancti, " cum viuis & dantibus " *Pſal.*6. *a.*6
36 confeſſionem Deo. * Non demore-
ris in errore impiorum, ante mor- *Iſa.* 38. *d.*19
tem confitere. A mortuo quaſi nihil,
37 perit confeſſio. * Confiteberis viués,
viuus & ſanus confiteberis, & lau-
dabis Deum, & gloriaberis in miſe-
38 rationibus illius. * Quàm magna mi-
ſericordia Domini, & propitiatio il-
39 lius, conuertentibus ad ſe! * Nec e-
nim omnia poſſunt eſſe in homini-
bus, quoniam non eſt immortalis fi-
lius hominis, & in vanitate malitiæ
40 placuerunt. * Quid lucidius ſole: &
hic

hic deficiet. Aut quid nequius quàm
quod excogitauit caro & ſanguis ? &
hoc arguetur. * Virtutem altitudinis 31
cæli ipſe conſpicit: & omnes homi-
nes terra & cinis.

CAP. XVIII.

Dei magnalia homini inſcrutabilia: hominis miſeria, & Dei erga illum miſeratio: proximo miſerendum: quomodo infirmus ſe habere det: quomodo ſit orandum: conſiderãdum Dei iudicium, & à proprijs concupiſcentijs diſcedendum.

Gen. 1. a. 1 QVi viuit in æternum, creauit om- 1
nia ſimul. Deus ſolus iuſtifica- A
bitur, & manet inuictus rex in æter-
num. * Quis ſufficit enarrare opera 2
illius? * Quis enim inueſtigabit ma- 3
gnalia eius?* Virtutem autem magni- 4
tudinis eius quis enuntiabit ? aut quis
adiiciet enarrare miſericordiam eius?
* Non eſt minuere, neque adiicere, 5
nec eſt inuenire magnalia Dei.* Cùm 6
conſummauerit homo, tunc incipiet:
& cùm quieuerit, aporiabitur.* Quid 7
eſt homo, & quæ eſt gratia illius ? &
quid eſt bonum, aut quid nequam il-
Pſal. 89. c. 10 lius? * Numerus dierũ hominum vt 8
multum centum anni: quaſi gutta a-
quæ maris deputati ſunt: & ſicut cal-
culus arenæ, ſic exigui anni in die æ-
ui. * Propter hoc patiens eſt Deus in 9
illis, & effundit ſuper eos miſericor- B
diam ſuam. * Vidit præſumptionem 10
cordis eorum quoniam mala eſt, &
cognouit ſubuerſionẽ illorum quo-
niam nequam eſt. * Ideò adimpleuit 11
propi-

propitiationem ſuam in illis, & oſté-
12 dit eis viam æquitatis. * Miſeratio
hominis circa proximum ſuum: mi-
ſericordia autem Dei ſuper omnem
13 carnem. * Qui miſericordiam habet,
docet, & erudit quaſi paſtor gregem
14 ſuũ. * Miſeretur excipientis doctrinã
miſerationis, & qui feſtinat in iudi-
15 ciis eius. * Fili in bonis non des que-
relam, & in omni dato non des tri-
16 ſtitiam verbi mali. * Nónne ardo-
rem refrigerabit ros? ſic & verbum
17 melius quàm datum. * Nónne ecce
verbum ſuper datum bonum? ſed v-
18 traq; cum homine iuſtificato. * Stul-
tus acriter improperabit: & datus in-
diſciplinati tabeſcere facit oculos.
19 * Ante iudicium para iuſtitiam tibi,
20 & antequam loquaris diſce. * Ante
C languorem adhibe medicinam, * & "1.Cor.11
ante iudicium interroga teipſum, & d.28
in conſpectu Dei inuenies propitia-
21 tionem. * Ante languorem humilia
te, & in tempore infirmitatis oſtende
22 conuerſationem tuam. * " Non im- " Luc. 18.
pediaris orare ſemper, & ne verearis a.1
vſque ad mortem iuſtificari: quoniã 1.Theſſ.5.
23 merces Dei manet in æternum. * An- d.17
te orationem præpara animam tuam:
& noli eſſe quaſi homo qui tentat
24 Deum. * " Memento iræ in die cõſum- " Sup.7.
mationis, & tempus retributionis in b.18
25 conuerſatione faciei. * " Memento " Sup.11.
paupertatis in tempore abundantiæ, c.27
& neceſſitatum paupertatis in die di-
uitiarum.

uitiarum. * A manè vſque ad veſpe- 26
ram immutabitur tempus, & hæc D
omnia citata in oculis Dei. * Homo 27
ſapiens in omnibus metuet, & in die-
bus delictorum attendet ab inertia.
* Omnis aſtutus agnoſcit ſapientiam, 28
& inuenienti eam dabit cõfeſſionem.
* Senſati in verbis & ipſi ſapienter e- 29
gerunt: & intellexerunt veritatem &
iuſtitiam, & impleuerunt prouerbia &
*Rom 6. iudicia. * " Poſt concupiſcentias tuas 30
b.12.& 13 non eas, & à voluntate tua auertere.
& 14 * Si præſtes animæ tuæ cõcupiſcentias 31
eius, faciet te in gaudium inimicis tuis.
* Ne oblecteris in turbis nec in modi- 32
cis: aſſidua enim eſt commiſſio illo-
rum. * Ne fueris mediocris in conten- 33
tione ex fœnore, & eſt tibi nihil in
ſacculo: eris enim inuidus vitæ tuæ.

CAP. XIX.

De vino, luxuria, loquacitate, citò credente, gaudente ſuper iniquitate, odiente correptionem, exultante in malitia, diſcretione in verbis ſeruanda, correptione, ficta humilitate, & laude tacentis.

OPerarius ebrioſus non locuple- 1
tabitur: & qui ſpernit modica, A
*Gen.19. paulatim decidet. * " Vinum & mu- 2
g.33 lieres apoſtatare faciunt ſapientes, &
3. Reg.11. arguent ſenſatos: * & qui ſe iungit 3
a.1 fornicarijs, erit nequam: putredo &
vermes hereditabunt illum, & extol-
letur in exemplum maius, & tolle-
*Ioſ.22. tur de numero anima eius. * " Qui 4
e.11 credit citò, leuis corde eſt, & mino-
rabitur

rabitur: & qui delinquit in animam
5 ſuam, inſuper habebitur. * Qui gau-
det iniquitate, denotabitur: & qui
odit correptionem, minuetur vita: &
qui odit loquacitatem, extinguit ma-
6 litiam. * Qui peccat in animam ſuam,
B pœnitebit: & qui iucundatur in ma-
7 litia, denotabitur. * Ne iteres verbum
nequam & durum, & non minora-
8 bere. * Amico & inimico noli narra-
re ſenſum tuũ: & ſi eſt tibi delictum,
9 noli denudare. * audiet enim te, &
cuſtodiet te, & quaſi defendens pec-
catum odiet te, & ſic aderit tibi ſem-
10 per. * Audiſti verbum adverſus pro-
ximum tuum? commoriatur in te,
fidens quoniam non te dirumpet.
11 * A facie verbi parturit fatuus, tam-
12 quam gemitus partus infantis. * Sa-
gitta infixa femori carnis, ſic verbum
13 in corde ſtulti. * [a] Corripe amicum, [a] *Levit.* 19
ne fortè non intellexerit, & dicat: *d.* 17
Non feci: aut ſi fecerit, ne iterùm ad- *Matt.* 18.
14 dat facere. * Corripe proximum, ne *b.* 15
fortè non dixerit: & ſi dixerit, ne for- *Luc.* 17.
15 tè iteret. * Corripe amicum: ſæpè e- *a.* 3
16 nim fit commiſſio. * Et non omni
C verbo credas. eſt qui labitur lingua,
17 ſed non ex animo. * [b] Quis eſt enim [b] *Iacob.* 5.
qui non deliquerit in lingua ſua? *a.* 3
Corripe proximum antequam com-
18 mineris. * Et da locum timori Altiſ-
ſimi: quia omnis ſapientia timor Dei,
& in illa timere Deum, & in omni
19 ſapientia diſpoſitio legis. * Et non eſt

ſapientia nequitiæ diſciplina: & non
eſt cogitatus peccatorum prudentia.
* Eſt nequitia, & in ipſa execratio. 20
& eſt inſipiens qui minuitur ſapien-
tia. * Melior eſt homo, qui minuitur 21
ſapientia, & deficiens ſenſu in timo-
re, quàm qui abundat ſenſu, & tranſ-
greditur legem Altiſſimi. * Eſt ſoler- 22
tia certa, & ipſa iniqua. * Et eſt qui e- 23
mittit verbum certum enarrans ve- D
ritatem. Eſt qui nequiter humiliat ſe,
& interiora eius plena ſunt dolo: * & 24
eſt qui ſe nimiùm ſubmittit à multa
humilitate: & eſt qui inclinat faciem
ſuam, & fingit ſe non videre quod
ignoratum eſt: * & ſi ab imbecillita- 25
te virium vetetur peccare, ſi inuenerit
tempus malefaciendi, malefaciet. * Ex 26
viſu cognoſcitur vir, & ab occurſu
faciei cognoſcitur ſenſatus. * Ami- 27
ctus corporis, & riſus dentium, &
ingreſſus hominis enuntiant de illo.
* Eſt correptio mendax in ira contu- 28
melioſi: & eſt iudicium, quod non
probatur eſſe bonum: & eſt tacens, &
ipſe eſt prudens.

Cap. xx.

De correptione, & correpti pœnitentia: de tacente, & loquace: de dono ſapientis, & fatui: de falſa promiſſione & mendacio: de ſapiente qui placet magnatis. de donis non accipiendis, & ſapientia abſcondita.

Qvàm bonum eſt arguere, quàm 1
iraſci, & confitentem in oratio- A
ne non prohibere! * Concupiſcentia 2
ſpadó-

ſpadonis deuirginabit iuuenculam:
3 * ſic qui facit per vim iudicium ini-
4 quum.* Quàm bonum eſt correptum
manifeſtare pœnitentiam! ſic enim
effugies voluntarium peccatum.
5 * Eſt tacens, qui inuenitur ſapiens:
& eſt odibilis, qui procax eſt ad lo-
6 quendum. * Eſt tacens non habens
ſenſum loquelæ: & eſt tacens ſciens
7 tempus aptum. * Homo ſapiens tace-
bit vſque ad tempus: laſciuus autem
& imprudens non ſeruabunt tem-
8 pus. * Qui multis vtitur verbis, lædet
B animam ſuam: & qui poteſtatem ſi-
9 bi ſumit iniuſtè, odietur. * Eſt pro-
ceſſio in malis viro indiſciplinato, &
10 eſt inuentio in detrimentum. * Eſt
datum, quod non eſt vtile: & eſt da-
11 tum, cuius retributio duplex. * Eſt
propter gloriam minoratio: & eſt qui
12 ab humilitate leuabit caput. * Eſt qui
multa redimat modico pretio, & re-
13 ſtituens ea in ſeptuplum. * Sapiens in
verbis ſeipſum amabilem facit: gra-
tiæ autem fatuorum effundentur.
14 * Datus inſipientis non erit vtilis tibi:
oculi enim illius ſeptemplices ſunt.
15 * exigua dabit, & multa impropera-
bit: & apertio oris illius inflammatio
16 eſt. * Hodie fœneratur quis, & cras
expetit: odibilis eſt homo huiuſmo-
17 di. * Fatuo non erit amicus, & non
18 erit gratia bonis illius. * qui enim
C edunt panem illius, falſæ linguæ ſunt.
Quoties, & quanti irridebunt eum?

* Neque enim quod habendum erat, 19
directo ſenſu diſtribuit : ſimiliter &
quod non erat habendum. * Lapſus 20
falſæ linguæ , quaſi qui in pauimento
cadens ; ſic caſus malorum feſtinan-
ter veniet. * Homo acharis quaſi fa- 21
bula vana, in ore indiſciplinatorum
aſſidua erit. * Ex ore fatui reprobabi- 22
tur parabola : non enim dicit illam
in tempore ſuo. * Eſt qui vetatur pec- 23
care præ inopia, & in requie ſua ſti-
mulabitur. * Eſt qui perdet animam 24
ſuam præ confuſione, & ab impru-
denti perſona perdet eam : perſonæ
autem acceptione perdet ſe. * Eſt qui 25
præ confuſione promittit amico, &
lucratus eſt eum inimicum gratis.
* Opprobrium nequam in homine 26
mendacium, & in ore indiſciplinato-
rum aſſiduè erit. * Potior fur quàm 27
aſſiduitas viri mendacis : perditionem D
autem ambo hereditabunt. * Mores 28
hominum mendacium ſine honore:
& confuſio illorum cum ipſis ſine in-
termiſſione. * Sapiens in verbis pro- 29
ducet ſeipſum, & homo prudens pla-
cebit magnatis.* Qui operatur terram 30
ſuam, inaltabit aceruum frugum : &
qui operatur iuſtitiam, ipſe exaltabi-
tur : qui verò placet magnatis, effu-
a Exod. 23 a. 8 giet iniquitatem. * a Xenia & dona 31
Deut. 16 d. 19 excæcant oculos iudicum, & quaſi
mutus, in ore auertit correptiones
Infrà 41. b. 18 eorum. * Sapientia abſconſa & the- 32
ſaurus inuiſus; quæ vtilitas in vtriſ-
que?

33 que? * Melior eſt qui celat inſipien-
tiam ſuam, quàm homo qui abſcon-
dit ſapientiam ſuam.

CAP. XXI.

Docet fugiendum peccatum: primùm in genere, deinde in ſpecie productis variis peccatis.

1 Fili peccaſti? non adiicias iterùm:
A ſed & de priſtinis deprecare vt ti-
2 bi dimittantur. * Quaſi à facie colu-
bri fuge peccata: & ſi acceſſeris ad il-
3 la, ſuſcipient te.* Dentes leonis, den-
tes eius, interficientes animas homi-
4 num. * Quaſi rhomphæa bis acuta
omnis iniquitas, plagæ illius non eſt
5 ſanitas. * Obiurgatio & iniuriæ an-
nullabunt ſubſtantiam: & domus
quæ nimis locuples eſt, annullabitur
ſuperbia; ſic ſubſtantia ſuperbi eradi-
6 cabitur. * Deprecatio pauperis ex ore
vſque ad aures eius perueniet, & iu-
7 dicium feſtinatò adueniet illi. * Qui
odit correptionem, veſtigium eſt pec-
catoris: & qui timet Deum, conuer-
8 tetur ad cor ſuum.* Notus à longè po-
tens lingua audaci; & ſenſatus ſcit la-
9 bi ſe ab ipſo. * Qui ædificat domum
B ſuam impendiis alienis, quaſi qui col-
10 ligit lapides ſuos in hieme. * a Stuppa a Sapr. 16.
collecta ſynagoga peccantium, & con- a.7
11 ſummatio illorum flamma ignis.* Via
peccantium complanata lapidibus, &
in fine illorum inferi, & tenebræ, &
12 pœnæ.* Qui cuſtodit iuſtitiam, con-
13 tinebit ſenſum eius. * Conſummatio
timoris Dei, ſapientia & ſenſus.

* Non erudietur, qui non eſt ſapiens 14
in bono. * Eſt autem ſapientia, quæ 15
abundat in malo: & non eſt ſen-
ſus vbi eſt amaritudo. * Scientia ſa- 16
pientis tamquam inundatio abunda-
bit, & conſilium illius ſicut fons vitæ
permanet. * Cor fatui quaſi vas con- 17
fractum, & omnem ſapientiam non
tenebit. * Verbum ſapiens quodcum- 18
que audierit ſcius, laudabit, & ad ſe C
adiiciet: audiuit luxurioſus, & diſpli-
cebit illi, & proiiciet illud poſt dor-
ſum ſuum. * Narratio fatui quaſi ſar- 19
cina in via: nam in labiis ſenſati in-
uenietur gratia. * Os prudentis quæ- 20
ritur in eccleſia, & verba illius cogi-
tabunt in cordibus ſuis. * Tamquam 21
domus exterminata, ſic fatuo ſapien-
tia: & ſcientia inſenſati inenarrabilia
verba. * Compedes in pedibus, ſtulto 22
doctrina, & quaſi vincula manuum
ſuper manum dextram. * Fatuus in ri- 23
ſu exaltat vocem ſuam: vir autem ſa- D
piens vix tacitè ridebit. * Ornamen- 24
tum aureum prudenti doctrina, &
quaſi brachiale in brachio dextro.
* Pes fatui facilis in domum proxi- 25
mi: & homo peritus confundetur à
perſona potentis. * Stultus à feneſtra 26
reſpiciet in domum: vir autem eru-
ditus foris ſtabit. * Stultitia hominis 27
auſcultare per oſtium: & prudens gra-
uabitur contumelia. * Labia impru- 28
dentium ſtulta narrabunt: verba au-
tem prudentium, ſtatera ponderabun-
tur.

29 tur. * In ore fatuorum cor illorum:
& in corde ſapientium os illorum.
30 * Dum maledicit impius diabolum,
31 maledicit ipſe animam ſuam. * Suſur-
ro coinquinabit animam ſuam, &
in omnibus odietur: & qui cum eo
manſerit, odioſus erit: tacitus & ſen-
ſatus honorabitur.

CAP. XXII.

De lapidatione pigri, filio indiſciplinato, filiaq́ue fatua, muſica in luctu, docente fatuum, mortuo plorando: cum ſtulto non loquendum: de corde ſtulti ac timidi: de ſeruanda fide cum amico, & oris cuſtodia.

1 IN lapide luteo lapidatus eſt piger,
A & omnes loquentur ſuper aſperna-
2 tionem illius. * De ſtercore boum la-
pidatus eſt piger: & omnis qui tetige-
3 rit eum, excutiet manus. * Confuſio
patris eſt de filio indiſciplinato: filia
4 autem in deminoratione fiet. * Filia
prudens hereditas viro ſuo. nam quæ
confundit, in contumeliam fit geni-
5 toris. * Patrem & virum confundit
audax, & ab impiis non minorabi-
tur: ab vtriſque autem inhonorabitur.
6 * Muſica in luctu importuna narra-
tio: flagella & doctrina in omni tem-
7 pore ſapientia. * Qui docet fatuum,
8 quaſi qui conglutinat teſtam. * Qui
narrat verbum non audienti, quaſi
qui excitat dormientem de graui ſom-
9 no. * Cum dormiente loquitur qui
enarrat ſtulto ſapientiam: & in fine *a Infr. 38.*
10 narrationis dicit: Quis eſt hic? * a Su- *b. 16*

pra mortuum plora, defecit enim lux
eius: & ſupra fatuum plora, deficit
enim ſenſus. *Modicum plora ſupra 11
mortuum, quoniam requieuit. * Ne- 12
quiſſimi enim nequiſſima vita ſuper
"Gen. 50. b. 10 mortem fatui. * "Luctus mortui ſe- 13
ptem dies; fatui autem & impij, om- B
nes dies vitæ illorum. * Cum ſtulto 14
ne multum loquaris, & cum inſen-
ſato ne abieris. * Serua te ab illo, vt 15
non moleſtiam habeas, & non coin-
quinaberis peccato illius.* Deflecte ab 16
illo, & inuenies requiem, & non
acediaberis in ſtultitia illius. * Super 17
plumbum quid grauabitur? & quod
"Prou. 27. a. 3 illi aliud nomen quàm fatuus?* "Are- 18
nam, & ſalem, & maſſam ferri fa-
cilius eſt ferre, quàm hominem im-
prudentem, & fatuum, & impium.
* Loramentum ligneum colligatum 19
in fundamento ædificij non diſſolue-
tur: ſic & cor confirmatum in cogi-
tatione conſilij. * Cogitatus ſenſati in 20
omni tempore, metu non deprauabi-
tur. * Sicut pali in excelſis, & cæ- 21
menta ſine impenſa poſita contra fa- C
ciem venti non permanebunt: * ſic 22
& cor timidum in cogitatione ſtulti
contra impetum timoris non reſiſtet.
* Sicut cor trepidum in cogitatione 23
fatui, omni tempore non metuet,
ſic & qui in præceptis Dei permanet
ſemper.* Pungens oculum deducit la- 24
crymas: & qui pungit cor, profert
ſenſum. * Mittens lapidem in volati- 25
lia,

lia, deiiciet illa: ſic & qui conuitia-
26 tur amico, diſſoluit amicitiam. * Ad
amicum etſi produxeris gladium, non
deſperes: eſt enim regreſſus. Ad ami-
27 cum * ſi aperueris os triſte, non ti-
meas: eſt enim concordatio; excepto
conuitio, & improperio, & ſuperbia,
& myſterij reuelatione, & plaga do-
loſa: in his omnibus effugiet amicus.
28 * Fidem poſſide cum amico in pau-
D pertate illius, vt & in bonis illius læ-
29 teris. * In tempore tribulationis illius
permane illi fidelis, vt & in heredi-
30 tate illius cohéres ſis.* Ante ignem ca-
mini vapor, & fumus ignis inaltatur:
ſic & ante ſanguinem maledicta, &
31 contumeliæ, & minæ.* Amicum ſa-
lutare non confundar, à facie illius
non me abſcondam: & ſi mala mi-
hi euenerint per illum, ſuſtinebo.
32 * Omnis qui audiet, cauebit ſe ab eo.
33 * ᵃQuis dabit ori meo cuſtodiam, & ᵃ*Pſal.* 140
ſuper labia mea ſignaculum certum, a. 3
vt non cadam ab ipſis, & lingua mea
perdat me?

CAP. XXIII.

Oratio aduerſus ſuperbiam, gulam & luxuriam: conſuetudo iurandi vitanda, & indiſciplinatus ſermo adferens improperium: duo genera in peccato abundantia, & tertium adducens iram: confutatio hominis ad peccandum ſe hortantis: de peccatis in adulterio concurrentibus, & laude timoris Domini.

1 DOmine pater, & dominator vi-
A tæ meæ, ne derelinquas me in
conſilio eorum: nec ſinas me cadere

in illis. * Quis ſuperponet in cogitatu 2
meo flagella, & in corde meo doctri-
nam ſapientiæ, vt ignorationibus eo-
rum non parcant mihi, & non appa-
reant delicta eorum, * & ne adincre- 3
ſcant ignorantiæ meæ, & multiplicen-
tur delicta mea, & peccata mea abun-
dent, & incidam in conſpectu aduer-
ſariorum meorum, & gaudeat ſuper
me inimicus meus? * Domine pater, 4
& Deus vitæ meæ, ne derelinquas me
in cogitatu illorum. * Extollentiam 5
oculorum meorum ne dederis mihi,
& omne deſiderium auerte à me.
* Aufer à me ventris concupiſcen- 6
tias, & concubitus concupiſcentiæ ne
apprehendant me, & animæ irreue-
renti & infrunitæ ne tradas me. * Do- 7
ctrinam oris audite filij: & qui cu-
ſtodierit illam, non periet labijs, nec
ſcandalizabitur in operibus nequiſſi-
mis. * In vanitate ſua apprehenditur 8
peccator, & ſuperbus & maledicus
ſcandalizabitur in illis. * [u] Iurationi 9
non aſſueſcat os tuum, multi enim
caſus in illa. * Nominatio verò Dei 10
non ſit aſſidua in ore tuo, & nomi- B
nibus Sanctorum non admiſcearis:
quoniam non eris immunis ab eis.
* Sicut enim ſeruus interrogatus aſ- 11
ſiduè, à liuore non minuitur: ſic om-
nis iurans, & nominans, in toto à
peccato non purgabitur. * Vir mul- 12
tum iurans implebitur iniquitate, &
non diſcedet à domo illius plaga. * Et 13
ſi fru-

[u] *Exod. 20. b. 7 Matth. 5. d. 33*

ſi fruſtrauerit, delictum illius ſuper
ipſum erit: & ſi diſſimulauerit, delin-
14 quit dupliciter:* & ſi in vacuum iura-
uerit, non iuſtificabitur: replebitur
15 enim retributione domus illius. * Eſt
& alia loquela cõtraria morti, non in-
16 ueniatur in hereditate Iacob. * Etenim
à miſericordibus omnia hæc auferen-
tur, & in delictis non volutabuntur.
17 * Indiſciplinatæ loquelæ non aſſueſcat
os tuum: eſt enim in illa verbum pec-
18 cati. * Memento patris & matris tuæ,
in medio enim magnatorum conſi-
19 ſtis: * ne fortè obliuiſcatur te Deus in
conſpectu illorum, & aſſiduitate tua
infatuatus, improperium patiaris, &
maluiſſes nõ naſci, & diem natiuitatis a 2. Reg. 16 b. 7
20 tuæ maledicas. * a Homo aſſuetus in
C verbis improperij, in omnibus diebus
21 ſuis non erudietur. *Duo genera abũ-
dant in peccatis, & tertium adducit
22 iram, & perditionem. * Anima cali-
da quaſi ignis ardens, non extingue-
23 tur donec aliquid glutiat. * & homo
nequam in ore carnis ſuæ, non deſi-
24 net donec incendat ignem. * Homini
fornicatio omnis panis dulcis, non
fatigabitur tranſgrediens vſque ad fi- a Iſa. 29. c. 15
25 nem. *a Omnis homo qui tranſgredi-
tur lectum ſuum, contemnens in ani-
mam ſuam, & dicens: Quis me videt?
26 * tenebræ circumdant me, & parietes
cooperiũt me, & nemo circumſpicit
me: quem vereor? delictorũ meorum
27 non memorabitur Altiſſimus. * Et non
intelli-

intelligit quoniam omnia videt ocu-
lus illius, quoniam expellit à ſe timo-
rem Dei huiuſmodi hominis timor, &
oculi hominum timentes illum: * & 18
non cognouit quoniam oculi Domi-
ni multò plus lucidiores ſunt ſuper
ſolem, circumſpicientes omnes vias
hominum, & profundum abyſſi, &
hominum corda intuentes in abſcon-
ditas partes. * Domino enim Deo an- 29
tequam crearētur, omnia ſunt agnita: D
ſic & poſt perfectum reſpicit omnia.
* Hic in plateis ciuitatis vindicabitur, 30
& quaſi pullus equinus fugabitur: &
vbi non ſperauit, apprehendetur. * Et 31
erit dedecus omnibus, eò quòd non
intellexerit timorem Domini.*ⁿSic & 32
mulier omnis relinquēs virum ſuum,
& ſtatuens hereditatē ex alieno ma-
trimonio: *primò enim in lege Altiſſi- 33
mi incredibilis fuit: ſecundò in virum
ſuum deliquit: tertiò in adulterio for-
nicata eſt, & ex alio viro filios ſtatuit
ſibi. * Hæc in eccleſiam adducetur, 34
& in filios eius reſpicietur. * Non tra- 35
dent filij eius radices; & rami eius non
dabunt fructum. *derelinquet in ma- 36
ledictum memoriam eius, & dedecus
illius non delebitur. * Et agnoſcent 37
qui derelicti ſunt, quoniam nihil me-
lius eſt quàm timor Dei; & nihil
dulcius, quàm reſpicere in mandatis
Domini. * Gloria magna eſt ſequi 38
Dominum: longitudo enim dierum
aſſumetur ab eo.

ⁿ *Leuit. 20 b. 10 Deut. 22. c. 22*

CAP.

CAP. XXIV.

Sapientia multiplices ſuas laudes & originem deſcribit, & mire ad ſui amplexum inuitat, omnia ſua doctrinæ ſplendore illuſtrans.

1 SApientia laudabit animam ſuam,
A & in Deo honorabitur, & in me-
2 dio populi ſui gloriabitur, * & in ec-
cleſijs altiſſimi aperiet os ſuum, & in
conſpectu virtutis illius gloriabitur,
3 * & in medio populi ſui exaltabitur,
& in plenitudine ſancta admirabi-
4 tur, * & in multitudine electorum ha-
bebit laudem, & inter benedictos be-
5 nedicetur, dicens: * Ego ex ore Al-
tiſſimi prodiui, primogenita ante om-
6 nem creaturam: * Ego feci in cælis
vt oriretur lumen indeficiens, & ſic-
7 ut nebula texi omnem terram: * Ego
in altiſſimis habitaui, & thronus
8 meus in columna nubis. * Gyrum
cæli circuiui ſola, & profundum a-
byſſi penetraui, in fluctibus maris
9 ambulaui, * & in omni terra ſteti:
10 & in omni populo, * & in omni
11 gente primatum habui: * & omnium
excellentium & humilium corda vir-
tute calcaui: & in his omnibus re-
quiem quæſiui, & in hereditate Do-
12 mini morabor. * Tunc præcepit, &
dixit mihi Creator omnium: & qui
creauit me, requieuit in tabernaculo
13 meo, * & dixit mihi: In Iacob in-
habita, & in Iſrael hereditare, & in
14 electis meis mitte radices. * ᵃ Ab ini- ᵃProu. 8.
B tio, & ante ſæcula creata ſum, & vſ- c. 22
que

que ad futurum ſæculum non deſi-
nam, & in habitatione ſancta coram
ipſo miniſtraui. * Et ſic in Sion fir- 15
mata ſum, & in ciuitate ſanctificata
ſimiliter requieui, & in Ieruſalem
poteſtas mea. * Et radicaui in populo 16
honorificato, & in parte Dei mei he-
reditas illius, & in plenitudine ſan-
ctorum detentio mea. * Quaſi cedrus 17
exaltata ſum in Libano, & quaſi cy-
preſſus in monte Sion: * quaſi pal- 18
ma exaltata ſum in Cades, & quaſi
plantatio roſæ in Iericho: * Quaſi 19
oliua ſpecioſa in campis, & quaſi pla-
tanus exaltata ſum iuxta aquam in
plateis. * ſicut cinnamomum & bal- 20
ſamum aromatizans odorem dedi:
quaſi myrrha electa dedi ſuauitatem
odoris: * & quaſi ſtorax, & galba- 21
nus, & vngula, & gutta, & quaſi Li-
banus non inciſus vaporaui habita-
tionem meam, & quaſi balſamum
non miſtum odor meus. * Ego quaſi 22
terebinthus extendi ramos meos, &
rami mei honoris & gratiæ. * Ego 23
quaſi vitis fructificaui ſuauitatẽ odo- C
ris: & flores mei fructus honoris &
honeſtatis. * Ego mater pulchræ dile- 24
ctionis, & timoris, & agnitionis, &
ſanctæ ſpei.* In me gratia omnis viæ 25
& veritatis, in me omnis ſpes vitæ &
virtutis. * Tranſite ad me omnes qui 26
concupiſcitis me, & à generationibus
meis implemini: * Spiritus enim 27
meus ſuper mel dulcis, & hereditas
mea

28 mea ſuper mel & fauum: * Memoria
29 mea in generationes ſæculorum.* Qui
edunt me, adhuc eſurient: & qui bi-
30 bunt me, adhuc ſitient. * Qui audit
me, non confundetur: & qui operan-
31 tur in me, non peccabunt. * Qui elu-
cidant me, vitam æternam habebunt.
32 *Hæc omnia liber vitæ, & teſtamen-
tum Altiſſimi, & agnitio veritatis.
33 * Legem mandauit Moyſes in præ-
ceptis iuſtitiarum, & hereditatem
domui Iacob, & Iſrael promiſſiones.
34 *Poſuit Dauid puero ſuo excitare re-
gem ex ipſo fortiſſimum, & in thro-
no honoris ſedentem in ſempiter-
35 num. *ⁿ Qui implet quaſi Phiſon ſa- ⁿ *Gen.* 2.
pientiam, & ſicut Tigris in diebus *b.* 11
36 nouorum. * Qui adimplet quaſi Eu-
phrates ſenſum: ⁿqui multiplicat qua- ⁿ *Ioſ.* 3.
37 ſi Iordanis in tempore meſſis. * Qui *d.* 15
mittit diſciplinam ſicut lucem, & aſ-
ſiſtens quaſi Gehon in die vindemiæ.
38 * Qui perficit primus ſcire ipſam, &
39 infirmior non inueſtigabit eam. * A
D mari enim abundauit cogitatio eius,
& conſilium illius ab abyſſo magna.
40 * Ego ſapientia effudi flumina. * Ego
41 quaſi trames aquæ immenſæ de flu-
uio, ego quaſi fluuij Dioryx, & ſicut
42 aquæductus exiui de paradiſo. * di-
xi: Rigabo hortum meum planta-
tionum, & inebriabo prati mei fru-
43 ctum. * Et ecce factus eſt mihi tra-
mes abundans, & fluuius meus ap-
44 propinquauit ad mare: *quoniam do-
ctri-

ctrinam quaſi antelucanum illumino omnibus, & enarrabo illam vſque
ad longinquum. * Penetrabo omnes 45
inferiores partes terræ, & inſpiciam omnes dormientes, & illuminabo
omnes ſperantes in Domino. * Ad- 46
huc doctrinam quaſi prophetiam effundam, & relinquam illam quærentibus ſapientiam: & non deſinam in progenies illorum vſque in æuum
* Inf. 33. c. 18 ſanctum. ** Videte quoniam non ſo- 47
li mihi laboraui, ſed omnibus exquirentibus veritatem.

CAP. XXV.

Tria quæ Domino placent, & tria quæ odit: nouem inſuſpicabilia: laus timoris Dei: mulieris nequam mira deteſtatio: à muliere initium peccati & mortis: mulieris dominium non ferendum.

IN tribus placitum eſt ſpiritui meo, 1
quæ ſunt probata coram Deo & A
hominibus: * Concordia fratrum, & 2
amor proximorum, & vir & mulier
benè ſibi conſentientes. * Tres ſpecies 3
odiuit anima mea, & aggrauor valdè
animæ illorum: * Pauperem ſuper- 4
bum: diuitem mendacem: ſenem fatuum & inſenſatum. * Quæ in iu- 5
uentute tua non congregaſti, quomodo in ſenectute tua inuenies? * Quàm 6
ſpecioſum canitiei iudicium, & presbyteris cognoſcere conſiliũ! * Quàm 7
ſpecioſa veteranis ſapientia, & glorioſis intellectus, & conſilium! * Co- 8
rona ſenum multa peritia, & gloria
illo-

9 llorum timor Dei.* Nouem inſuſpi-
cabilia cordis magnificaui, & deci-
mum dicam in lingua hominibus.
10 * Homo, qui iucundatur in filiis, vi-
uens & videns ſubuerſionem inimi-
11 corum ſuorum. * ª Beatus qui habi- ª *Infr.26.*
tat cum muliere ſenſata, ª & qui lin- *a.1*
gua ſua non eſt lapſus, & qui non ſer- *Suprà 14.*
12 uiuit indignis ſe. * Beatus, qui inue- *a.1. 19.*
nit amicum verum, & qui enarrat *c.16* ª *Iac.3.*
13 iuſtitiam auri audienti. * Quàm ma- *a.2*
gnus, qui inuenit ſapientiam, &
ſcientiam! ſed non eſt ſuper timen-
14 tem Dominum. * timor Dei ſuper
15 omnia ſuperpoſuit: * beatus homo,
cui donatum eſt habere timorem Dei:
qui tenet illum, cui aſſimilabitur?
16 * Timor Dei initium dilectionis eius:
fidei autem initium agglutinandum
17 eſt ei. * Omnis plaga, triſtitia cordis
eſt: & omnis malitia, nequitia mu-
18 lieris. * Et omnem plagam, & non
19 plagam videbit cordis: * & omnem
C nequitiam, & non nequitiam mu-
20 lieris: * & omnem obductum, & non
21 obductum odientium: * & omnem
vindictam, & non vindictam inimi-
22 corum. * Non eſt caput nequius ſu-
23 per caput colubri: * & non eſt ira ſu-
per iram mulieris.ª Commorari leoni ª *Prou.21.*
& draconi placebit, quàm habitare *c.19*
24 cum muliere nequam. * Nequitia mu-
lieris immutat faciem eius: & obcæ-
cat vultum ſuum tamquam vrſus: &
quaſi ſaccum oſtendit. In medio pro-

ximorum eius * ingemuit vir eius, & 25
audiens ſuſpirauit modicum. * Breuis 26
omnis malitia ſuper malitiam mulie-
ris, ſors peccatorum cadat ſuper il-
lam. * ſicut aſcenſus arenoſus in pedi- 27
bus veterani, ſic mulier linguata ho- D
mini quieto. * " Ne reſpicias in mulie- 28
ris ſpeciem, & non concupiſcas mu-
lierem in ſpecie.* Mulieris ira, & irre- 29
uerentia, & confuſio magna. * Mu- 30
lier ſi primatum habeat, contraria eſt
viro ſuo. * Cor humile, & facies tri- 31
ſtis, & plaga cordis, mulier nequam.
* Manus debiles, & genua diſſolu- 32
ta, mulier quæ non beatificat virum
ſuum. * " A muliere initium factum 33
eſt peccati, & per illam omnes mo-
rimur. * Non des aquæ tuæ exitum, 34
nec modicum; nec mulieri nequam
veniam prodeundi. * Si non ambula- 35
uerit ad manum tuam, confundet te
in conſpectu inimicorum. * A carni- 36
bus tuis abſcinde illam, ne ſemper te
abutatur.

" *Infr.* 42. *b.* 6.

" *Gen.* 3. *b.* 6

CAP. XXVI.

Proponit viciſſim laudes bonæ mulieris, & vituperia malæ ac Zelotypæ: filiæ cuſtodiendas tria timenda: duo contriſtantia, & duo periculoſa.

MVlieris bonæ beatus vir: nume- 1
rus enim annorum illius du- A
plex. * Mulier fortis oblectat virum 2
ſuum, & annos vitæ illius in pace im-
plebit. * Pars bona, mulier bona, in 3
parte timentium Deum dabitur viro

pro

4 pro factis bonis: * diuitis autem & pauperis cor bonum, in omni tem-
5 pore vultus illorum hilaris. * A tribus timuit cor meum, & in quarto facies
6 mea metuit: * Delaturam ciuitatis,
7 & collectionem populi, * calumniam mendacem, ſuper mortem omnia
8 grauia: * dolor cordis & luctus, mu-
9 lier zelotypa. * In muliere zelotypa flagellum linguæ, omnibus commu-
10 nicans. * Sicut boum iugum, quod
B mouetur, ita & mulier nequam: qui tenet illam, quaſi qui apprehendit
11 ſcorpionem. * Mulier ebrioſa, ira magna: & contumelia, & turpitudo
12 illius non tegetur. * Fornicatio mulieris in extollentia oculorum, &
13 in palpebris illius agnoſcetur. * a In filia non auertente ſe, firma custodiam: ne inuenta occaſione vtatur ſe. a *Infr.* 42. *b.* 11
14 *Ab omni irreuerentia oculorum eius caue, & ne mireris ſi te neglexerit.
15 * ſicut viator ſitiens, ad fontem os aperiet, & ab omni aqua proxima bibet, & contra omnem palum ſedebit, & contra omnem ſagittam ape-
16 riet pharetram donec deficiat. * Gra-
C tia mulieris ſedulæ delectabit virum ſuum, & oſſa illius impinguabit.
17 * Diſciplina illius, datum Dei eſt.
18 * Mulier ſenſata & tacita, non eſt
19 immutatio eruditæ animæ. * Gratia ſuper gratiam, mulier ſancta & pu-
20 dorata. * Omnis autem ponderatio non eſt digna continentis animæ.

* Sicut ſol oriens mundo in altiſſi- 21
mis Dei, ſic mulieris bonæ ſpecies in
ornamentum domus eius. * lucerna 22
ſplendens ſuper candelabrum ſan-
ctum, & ſpecies faciei ſuper ætatem
ſtabilem. * Columnæ aureæ ſuper ba- 23
ſes argenteas, & pedes firmi ſuper D
plantas ſtabilis mulieris. * Fundamen- 24
ta æterna ſupra petram ſolidam, &
mandata Dei in corde mulieris ſan-
ctæ. * In duobus contriſtatum eſt cor 25
meum, & in tertio iracundia mihi
aduenit. * Vir bellator deficiens per 26
inopiam: & vir ſenſatus contemptus:
* & qui tranſgreditur à iuſtitia ad pec- 27
catum, Deus parauit eum ad rhom-
phæam. * Duæ ſpecies difficiles & pe- 28
riculoſæ mihi apparuerunt, difficilè
exuitur negotians à negligentia: &
non iuſtificabitur caupo à peccatis la-
biorum.

CAP. XXVII.

Ob inopiam & amorem diuitiarum multi delinquunt: timor Domini conſtanter ſeruandus: tentatio probat eum qui tentatur: ſequenda iuſtitia: inconſtantia ſtulti, & modeſtia in verbis ſeruanda: ſecreta amici non reuelanda: de annuente oculo & inſidioſo.

PRopter inopiam multi delique- 1
runt: & qui quærit locupletari, A
auertit oculum ſuum. * Sicut in me- 2
dio compaginis lapidum palus figi-
tur, ſic & inter medium venditionis
& emptionis anguſtiabitur peccatum.
* Conteretur cum delinquente deli- 3
ctum. * Si non in timore Domini te- 4

nueris

nueris te inſtanter, citò ſubuertetur
5 domus tua. * Sicut in percuſſura cri-
bri remanebit puluis, ſic aporia ho-
6 minis in cogitatu illius. * Vaſa figuli
probat fornax, & homines iuſtos
7 tentatio tribulationis. * Sicut ruſtica-
tio de ligno oſtendit fructum illius,
ſic verbum ex cogitatu cordis homi-
8 nis. * Ante ſermonem non laudes vi-
rum: hæc enim tentatio eſt homi-
9 num. * Si ſequaris iuſtitiam, appre-
hendes illam: & indues quaſi podê-
rem honoris, & inhabitabis cum ea,
& proteget te in ſempiternum, & in
die agnitionis inuenies firmamentum.
10 * Volatilia ad ſibi ſimilia conueniunt:
B & veritas ad eos, qui operantur il-
11 lam, reuertetur. * Leo venationi inſi-
diatur ſemper; ſic peccata operanti-
12 bus iniquitates. * Homo ſanctus in ſa-
pientia manet ſicut ſol: nam ſtultus
13 ſicut luna mutatur. * In medio in-
ſenſatorum ſerua verbum tempori:
in medio autem cogitantium aſſiduus
14 eſto. * Narratio peccantium odioſa,
& riſus illorum in deliciis peccati.
15 * Loquela multum iurans, horripi-
lationem capiti ſtatuet: & irreueren-
16 tia ipſius obturatio aurium. * Effu-
ſio ſanguinis in rixa ſuperborum: &
maledictio illorum auditus grauis.
17 * Qui denudat arcana amici, fidem
C perdit, & non inueniet amicum ad
18 animum ſuum. * Dilige proximum,
19 & coniungere fide cum illo. * Quòd

ſi denudaueris abſconſa illius, non
perſequêris poſt eum. * Sicut enim 20
homo, qui perdit amicum ſuum, ſic
& qui perdit amicitiam proximi ſui.
* Et ſicut qui dimittit auem de ma- 21
nu ſua, ſic dereliquiſti proximum
tuum, & non eum capies. * non illum 22
ſequaris, quoniam longè abeſt: effu-
git enim quaſi caprea de laqueo: quo-
niam vulnerata eſt anima eius. * vl- 23
trà eum non poteris colligare. Et ma-
ledicti eſt concordatio: * denudare 24
autem amici myſteria, deſperatio eſt
animæ infelicis. * Annuens oculo fa- 25
bricat iniqua, & nemo eum abiiciet:
* in conſpectu oculorum tuorum 26
condulcabit os ſuum, & ſuper ſer-
mones tuos admirabitur: nouiſſimè D
autem peruertet os ſuum, & in ver-
bis tuis dabit ſcandalum.* Multa odi- 27
ui, & non coæquaui ei, & Domi-
nus odiet illum. * Qui in altum mit- 28
tit lapidem, ſuper caput eius cadet:
& plaga doloſa, doloſi diuidet vul-
nera. * Et qui foueam fodit, incidet 29
in eam: & qui ſtatuit lapidem proxi-
mo, offendet in eo: & qui laqueum
alij ponit, peribit in illo. * Facienti 30
nequiſſimum conſilium, ſuper ipſum
deuoluetur, & non agnoſcet vnde ad-
ueniat illi. * Illuſio, & improperium 31
ſuperborum, & vindicta ſicut leo
inſidiabitur illi. * Laqueo peribunt 32
qui oblectantur caſu iuſtorum: do-
lor autem conſumet illos antequam
morian-

13 moriantur. * Ira & furor, vtraque
execrabilia ſunt, & vir peccator con-
tinens erit illorum.

CAP. XXVIII.

*Non quærenda vindicta, ſed offenſa remitten-
da: ab ira ac lite ceſſandum. mala lingua
& pericula ipſius, & de tertia lingua: aures
ſepiendæ aduerſus linguam nequam, oriq;
frænum imponendum.*

1 A QVi vindicari vult, à Domino *Deut. 32.*
inueniet vindictam, & peccata *c. 35*
2 illius ſeruans ſeruabit. * Relinque *Matt. 6.*
proximo tuo nocenti te: & tunc de- *d. 14*
3 precanti tibi peccata ſoluentur. * Ho- *Marc. 11.*
mo homini reſeruat iram, & à Deo *c. 25*
4 quærit medelam? * In hominem ſi- *Rom. 12.*
milem ſibi non habet miſericordiam, *d. 19*
5 & de peccatis ſuis deprecatur? * Ipſe
cùm caro ſit, reſeruat iram, & pro-
pitiationem petit à Deo? quis exora-
6 bit pro delictis illius? * Memento no-
7 uiſſimorum, & deſine inimicari: * ta-
bitudo enim & mors imminent in
8 mandatis eius. * Memorare timorem
9 Dei, & non iraſcaris proximo. * Me-
morare teſtamentum Altiſſimi, & de-
10 ſpice ignorantiam proximi. * Abſtine
11 te à lite, & minues peccata: * homo
B enim iracundus incendit litem, & vir
peccator turbabit amicos, & in me-
dio pacem habentium immittet ini-
12 micitiam. * Secundùm enim ligna ſil-
uæ ſic ignis exardeſcit: & ſecundùm
virtutem hominis, ſic iracundia illius
erit, & ſecundùm ſubſtantiam ſuam

exaltabit iram ſuam. * Certamen fe- 13
ſtinatum incendit ignem : & lis fe-
ſtinans effundit ſanguinem : & lin-
gua teſtificans adducit mortem. * Si 14
ſufflaueris in ſcintillam , quaſi ignis
exardebit : & ſi expueris ſuper illam,
extinguetur : vtraque ex ore profi-
ciſcuntur. * Suſurro & bilinguis ma- 15
ledictus : multos enim turbabit pa-
cem habentes. * Lingua tertia multos 16
commouit , & diſperſit illos de gen-
te in gentem. * ciuitates muratas diui- 17
tum deſtruxit , & domos magnato- C
rum effodit. * Virtutes populorum 18
concidit , & gentes fortes diſſoluit.
* Lingua tertia mulieres viratas eiecit, 19
& priuauit illas laboribus ſuis. * qui 20
reſpicit illam , non habebit requiem,
nec habebit amicum, in quo requie-
ſcat. * Flagelli plaga liuorem facit: 21
plaga autem linguæ comminuet oſſa.
* Multi ceciderunt in ore gladij , ſed 22
non ſic quaſi qui interierunt per lin-
guam ſuam. * Beatus qui tectus eſt à 23
lingua nequam, qui in iracundiam il-
lius non tranſiuit , & qui non attra-
xit iugum illius , & in vinculis eius
non eſt ligatus : * iugum enim illius, 24
iugum ferreum eſt : & vinculum il-
lius , vinculum æreum eſt. * Mors il- 25
lius , mors nequiſſima : & vtilis po-
tiùs infernus quàm illa. * Perſeueran- 26
tia illius non permanebit , ſed obti-
nebit vias iniuſtorum : & in flamma
ſua non comburet iuſtos. * Qui re- 27
linquunt

linquunt Deum, incident in illam, &
exardebit in illis, & non extinguetur, & immittetur in illos quaſi leo,
28 & quaſi pardus lædet illos. * Sepi aures tuas ſpinis, linguam nequam noli
audire, & ori tuo facito oſtia & ſeras.
29 * Aurum tuum & argentum tuum
conſla, & verbis tuis facito ſtateram,
30 & frænos ori tuo rectos: * & attende
ne fortè labaris in lingua, & cadas
in conſpectu inimicorum inſidiantium tibi, & ſit caſus tuus inſanabilis
in mortem.

CAP. XXIX.

Per mutuum ſubueniendum proximo, fidesq́ue mutuanti ſeruanda: & quamquam multi fidem fallant, non tamen ob id ceſſandum ab eleemoſyna, cuius laudes deſcribit: fideiuſſori gratia habenda eſt, fidesq́ue ſeruanda: in quibus conſiſtat Initium vitæ hominis differit, & de vagis & ingratis hoſpitibus.

1 QVi facit miſericordiam, fœne-
A ratur proximo ſuo: & qui præ-
2 ualet manu, mandata ſeruat. * Fœnerare proximo tuo in tempore neceſſitatis illius, & iterùm redde proximo
3 in tempore ſuo. * Confirma verbum,
& fideliter age cum illo: & in omni
tempore inuenies quod tibi neceſſa-
4 rium eſt. * Multi quaſi inuentionem
æſtimauerunt fœnus, & præſtiterunt
moleſtiam his qui ſe adiuuerunt.
5 * Donec accipiant, oſculantur manus dantis, & in promiſſionibus hu-
6 miliant vocem ſuam: * & in tempore
redditionis poſtulabit tempus, & lo-

quetur verba tædij & murmuratio-
num, & tempus cauſabitur: * ſi au- 7
tem potuerit reddere, aduerſabitur,
ſolidi vix reddet dimidium, & com-
putabit illud quaſi inuentionem: * ſin 8
autem, fraudabit illum pecunia ſua, B
& poſſidebit illum inimicum gratis:
* & conuitia & maledicta reddet il- 9
li, & pro honore & beneficio reddet
illi contumeliam. * Multi non cauſa 10
nequitiæ non fœnerati ſunt, ſed frau-
dari gratis timuerunt. * Verumta- 11
men ſuper humilem animo fortior
eſto, & pro eleemoſyna non trahas
illum. * Propter mandatum aſſume 12
pauperem: & propter inopiam eius
ne dimittas eum vacuum. * Perde pe- 13
cuniam propter fratrem & amicum
tuum: & non abſcondas illam ſub
Tob. 4. b. 10 lapide in perditionem. * ^a Pone the- 14
ſaurum tuum in præceptis Altiſſimi,
& proderit tibi magis quàm aurum.
Supr. 17. c. 18 * ^b Conclude eleemoſynam in corde 15
pauperis, & hæc pro te exorabit ab
omni malo. * Super ſcutum potentis, 16
& ſuper lanceam, aduerſus inimicum 17
tuum pugnabit. * Vir bonus fidem 18
facit pro proximo ſuo: & qui perdi- 19
derit confuſionem, derelinquet ſibi.
* Gratiam fideiuſſoris ne obliuiſca- 20
ris: dedit enim pro te animam ſuam. C
* Repromiſſorem fugit peccator & 21
immundus. * Bona repromiſſoris ſibi 22
aſcribit peccator: & ingratus ſenſu
derelinquet liberantem ſe. * Vir re- 23
promiſ-

promittit de proximo ſuo: & cùm
perdiderit reuerentiam, derelinque-
24 tur ab eo. * Repromiſſio nequiſſima
multos perdidit dirigentes, & com-
25 mouit illos quaſi fluctus maris. * Vi-
ros potentes gyrans migrare fecit, &
26 vagati ſunt in gentibus alienis. * Pec-
cator tranſgrediens mandatum Do-
mini, incidet in promiſſionem ne-
quam: & qui conatur multa agere,
27 incidet in iudicium. * Recupera proxi-
mum ſecundùm virtutem tuam, &
28 attende tibi ne incidas. * [u] Initium vi- [u] *Infr.* 39. c. 31
D tæ hominis, aqua & panis, & veſti-
mentum, & domus protegens turpi-
29 tudinem. * Melior eſt victus paupe-
ris ſub tegmine aſſerum, quàm epulæ
ſplendidæ in peregrè ſine domicilio.
30 * Minimum pro magno placeat tibi,
& improperium peregrinationis non
31 audies. * Vita nequam hoſpitandi de
domo in domum: & vbi hoſpitabi-
tur, non fiducialiter aget, nec aperiet
32 os. * Hoſpitabitur, & paſcet, & po-
tabit ingratos, & ad hæc amara au-
33 diet. * Tranſi hoſpes, & orna men-
ſam: & quæ in manu habes, ciba
34 ceteros. * Exi à facie honoris amico-
rum meorum: neceſſitudine domus
meæ hoſpitio mihi factus eſt frater.
35 * Grauia hæc homini habenti ſen-
ſum: Correptio domus, & imprope-
rium fœneratoris.

CAP.

CAP. XXX.

Filij in diſciplina educandi, & quàm ſit pernicioſum illis indulgere: corporis ſanitas præſtat diuitiis: & quàm ſit noxia & fugienda homini triſtitia, cordis verò iucunditas quàm ſit vtilis.

Prou.13. d.24. & 23.b.13

QVi diligit filium ſuum, aſſiduat 1
illi flagella, vt lætetur in nouiſ- A
ſimo ſuo, & non palpet proximo-
rum oſtia. * Qui docet filium ſuum, 2
laudabitur in illo, & in medio do-
meſticorum in illo gloriabitur.* [a] Qui 3
docet filium ſuum, in zelum mittit
inimicum, & in medio amicorum
gloriabitur in illo. * Mortuus eſt pa- 4
ter eius, & quaſi non eſt mortuus: ſi-
milem enim reliquit ſibi poſt ſe. * In 5
vita ſua vidit, & lætatus eſt in illo: in
obitu ſuo non eſt contriſtatus, nec
confuſus eſt coram inimicis. * Reli- 6
quit enim defenſorem domus contra
inimicos, & amicis reddentem gra-
tiam. * Pro animabus filiorum colli- 7
gabit vulnera ſua, & ſuper omnem B
vocem turbabuntur viſcera eius. * E- 8
quus indomitus euadit durus, & fi-
lius remiſſus euadet præceps. * Lacta 9
filium, & pauentem te faciet: lude
cum eo, & contriſtabit te. * Non 10
corrideas illi, ne doleas, & in nouiſ-
ſimo obſtupeſcent dentes tui. * Non 11
des illi poteſtatem in iuuentute, &
ne deſpicias cogitatus illius. * [b] Curua 12
ceruicem eius in iuuentute, & tunde
latera eius dum infans eſt, ne fortè
indu-

[a] *Deut.6. a.7*

[b] *Suprà 7. e.25*

induret, & non credat tibi, & erit ti-
13 bi dolor animæ. * Doce filium tuum,
& operare in illo, ne in turpitudinem
14 illius offendas. * Melior eſt pauper
ſanus, & fortis viribus, quàm di-
ues imbecillis & flagellatus malitia.
15 * Salus animæ in ſanctitate iuſtitiæ,
C melior eſt omni auro & argento, &
corpus validum, quàm cenſus im-
16 menſus. * Non eſt cenſus ſuper cen-
ſum ſalutis corporis: & non eſt ob-
lectamentum ſuper cordis gaudium.
17 * Melior eſt mors quàm vita amara;
& requies æterna quàm languor per-
18 ſeuerans. * Bona abſcondita in ore
clauſo, quaſi appoſitiones epularum
19 circumpoſitæ ſepulchro. * ᵃ Quid ᵃ Dan.14.
proderit libatio idolo? nec enim man- a 6
20 ducabit, nec odorabit: * ſic qui effu-
gatur à Domino, portans mercedes
21 iniquitatis: * videns oculis, & inge-
miſcens, ſicut ſpado complectens vir-
22 ginem, & ſuſpirans.* ᵇ Triſtitiam non ᵇ Prou.12.
D des animæ tuæ, & non affligas temet- d.25.& 15
23 ipſum in conſilio tuo. * Iucunditas b.13.& 17
cordis hæc eſt vita hominis, & the- d.22
ſaurus ſine defectione ſanctitatis: &
24 exultatio viri eſt longæuitas. * Miſe-
rere animæ tuæ placens Deo, & con-
tine: congrega cor tuum in ſanctitate
eius, & triſtitiam longè repelle à te.
25 * ᶜ Multos enim occidit triſtitia, & ᶜ 2.Cor.7.
26 non eſt vtilitas in illa. * Zelus & ira- c.10
cundia minuunt dies, & ante tempus
27 ſenectam adducet cogitatus. * Splen-
didum

didum cor, & bonum in epulis eſt: epulæ enim illius diligenter fiunt.

CAP. XXXI.

Vigilia honeſtatis: cogitatus præſcientiæ: labor diuitis & pauperis: diligens aurum: multi caſus in auro: laus diuitis, ſine macula: modeſtia in menſa ſeruanda: laus ſobrietatis, & vituperatio gulæ: laus vſus medici vini, & vituperatio immedici.

Vigilia honeſtatis tabefaciet car- 1
nes, & cogitatus illius auferet A
ſomnium. * Cogitatus præſcientiæ 2
auertit ſenſum, & infirmitas grauis
ſobriam facit animam.* Laborauit di- 3
ues in congregatione ſubſtantiæ, &
in requie ſua replebitur bonis ſuis.
* Laborauit pauper in diminutione 4
victus, & in fine inops fit. * Qui au- 5
rum diligit, non iuſtificabitur: & qui
inſequitur conſumptionem, replebi-
tur ex ea. * a Multi dati ſunt in auri 6
caſus, & facta eſt in ſpecie ipſius
perditio illorum. * Lignum offenſio- 7
nis eſt aurum ſacrificantium: væ illis
qui ſectantur illud, & omnis impru-
dens deperiet in illo. * Beatus diues, 8
qui inuentus eſt ſine macula: & qui
poſt aurum non abiit, nec ſperauit in
pecunia & theſauris. * Quis eſt hic, 9
& laudabimus eum? fecit enim mi-
rabilia in vita ſua. * Qui probatus eſt 10
in illo, & perfectus eſt, erit illi gloria
æterna: qui potuit tranſgredi, & non
eſt tranſgreſſus; facere mala, & non
fecit: * ideò ſtabilita ſunt bona illius 11
in Domino, & eleemoſynas illius e-

a Sup. 8. a. 3

narra-

B narrabit omnis Eccleſia ſanctorum.
12 * Supra menſam magnam ſediſti?
non apetias ſuper illam faucem tuam
13 prior. * Non dicas ſic: Multa ſunt,
14 quæ ſuper illam ſunt: * memento
quoniam malus eſt oculus nequam.
15 * Nequius oculo quid creatum eſt?
ideò ab omni facie ſua lacrymabi-
16 tur. cùm viderit, * ne extendas ma-
num tuam prior, & inuidia conta-
17 minatus erubeſcas. * Ne comprima-
18 ris in conuiuio. * Intellige quæ ſunt
19 proximi tui ex te ipſo: * vtere quaſi
homo frugi his, quæ tibi apponun-
tur: ne, cùm manducas multum, o-
20 dio habearis. * Ceſſa prior cauſa di-
ſciplinæ: & noli nimius eſſe, ne fortè
21 offendas. * Et ſi in medio multo-
C rum ſediſti, prior illis ne extendas
manum tuam, nec prior poſcas bibe-
22 re. * Quàm ſufficiens eſt homini eru-
dito vinũ exiguum, & in dormiendo
non laborabis ab illo, & non ſenties
23 dolorem. * Vigilia, cholera, & tor-
24 tura viro infrunito: * ſomnus ſanita-
tis in homine parco. dormiet vſque
manè, & anima illius cum ipſo dele-
25 ctabitur. * Et ſi coactus fueris in eden-
do multum, ſurge è medio, euome:
& refrigerabit te, & nõ adduces cor-
26 pori tuo infirmitatem. * Audi me fi-
li, & ne ſpernas me: & in nouiſſimo
27 inuenies verba mea. * In omnibus o-
peribus tuis eſto velox, & omnis in-
28 firmitas non occurret tibi. * Splendi-
dum

dū in panibus benedicent labia multorum, & teſtimonium veritatis illius
fidele. * Nequiſſimo in pane murmu- 29
rabit ciuitas, & teſtimonium nequi-
tiæ illius verum eſt. * Diligentes in 30
*Iudith 3. vino noli prouocare: *multos enim
exterminauit vinū.* Ignis probat fer- 31
rum durū: ſic vinum corda ſuperbo- D
rū arguet in ebrietate potatum.* Æqua 32
vita hominibus, vinum in ſobrietate:
ſi bibas illud moderatè, eris ſobrius. 33
* Quæ vita eſt ei, qui minuitur vino? 34
*Pſál. 103 b. 15 * Quid defraudat vitam? Mors. * Vi- 35
Prou. 31. a. 4 num in iucunditatem creatum eſt, &
non in ebrietatem, ab initio. * Exulta- 36
tio animæ & cordis, vinum moderatè
potatum. * Sanitas eſt animæ & cor- 37
pori ſobrius potus. * Vinum multum 38
potatum, irritationem, & iram, & rui-
nas multas facit. * Amaritudo animæ 39
vinum multum potatum. * Ebrietatis 40
animoſitas, imprudentis offenſio, mi-
norans virtutem, & faciens vulnera.
* In conuiuio vini non arguas proxi- 41
mū: & non deſpicias eum in iucundi-
tate illius: * verba improperij nō dicas 42
illi: & non premas illum in repetēdo.

CAP. XXXII.

Officium boni rectoris: maior natu loquatur tacendum vbi non eſt qui audiat: iucunditas muſicæ in conuiuio: adoleſcenti tacendum: laus taciturnitatis: diſcutienda propria domus: laus timoris Domini: peccator vitat correptionem: abſque conſilio nihil agendum.

Rectorem te poſuerunt? noli ex- 1
tolli: eſto in illis quaſi vnus ex A
ipſis.

2 ipſis. * Curam illorum habe, & ſic
conſide, & omni cura tua explicita
3 recumbe: * vt læteris propter illos, &
ornamentum gratiæ accipias coro-
nam, & dignationem cõſequaris cor-
4 rogationis. * Loquere maior natu:
5 decet enim te * primum verbum di-
ligenti ſcientia, & non impedias mu-
6 ſicam. * Vbi auditus non eſt, non ef-
fundas ſermonem, & importunè no-
7 li extolli in ſapientia tua. * Gemmula
carbunculi in ornamento auri, &
comparatio muſicorum in conuiuio
8 vini. * Sicut in fabricatione auri ſi-
B gnum eſt ſmaragdi, ſic numerus mu-
ſicorum in iucundo & moderato vi-
9 no. * Audi tacens, & pro reuerentia
10 accedet tibi bona gratia. * Adoleſcens
11 loquere in tua cauſa vix. * Si bis in-
terrogatus fueris, habeat caput re-
12 ſponſum tuum. * In multis eſto quaſi
inſcius, & audi tacens ſimul & quæ-
13 rens. * In medio magnatorum non
præſumas: & vbi ſunt ſenes, nõ mul-
14 tum loquaris.* Ante grandinem præ-
ibit coruſcatio: & ante verecundiam
præibit gratia, & pro reuerentia ac-
15 cedet tibi bona gratia. * Et hora ſur-
C gendi non te trices: præcurre autem
prior in domum tuam, & illic auo-
16 care, & illic lude, * & age conceptio-
nes tuas, & non in delictis & verbo
17 ſuperbo. * Et ſuper his omnibus be-
nedicito Dominum, qui fecit te, &
inebriantẽ te ab omnibus bonis ſuis.
 * Qui

* Qui timet Dominum, excipiet do- 18
ctrinam eius: & qui vigilauerint ad
illum, inueniẽt benedictionem.* Qui 19
quærit legem, replebitur ab ea: & qui
inſidioſè agit, ſcandalizabitur in ea.
* Qui timent Dominũ, inuenient iu- 20
dicium iuſtum, & iuſtitias quaſi lu-
men accẽdent.* Peccator homo vita- 21
bit correptionem, & ſecundùm vo- D
luntatem ſuam inueniet comparatio-
nem. * Vir conſilij non diſperdet in- 22
telligentiam, alienus & ſuperbus non
pertimeſcet timorem: * etiam poſt- 23
quam fecit cum eo ſine conſilio, &
ſuis inſectationibus arguetur. * Fili 24
ſine conſilio nihil facias, & poſt fa-
ctum non pœnitebis. * In via ruinæ 25
non eas, & non offendes in lapides:
nec credas te viæ laborioſæ, ne ponas
animæ tuæ ſcandalum: * & à filiis 26
tuis caue, & à domeſticis tuis atten-
de. * In omni opere tuo crede ex fide 27
animæ tuæ: hoc eſt enim conſerua-
tio mandatorum. * Qui credit Deo, 28
attendit mandatis: & qui confidit in
illo, non minorabitur.

CAP. XXXIII.

Laudantur timens Dominum & ſapiens: inconſtantia præcordiorum fatui: amicus ſubſannator: dies & tempora à Deo ſunt, qui & reliqua omnia creauit ac diſponit, in cuius manu eſt homo vt lutum in manu figuli. malum cõtra bonum: poſſeſſio non in vita, ſed in morte diſtribuenda aliis: & quomodo ſerui ſint tractandi.

TImenti Dominum non occur- 1
rent mala, ſed in tentatione Deus A
illum

illum conſeruabit, & liberabit à ma-
2 lis.* Sapiens non odit mandata & iu-
ſtitias, & non illidetur quaſi in pro-
3 cella nauis. * Homo ſenſatus credit
4 legi Dei, & lex illi fidelis.* Qui inter-
rogationem manifeſtat, parabit ver-
bum, & ſic deprecatus exaudietur, &
conſeruabit diſciplinam, & tunc re-
5 ſpondebit. * ª Præcordia fatui quaſi ª Sup. 21. b. 17
rota carri, & quaſi axis verſatilis co-
6 gitatus illius. * Equus emiſſarius, ſic
& amicus ſubſannator, ſub omni ſu-
7 praſedente hinnit. * Quare dies diem
ſuperat, & iterùm lux lucem, & an-
8 nus annum à ſole?* A Domini ſcien-
tia ſeparati ſunt, facto ſole, & præce-
9 ptum cuſtodiente. * Et immutauit
tempora, & dies feſtos ipſorum, & in
B illis dies feſtos celebrauerunt ad ho-
10 ram. * Ex ipſis exaltauit & magnifi-
cauit Deus, & ex ipſis poſuit in nu-
merum dierum. Et omnes homines
de ſolo,ª & ex terra, vnde creatus eſt ª Gen. 2
11 Adam. * In multitudine diſciplinæ
Dominus ſeparauit eos, & immuta-
12 uit vias eorum. * Ex ipſis benedixit,
& exaltauit: & ex ipſis ſanctificauit,
& ad ſe applicauit: & ex ipſis male-
dixit, & humiliauit, & conuertit il-
13 los à ſeparatione ipſorum. * ª Quaſi ª Rom. 9. c. 21
lutum figuli in manu ipſius, plaſmã-
14 re illud & diſponere. * Omnes viæ e-
ius ſecundùm diſpoſitionem eius:
ſic homo in manu illius, qui ſe fecit,
& reddet illi ſecundùm iudicium
 ſuum.

ſuum. * Contra malum bonum eſt; 15
& contra mortem vita: ſic & contra
virum iuſtum peccator. Et ſic intue-
re in omnia opera Altiſſimi. Duo &
duo, & vnum contra vnum. * Et ego 16
nouiſſimus euigilaui, & quaſi qui
colligit acinos poſt vindemiatores.
* In benedictione Dei & ipſe ſperaui: 17
& quaſi qui vindemiat, repleui tor- C
cular.* [a] Reſpicite quoniam non mi- 18
hi ſoli laboraui, ſed omnibus exqui-
rentibus diſciplinā. * Audite me ma- 19
gnates, & omnes populi, * & rectores
Eccleſiæ auribus percipite. * Filio & 20
mulieri, fratri & amico, non des po-
teſtatem ſuper te in vita tua: & non
dederis alij poſſeſſionē tuam; ne for-
tè pœniteat te, & depreceris pro illis.
* Dum adhuc ſuperes & aſpiras, non 21
immutabit te omnis caro. * Melius eſt 22
enim vt filij tui te rogent, quàm te
reſpicere in manus filiorum tuorum.
* In omnibus operibus tuis præcel- 23
lens eſto. * Ne dederis maculam in 24
gloria tua. In die conſummationis
dierum vitæ tuæ, & in tempore exi-
tus tui diſtribue hereditatem tuam.
* Cibaria, & virga, & onus aſino: 25
panis, & diſciplina, & opus ſeruo.
* Operatur in diſciplina, & quærit 26
requieſcere: laxa manus illi, & quæ- D
rit libertatem. * Iugum & lorum cur- 27
uant collum durum, & ſeruum incli-
nant operationes aſſiduæ. * Seruo ma- 28
leuolo tortura & compedes: mitte il-
lum

[a] Sup. 24. d. 47

29 lum in operationem, ne vacet: * multam enim malitiam docuit otioſitas.
30 * In opera conſtitue eum: ſic enim condecet illum. Quòd ſi non obaudierit, curua illum compedibus, & non amplifices ſuper omnē carnem: verùm ſine iudicio nihil facias gra-
31 ue. * " Si eſt tibi ſeruus fidelis, ſit tibi quaſi anima tua: quaſi fratrē, ſic eum " Sup. 7. c. 23
tracta: quoniam in ſanguine animæ
32 comparaſti illum. * Si læſeris eum
33 iniuſtè, in fugam conuertetur: * & ſi extollens diſceſſerit, quem quæras, & in qua via quæras illum, neſcis.

CAP. XXXIV.

Vanitas ſomniorum, diuinationum, augurij, mendaciorum: laus expertorum: beatitudo timentium Deum: oblationes iniquorum: fraudans pauperem: vnus edificans, & alter deſtruens: faciens pœnitentiam, & nō abſtinēs à peccatis.

1 A VAna ſpes, & mendacium viro inſenſato: & ſomnia extollunt im-
2 prudentes. * Quaſi qui apprehendit vmbram, & perſequitur ventum: ſic & qui attendit ad viſa mendacia.
3 * hoc ſecundùm hoc viſio ſomniorum: ante faciem hominis ſimilitu-
4 do hominis. * Ab immundo quid mundabitur? & à mendace quid ve-
5 rum dicetur? * Diuinatio erroris, & auguria mendacia, & ſomnia male-
6 facientium, vanitas eſt. * Et ſicut parturientis, cor tuum phantaſias patitur, niſi ab Altiſſimo fuerit emiſſa viſitatio, ne dederis in illis cor tuum:

* multos enim errare fecerunt ſom- 7
nia, & exciderunt ſperantes in illis.
* Sine mendacio cõſummabitur ver- 8
bum legis, & ſapientia in ore fidelis
complanabitur. * Qui non eſt tenta- 9
tus, quid ſcit? Vir in multis expertus, B
cogitabit multa: & qui multa didi-
cit, enarrabit intellectum. * Qui non 10
eſt expertus, pauca recognoſcit: qui
autẽ in multis factus eſt, multiplicat
malitiam. * Qui tentatus non eſt, qua- 11
lia ſcit? qui implanatus eſt, abunda-
bit nequitia. * Multa vidi errando, 12
& plurimas verborum conſuetudi-
nes. * Aliquoties vſque ad mortem 13
periclitatus ſum horum cauſa, & li-
beratus ſum gratia Dei. * Spiritus ti- 14
mẽtium Deum quæritur, & in reſpe-
ctu illius benedicetur. * Spes enim il- 15
lorum in ſaluãtem illos; & oculi Dei
in diligentes ſe. * Qui timet Domi- 16
num nihil trepidabit, & non pauebit: C
quoniam ipſe eſt ſpes eius. * Timen- 17
tis Dominum beata eſt anima eius.
* Ad quem reſpicit, & quis eſt forti- 18
" Pſal. 33. d. 18 tudo eius?* " Oculi Domini ſuper ti- 19
mentes eum, protector potentiæ, fir-
mamentum virtutis, tegimen ardo-
ris, & vmbraculum meridiani, * de- 20
precatio offenſionis, & adiutorium
caſus, exaltans animam, & illuminans
oculos, dans ſanitatem, & vitam, &
"Prou. 21. d. 27 benedictionem. * " Immolantis ex ini- 21
quo oblatio eſt maculata, & nõ ſunt
beneplacitæ ſubſannationes iniuſto-
rum.

22 rum. * Dominus ſolus ſuſtinentibus
23 ſe in via veritatis & iuſtitiæ * " Dona "Prou. 15.
iniquorum non probat Altiſſimus, b. 8
nec reſpicit in oblationes iniquorum:
nec in multitudine ſacrificiorum eo-
24 rum propitiabitur peccatis. * Qui of-
D fert ſacrificium ex ſubſtantia paupe-
rum, quaſi qui victimat filium in cō-
25 ſpectu patris ſui. * Panis egentium
vita pauperum eſt: qui defraudat il-
26 lum, homo ſanguinis eſt. * Qui au-
fert in ſudore panem, quaſi qui occi-
27 dit proximum ſuum. * Qui effundit
ſanguinem, " & qui fraudem facit "Deut. 24
28 mercenario, fratres ſunt. * Vnus ædi- c. 14
ficans, & vnus deſtruens: quid pro- Sup. 7.
29 deſt illis niſi labor? * Vnus orans, & c. 22
vnus maledicens: cuius vocem exau-
30 diet Deus? * Qui baptizatur à mor-
tuo, & iterùm tangit eum, quid pro-
31 ficit lauatio illius? * " ſic homo qui "2. Petr. 2
ieiunat in peccatis ſuis, & iterùm ea- d. 22
dem faciens, quid proficit humilian-
do ſe? orationem illius quis exaudiet?

CAP. XXXV.

Verum & acceptum Deo ſacrificium: non appa-reas coram eo vacuus: primitiæ & oblationes hilari animo tribuendæ: ſacrificium iniuſtum: pauperem læſum, pupillum & viduam lacry-mantem exaudit Dominus: orationes iuſtorum, & potiſsimùm ſe humiliantium audit Deus, liberans ab affligentibus, & cuique reddens iuxta opera ſua.

1 QVi conſeruat legem, multiplicat
2 oblationem. * " Sacrificium ſa- "Ier. 7. A. 8
A lutare eſt attendere mandatis, & diſ-

cedere ab omni iniquitate. * Et pro- 3
pitiationem litare ſacrificij ſuper in-
iuſtitias, & deprecatio pro peccatis,
recedere ab iniuſtitia.* Retribuet gra- 4
tiam, qui offert ſimilaginem: & qui
facit miſericordiam, offert ſacrificiũ.
* Beneplacitum eſt Domino recede- 5
re ab iniquitate: & deprecatio pro
a Exod. 23. b. 15. & 34. e. 22. Deut. 16. d. 16 peccatis recedere ab iniuſtitia.* a Non 6
apparebis ante conſpectum Domini
vacuus. * Hæc enim omnia propter 7
mandatum Dei fiunt. * Oblatio iu- 8
ſti impinguat altare, & odor ſuauita-
tis eſt in conſpectu Altiſſimi. * Sacri- 9
ficium iuſti acceptum eſt, & memo-
b 2. Cor. 6. b. 7 Tob. 4. b. 9 c Leuit. 22 e. 28 Deut. 15. d. 41 d Deut. 10 d. 17 2. Par. 19 c. 7 Iob 34. b. 19 Sap. 6. b. 8 Rom. 2. b. 11 c Gal. 2. b. 6 Coloſſ. 3. d. 25 Act. 10. e. 34 1. Pet. 1. c. 17 riam eius non obliuiſcetur Domi- B
nus. * Bono animo gloriam redde 10
Deo: & non minuas primitias ma-
nuum tuarum. * b In omni dato hi- 11
larem fac vultum tuum, & in exul-
tatione ſanctifica decimas tuas.* c Da 12
Altiſſimo ſecundùm datũ eius, & in
bono oculo ad inuentionem facito
manuum tuarum: * quoniam Do- 13
minus retribuens eſt, & ſepties tan-
tum reddet tibi. * d Noli offerre mu- 14
nera praua, non enim ſuſcipiet illa.
* Et noli inſpicere ſacrificium iniu- 15
ſtum, quoniam Dominus iudex eſt,
& e non eſt apud illum gloria perſo-
næ. * Non accipiet Dominus perſo- 16
nam in pauperem, & deprecationem C
læſi exaudiet. * Non deſpiciet preces 17
pupilli; nec viduam, ſi effundat lo-
quelam gemitus. * Nónne lacrymæ 18
viduæ

viduæ ad maxillam deſcendunt, &
exclamatio eius ſuper deducentem
19 eas? * A maxilla enim aſcendunt vſ-
que ad cælum, & Dominus exaudi-
20 tor non delectabitur in illis.* Qui ad-
orat Deum in oblectatione, ſuſci-
pietur, & deprecatio illius vſque ad
21 nubes propinquabit. * Oratio humi-
liantis ſe, nubes penetrabit: & donec
propinquet non conſolabitur: & non
diſcedet donec Altiſſimus aſpiciat.
22 * Et Dominus non elongabit, ſed iu-
D dicabit iuſtos, & faciet iudicium: &
Fortiſſimus non habebit in illis pa-
tientiam, vt contribulet dorſum ip-
23 ſorum: * & Gentibus reddet vindi-
ctam, donec tollat plenitudinem ſu-
perborum, & ſceptra iniquorum con-
24 tribulet: * donec reddat hominibus
ſecundùm actus ſuos, & ſecundùm
opera Adæ, & ſecundũ præſumptio-
25 nem illius: * donec iudicet iudicium
plebis ſuæ, & oblectabit iuſtos miſe-
26 ricordia ſua. * Speciosa miſericordia
Dei, in tempore tribulationis, quaſi
nubes pluuiæ in tempore ſiccitatis.

CAP. XXXVI.

Super Iſrael & ciuitatem Ieruſalem inuocat Dei miſericordiam: ſuper gentes verò alienas Dei timorem eiuſq; manum, vt ipſius potentia glorificetur, ipſeq; ſolus Deus agnoſcatur: cor inſenſatum & cor prauum: ſpecies mulieris faciem viri exhilarat: bona mulieris poſſeßio.

1 MIſerere noſtri Deus omnium, &
A reſpice nos, & oſtende nobis lu-
2 cem miſerationum tuarum: * & im-

Ee 5 mitte

mitte timorem tuum ſuper Gentes,
quæ non exquiſierunt te, vt cogno-
ſcant quia non eſt Deus niſi tu, &
enarrent magnalia tua. * Alleua ma- 3
num tuam ſuper Gentes alienas, vt
videant potentiam tuam. * Sicut e- 4
nim in conſpectu eorum ſanctifica-
tus es in nobis, ſic in conſpectu no-
ſtro magnificaberis in eis, * vt cogno- 5
ſcant te, ſicut & nos cognouimus
quoniam non eſt Deus præter te Do-
mine. * Innoua ſigna, & immuta mi- 6
rabilia. * Glorifica manum, & bra- 7
chium dextrum. * Excita furorem, 8
& effunde iram. * Tolle aduerſa- 9
rium, & affige inimicum. * Feſtina 10
tempus, & memento finis, vt enarrent
mirabilia tua.* In ira flammæ deuo- 11
retur qui ſaluatur: & qui peſſimant B
plebem tuam, inueniãt perditionem.
* Contere caput principum inimico- 12
rum, dicentium: Non eſt alius præ-
ter nos. * Congrega omnes tribus Ia- 13
cob: vt cognoſcant quia non eſt Deus
niſi tu, & enarrent magnalia tua: &
hereditabis eos, ſicut ab initio. * Mi- 14
ſerere plebi tuæ, ſuper quam inuoca-
ᵘExod. 4. tum eſt nomẽ tuum; & Iſrael, ᵘ quem
f. 22 coæquaſti primogenito tuo. * Miſe- 15
rere ciuitati ſanctificationis tuæ Ie-
ruſalem, ciuitati requiei tuæ. * Reple 16
Sion inenarrabilibus verbis tuis, &
gloria tua populum tuum.* Da teſti- 17
monium his, qui ab initio creaturæ C
tuæ ſunt, & ſuſcita prædicationes,
quas

quas locuti ſunt in nomine tuo pro-
18 phetæ priores. * Da mercedem ſuſti-
nentibus te, vt prophetæ tui fideles
inueniantur: & exaudi orationes ſer-
19 uorum tuorum * a ſecundùm bene- a Num.6.
dictionem Aaron de populo tuo, & d.24
dirige nos in viam iuſtitiæ, & ſciant
omnes qui habitant terram, quia tu
20 es Deus conſpector ſæculorum.* Om-
nem eſcam manducabit venter, & eſt
21 cibus cibo melior. * Fauces contin-
gũt cibum feræ, & cor ſenſatum ver-
22 ba mendacia. * Cor prauum dabit
triſtitiam, & homo peritus reſiſtet il-
23 li.* Omnem maſculum excipiet mu-
24 lier, & eſt filia melior filia. * Species
D mulieris exhilarat faciem viri ſui, &
ſuper omnem concupiſcentiam ho-
25 minis ſuperducit deſiderium. * Si eſt
lingua curationis, eſt & mitigatio-
nis & miſericordiæ: non eſt vir
illius ſecundùm filios hominum.
26 * Qui poſſidet mulierem bonam, in-
choat poſſeſſionem: adiutorium ſe-
cundùm illum eſt, & columna vt re-
27 quies. * Vbi non eſt ſepes, diripietur
poſſeſſio: & vbi non eſt mulier, inge-
28 miſcit egens. * Quis credit ei, qui non
habet nidum, & deflectens vbicum-
que obſcurauerit, quaſi ſuccinctus la-
tro exiliens de ciuitate in ciuitatem?

CAP.

CAP. XXXVII.

Deteſtatiò ficti amici: veri amici ne obliuiſcaris: diſcretio in captandis conſiliis, & cum quibus conſulas, & quibus te & conſilium tuum occultes: laus ſententia viri ſancti: verbum nequam: quattuor ex corde oriuntur: laus viri periti & ſapientis: qui ſophiſticè loquitur, odibilis eſt: tenta animã tuam; & ſi ſit nequam, non des illi poteſtatem: pernicies crapulæ.

OMnis amicus dicet: Et ego amici- 1
tiam copulaui. ſed eſt amicus ſo- A
lo nomine amicus. Nõnne triſtitia in-
eſt vſque ad mortem? *Sodalis autem 2
& amicus ad inimicitiam conuerten-
tur. *O præſumptio nequiſſima, vnde 3
creata es cooperire aridam malitia, &
doloſitate illius? *Sodalis amico con- 4
iucundatur in oblectationibus, & in
tempore tribulationis aduerſarius erit.
*Sodalis amico condolet cauſa ven- 5
tris, & cõtra hoſtem accipiet ſcutum.
*Non obliuiſcaris amici tui in animo 6
tuo, & non immemor ſis illius in opi-
bus tuis. *Noli conſiliari cum eo qui 7
tibi inſidiatur, & à zelantibus te abſ-
conde conſilium. *Omnis conſilia- 8
rius prodit conſilium, ſed eſt conſilia-
rius in ſemetipſo. *A conſiliario ſerua 9
animam tuam. priùs ſcito quæ ſit il- B
lius neceſſitas: & ipſe enim animo ſuo
cogitabit: *ne fortè mittat ſudem in 10
terrã, & dicat tibi: *Bona eſt via tua; 11
& ſtet è contrario videre quid tibi eue-
niat. *Cum viro irreligioſo tracta de 12
ſanctitate, & cum iniuſto de iuſtitia,
& cum muliere de ea quæ æmulatur:

cum timido de bello, cum negotiatore
de traiectione, cum emptore de vendi-
tione, cum viro liuido de gratijs agen-
13 dis, *cum impio de pietate, cum inho-
neſto de honeſtate, cum operario agra-
14 rio de omni opere, *cum operario an-
nuali de conſummatione anni, cum
ſeruo pigro de multa operatione: non
15 attendas his in omni conſilio. * Sed
cum viro ſancto aſſiduus eſto, quem-
cumque cognoueris obſeruantem ti-
16 morem Dei, * cuius anima eſt ſecun-
C dùm animam tuam: & qui, cùm titu-
baueris in tenebris, condolebit tibi.
17 * Cor boni conſilij ſtatue tecum: non
18 eſt enim tibi aliud pluris illo. *Anima
viri ſancti enuntiat aliquando vera,
quàm ſeptem circumſpectores ſeden-
19 tes in excelſo ad ſpeculandum. * Et
in his omnibus deprecare Altiſſimum,
20 vt dirigat in veritate viam tuam. *An-
te omnia opera verbum verax præce-
dat te, & ante omnem actum conſi-
21 lium ſtabile. * Verbum nequam im-
mutabit cor: ex quo partes quattuor
oriuntur, bonum & malum, vita &
mors: & dominatrix illorum eſt aſſi-
dua lingua. Eſt vir aſtutus multorum
eruditor, & animæ ſuæ inutilis eſt.
22 * Vir peritus multos erudiuit, & ani-
23 mæ ſuæ ſuauis eſt. *Qui ſophiſticè lo-
quitur, odibilis eſt: in omni re defrau-
24 dabitur. * non eſt illi data à Domino
gratia: omni enim ſapientia defrauda-
25 tus eſt. *Eſt ſapiēs, animæ ſuæ ſapiens:
&

& fructus ſenſus illius laudabilis.*Vir 26
ſapiens plebem ſuam erudit,& fructus D
ſenſus illius fideles ſunt. * Vir ſapiens 27
implebitur benedictionibus,& vidétes
illum laudabunt.*Vita viri in nume- 28
ro dierum:dies autem Iſrael innume-
rabiles ſunt.*Sapiens in populo here- 29
ditabit honoré, & nomen illius erit
viuens in æternũ.*Fili in vita tua tenta 30
animam tuam: & ſi fuerit nequam,
non des illi poteſtatem: * non enim 31
omnia omnibus expediunt, & non
omni animę omne genus placet.*No- 32
li auidus eſſe in omni epulatione, &
non te effundas ſuper omnem eſcam:
*in multis enim eſcis erit infirmitas, 33
& auiditas appropinquabit vſque ad
choleram. * Propter crapulam multi 34
obierunt: qui autem abſtinens eſt,
adijciet vitam.

CAP. XXXVIII.

Honora medicum: à Deo data eſt homini medicina: quomodo ægrotus ſe habebit erga Deum & medicum mortuus plorandus, temperandum autem à triſtitia quæ mortuo non prodeſt & tibi obeſt: ſed memineris te etiam moriturum: quiſque artifex conſiderat ea in quibus operatur: & hi neceſſarij quidem ſunt in communitate, ſed in ea non præminent dignitate vel ſapientia.

HOnora medicum propter neceſ- 1
ſitatem:étenim illum creauit Al- A
tiſſimus. * A Deo eſt enim omnis me- 2
dela, & à rege accipiet donationem.
* Diſciplina medici exaltabit caput il- 3
lius, & in cõſpectu magnatorum col-
lauda-

4 laudabitur.* Altiſſimus creauit de terra medicamenta, & vir prudens non
5 abhorrebit illa. *a Nónne à ligno in- a Exod. 15 d. 25
6 dulcata eſt aqua amara? *Ad agnitionem hominum virtus illorũ, & dedit hominibus ſciẽtiam Altiſſimus, hono-
7 rari in mirabilibus ſuis.*In his curans mitigabit doloré, & vnguẽtarius faciet pigmẽta ſuauitatis, & vnctiones conficiet ſanitatis, & nõ conſummabun-
8 tur opera eius. * Pax enim Dei ſuper a Iſa. 38. a. 3
9 faciem terræ. *a Fili in tua infirmitate ne deſpicias te ipſum, ſed ora Dñm, &
10 ipſe curabit te.* Auerte à delicto, & dirige manus, & ab omni delicto munda
11 cor tuum. *Da ſuauitatem & memoriam ſimilaginis, & impingua oblatio-
12 nem, & da locum medico: *etenim
B illum Dñs creauit: & non diſcedat à
13 te, quia opera eius ſunt neceſſaria.*Eſt enim tẽpus quando in manus illorum
14 incurras:*ipſi verò Dñm deprecabuntur, vt dirigat requiem eorum, & ſanitaté, propter cõuerſationem illorum.
15 * Qui delinquit in conſpectu eius qui fecit eum, incidet in manus medici.
16 *Fili in mortuum produc lacrymas, & quaſi dira paſſus incipe plorare, & ſecundùm iudicium contege corpus illius, & non deſpicias ſepulturam il-
17 lius.* Propter delaturam autem amarè fer luctum illius vno die, & conſola-
18 re propter triſtitiam, * & fac luctum ſecundùm meritum eius vno die, vel a Prou. 15. b. 13. & 17 d. 22
19 duobus propter detractionem. *a A triſtitia

triſtitia enim feſtinat mors, & coope-
rit virtutem, & triſtitia cordis flectit
ceruicem. * In abductione permanet 20
triſtitia: & ſubſtantia inopis ſecun-
dùm cor eius. * Ne dederis in triſtitia 21
cor tuum, ſed repelle eam à te: &
memento nouiſſimorum, * noli obli- 22
uiſci: neque enim eſt cõuerſio, & huic
nihil proderis, & te ipſum peſſimabis.
*Memor eſto iudicij mei: ſic enim erit 23
*2. Reg. 12 c. 21 & tuum: mihi heri, & tibi hodie. *In 24
requie mortui requieſcere fac memo- C
riam eius, & conſolare illum in exitu
ſpiritus ſui. *Sapientia ſcribæ in tẽpo- 25
re vacuitatis: & qui minoratur actu,
ſapientiã percipiet: qua ſapiẽtia reple-
bitur * qui tenet aratrum, & qui glo- 26
riatur in iaculo, ſtimulo boues agitat,
& conuerſatur in operibus eorum, &
enarratio eius in filijs taurorum. *Cor 27
ſuum dabit ad verſandos ſulcos, &
vigilia eius in ſagina vaccarum. * Sic 28
omnis faber & architectus, qui noctẽ
tamquam diem tranſigit, qui ſculpit
ſignacula ſculptilia, & aſſiduitas eius
variat picturam: cor ſuum dabit in ſi-
militudinẽ picturæ, & vigilia ſua per-
ficiet opus. *Sic faber ferrarius ſedens 29
iuxta incudem, & conſiderans opus
ferri: Vapor ignis vret carnes eius, &
in calore fornacis concertatur: * Vox 30
mallei innouat aurem eius, & contra D
ſimilitudinem vaſis oculus eius: *Cor 31
ſuum dabit in conſummationẽ ope-
rum, & vigilia ſua ornabit in perfe-
ctionem.

32 ctionem. * Sic figulus ſedens ad opus
ſuum, conuertens pedibus ſuis rotam,
qui in ſollicitudine poſitus eſt ſemper
propter opus ſuum, & in numero eſt
33 omnis operatio eius. * In brachio ſuo
formabit lutum, & ante pedes ſuos
34 curuabit virtutem ſuam. * Cor ſuum
dabit vt conſummet linitionē, & vi-
35 gilia ſua mundabit fornacem. * Om-
nes hi in manibus ſuis ſperauerunt, &
36 vnuſquiſque in arte ſua ſapiēs eſt. * Si-
ne his omnibus non ędificatur ciuitas.
37 * Et non inhabitabunt, nec inambu-
labunt, & in eccleſiam non tranſiliēt.
38 * Super ſellam iudicis non ſedebunt,
& teſtamentum iudicij non intelligēt,
neque palàm facient diſciplinam &
iudiciū, & in parabolis non inuenien-
39 tur: *ſed creaturam æui confirmabūt,
& deprecatio illorum in operatione
artis, accommodantes animam ſuam,
& conquirentes in lege Altiſſimi.

CAP. XXXIX.

Studium ſapientis, ipſiuſq; preclara opera & nominis perpetuitas: Deus benedicendus in operibus ſuis, cui nihil occultum eſt: benedictio Dei in bonos, & ira in malos: bonis omnia in bonum cedunt, malis in malum, ad quos puniendos & cetera ſunt creata.

1 SApientiam omnium antiquorum
A exquiret ſapiens, & in prophetis
2 vacabit. * Narrationem virorum no-
minatorū conſeruabit, & in verſutias
3 parabolarum ſimul introibit. * Occul-
ta prouerbiorū exquiret, & in abſcon-
4 ditis parabolarum conuerſabitur. * In

medio magnatorum miniſtrabit, & in
conſpectu præſidis apparebit. *In ter- 5
ram alienigenarũ gentium pertrãſiet:
bona enim & mala in hominibus
tẽtabit. *Cor ſuum tradet ad vigilan- 6
dum diluculo ad Dominum, qui fe-
cit illum, & in conſpectu Altiſſimi
deprecabitur. *Aperiet os ſuum in o- 7
ratione, & pro delictis ſuis deprecabi-
tur. *Si enim Dominus magnus vo- 8
luerit, ſpiritu intelligentiæ replebit il-
lum: *& ipſe tamquam imbres mittet 9
eloquia ſapientiæ ſuæ, & in oratione
confitebitur Domino: *& ipſe diriget 10
conſilium eius, & diſciplinam, & in B
abſconditis ſuis cõſiliabitur. *Ipſe pa- 11
lãm faciet diſciplinam doctrinæ ſuæ,
& in lege teſtamenti Domini gloriabi-
tur. *Collaudabunt multi ſapientiam 12
eius, & vſque in ſæculum non delebi-
tur. *Non recedet memoria eius, & 13
nomen eius requiretur à generatione
in generationem. *Sapientiam eius 14
enarrabunt gentes, & laudẽ eius enun-
tiabit eccleſia. *Si permanſerit, nomen 15
derelinquet plus quàm mille: & ſi re-
quieuerit, proderit illi. *Adhuc conſi- 16
liabor, vt enarrem: vt furore enim re-
pletus ſum. *In voce dicit: O baudite 17
me diuini fructus, & quaſi roſa plan-
tata ſuper riuos aquarum fructificate.
*Quaſi Libanus odorem ſuauitatis 18
habete. *Florete flores, quaſi lilium, 19
& date odorẽ, & frondete in gratiam,
& collaudate canticum, & benedicite
Domi-

20 Dominum in operibus ſuis. * Date
nomini eius magnificentiam, & con-
fitemini illi in voce labiorum veſtro-
rum,& in canticis labiorum,& cítha-
21 ris,& ſic dicetis in cõfeſſionẽ: * "Ope- "Geneſ. 1.
22 ra Domini vniuerſa bona valdè. *"In d.31
C verbo eius ſtetit aqua ſicut congeries: "Marc.7. d.37
& in ſermone oris illius ſicut excepto- Gen.8.a.2
23 ria aquarum: * quoniam in præcepto
ipſius placor fit,& non eſt minoratio
24 in ſalute ipſius.* Opera omnis carnis
coram illo,& non eſt quidquam abſ-
25 conditum ab oculis eius. * A ſæculo
vſque in ſæculum reſpicit, & nihil eſt
26 mirabile in conſpectu eius. * Non eſt
dicere : Quid eſt hoc , aut quid eſt
iſtud?omnia enim in tẽpore ſuo quę-
27 rẽtur. *Benedictio illius quaſi fluuius
28 inundauit. * "quomodo cataclyſmus "Geneſ. 7.
aridam inebriauit;ſic ira ipſius gentes, d.17
quæ non exquiſierunt eum, heredita-
29 bit. * " Quomodo conuertit aquas in "Exod.14
ſiccitatem, & ſiccata eſt terra: & viæ c.21
illius viis illorum directę ſunt:ſic pec-
30 catoribus offenſiones in ira eius. * Bo-
na bonis creata ſunt ab initio , ſic ne-
31 quiſſimis bona & mala.*"Initiũ neceſ- " Sup.29.
ſariæ rei vitæ hominum,aqua,ignis,& d.28
ferrum,ſal, lac,& panis ſimilagineus,
& mel,& botrus vuę,& oleum,& ve-
32 ſtimentum. * Hæc omnia ſanctis in
D bona,ſic & impiis & peccatoribus in
33 mala cõuertentur. * Sunt ſpiritus,qui
ad vindictam creati ſunt, & in furore
34 ſuo confirmauerũt tormenta ſua: *in

tempore conſummationis effundent
virtutem: & furorem eius, qui fecit il-
los, placabunt.* Ignis, grando, fames, 35
& mors, omnia hæc ad vindictã crea-
ta ſunt;* beſtiarum dentes, & ſcorpij, 36
& ſerpentes, & rhomphæa vindicans
in exterminium impios.*In mandatis 37
eius epulabũtur, & ſuper terrã in ne-
ceſſitatem præparabuntur, & in tem-
poribus ſuis non præterient verbum.
* Propterea ab initio confirmatus 38
ſum, & conſiliatus ſum, & cogitaui,
ᵃ *Geneſ.1. d.31* & ſcripta dimiſi.* ᵃOmnia opera Do- 39
mini bona, & omne opus hora ſua
ſubminiſtrabit.* Non eſt dicere: Hoc 40
illo nequius eſt: omnia enim in tem-
pore ſuo comprobabuntur. * Et nunc 41
in omni corde & ore collaudate, &
benedicite nomen Domini.

CAP. XL.

Occupationi magnæ, iugo graui, ac variis miſeriis homo obnoxius: omnia caduca: iniqui cum ſuis diuitiis citò delendi: laus vitæ ſibi ſufficientis: varios binarios commendat, quibus tamen alia anteponit: laus timoris Domini: fac ne indigeas, nec in alienam menſam reſpicias, à quo vir diſciplinatus & eruditus ſe ſeruat.

OCcupatio magna creata eſt om- 1
nibus hominibus, & iugum gra- A
ue ſuper filios Adam, à die exitus de
ventre matris eorum, vſque in diem
ſepulturæ, in matrem omnium.* Co- 2
gitationes eorum, & timores cordis,
adinuentio expectationis, & dies fini-
tionis: * à reſidente ſuper ſedem glo- 3
rioſam, vſque ad humiliatum in terra
&

4 & cinere:* ab eo qui vtitur hyacintho,
& portat coronam, vſque ad eum qui
operitur lino crudo: furor, zelus, tu-
multus, fluctuatio, & timor mortis,
5 iracundia perſeuerans, & contẽtio,* &
in tempore refectionis in cubili ſom-
nus noctis immutat ſcientiam eius.
6 * Modicum tamquam nihil in requie,
& ab eo in ſomnis, quaſi in die reſpe-
7 ctus. * Conturbatus eſt in viſu cordis
B ſui, tamquam qui euaſerit in die belli.
In tempore ſalutis ſuæ exurrexit, &
8 admirans ad nullum timorem: * cum
omni carne, ab homine vſque ad pe-
cus, & ſuper peccatores ſeptuplum.
9 * "Ad hæc mors, ſanguis, contentio, & " Sup. 39.
rhomphæa', oppreſſiones, fames, & d. 34
10 contritio, & flagella: * ſuper iniquos
creata ſunt hæc omnia," & propter il- " Gen. 7.
11 los factus eſt cataclyſmus. * Omnia; b. 10
quæ de terra ſunt, in terram conuer- " Eccle. 1.
tentur," & omnes aquę in mare reuer- b. 7
12 tentur. * Omne munus, & iniquitas
delebitur, & fides in ſæculum ſtabit.
13 * Subſtantiæ iniuſtorum ſicut fluuius
ſiccabuntur, & ſicut tonitruum ma-
14 gnum in pluuia perſonabunt. * In ape-
riendo manus ſuas lætabitur: ſic præ-
uaricatores in conſummatione tabe-
15 ſcent. * Nepotes impiorum non multi-
C plicabunt ramos, & radices immundę
16 ſuper cacumen petræ ſonant. * Super
omnem aquam viriditas, & ad oram
fluminis ante omne fœnũ euelletur.
17 * Gratia ſicut paradiſus in benedi-
 ctio-

ctionibus, & miſericordia in ſæculum
permanet. * Vita ſibi ſufficientis ope- 18
rarij condulcabitur, & in ea inuenies
theſaurum. * Filij, & ædificatio ciui- 19
tatis cõfirmabit nomen, & ſuper hæc
mulier immaculata computabitur.
* Vinum & muſica lætificant cor: & 20
ſuper vtraque dilectio ſapientiæ. * Ti- 21
biæ & pſalterium ſuauẽ faciunt me-
lodiam, & ſuper vtraque lingua ſua-
uis. * Gratiam & ſpeciem deſiderabit 22
oculus tuus, & ſuper hæc virides ſa-
tiones. * Amicus & ſodalis in tempo- 23
re conuenientes, & ſuper vtroſque D
mulier cum viro. * Fratres in adiu- 24
torium in tempore tribulationis, &
ſuper eos miſericordia liberabit. * Au- 25
rum & argentum eſt conſtitutio pe-
dum: & ſuper vtrumque conſilium
beneplacitum. * Facultates & virtu- 26
tes exaltant cor, & ſuper hæc timor
Domini. * Non eſt in timore Domi- 27
ni minoratio, & non eſt in eo inqui-
rere adiutorium. * Timor Domini 28
ſicut paradiſus benedictionis, & ſu-
per omnem gloriam operuerunt il-
lum. * Fili in tempore vitæ tuæ ne 29
indigeas: melius eſt enim mori, quàm
indigere. * Vir reſpiciens in menſam 30
alienam, non eſt vita eius in cogita-
tione victus. alit enim animam ſuam
cibis alienis. * Vir autẽ diſciplinatus 31
& eruditus cuſtodiet ſe. * In ore im- 32
prudentis condulcabitur inopia, &
in ventre eius ignis ardebit.

CAP. XLI.

Memoria mortis cui eſt amara, & cui non: mortem nõ metuas, ſed præteritorum & futurorum memẽto, contentus diuina diſpoſitione circate: maledictio manens impios: cura boni nominis: ſapientia & theſaurus abſconditi inutiles: qualiter ſit de peccatis erubeſcendum: ne faciem auertas à proximo, nec reſpicias mulierem alterius, neque improperes poſt datum.

1 O Mors quàm amara eſt memoria
A tua, homini pacẽ habenti in ſub-
2 ſtantiis ſuis; *viro quieto, & cuius viæ
directę ſunt in omnibus, & adhuc va-
3 lẽti accipere cibum! *O mors, bonum
eſt iudicium tuum homini indigenti,
4 & qui minoratur viribus, *defecto
ætate, & cui de omnibus cura eſt, &
incredibili, qui perdit patientiam!
5 *Noli metuere iudicium mortis. Memento
quę ante te fuerunt, & quæ ſu-
peruentura ſunt tibi: hoc iudicium à
6 Domino omni carni. *& quid ſuperueniet
tibi in beneplacito Altiſſimi? ſi-
ue decem, ſiue centum, ſiue mille anni.
7 *Non eſt enim in inferno accuſatio
8 vitæ. *Filij abominationum fiunt filij
B peccatorũ, & qui conuerſantur ſecus
9 domos impiorũ. *Filiorum peccatorum
peribit hereditas, & cum ſemine
10 illorũ aſſiduitas opprobrij. *De patre
impio queruntur filij: quoniã propter
11 illum ſunt in opprobrio. *Væ vobis
viri impij, qui dereliquiſtis legẽ Do-
12 mini Altiſſimi. *Et ſi nati fueritis, in
maledictione naſcemini: & ſi mortui
fueritis, in maledictione erit pars ve-

" Sup. 40. b. 11 ſtra. *" Omnia, quæ de terra ſunt, in 13
terram conuertentur; ſic impij à ma-
ledicto in perditionem. *Luctus homi- 14
num in corpore ipſorum, nomen au-
tem impiorũ delebitur. * Curam habe 15
de bono nomine: hoc enim magis per- C
manebit tibi, quàm mille theſauri pre-
tioſi & magni. * Bonæ vitæ numerus 16
dierum: bonum autem nomen perma-
nebit in æuum. * Diſciplinam in pace 17
" Sup. 20. d. 32 conſeruate filij. "ſapientia enim abſcõ-
dita, & theſaurus inuiſus, quæ vtili-
tas in vtriſque? * Melior eſt homo qui 18
abſcondit ſtultitiã ſuam, quàm homo
qui abſcõdit ſapientiã ſuam. * Verum- 19
tamen reueremini in his, quæ proce-
dunt de ore meo. * Non eſt enim bo- 20
num omnẽ reuerentiam obſeruare: &
non omnia omnibus benè placent in
fide. *Erubeſcite à patre & à matre de 21
fornicatione: & à præſidente & à po-
tente de mẽdacio, * à principe & à iu- 22
dice de delicto: à ſynagoga & plebe de
iniquitate: * à ſocio & amico de iniu- 23
ſtitia: & de loco in quo habitas, * de 24
furto, de veritate Dei, & teſtamento: D
de diſcubitu in panibus, & ab obfu-
ſcatione dati & accepti: * à ſalutanti- 25
bus de ſilentio: à reſpectu mulieris
fornicariæ: & ab auerſione vultus
cognati. * Ne auertas faciẽ à proximo 26
tuo, & ab auferendo partem & non
" Mat. 5. 6. 28 reſtituendo. *" Ne reſpicias mulierem 27
alieni viri, & ne ſcruteris ancillam
eius, neque ſteteris ad lectum eius.
*Ab

18 * Ab amicis de ſermonibus imprope-
rij: & cùm dederis, ne improperes.

CAP. XLII.

Secretum non reuelandum: à reſpectu perſonarum & aliis pleriſq; vitiis hic enumeratis abſtinendum: datum & acceptum ſcribendum: de ſollicita cuſtodia filiæ, & ſuper luxurioſam firmanda cuſtodia: commorari mulieri periculoſum: melior eſt autem iniquitas viri quàm mulier benè faciens: opera Domini, qui omnia videt etiam occulta cordium, ſunt perfecta & deſiderabilia.

1 NOn duplices ſermonem auditus
A de reuelatione ſermonis abſcon-
diti, & eris verè ſine confuſione, & in-
uenies gratiam in conſpectu omnium
hominũ: ne pro his omnibus confun-
daris, "& ne accipias perſonam vt de- " *Leu. 19.*
2 linquas. * De lege Altiſſimi, & teſta- *c. 15*
mento, & de iudicio iuſtificare im- *Deuter. 1.*
3 pium, * de verbo ſociorũ & viatorum, *c. 17. & 16. d. 19*
& de datione hereditatis amicorum, *Prou. 24.*
4 * de æqualitate ſtateræ & ponderum, *c. 23*
de acquiſitione multorum & pauco- *Iac. 2. a. 2*
5 rum, * de corruptione emptionis &
negotiatorum, & de multa diſciplina
filiorum, & ſeruo peſſimo latus ſan-
6 guinare. * Super mulieré nequam bo-
7 num eſt ſignum. * Vbi manus multæ
ſunt, claude; & quodcumque trades,
numera, & appende: datum verò, &
8 acceptum omne deſcribe. * De diſci-
B plina inſenſati & fatui, & de ſeniori-
bus, qui iudicantur ab adoleſcentibus:
& eris eruditus in omnibus, & pro-
babilis in conſpectu omnium viuorũ.

* Filia patris abſcondita eſt vigilia, & 9
ſollicitudo eius aufert ſomnum, ne
fortè in adoleſcentia ſua adulta effi-
ciatur, & cum viro commorata odi-
bilis fiat: * nequando polluatur in vir- 10
ginitate ſua, & in paternis ſuis grauida
inueniatur: ne fortè cum viro com-
morata tranſgrediatur, aut certè ſteri-
lis efficiatur. * Super filiam luxurio- 11
ſam confirma cuſtodiam: ne quando
faciat te in opprobrium venire inimi- C
cis, à detractione in ciuitate, & obie-
ctione plebis, & confundat te in mul-
titudine populi. * Omni homini noli 12
intendere in ſpecie: & in medio mu-
lierum noli commorari: * de veſti- 13
mentis enim procedit tinea, & à mu-
liere iniquitas viri. * Melior eſt enim 14
iniquitas viri, quàm mulier benefa-
ciens, & mulier cõfundens in oppro-
brium. * Memor ero igitur operum 15
Domini, & quæ vidi annuntiabo. In
ſermonibus Domini opera eius. * Sol 16
illuminãs per omnia reſpexit, & glo-
ria Dñi plenum eſt opus eius. * Nõn- 17
ne Dominus fecit ſanctos enarrare
omnia mirabilia ſua, quæ confirma-
uit Dominus omnipotens ſtabiliri in
gloria ſua? * Abyſſum, & cor homi- 18
nũ inueſtigauit: & in aſtutia eorum D
excogitauit. * Cognouit enim Dñs 19
omnem ſcientiam, & inſpexit in ſi-
gnum æui, annuntians quæ præterie-
runt, & quæ ſuperuentura ſunt, reue-
lãs veſtigia occultorũ. * Non præterit 20
illum

illum omnis cogitatus, & non abſ-
21 condit ſe ab eo vllus ſermo.* Magnalia
ſapientiæ ſuæ decorauit: qui eſt ante
ſæculum & vſque in ſæculum, neque
22 adiectũ eſt, * neque minuitur, & non
23 eget alicuius conſilio.* Quàm deſide-
rabilia omnia opera eius, & tamquam
24 ſcintilla, quæ eſt conſiderare!* Omnia
hæc viuunt, & manent in ſæculum, &
in omni neceſſitate omnia obaudiunt
25 ei. * Omnia duplicia, vnum contra
vnum, & non fecit quidquam deeſſe.
26 * Vniuſcuiuſque confirmauit bona. Et
quis ſatiabitur videns gloriam eius?

CAP. XLIII.

Eminentia Creatoris relucet in cælorum ornatu & pulchritudine, nempe in cælo, luna, ſtellis, iride, niue, grandine, nubibus, tonitru, gelu ab Aquilone, pruina, & mari, in quo ſunt plurima genera belluarum: denique nemo ad Deum laudandum ſufficit.

1 ALtitudinis firmamẽtum pulchri-
A tudo eius eſt, ſpecies cæli in vi-
2 ſione gloriæ. * Sol in aſpectu annun-
tians in exitu, vas admirabile opus
3 excelſi. * In meridiano exurit terram,
& in conſpectu ardoris eius quis po-
terit ſuſtinere? Fornacem cuſtodiẽs in
4 operibus ardoris: * tripliciter ſol exu-
rens montes, radios igneos exufflans,
& refulgẽs radijs ſuis obcæcat oculos.
5 *Magnus Dominus qui fecit illum, &
6 in ſermonibus eius feſtinauit iter. *Et
luna in omnibus in tẽpore ſuo, oſten-
7 ſio temporis, & ſignum æui. * A luna
ſignum diei feſti, luminare quod mi-
nuitur

nuitur in conſummatione. * Menſis 8
ſecundùm nomen eius eſt, creſcens
mirabiliter in conſummatione. * Vas 9
caſtrorum in excelſis, in firmamento
cæli reſplendens glorioſè. * Species 10
cœli gloria ſtellarum, mundum illumi- B
nans in excelſis Dominus. * In verbis 11
ſancti ſtabũt ad iudicium, & non de-
ficient in vigiliis ſuis. * Vide arcum, & 12
benedic eum [u] qui fecit illum : valdè
ſpecioſus eſt in ſplendore ſuo. * Gyra- 13
uit cælũ in circuitu gloriæ ſuæ, manus
Excelſi aperuerunt illum. * Imperio
ſuo accelerauit niuem, & accelerat co- 14
ruſcationes emittere iudicij ſui. * Pro- 15
pterea aperti ſunt theſauri, & euola-
uerunt nebulæ ſicut aues. * In magni- 16
tudine ſua poſuit nubes, & confracti
ſunt lapides grandinis. * In conſpectu 17
eius commouebuntur montes, & in
voluntate eius aſpirabit Notus. * Vox 18
tonitrui eius verberabit terrã, tempe-
ſtas aquilonis, & congregatio ſpiritus:
* & ſicut auis deponens ad ſedendum, 19
aſpergit niuem, & ſicut locuſta demer-
gens deſcenſus eius. * Pulchritudinem 20
candoris eius admirabitur oculus, & C
ſuper imbrẽ eius expaueſcet cor. * Gelu 21
ſicut ſalem effundet ſuper terram: &
dum gelauerit, fiet tamquam cacumi-
na tribuli. * Frigidus vẽtus aquilo fla- 22
uit; & gelauit cryſtallus ab aqua, ſuper
omnem congregationem aquarum re-
quieſcet, & ſicut lorica induet ſe aquis.
* Et deuorabit montes: & exuret de- 23
ſertum

[u] Geneſ. 9. b. 13

ſertũ, & exſtinguet viride, ſicut ignẽ.
24 * Medicina omnium in feſtinatione
nebulæ: & ros obuians ab ardore ve-
25 nienti humilem efficiet eum. * In ſer-
mone eius ſiluit ventus, & cogitatione
ſua placauit abyſſum, & plantauit in
26 illa Dominus inſulas. * Qui nauigant
mare, enarrent pericula eius: & au-
dientes auribus noſtris admirabimur.
27 * Illic præclara opera, & mirabilia; va-
ria beſtiarũ genera, & omnium peco-
28 rum, & creatura belluarum. * Propter
D ipſum confirmatus eſt itineris finis, &
in ſermone eius cõpoſita ſunt omnia.
29 * Multa dicemus, & deficiemus in
verbis: conſummatio autem ſermo-
30 num, ipſe eſt in omnibus. * Glorian-
tes ad quid valebimus? ipſe enim om-
31 nipotens ſuper omnia opera ſua. * Ter-
ribilis Dominus, & magnus vehe-
menter, & mirabilis potentia ipſius.
32 * Glorificantes Dominum quantum-
cumque potueritis, ſuperualebit enim
adhuc, & admirabilis magnificentia
33 eius. * Benedicentes Dominum, exal-
tate illum quantum poteſtis: maior
34 enim eſt omni laude. * Exaltantes eum
replemini virtute. ne laboretis: non
35 enim comprehendetis. * a Quis vide- a Pſ. 105.
bit eum, & enarrabit? & quis magni- a. 2
36 ficabit eum ſicut eſt ab initio? * Mul-
ta abſcondita ſunt maiora his: pauca
37 enim vidimus operum eius. * Omnia
autem Dominus fecit, & piè agenti-
bus dedit ſapientiam.

CAP. XLIV.

Laus priorum patrum ac ſeminis eorum: primùm in genere, deinde nominatim laudantur Enoch, Noe, Abraham cui facta ſunt promiſsiones, Iſaac, & Iacob.

LAudemus viros glorioſos, & pa- 1
rentes noſtros in generatione ſua. A
* Multam gloriam fecit Dñs magni- 2
ficentia ſua à ſæculo. * Dominantes 3
in poteſtatibus ſuis, homines magni
virtute, & prudētia ſua præditi, nun-
tiantes in prophetis dignitatem pro-
phetarum, * & imperantes in præſenti 4
populo, & virtute prudentiæ populis
ſanctiſſima verba. * In peritia ſua re- 5
quirentes modos muſicos, & narran-
tes carmina ſcripturarum. * Homines 6
diuites in virtute, pulchritudinis ſtu-
dium habentes: pacificantes in domi-
bus ſuis.* Omnes iſti in generationi- 7
bus gentis ſuæ gloriam adepti ſunt, &
in diebus ſuis habentur in laudibus.
* Qui de illis nati ſunt, reliquerũt no- 8
men narrandi laudes eorum:* & ſunt 9
quorum non eſt memoria: perierunt B
quaſi qui nõ fuerint: & nati ſunt, quaſi
non nati, & filij ipſorum cum ipſis.
* Sed illi viri miſericordiæ ſunt, quo- 10
rũ pietates non defuerunt: * cum ſemi- 11
ne eorum permanent bona, * hereditas 12
ſancta nepotes eorum, & in teſtamẽtis
ſtetit ſemen eorum: * & filij eorum 13
propter illos vſque in æternũ manent:
ſemẽ eorum & gloria eorum non de-
relinquetur. * Corpora ipſorum in pa- 14
ce

ce ſepulta ſunt, & nomen eorum viuit
15 in generationem & generationẽ. *Sa-
pientiam ipſorum narrent populi, &
16 laudem eorum nuntiet eccleſia.*[a]He- [a]Geneſ.5.
C noch placuit Deo, & tranſlatus eſt in c.21
paradiſum, vt det gentibus pœniten- Hebr.11.
17 tiam.*Noë inuentus eſt perfectus, iu- b.5
ſtus, & in tempore iracundiæ factus
18 eſt reconciliatio. * Ideò dimiſſum eſt
reliquum terræ, cùm factum eſt dilu-
19 uium.*[b]Teſtamenta ſęculi poſita ſunt [b]Gen.6.b
apud illum, ne deleri poſſit diluuio 9.& 7.a.1
20 omnis caro. * [c] Abraham magnus Hebr.11.
pater multitudinis gentium, & non b.7 [c]Geneſ.9.
eſt inuentus ſimilis illi in gloria: qui b.9
conſeruauit legem Excelſi, & fuit in [d] Gen.12.
21 teſtamento cum illo. * [d] In carne eius a.2.& 15.
D ſtare fecit teſtamentum, & [e] in ten- a.5
22 tatione inuentus eſt fidelis.*Ideò iure- Geneſ.17. c.10
iurando dedit illi gloriam in gente Geneſ.22.
ſua, creſcere illum quaſi terræ cumu- a.1
23 lum,*& vt ſtellas exaltare ſemen eius, [f]Galat.3.
& hereditare illos à mari vſque ad b.6
mare, & à flumine vſque ad terminos
24 terræ. *Et in Iſaac eodẽ modo fecit
25 propter Abraham patrem eius. * Be-
nedictionem omnium Gentiũ dedit
illi Dominus, & teſtamentum con-
26 firmauit ſuper caput Iacob.*Agnouit
eum in benedictionibus ſuis, & dedit
illi hereditatem, & diuiſit illi partem
27 in tribubus duodecim. * Et con-
ſeruauit illi homines miſericordiæ,
inuenientes gratiam in oculis omnis
carnis.

CAP. XLV.

De laudibus Moyſi, Aaron, & Phinees: de congregatione Core interempta.

Exod.11. a.3 Dilectus Deo & hominibus Moy- 1
ſes: cuius memoria in benedi- A
ctione eſt. * Similẽ illum fecit in glo- 2
ria ſanctorũ, & magnificauit eum in
timore inimicorum, & in verbis ſuis
Exod.6. 7.8 monſtra placauit.*" Glorificauit illum 3
in conſpectu regum, & iuſſit illi coram
populo ſuo, & oſtendit illi gloriam
ſuam. * In fide & lenitate ipſius ſan- 4
ctum fecit illum, & elegit eum ex om-
ni carne. * Audiuit enim eum, & vo- 5
cem ipſius, & induxit illum in nubẽ.
*Et dedit illi corãm pręcepta, & legem 6
vitæ & diſciplinæ, docere Iacob teſta-
mentum ſuum, & iudicia ſua Iſrael.
Num.12 a.3.7 *" Excelſum fecit Aaron fratrem eius, 7
& ſimilem ſibi de tribu Leui: *ſtatuit 8
ei teſtamentum æternum, & dedit illi
ſacerdotium gentis: & beatificauit il-
lum in gloria, * & circumcinxit eum 9
zona gloriæ, & induit eum ſtolã glo-
rię, & coronauit eum in vaſis virtutis.
Exod.28. f.35 *" Circumpedes, & femoralia, & hu- 10
merale poſuit ei, & cinxit illum tin- B
tinnabulis aureis plurimis in gyro,
* dare ſonitũ in inceſſu ſuo, auditum 11
facere ſonitũ in templo, in memoriam
filijs gentis ſuæ. * Stolam ſanctam, au- 12
ro, & hyacintho, & purpura, opus
textile, viri ſapiẽtis, iudicio & veritate
præditi: * torto cocco opus artificis, 13
gemmis pretioſis figuratis in ligatura
auri,

auri,& opere lapidarij ſculptis,in me-
moriam ſecundùm numerum tribuũ
41 Iſrael. * Corona aurea ſuper mitram
eius expreſſa ſigno ſanctitatis, & glo-
ria honoris:opus virtutis, & deſideria
15 oculorum ornata. * Sic pulchra ante
ipſum non fuerunt talia vſque ad ori-
16 ginem.* Non eſt indutus illa alienige-
C na aliquis,ſed tantùm filij ipſius ſoli,
17 &nepotes eius per omne tempus.* Sa-
crificia ipſius conſũpta ſunt igne quo-
18 tidie. * " Cõpleuit Moyſes manus eius, " *Leuit.* 8 *b.* 2
19 & vnxit illum oleo ſancto. * Factum
eſt illi in teſtamentum æternum, &
ſemini eius ſicut dies cæli,fungi ſacer-
dotio,& habere laudẽ, & glorificare
20 populum ſuum in nomine eius. * Ip-
ſum elegit ab omni viuẽte, offerre ſa-
crificium Deo,incenſum, & bonum
odorem, in memoriã placare pro po-
21 pulo ſuo:* & dedit illi in præceptis ſuis
poteſtatem,in teſtamentis iudiciorum,
docere Iacob teſtimonia,& in lege ſua
22 lucem dare Iſraël. * " Quia contra il- " *Num.* 16 *a.* 1
lum ſteterunt alieni, & propter inui-
diam circumdederunt illum homines
in deſerto, qui erant cum Dathan &
Abiron, & congregatio Core in ira-
23 cundia.* Vidit Dominus Deus,& non
placuit illi,& conſumpti ſunt in im-
24 petu iracundiæ.* Fecit illis monſtra,&
25 conſumpſit illos in flãma ignis. * Et
addidit Aaron gloriam, & dedit illi
hereditatem, & primitias frugum ter-
26 ræ diuiſit illi. * Panem ipſis in primis

parauit in ſatietatem: nam & ſacrificia D
Domini edent, quę dedit illi & ſemini
eius. * Ceterùm in terra gentes non 21
hereditabit, & pars non eſt illi in gen-
te: ipſe eſt enim pars eius, & hereditas.
"Num. 25 b. 7 1. Mac. 2. f. 54 *" Phinees filius Eleazari tertius in 28
gloria eſt, imitando eum in timore
Domini: * & ſtare in reuerentia gen- 29
tis: in bonitate & alacritate animæ
ſuæ placuit Deo pro Iſraël. * Ideò ſta- 30
tuit illi teſtamentum pacis, principem
ſanctorum & gentis ſuæ, vt ſit illi &
ſemini eius ſacerdotij dignitas in æ-
ternum. * Et teſtamentum Dauid re- 31
gi filio Ieſſæ de tribu Iuda, hereditas
ipſi & ſemini eius, vt daret ſapien-
tiam in cor noſtrum iudicare gentem
ſuam in iuſtitia, ne abolerentur bona
ipſorum, & gloriam ipſorum in gen-
tem eorum æternam fecit.

CAP. XLVI.

Laudes Ioſue, Caleb, & Samuelis.

FOrtis in bello Ieſus Naue, ſucceſ- 1
ſor Moyſi in Prophetis, qui fuit A
magnus ſecundùm nomen ſuũ, * ma- 2
ximus in ſalutem electorum Dei, ex-
pugnare inſurgentes hoſtes, vt conſe-
queretur hereditatem Iſrael. * Quam 3
gloriam adeptus eſt in tollendo ma-
nus ſuas, & iactando contra ciuitates
rhomphæas? * Quis ante illum ſic re- 4
ſtitit? Nam hoſtes ipſe Dominus
"Ioſ. 10. c. 14 perduxit. *" An non in iracundia eius 5
impeditus eſt ſol, & vna dies facta eſt
quaſi duo? * Inuocauit Altiſſimum 6
poten-

potentem in oppugnãdo inimicos vn-
dique, & audiuit illũ magnus & ſan-
ctus Deus in ſaxis grandinis virtutis
7 valdè fortis.*Impetũ fecit contra gen-
tem hoſtilem, & in deſcenſu perdidit
8 contrarios,*vt cognoſcant Gentes po-
tentiam eius, quia contra Deum pug-
B nare non eſt facile. Et ſecutus eſt à ter-
9 go potentis:*" & in diebus Moyſi mi- "Num. 14 a. 6
ſericordiam fecit ipſe, & Caleb filius
Iephone, ſtare contra hoſtem, & pro-
hibere gentem à peccatis, & perfringe-
10 re murmur malitiæ.*Et ipſi duo con-
ſtituti, à periculo liberati ſunt à nu-
mero ſexcentorum millium peditum,
inducere illos in hereditatem, in ter-
11 ram quæ manat lac & mel. * Et dedit
Dominus ipſi Caleb fortitudinem, &
vſque in ſenectutem permanſit illi vir-
tus, vt aſcenderet in excelſum terræ
locũ, & ſemen ipſius obtinuit heredi-
12 tatem:*vt viderent omnes filij Iſrael,
quia bonum eſt obſequi ſancto Deo.
13 * Et Iudices ſinguli ſuo nomine, quo-
C rum non eſt corruptum cor: qui non
14 auerſi ſunt à Domino, *vt ſit memo-
ria illorum in benedictione, & oſſa
15 eorum pullulent de loco ſuo,* & no-
men eorum permaneat in æternum,
permanens ad filios illorũ, ſanctorum
16 virorum gloria. *Dilectus à Domino
Deo ſuo Samuel propheta Domini,
renouauit imperium, & vnxit prin-
17 cipes in gente ſua. * In lege Domini
congregationem iudicauit, & vidit

Deus Iacob, & in fide ſua probatus
eſt propheta.* Et cognitus eſt in ver- 18
bis ſuis fidelis, quia vidit Deum lu-
cis: * & inuocauit Dominum omni- 19
potentem, in oppugnando hoſtes cir- D
cumſtantes vndique, in oblatione,
agni inuiolati. * Et intonuit de cælo 20
Dominus, & in ſonitu magno audi-
tam fecit vocem ſuam, * & contriuit 21
principes Tyriorum, & omnes duces
Philiſthiim: * & ante tempus finis 22
vitæ ſuæ & ſæculi, teſtimonium præ-
buit in conſpectu Domini, & Chri-
ſti; pecunias & vſque ad calceamen-
ta ab omni carne non accepit, & non
accuſauit illum homo. * Et poſt hoc 23
dormiuit, & notum fecit regi, & oſ-
tendit illi finem vitæ ſuæ, & exal-
tauit vocem ſuam de terra in prophe-
tia delere impietatem gentis.

Cap. XLVII.

Laudes Nathan, Dauidis, & Salomonis.

2.Reg. 12. a.1 POſt hæc ſurrexit Nathan prophe- 1
ta in diebus Dauid. * Et quaſi a- 2
deps ſeparatus à carne, ſic Dauid à A
*4.Reg.17 d.34 filijs Iſrael. * * Cum leonibus luſit 3
quaſi cum agnis: & in vrſis ſimiliter
fecit ſicut in agnis ouium, in iuuen-
*1.Reg.17 f.49. tute ſua. * * Numquid non occidit 4
gigantem, & abſtulit opprobrium de
gente? * In tollendo manum, ſaxo 5
fundæ deiecit exultationem Goliæ:
*nam inuocauit Dominum omnipo- 6
tentem, & dedit in dextera eius tol-
lere hominem fortem in bello, & ex-
altare

7 altare cornu gentis ſuæ. * a Sic in de- a 1.Reg.18
cem millibus glorificauit eum, & b.7
laudauit eum in benedictionibus
Domini, in offerendo illi coronam
8 gloriæ: * contriuit enim inimicos vn-
dique, & extirpauit Philiſthiim con-
trarios vſque in hodiernum diem:
contriuit cornu ipſorum vſque in æ-
9 ternum. * In omni opere dedit con-
B feſſionem Sancto, & Excelſo in ver-
10 bo gloriæ. * De omni corde ſuo lau-
dauit Dominum, & dilexit Deum,
qui fecit illum: & dedit illi contra
11 inimicos potentiam: * & ſtare fecit
cantores contra altare, & in ſono eo-
12 rum dulces fecit modos. * Et dedit in
celebrationibus decus, & ornauit
tempora vſque ad conſummationem
vitæ, vt laudarent nomen ſanctum
Domini, & amplificarent manè Dei
13 ſanctitatem. * a Dominus purgauit a 2.Reg.12
peccata ipſius, & exaltauit in æter- d.13
num cornu eius: & dedit illi teſta-
mentum regni, & ſedem gloriæ in Iſ-
14 rael. * Poſt ipſum ſurrexit filius ſen-
ſatus, & propter illum deiecit om-
15 nem potentiam inimicorum. * a Sa- a 3.Reg.3
lomon imperauit in diebus pacis, cui a.1
ſubiecit Deus omnes hoſtes, vt con-
deret domum in nomine ſuo, & pa-
raret ſanctitatem in ſempiternum:
quemadmodũ eruditus es in iuuen-
16 tute tua, * a & impletus es, quaſi flu- a 3.Reg.4
men, ſapientia, & terram retexit ani- d.31
17 ma tua. * Et repleſti in comparatio-

nibus ænigmata: ad inſulas longè di- G
uulgatum eſt nomen tuum, & dile-
ctus es in pace tua. * In cantilenis, & 18
prouerbijs, & comparationibus, &
interpretationibus, miratæ ſunt ter-
ræ, * & in nomine Domini Dei, cui 19
[a] 3.Reg.10 eſt cognomen, Deus Iſrael. *[a] Col- 20
c.27 legiſti quaſi aurichalcum aurum, &
vt plumbum compleſti argẽtum, * & 21
inclinaſti femora tua mulieribus: po-
teſtatem habuiſti in corpore tuo,* de- 22
diſti maculam in gloria tua, & pro-
fanaſti ſemen tuum inducere iracun-
diam ad liberos tuos, & incitari ſtul-
titiam tuam, * vt faceres imperium 23
[b] 3.Reg.12 bipartitum, [b] & ex Ephraim impe-
c.16 rare imperium durum. * Deus autem 24
non derelinquet miſericordiam ſuam, D
& non corrumpet nec delebit opera
ſua, neq; perdet à ſtirpe nepotes electi
ſui: & ſemen eius, qui diligit Domi-
num, non corrumpet. * Dedit autem 25
reliquum Iacob, & Dauid de ipſa ſtir-
pe.* Et finẽ habuit Salomon cum pa- 26
tribus ſuis.*Et dereliquit poſt ſe de ſe- 27
[c] 3.Reg.12 mine ſuo, gentis ſtultitiam, * [c] & im- 28
d.28 minutum à prudentia, Roboam, qui
auertit gentem conſilio ſuo: * & Iero- 29
boam filium Nabat, qui peccare fecit
Iſrael, & dedit viã peccandi Ephraim,
& plurima redundauerũt peccata ip-
ſorum.* Valdè auerterunt illos à ter- 30
ra ſua. * Et quæſiuit omnes nequitias, 31
vſq; dum perueniret ad illos defenſio,
& ab omnibus peccatis liberauit eos.

CAP.

CAP. XLVIII.

Laudes Eliæ, Eliſei, Ezechiæ, & Iſaiæ quorum oratione Deus liberauit Iſraël ab exercitu Sennacherib.

1 ET ſurrexit Elias propheta, quaſi 3.Reg.17.
A ignis,& verbum ipſius quaſi facu- a.1
2 la ardebat. * Qui induxit in illos famem, & irritantes illum inuidia ſua
pauci facti ſunt. non enim poterant
3 ſuſtinere præcepta Domini. * ᵃ Ver- ᵃ3.Reg.18
bo Domini continuit cælum, & de- 4.Reg.1.
4 iecit de cælo ignem ter. * ſic amplificatus eſt Elias in mirabilibus ſuis. Et
quis poteſt ſimiliter ſic gloriari tibi?
5 * ᵃ Qui ſuſtuliſti mortuum ab inferis ᵃ3.Reg.17
de ſorte mortis in verbo Domini Dei. c.22
6 * Qui deieciſti reges ad perniciem, &
confregiſti facilè potentiam ipſorum,
7 & glorioſos de lecto ſuo. * Qui audis
in Sina iudicium, & in Horeb iudi-
8 cia defenſionis. * Qui vngis reges ad
pœnitentiam, & prophetas facis ſuc-
9 ceſſores poſt te. * ᵃ Qui receptus es ᵃ4.Reg.2.
B in turbine ignis, in curru equorum b.11
10 igneorum. * Qui ſcriptus es in iudiciis Malac.4.
temporum lenire iracundiam Domi- a 6
ni; conciliare cor patris ad filium, &
11 reſtituere tribus Iacob. * Beati ſunt,
qui te viderunt, & in amicitia tua de-
12 corati ſunt. * nam nos vita viuimus
tantùm, poſt mortem autem non
13 erit tale nomen noſtrum. * ᵃ Elias qui- ᵃ4.Reg.2.
dem in turbine tectus eſt, & in Eliſeo c.12
completus eſt ſpiritus eius: in diebus
ſuis non pertimuit principem, & po-

tentia nemo vicit illum. * nec ſupera- 14
4.Reg.13 d.21 uit illum verbum aliquod, n & mor-
tuum prophetauit corpus eius.*In vi- 15
ta ſua fecit monſtra, & in morte mi-
rabilia operatus eſt. *In omnibus iſtis 16
non pœnituit populus, & non receſſe- C
runt à peccatis ſuis, vſque dum eiecti
ſunt de terra ſua, & diſperſi ſunt in
omnem terrã: * & relicta eſt gens per- 17
pauca, & princeps in domo Dauid.
* Quidam ipſorum fecerũt quod pla- 18
ceret Deo: alij ãutem multa commiſe-
runt peccata. *Ezechias muniuit ciui- 19
tatem ſuam, & induxit in medium ip-
ſius aquam, & fodit ferro rupem, &
4.Reg.18 d.13 ædificauit ad aquam puteum. * n In 20
diebus ipſius aſcendit Sennacherib, &
miſit Rabſacen, & ſuſtulit manum
ſuam contra illos, & extulit manum
ſuam in Sion, & ſuperbus factus eſt
potentia ſua.*Tunc mota ſunt corda, 21
& manus ipſorum: & doluerunt quaſi
parturientes mulieres. * Et inuocaue- 22
runt Dominum miſericordem, & ex- D
pandentes manus ſuas, extulerunt
ad cælum: & ſanctus Dominus Deus
audiuit citò vocem ipſorum.*Non eſt 23
4.Reg.19 g.35 Tob.1. d.21 Iſai.37. g.36 1.Mach.7 f.41 2.Mach.8 e.19 commemoratus peccatorum illorum,
neque dedit illos inimicis ſuis, ſed pur-
gauit eos in manu Iſaiæ ſancti prophe-
tæ. * n Deiecit caſtra Aſſyriorum, & 24
contriuit illos Angelus Domini.*nam 25
fecit Ezechias quod placuit Deo, &
fortiter iuit in via Dauid patris ſui,
quam mandauit illi Iſaias propheta
magnus,

magnus, & fidelis in conſpectu Dei.
26 * a In diebus ipſius retrò rediit Sol, & a 4. Reg. 22
27 addidit regi vitam. * Spiritu magno a. 1
vidit vltima, & conſolatus eſt lugen- Iſai. 38.
tes in Sion. Vſque in ſempiternum a. 1
28 * oſtendit futura, & abſcondita ante-
quam euenirent.

CAP. XLIX.

De Ioſia, & quòd omnes reges Iuda, præter Dauid, Ezechiam, & Ioſiam, fuerunt peccatores: de Ieremia, Ezechiele, & Zorobabel, Ieſu filio Ioſedech, Nehemia, Enoch, Ioſeph, Seth, & Sem.

1 MEmoria Ioſiæ in compoſitionem 4. Reg. 22.
A odoris facta opus pigmentarij. a. 1
2 * In omni ore quaſi mel indulcabitur
eius memoria, & vt muſica in conui-
3 uio vini. * Ipſe eſt directus diuinitus
in pœnitentiam gentis, & tulit abo-
4 minationes impietatis. * Et guberna-
uit ad Dominum cor ipſius, & in
diebus peccatorum corroborauit pie-
5 tatem. * Præter Dauid, & Ezechiam,
& Ioſiam omnes peccatum com-
6 miſerunt: * nam reliquerunt legem
Altiſſimi reges Iuda, & contempſe-
7 runt timorem Dei. * Dederunt enim
B regnum ſuum aliis, & gloriam ſuam
8 alienigenæ genti. * a Incenderunt ele- a 4. Reg. 25
ctam ſanctitatis ciuitatem, & deſer- b. 9
tas fecerunt vias ipſius in manu Iere-
9 miæ. * Nam malè tractauerunt illum,
qui à ventre matris conſecratus eſt
propheta, euertere, & eruere, & per-
dere, & iterùm ædificare, & renoua-

ª *Ezech.1.a.4* re. * ª Ezechiel qui vidit conſpectum 10
gloriæ, quam oſtendit illi in curru
Cherubim.* Nam commemoratus eſt 11
inimicorum in imbre, benefacere il-
lis qui oſtenderunt rectas vias. * Et 12
duodecim prophetarum oſſa pullu-
lent de loco ſuo: nam corroborauе-
runt Iacob, & redemerunt ſe in fide
ª *1.Eſd.3.a.2* *Agg.1.c.2* virtutis. * ª Quomodo amplificemus 13
Zorobabel? nam & ipſe quaſi ſignum
in dextera manu;* ſic & Ieſum filium 14
Ioſedec? qui in diebus ſuis ædificaue-
runt domum, & exaltauerunt tem-
plum ſanctum Domino, paratum in
ª *Zach.3.a.1* gloriam ſempiternam. * ª Et Nehe- 15
mias in memoriam multi temporis, D
qui erexit nobis muros euerſos, &
ſtare fecit portas & ſeras, qui erexit
domos noſtras. * Nemo natus eſt in 16
terra qualis Henoch: nam & ipſe re-
ª *Gen.41.f.40.42.a.3.45.a.5.50.d.20* ceptus eſt à terra.* ª Neque vt Ioſeph; 17
qui natus eſt homo, princeps fratrum,
firmamentum gentis, rector fratrum,
ſtabilimentum populi:* & oſſa ipſius 18
viſitata ſunt, & poſt mortem prophe-
ª *Geneſ.4.* *Geneſ.5.d.32* tauerunt.* ª Seth & Sem apud homi- 19
nes gloriam adepti ſunt; & ſuper om-
nem animam in origine Adam.

CAP. L.

Simonis pontificis filij Oniæ præconia narrantur celeberrima: duæ gentes odio habitæ, & tertia ſtulta: de Ieſu filio Sirach huius libri auctore.

2.Mach.12.a.6 *2.Mach.3.&4* SImon Oniæ filius, ſacerdos ma- 1
gnus, qui in vita ſua ſuffulſit do- A
mum,

mum, & in diebus ſuis corroborauit
2 templum.* Templi etiam altitudo ab
ipſo fundata eſt, duplex ædificatio
3 & excelſi parietes templi. * In diebus
ipſius emanauerunt putei aquarum,
& quaſi mare adimpleti ſunt ſupra
4 modum. * Qui curauit gentem ſuam,
5 & liberauit eam à perditione. * Qui
præualuit amplificare ciuitatem, qui
adeptus eſt gloriam in conuerſatione
gentis: & ingreſſum domus & atrij
6 amplificauit. * Quaſi ſtella matutina
in medio nebulæ, & quaſi luna ple-
7 na in diebus ſuis lucet. * Et quaſi ſol
refulgens, ſic ille effulſit in templo
8 Dei.* Quaſi arcus refulgens inter ne-
bulas gloriæ, & quaſi flos roſarum in
diebus vernis, & quaſi lilia quæ ſunt
in tranſitu aquæ, & quaſi thus redo-
9 lens in diebus æſtatis. * Quaſi ignis
B effulgens, & thus ardens in igne.
10 * Quaſi vas auri ſolidum, ornatum
11 omni lapide pretioſo. * Quaſi oliua
pullulans, & cypreſſus in altitudinem
ſe extollens, in accipiendo ipſum ſto-
lam gloriæ, & veſtiri eum in con-
12 ſummationem virtutis. * In aſcenſu
altaris ſancti, gloriam dedit ſanctita-
13 tis amictum. * In accipiendo autem
partes de manu ſacerdotum, & ipſe
ſtans iuxta aram. Et circa illum coro-
na fratrum: quaſi plantatio cedri in
14 monte Libano, * ſic circa illum ſtete-
runt quaſi rami palmæ, & omnes
15 filij Aaron in gloria ſua.* Oblatio au-
tem

tem Domini in manibus ipſorum,
coram omni ſynagoga Iſrael: & con-
ſummatione fungens in ara, amplifi-
care oblationem excelſi regis * porre- 16
xit manum ſuam in libatione, & li-
bauit de ſanguine vuæ. * Effudit in 17
fundamento altaris odorem diuinum
excelſo principi. * Tunc exclamaue- 18
runt filij Aaron, in tubis producti- C
libus ſonuerunt, & auditam fecerunt
vocem magnam in memoriam coram
Deo. * Tunc omnis populus ſimul 19
properauerunt, & ceciderunt in fa-
ciem ſuper terram, adorare Dominum
Deum ſuum, & dare preces omnipo-
tenti Deo excelſo. * Et amplificaue- 20
runt pſallentes in vocibus ſuis, & in
magna domo auctus eſt ſonus ſuaui-
tatis plenus.* Et rogauit populus Do- 21
minum excelſum in prece, vſquedum
perfectus eſt honor Domini, & mu-
nus ſuum perfecerunt.*Tunc deſcen- 22
dens, manus ſuas extulit in omnem
congregationem filiorum Iſrael dare
gloriam Deo à labiis ſuis, & in no-
mine ipſius gloriari: * & iterauit ora- 23
tionem ſuam, volens oſtendere vir-
tutem Dei.*Et nunc orate Deum om- 24
nium, qui magna fecit in omni ter- D
ra, qui auxit dies noſtros à ventre ma-
tris noſtræ, & fecit nobiſcum ſecun-
dùm ſuam miſericordiam: * det no- 25
bis iucunditatem cordis, & fieri pa-
cem in diebus noſtris in Iſrael per dies
ſempiternos; * credere Iſrael nobiſ- 26
cum

cum eſſe Dei miſericordiam, vt libe-
27 ret nos in diebus ſuis. * Duas gentes
odit anima mea: tertia autem non eſt
28 gens, quam oderim: * qui ſedent in
monte Seir, & Philiſthiim, & ſtul-
tus populus qui habitat in Sichimis.
29 * Doctrinam ſapientiæ & diſciplinæ
ſcripſit in codice iſto Ieſus filius Si-
rach Ieroſolymita, qui renouauit ſa-
30 pientiam de corde ſuo. * Beatus, qui
in iſtis verſatur bonis: qui ponit illa
31 in corde ſuo, ſapiens erit ſemper. * Si
enim hæc fecerit, ad omnia valebit:
quia lux Dei, veſtigium eius eſt.

CAP. LI.

Dei laus, exaltatio, & gratiarum actio.

1 ORatio Ieſu filij Sirach: Confite-
A bor tibi Domine rex, & collau-
dabo te Deum ſaluatorem meum.
2 * Confitebor nomini tuo: quoniam
adiutor & protector factus es mihi,
3 * & liberaſti corpus meum à perdi-
tione, à laqueo linguæ iniquæ, & à
labiis operantium mendacium, & in
conſpectu aſtantium factus es mihi
4 adiutor. * Et liberaſti me ſecundùm
multitudinem miſericordiæ nominis
tui à rugientibus, præparatis ad
5 eſcam,* de manibus quærentium ani-
mam meam, & de portis tribulatio-
6 num quæ circumdederunt me: * à
preſſura flammæ quæ circumdedit
me, & in medio ignis non ſum æſtua-
7 tus: * de altitudine ventris inferi, &
à lingua coinquinata, & à verbo
menda-

mendacij, à rege iniquo, & à lingua
iniuſta; * laudabit vſque ad mortem 8
anima mea Dominum, * & vita mea 9
appropinquans erat in inferno deor-
ſum. * Circumdederunt me vndique, 10
& non erat qui adiuuaret. Reſpiciens B
eram ad adiutorium hominum, &
non erat. * Memoratus ſum miſeri- 11
cordiæ tuæ Domine, & operationis
tuæ, quæ à ſæculo ſunt: * quoniam 12
eruis ſuſtinentes te Domine, & li-
beras eos de manibus gentium. * Ex- 13
altaſti ſuper terram habitationem
meam, & pro morte defluente de-
precatus ſum. * Inuocaui Dominum 14
patrem Domini mei, vt non derelin-
quat me in die tribulationis meæ, & in
tempore ſuperborum ſine adiutorio.
* Laudabo nomen tuum aſſiduè, & 15
collaudabo illud in confeſſione, &
exaudita eſt oratio mea. * Et liberaſti 16
me de perditione, & eripuiſti me de
tempore iniquo. * Propterea confite- 17
bor, & laudem dicam tibi, & bene-
dicam nomini Domini. * Cùm adhuc 18
iunior eſſem, priuſquam oberrarem; C
quæſiui ſapientiam palàm in oratio-
ne mea. * Ante templum poſtulabam 19
pro illa, & vſque in nouiſſimis inqui-
ram eam. Et effloruit tamquam præ-
cox vua, * lætatum eſt cor meum in 20
ea. Ambulauit pes meus iter rectum,
à iuuentute mea inueſtigabam eam.
* Inclinaui modicè aurem meam, & 21
excepi illam. * Multam inueni in me- 22
ipſo

ipſo ſapientiam , & multum profeci
23 in ea. * Danti mihi ſapientiam , dabo
24 gloriam. * Conſiliatus ſum enim vt
facerem illam : zelatus ſum bonum,
25 & non confundar. * Colluctata eſt
anima mea in illa , & in faciendo
26 eam confirmatus ſum. * Manus meas
extendi in altum , & inſipientiam
27 eius luxi. * Animam meam direxi ad
illam , & in agnitione inueni eam.
28 * Poſſedi cum ipſa cor ab initio : pro-
29 pter hoc non derelinquar. * Venter
D meus conturbatus eſt quærendo il-
lam : propterea bonam poſſidebo
30 poſſeſſionem. * Dedit mihi Dominus
linguam mercedem meam : & in ipſa
31 laudabo eum. * Appropiate ad me in-
docti , & congregate vos in domum
32 diſciplinæ. * quid adhuc retardatis? &
quid dicitis in his ? animæ veſtræ ſi-
33 tiunt vehementer. * Aperui os meum,
& locutus ſum : Comparate vobis ſi-
34 ne argento , * & collum veſtrum ſub-
iicite iugo , & ſuſcipiat anima veſtra
diſciplinam : in proximo eſt enim in-
35 uenire eam. * Videte oculis veſtris,
quia modicum laboraui , & inueni
36 mihi multam requiem. * Aſſumite
diſciplinam in multo numero argenti,
& copioſum aurum poſſidete in ea.
37 * Lætetur anima veſtra in miſericor-
dia eius , & non confundemini in
38 laude ipſius. * Operamini opus ve-
ſtrum ante tempus , & dabit vobis
mercedem veſtram in tempore ſuo.

Fr. Salvatore Verzini

1-2-3